D.24E

75-10-2

Nº 2246

BIBLIOTECA
52 COMPLUTENSE. 4º
E. 27. C. 21. N. 1.

FLORIDA MARIANA,

SIVE

DE LAVDIBVS SACRATISSIMÆ VIRGINIS DEIPARÆ PANEGYRICI XIII.

Auctore

MARTINO DEL RIO Societatis IESV Preſbytero.

ANTVERPIAE,
EX OFFICINA PLANTINIANA,
Apud Ioannem Moretum.
M. D. XCVIII.

Revisado 1968

BIBLIOTECA

D. MARIÆ S.

DEI GENITRICI. SEMPER VIRGINI. MISERICORDIÆ MATRI. CÆLORVM TERRÆ MARIS REGINÆ. CATHOLICÆ ECCLESIÆ PROTECTRICI. HÆRESIVM EXPVGNATRICI. VIRTVTVM CVNCTARVM SPECVLO. O. M. PATRONÆ. HOC DE COROLLIS MVLTICOLORIBVS SERTVM PANCARPIVM VOVIT. PANXIT. SOLVIT. SERVVLVS MARTINVS DELRIVS ÆTATIS XLV, ET SALVTIS HVMANÆ ANN. M. D. XCVI.

AD NOBILEM ET CLARISS. VIRVM CAROLVM BILLEVM, SERENISS. ELECTORIS COLONIENS. ET LEODIENS. PRINCIPIS INTIMVM CONSILIARIVM, EQVITEM AVRATVM, &c.

VT *ante meum in Hiſpaniam diſceſſum hòc quicquid eſt libelli, tibi V. CL. inſcriberem, facilè amicitia, admiratio, & gratitudo, validi omnes affectus, impulerunt. Amicitia cœpit ab annis primæ pueritiæ: poſtea cöaluit ſtudiorum quadam ſimilitudine, & renouatâ ſubinde locis in variis conſuetudine; demum adamantino arctiſſimæ affinitatis nodo colligata, perpetuam dum ſpirabimus animorum conſpirationem pollicetur. Admirationem quandam, obſeruantiæ matrem, virtutes quàm magnæ tam multæ, &, quod inſolens, quàm raræ tam ferè cunctis caræ, excitarunt. Scitum illud; Principibus placuiſſe viris non infimam eſſe laudem. ita ſanè, ſi illi laude digni. nā non rarò hæc à caſu, & artibus haut bonis. Tu laudatiſsimo, & acerrimo æſtimatori bonorū ingeniorum Erneſto Duci, S. R. Imp. Electori, places, & placebis. quia tuam in ſecundis ſuis rebus modeſtiam, in ad-*

uerſis animi robur, in vtriſque fidem, amorem, ſedulitatem, dexteritatemque ſæpe expertus fuit. Sunt Principes regni ſui caput, vt manibus vtuntur adminiculo miniſtrorum. Calamitoſo hoc æuo labenti in his Rhenanis Moſaniſque partibus Catholicæ Eccleſiæ non repertus vtilior Erneſto Principe: Erneſtus verò te nactus, quo, vt manu promptâ fidaque, communes res atque fortunas ſibi cum Orthodoxâ fide communes, exactâ prudentiâ & maturo conſilio, *bellorum fluctibus nutantes firmaret, quaſſatas ſtabiliret, in deterius collabentes reſtitueret. Nil ergo mirandum ſi generoſus & munificus grati Principis amor melioris iudicij de te ſui & præcipuæ gratiæ multa indicia quotidie pergat prodere. Vidit ille & ſenſit te non rarò peſſimorum hominum dolos, technas, & machinationes pernicioſas Reip. & Eccleſiæ,* ſollertiâ *mirâ eruentem, prolataſq; in lucẽ* conſtantiâ *&* magnanimitate *pari diſſipantem. Verùm ſicut innubi die, ſole micante, corporum indiuiduæ comites ſunt vmbræ: ſic virtutes, quo clariores ſunt, denſiores etiam & maiores calumnias ſemper pertulerunt. Tibi quis dies ſine hoc conflictu illuxit? exeruit vires omnes hoſtis, effudit virulentia quicquid in ſinu latebat, modò clanculùm, modò palàm per mendaciſſimos libellos vanorum*

norum

norum hominum, qui falſum Hiſtoricorum nomen ementiebantur. Teſtis narratio illa de Bonnenſi clade, tibi innoxio impacta tanquam gubernatori; cui nulla tuendæ neque regendæ vrbis cura, tum illic priuatam non publicam perſonam gerenti, incumbebat. Tamen nulla nótior, nùlla crebrior aliquamdiu in Vbiis apud ignaros rerum fabula. Sed hæc & eiuſmodi plurima, dum toleras, & alienā culpam luere ſuſtines, viciſti. illa, quod mendaciis proprium, mox euanuêre. Odiis & inuidiâ, quæcumque ſunt aliis celſiora, ſolent vaporare: tę hactenus intactum fermè & immunem ab huius flammæ afflatu, in tam edito dignitatis & gratiæ ſummorum Principum loco conſtitutum, vt præſtant, pergent præſtare, comitas & humanitas; *quibus notorum omnium volūtates inſtar Ognij Herculis attraxiſti. Hæ te fidæ comites tutum & ſecurum à noxâ defendent. quoniam præclarè communem huius æui peſtem deuitas; gratiâ & potentiâ in multorum perniciem, paucorum verò commodum abuti. Summæ tibi voluptati multum poſſe, vt proſis omnibus, noceas nemini. Rarum ſine cuiuſquam iniuriâ fortunas à maioribus acceptas augere, & opibus partis vti probè. Sic illas auxiſti; vt queri nemo queat nec conqueratur: ſic vteris, vt nemo non gratuletur; vt non tam li-*

beris opes velle, quàm paternæ in Deum pietatis, *& in egenos* munificētiæ *egregium relinquere ſpecimē videaris. Nō hæc à me fingi, norūt, qui te norunt, prædicant complures qui experti, &, vt bona ſolent nomina, quod re nequeūt exſoluere, id grati animi notis conantur repēdere: atq. illud præcipuè memorant, non ſolitū te dum poſcant exſpectare; ſed occupatione cōſulere pudori, & duplex in vno beneficium conferre. Nimirum ſcis non emi paruo quod rogando quis conſequitur, nec minus de muneris dignitate preces, quàm pretium decerpere. Sed his, & quæ plura me veritas dicere iubet, ſed tuus prohibet modeſtiæ & pudoris plenus animus, prætermiſſis; mitto ad te, V. CL. munuſculum litterarium, amicitiæ noſtræ vadem, libellum* FLORIDA MARIANA. *Tredecim ſunt Panegyrici Virginis* DEIPARAE. *quoſdam cùm perorantem audires, probaſti: ne legenti minùs placeant, cogita viuæ vocis & actionis efficacitatem ſcritioni me addere nequiuiſſe. Finem habui propoſitum, nonnullam, ad pietatis ſtudium, & morum emendationem, Sodalibus Parthenicis opem adferre dicendo: mens eadem huius editionis. id ſi conſequar, bene erit, abundè laboris fructum feram. Laudem nec ſpero, nec opto. Veniam homini ab hominibus erratorum (quæ, quis fugit?)*

ſugit?) precor. Materia diſplicere nequit, niſi quibus ſacratiſſima Virgo diſplicet. Sed ego talibus Antidicomarianitis malo diſplicere. Rerum curam habui potiorem, quàm verborum. Illas ſelegi quæ Encomiaſtico dicẽdi generi, ſed cui parenesis commixta, videbantur accommodatiores; quæque cum ſpirituali delectatione vtilitatem coniungerent. Quare minimè parcus fui, in iis vrgendis & inculcandis, quæ & Numinis metum & fidelem Præceptorum Dei obſeruationem, & ſolidarum virtutum cultum animis inſerere poſſe videbantur. Cætera quæ vel cum hæreticis ſunt controuerſa, vel ad hiſtoriam vitæ ſacratiſſimæ Virginis propriè ſpectabant, ea in aliud tempus opuſque diſtuli. Nam illis quidem, MARIANA POLEMICA; *his verò* SPECVLVM MARIANVM *deſtinaui. Scriptio & character, niſi fallor, titulo conſentanea, & auctori. Hic ſe Theologiæ ſaltem candidatum, non litteratorem eſſe meminerat; & cùm iſta diceret, non Rhetorem agebat, aut Grammaticum; ſed eam ſacræ ſapientiæ partem, quæ de vitæ Chriſtianæ officiis diſſerit, ipſam quoque ſcripturam diuinam publicè profitebatur. quis ergo iure damnârit, ſi Chriſtianus, quàm Ciceronianus maluit audire? Si Cyprianum, Hieronymum, Pacianum, Ambroſium; nonnumquam &*

cum Tertulliano atque Arnobio, Sidonium & Althelmum, quàm cum Cicerone & Terentio Paganos alios in hortulis ſuis maluit ſpirare? Meâ quidem ſententiâ non rectè nec prudenter faciunt, qui vno Tullio cuncta metiuntur, & ipſi quoque Socrati Sicionia inducunt. Placet Iuriſconſultus cum Alpheno, Scæuola & Papiniano loquens. Placet Medicus, cuius Latinitas Muſam, Largum & Celſum ſapit. Placet Orator, qui Ciceronem; Declamator, qui Fabium & Senecam; Hiſtoricus, qui Salluſtium, Cæſarem, Tacitum; Poëta, qui in Epicis, Virgilium; in Lyricis, Horatium; in Elegis Tibullum & Propertium; in Orcheſtrâ, Cordubenſem noſtrum imitatur. Eſt ſuus cuique materiæ & ſcriptioni genius, eſt peculiaris quidam character. qui confundunt; nonne perſimiles iis, qui eumdem à milite & ruſtico, ab equite ac pedite gradus & inceſſus modum poſtulent? Optimus loquendi magiſter & dicendi Cicero, fateor: ſed eo in genere, quod attigit. quàm verò ille pauca ſcientiarum genera tractauit? quæ non attigit, cur prohibeamur ea peritiſſimis à magiſtris artium ſingularum mutuari? Licuit Melanchtoni, Eraſmo, Vallæ, & noſtri temporis Nouatoribus, neruoſum illud dicendi genus Catholicorum Patrum fugere, & elumbe quiddam verboſumque in Ec-

cleſiam

cleſiam conari inducere, quod ex Latinis Patribus Lactantio ſoli, (nihil eo detractum antiquitati, certè parum Theologo) video placuiſſe: & quiſquam vetabit Patrum nos, verè Patrũ veſtigiis inſiſtere, ſanguinẽ fuco, aurũ orichalco tinnulo præferre? Verẽdum profectò, ne qui Patrũ characterem faſtidiunt, tandem & vulgatã veteris interpretis vtriuſq. Teſtamenti interpretationem, quia Ciceroniana non eſt, exterminent. Si hæc Latina, ſi Patres illi Latini; cur minùs, qui verbis vtuntur ipſorum? Sed vocant nos ad æuum Iulianum & Octauianum: rectè. ſi profania ſint pertractanda dumtaxat. quamuis tum etiam eorum ſententiæ acceſſerim, qui omnes illius æui ſcriptores voluendos aſſerunt, & cum delectu quædam ex proximo quoque ſæculo delibanda. Sed hos miſſos facio; qui ſibi præclarè Ciceroniani videntur; cùm Nizolij & aliorum Theſauros illos, ac Phraſes Tullij voluerint ac reuoluerint, & ingenti tandem labore præfatiunculam vel epiſtolium vnum multis hebdomadibus verbis plenum, rebus vacuum extuderint. Denique non Orationes, aut Homelias; ſed Florida *ſcripſi & inſcripſi. Qui dicendi genere florido ſunt vſi, conatus ſum, quoad ſacra tractatio patiebatur, non indiligenter imitari.* Panegyres *ſunt quas mitto; in his Græci Iſo-*

crates & Ariſtides præferendi; Latinis Plinius, Auſonius, Pacatus & alij laudantur; hos ſacris ſcriptoribus, vt vites vlmis, adiunxi. Videbunt; qui, quid Panegyricum ſtilum; quid exhortatio ad pietatem; quid florida ſcriptio poſtulet non ignorant: qui hoc neſciunt, inter Iudices ne aſſideant. recuſo ignaros. Te, V. CL. tuique ſimiles lego, & deligo; veſtrâ me cenſurâ non damnandum confido. Vale. Louanij, XVI. *Kal. Iun.* M. D. XCVII.

Tuus

Martinus Delrius.

IACOBI

IACOBVS PONTANVS SOCIETATIS IESV

Floridor. lib. IIII.

Eua & Maria collatæ.

MATER prima hominum miſerrima Eua,
Te propter morimur, doloribuſque
Et malis agitamur, heu trecentis,
Tuis peſtiferum auribus venenum
Infudit maleſuadus ille ſerpens.
Hic te ad exitium dedit, virumque
Deceptum tibi, poſteroſque cunctos.
O factum malè, ô ſceleſte ſerpens.
Tu mater Maria es ſecunda nobis,
Feliciſſima quotquot aut fuerunt,
Aut ſunt, aut aliis erunt in annis.
Per te viuimus atque liberamur
Malis omnimodis, boniſque magnis,
Manſuris ſimul affatim beamur.
Tuis viuificam auribus ſalutem
Immiſit Gabriel ſacratus ales:
Hinc nobis data vita ſempiterna.
O factum bene, ô canenda mater.

I. LIPSI
IN PANEGYRES MARIANAS MARTINI ANT. DELRII SOC. IESV PRESB.

AD PATRONAM VIRGINEM.

MAGNI TONANTIS mater & coniux ſimul,
Simulque proles, inclytum cæli decus,
A NVMINE ipſo Numen alterum bonis,
En aſpice hanc COROLLAM & hocce FLOREVM
SERTVM, quod arte comparauit Dædalâ
MARTINVS ille DELRIVS myſtes tuus,
En hîc ROSÆ cum LILIO & NARDO fragrant,
En OLEA, PALMA, VITIS ipſa Bacchica;
Affulget iſtis LVNA & AVRORÆ iubar,
SOLISQ. ſplendor. CASTRA'NE etiam & MILITEM
Videre videor! video. nempe hunc HORTVLVM
Et ſidus illucebit, & tuebitur
Vis atque miles. ô beate tu ſtili,
Acuminiſque! abite liuor & mali
Abite. Vindex huic myſtæ ſuo
PATRONA Virgo, & cum patronâ Virgine
BILLÆVS ille corculum prudentiæ,
BILLÆVS ille clarus & togâ & ſago.

IN

I.

IN FESTO CONCEPTIONIS.

PROPOSITVM.

Sicut lilium inter ſpinas, ſic amica mea inter filias.

CANTIC. II.

DE ſpinis, & liliis oratio futura. Floridis horrida, amaris dulcia, lenibus aſpera miſcebuntur: vt quem ſpina offenderit, lilio recreetur; quem rhamni mulcarint, flores demulceant. Oſtendam DEI GENITRICEM ſacratiſſimam verum inter ſpinas lilium fuiſſe; cumque laudare illam velimus (SODALES) nec laus vlla ei gratior, aut excellentior diligenti & fideli imitatione, nobis etiam homullis inter vepres natis & educatis conandum; vt, quod poteſt, & ad ſalutem neceſſarium; ex ſpinis lilia intacta & illæſa efficiamur. *Propoſitum.*

Quod, vt commodiùs quo pacto fieri queat intelligatis, nonnullæ nobis ſpinæ remoræ per hoc ſtadium currentibus, eoſque ſi à pietate excalceati non leuiter nec leniter conuulnerare ſolitæ, priùs runcandæ & euellendæ. Meminiſſe poteſtis quàm aculeatâ quidam altercatione IMMACVLATÆ VIRGINIS CONCEPTIONI olim iam vſque fruſtrà fuerint minati. Hęretici quidem, cùm nec à natiuitate propriorum expertem criminum ore blaſphemo deblacterant, & in ſacroſanctum Oecumenicum Concilium inſanè prorſus inſaniunt: hos, quia CHRISTI tunicam inconſutilem *Spinæ.* *1. Hæreticæ.*

2. *Minor quaſi ſpina quædã Catholici.*

lem ſcindunt, rhamnis, paliuris, & caninis rubis confero. Catholici deinde quidam, præparcè liberales in matrem parum gratâ filio religioſitate, de cæteris culpæ punctionibus immunem, ſed *Originalis* peccati foratu læſam, mox tamẽ à Deo *ſanctificatione* ſanatam, nimis quàm peruicaciter pertendunt. Eos, quia CHRISTI tunicæ inhærent, nec lacerant, & falluntur veriùs quàm peccant; non ſentibus illis durioribus, ſed iudico ſimiles brevius cuſpidatis fruticibus aut plantis; tribulis, cacto, lappis; quæ tranſeuntium veſtibus aut ouium velleribus tenacitate lanicarpâ adhæreſcunt, & vt lappacium ſemen vel deciduorum floſculorum pappi pallia dehoneſtãt. Initiò quando minùs diſcuſſa quæſtio, & quædam ſacræ ſcripturæ loca claræ luci nonnihil obſtruebant; poterat, vt eſt in Græcorum adagio, μικρόθεν ἡ ἄκανθα ἀγαθή, poterat puſilla ſpina bona videri: verũ vbi iam Eccleſiæ cenſio remouit nubeculas, quas præiudicia diuturni temporis obduxerant; puſilla illa ſpina induruit, vſqueadeò, vt (quod Diphilus de rebus omnibus cenſuit) eam quoque dies deteriorem reddiderit, & ſecundùm aliud æquè vetus prouerbium, facta rigidior arido rubo, frangi quàm flecti queat faciliùs. Enimuerò ſuadente rectâ ratione, & Concilio Tridentino, atque Sixto IV. & Pio V. PP maximis permittentibus, licebat, ſi vellent, & vt velint fortaſſis par erat, de DEI MATRE magnificentiùs ſentire, & loqui. cur nolint, ſcio cauſſas prætexi: ſed erit, cùm eas, duce & auſpice IESV, auxiliariâ verò MARIA impugnabo. Geſtit & ardet animus cunctis cum Mariæ maſtigibus pedem conferre, manum conſerere, rationes compulſare. Sed hoc nõ vnius opus orationis. cenſeo vel abſtinendum iſtâ velitatione,

Vide in adagiis Eraſmi, chil. 1. cẽt. 1. & chilias. 3. cent. 3.

ne, vel bonâ fide fortiter prælianduṃ.præuarica-
tionis genus eſt, quod poſſis diligentiùs refellere,
leuiore brachio remouere. Mecum interea, quod *3. Originale peccatum.*
facitis, SODALES, firmiter tenete, coæternum Pa-
tris æterni Filium, quod potuit voluiſſe, quod vo-
luit potuiſſe, quodque & voluit & potuit, geni-
tricē ſuam ab omni natalitij peccati ſpinâ, priuſ-
quam conciperetur, præliberaſſe ac præſeruaſſe:
conceptam verò ac natam, penitus liberaſſe ac *4. Aculei.*
conſeruaſſe à domeſticis ac propriis peccatorum
aculeis, quæ vel cogitationi, vel locutioni, vel
actioni inſidiantur; nec minùs ab extrariis vepri-
bus, Iudæorum dico ſceleratâ perſecutione, hæ- *5. Iudæorũ perſecutiones & hæreticorum odia.*
reticorumque veterum ac nouellorum impro-
biſſimis contumeliis; quæ conatæ multimodis
eam cruentare nullo potuerunt. Nimirum vetus
Nec ſpinæ ſeu. labis bonos. illud Deus confirmauit, *μηδ' ἄκανθα ἀμύξῃ τοὺς*
vide chi *ἀγαθοὺς*; optimam ſanè mulierum nec ſpinarum
liad. 3. cent. 6. ſpinoſiſſima vulnerauit. Semper ſicut LILIVM flo-
rens INTER aculeatas SPINAS illæſa MARIA per-
a Ambr. ſtitit ab iſtis hoſtibus; de quibus, quæ iam memo-
in pſal. raui, Salomonis verba, non pauci PATRES[a] virtu-
118 ſer. tis & doctrinæ laude clariſſimi ſunt interpretati.
5. Theodoret. & Iuſtus Præterea Saluator noſter in Euangelicâ trium
Orgelit. Matthæi, Marci, Lucæ[b] hiſtoriâ ſpinarum no- *6. Curæ, ærumnæ, cupiditates, voluptates.*
in c. 2. men attribuit ſollicitudini & ærumnis ſæculi, di-
Cātic. uitiarum pellaciæ, voluptatibus & concupiſcen-
b Matt. 13. a. 7. tiis huius vitæ. Fructus iſti terræ cordis noſtri. has
Luc 8. b 14. Mar. 4. 19 b. parit ſegetes ager humanus; cui in primo parente[c]
c Geneſ. 3. b. 18. paradiſi ſpaciis amœnis expulſo Deus maledicēs,
gignere iuſſit copioſiùs hamatos tribulos, infæ-
lix lolium, & quæ paſſim ſteriles auenæ dominan-
tur. Nil tale peperit nouale; *cui Dominus benedi-* *Has omnes Maria ſpinas illæſa ſuperauit.*
d Pſal. 84. a. 1. *xit*, & benedicens[d] *auertit* ab eo *captiuitatem Iacob.*
e Gen 3. c. 13. arcuit doloſi luctatoris, qui Maiores noſtros [e]ſup-
plantauit,

plantauit, ſeruitutem: & quia huic Matrem ſeruituti nec minimo momento paſſus fuit ſubiacere: nihil periculi ab iſtis in animo aliorum fruticantibus ſentibus noſtro Lilio floridiſſimo potuit imminere. Laborum deinde, ac ærumnarum, & afflictionum quaſi ſpinoſo vallo perpetim quidem cinctum & obſeſſum fuit: Sed Lilium iſta preſſerunt, non depreſſerunt; pupugerunt, non perforarunt. Vt ſol de nubilo ſplendidior apparet; vt roſa ſucciſa retinet, vt cinnamomum attritum accumulat, vt ambra liquata & ſoluta longiùs odorem ſuum diffundit: ita Lilium noſtrum ex ſpinarum medio nitidius & pulchrius excreuit, & intaminatum à viciniâ lappaginũ & graueolentium ſabinarum fragrantiæ dulcedinem ſpirans, longiùs latiùs diſperſit. Nõne id decebat Matrem Lilij incomparabilis? cuius ſpiritus (inquit Ambroſius) in patibulo crucis nec cõtritus emarcuit, *vbi ſuprà.*
" nec auulſus euanuit; & lanceę punctione dirâ ſucciſus, ſacro ſpecioſior fuſi cruoris colore vernauit, mori ipſe neſcius, & mortuis æternæ vitæ munus exhalans." Quis igitur neget inter ſpinas *Lilium* MARIAM, quæ ſpinas omnes tam glorioſè detriumphauit?

Lilium verè inter ſpinas.

Videte cur *Lilium*. Vno verbulo poſſem: quia tota *Lilium*. quâ ſemel fuit initialis Iuſtitiæ cicladeà ſummo vertice ad imos pedes circumdata, eam poſuit, amiſit, maculauit nunquam. Iuſtitia veſtis illa nuptialis eſt, quâ iuſti amiciuntur; quâ nudi, conuiuio magni Regis exturbati [a], tenebris exterioribus mancipantur. Stola eſt prima, quam benignus & clemens familiæ pater [b] filios degulatores ad meliorem redeuntes mentem indui iubet. nihil hac ſtolâ pulchrius. nihil hac veſte pretioſius: aurum illi, topazius, vniones & omne metallorum

Lilium, quia tota lilij ſignificatio e quadrat. Tota ſemper originali iuſtitia contexta.

a Matt. 22. b. 11

b Lucæ. 15. c. 22

tallorum gemmarumque genus collatum vileſcit: ipſo CHRISTO iudice, præ *lilio* cuncta Salo-
a 3. Reg. monis gloria deſpicabilis, quantumuis [a] opulen-
10. a. 5. lentiſſimam Arabiæ Beatæ reginam admirationis
magnitudine exanimarit. Vultis & ſingulas Li- *2. quia*
lij dotes in MARIA contemplari? placent in Liliis *quicquid in Liliis,*
Odor, Forma, Vires. Sicut odore Lilij nihil iu- *in MARIA*
cundius cerebro ſano & probo: ita DEI genitrice *ſingularius.*
nihil fragrãtius iis, quibus animæ odoratus ſagax *Lilij laudatur o-*
& integer: eius odor vitæ, *Sicut odor agri pleni* [b] *cui* *dor, forma, vis.*
b Geneſ. 27. d. 27 *benedixit Dominus*: *Sicut* [c] *areolæ aromatum conſitæ* *Odor Li-*
c Cant. 5. c. 13. *à pigmentariis.* odoratus expers eſt, cui Lilium *lij, Maria moris*
iſtud nihil olet. ſcarabeus eſt, cui non quàm opti- *exẽplar,*
mè olet hæc roſa. fruſtra ſagax eſt, qui ſuauitate
odoris tam ſuauis non excitatur; vt & ipſe ſimili-
ter morum & exempli ſuaueolentiâ proximos *Forma à*
perfundat. Formam Lilij color & compoſitio *colore, & habitu*
partium commendant. Color niue in flore & ra- *partium,*
dice candicat; in floſculi penetralibus, auro ruti- *Color, cãdidus, au-*
lat, tingit, & inaurat tangentes; in thyrſo & quæ *reus, viridis.*
thyrſum ambit comâ, viret ſmaragdo. Candor; *Candor,*
DEIPARAE *virginitas*, non carnis tantùm, quæ, ſi *caſtitas,*
ſola, ignobilis: ſed & linguæ, quæ, vt foliorum, nõ
multo pretioſior: ſed peniti quoque cordis, quæ
nobiliſſima. quoniam ex corde, velut radice; ope-
ra, verba, & cogitationes improbæ pullulant: ni-
gra ſcilicet ex bulbo nigro folia. Aurum illud ſex *Splendor*
ſtaminibus protenſum; immenſa liberalitas eſt *auri, caritas.*
DEIPARAE in totum genus humanum, & quâuis
flammâ *caritas* inflammatior. Tali diues auro, tali
diues argento, cur non *Spei* firmæ & erectæ ſce- *Viror,*
ptrum ſibi, amœnum ſcapi virorem, vindicaret? *ſpes.*
Quàm dilecta, SODALES, Deo, puritas illibata *Nobis er-*
corporis & animi? Quàm odioſa & abominabi- *go amplectẽda; ca-*
lis Deo tetra ſpurcitia libidinis lutulentæ! Dile- *ſtitas.*

ĉta cælo Lilia, quamdiu Lilia; quamdiu purâ, intacta, intaminata: ſi attrectes; perdunt honorem, decorem perdunt, gratiam quantaquanta eſt deperdunt: fætutinæ & olenticeta efficiuntur. Scitè vetus[a] poëta;

[a] Catull. in Epithal.

„ Vt flos in ſeptis ſecretus naſcitur hortis,
„ Intactus pecori, nullo contuſus aratro;
„ Quem mulcêt auræ, firmat ſol, educat imber:
„ Multi illum pueri, multæ optauêre puellæ:
„ Idem, cùm tenui carptus defloruit vngui;
„ Nulli illum pueri, nullæ optauêre puellæ:
„ Sic virgo dum caſta manet, tum cara ſuis eſt;
„ Cùm caſtum amiſit polluto corpore florem,
„ Nec pueris iucunda manet, nec cara puellis.

Haud aliter animula miſella felici puriſſimi AGNI comitatu arcetur: neque tam olida nobis Lilia emarcida & contrita; quàm DEO, MARIAE, & Cælicolis homines, quorùmcunque vel corpus vel animus alienâ vel propriâ contrectatus libidine ſordideſcit. Tãtum refert caſti pudoris candorem retinere. Neceſſarium præterea, *Caritatis* aurum, quod dicebam in intima cordis penetralia congerere, congeſtumque in proximos inopes per opera miſericordiæ egerere. Sine hoc auro vile illud argentum. Venale cælum, ſed non niſi obryzo. *Caſtitas* ſine *Caritate*, lampas ſine oleo. Palladiæ baccæ ſucus deficit? excludêre cum fatuis virginibus, audies ignotus, audies maledictus, æternis ignibus adiudicaberis. Nouimus (dicit aliquis) iſta, & pernouimus, & nota credimus quia Euãgelio credimus. Maior proinde dementia: quòd quaſi non credita, non cognita, non audita, quaſi nihil ad nos pertinentia; ſic ſurdis auribus pertranſimus; ſic animis, vt aquam cribro, vix admiſſa tranſmittimus. pertranſeamus, tranſmittamus

Caritas,

tamus, vt lubet: velimus, nolimus; in eo poſita ſalutis ſumma, vt PVDICITIAE togâ niueâ candidati, aurum rutilans & ignitum [a] DILECTIONIS nobis comparemus. Tum licebit aſilum FIDENTIAE ſubeamus. aliter qui ſperant, vani ſunt; &, quia vani, ſuffundentur. quid inanius, quàm beneficia vel veniam ab eo ſperare, quem quotidie offendas, cuius iuſtam indignationem prouocare non ceſſes, & quem prouocaris placare contemnas? ô dementiſſimam dementiam! ô vanitatum vaniſſimam vanitatem! Pauci tamen hunc extra ſtultorum numerum, in hoc albo mentium albarum non pauci ſumus. plerique nos ipſos decipimus, titillamus, & falsâ fiduciâ circumretimus: ita ridentes, læti, vitulantes ad Orci theſaurum tendimus; illuc, vnde verè negant redire quemquam; perſimiles iis, qui Sardois herbis ſaturi cachinnantes emoriuntur. Hæc de colore.

[a] Apoc. 3. d. 18. — *Spes.*

Veniamus ad ſingulas Lilij partes. Bulboſa radix multis tunicis inuoluta; grana quoque aurea ſepto floris in circuitu aduerſus aëris & vermiculorum iniurias vallata, CIRCVMSPECTIONEM accuratiſſimam ſignificant, quâ *Virgo* beatiſſima perpetuò cor & labia cuſtodiebat. hunc nobis ſèdulò circumſpectum D. [b] Iacobus frater Domini commendans, ſine illo aſſerit caſſam omnem religionem fore. quia modicum hoc membrum inſtar gubernę corporis humani liburnam regit, difficile, indomitum, infrunitum, plenum veneno mortifero, cuius in manibus mors & vita noſtra. Ideo tam ardenter Rex [c] Dauid hanc ori circumſtantiam, hoc labiis frenum expoſcebat. Caulis Lilij rigidus, enodis, erectus, FORTITVDINEM & CONSTANTIAM in præclarè geſtis ac meditatis, liberam à doli atque malitiæ geniculis & interno diis

Partium habitus; radix & interiora, lilij grana admonẽt, cuſtodiẽdũ cor & linguam.

[b] Iac. 1. c. 19. & 26. idem c. 3. a. 2.

[c] Pſalm 140. a. 3.

Caulis docet fortitudinẽ & perſeuerãtiam in bono.

diis deſignat. Talis erat MARIA. taléſne nos etiã? conſcientiæ quiſque ſuæ ſinus diſcutiat & euerrat. adeſt nobis conſtans & perpetua voluntas ſuum cuique tribuendi? adfulgente & arridente iniquí lucelli ſpeculâ ſiue Eccleſiaſticarum dignitatum, ſiue Ciuilium functionum, ſiue Mercurialium conuentionum, poſſumus illud contueri oculis irretortis? perſiſtimus in bene deliberatis, neque deſerimus rectè inchoata ob cauſſas futiliſſimas? nodum in ſcirpo non quærimus, neque ſpiris improbę fraudis proximos illigamus, neque maliuolentiæ hamulis vncinatis famam honorémve alienum laniamus? bene eſt, abundè eſt, ſi ſic viuitur. Lilia ſumus, Liliũ MARIAM imitamur.

Scapi & floris folia

Quòd ſcapi folia, lenia & glabra tactu ſentimus; quòd altum petere, quoque altiora minora, quo radici propiora maiora cernimus; quòd floris foliola & ipſa ab imo ad ſummum adſurgũt, & ſcyphi in morem compaginata labelli editioris extima leniter fibris retrorſis obliquant, digniſſima ſunt ſingula diligentiore penſiculatione.

Aſſurgẽtia, deuotionẽ cæli petam.

Scyphi forma 'a brũ reflectens, erga proximos comitatem, & humanitatem.

Minora foliaque altiora, humilitatẽ in animo ſuo.

REGINAE CAELORVM animus DEVOTIONIS ardore in cælum ferebatur, mẽtis in Deum eleuatione ſupremos beatatum Mentium choros ſuperabat: hominibus interea comis erat ſine moroſitate, adfabilis ſine vllâ ſuperbiâ, familiaris ſine cuiuſquam offenſione. Creſcebant & adſurgebant in oculis Dei virtutes, quo maior his & melior, eo ſe magis depreciabat, ſibi tanto in ſuis oculis deſpectior videbatur, proprium id veræ HVMILITATIS, ſolidæ virtutis: vt quo quis cælo teſte perfectior, ſibi ſe iudice imperfectior cenſeatur. E terrenis & ſordidis curis, radice nempe cordis glebis & glareis iſtis tumulatâ & inuolucris vanitatum variis circumplicatâ, paullulùm caput extuliſti? vidêris tibi

tibi cum Phariſæo nonnihilum ſuper alios. mox altius adſurgis virtute? opinione tuâ decreſces. ad ſummum ſi conſcendiſſes, cum D. Franciſco, humillimo atq. ſanctiſſimo viro, & propterea ſapiẽtiſſimo, te cunctorũ ſubpedaneum ac viliſſimum iudicares. Iſtâ ſe quiſque trutinâ appendat, iſtâ ſe decẽpedâ metiatur: vera & ineffabilis iſta ſciendi ratio, quouſque in virtutum Circo quis decurrerit. Quid, quòd Lilij foliola cõtigua ſibi ſtipantur? DEI GENITRIX ſenſus omnes, cogitationeſque ſuas in Deo SALVTARI ſuo accuratè recollegerat, & in hũc orbem veluti glomerarat. Nos quia per omnia diſcurrimus, &, vt liquida ſolent, paſſiuitus diffundimur, in Rubeni illam [a] diram deuotionem incidimus; *effuſus es ſicut aqua, non creſcas.* Peſſimi quique; dum ſubant & furiant vt porci, ſe per cænum quoduis corpore effundunt. minùs degeneres; picarum & gracculorum imitantes garrulitatem, linguâ palantur. qui videntur optimi; cogitatione per valles, per colles, per ſaltus, per hortos, per prata, per ſalicta, per amnes & vaſta maria, mẽtis quadam vagâ luxuriâ & curioſitate circumuolitant. & miramur, ſi nihil proficimus? ſi ardoris interni nihil experimur? ſi pſallendo, precãndo, meditãdo, tepeſcimus & exareſcimus? ſtupemus quòd tam acida nobis & tædij plena diuina omnia? En mali tanti cauſſam. peſtilitatis fontem cernite, cauſſam tollite, fonti obſtruite. Summo deinde molliter relicino Lilij foliolum retorquetur: ita FONS PIETATIS DOMINA noſtra, ex illo ſuo rapidiſſimo & intenſiſſimo in Deum AMORE, in filiolos ſeruuloſque ſuos reflectitur oculo MISERATIONIS, miſeriæ generis ſui miſeretur, vult prodeſſe quantùm poteſt, & poteſt quantùm egemus. Mira namque & propè in-

Quæ vera perfectionis & virtutum reliquarũ regula.

Folia ſtipata, *ſenſuum recollectionẽ.*

[a] Geneſ. 49. a. 4.

Obliquãtia ſe floris foliola, *miſericordiã erga cũctos.*

Vis medica lilij in corporeis morbis maxima.

credibilis noſtri Lilij vis eſt ad ſalutem. Hortenſe illud Dioſcorides & Plinius adfirmant lepras & vitiligines emendare; neruos præciſos conſolidare, ſolutos reſtringere; tam vetoribus hulceribus, quàm recẽtibus vulneribus opitulari; ignem ſacrum, ne proſerpat cõpeſcere; ſerpentium morſibus aduerſari. ô vim diuinam! ô florum florem! quid odore tuo ſuauius? quid ſuauitate tuâ candidius? quid tuo cãdore formoſius? quid formoſitate tuâ ſalubrius? quid ſalute tuâ parabilius? ô immenſam Dei bonitatem, quæ tam neceſſarium florem, tam communem & vulgarem eſſe voluit; non in orbis aliquem angulum aut inſulas remotas, non in locupletum dumtaxat hortulos abſtruſit! multum fuit terris illum credere? cælum totum Liliis referſit, vt cæleſtis Hieroſolymæ vẽter [a] eſſet, *ficut acervus tritici vallatus Liliis*: vt eſſent AGNO ſponſo gratiſſima paſcua liligera vbi cubaret, vbi paſceretur. Sunt illic Lilia beatę omnes ANIMAE, quæ ſempiterno æuo fruuntur. tamen hæc Lilia pulcherrima, ſpinæ innoxiæ & innocuę ſunt ad noſtrũ Lilium MARIAM. ipſa flores inter, ſicut LILIVM INTER SPINAS. ipſam (vt ait Eſdras [b]) *omnipotens ex omnibus floribus orbis vnum tibi lilium delegit*. Sed, nec contenta Dei munificentia cælum Liliis impleſſe; puluillos iſtos cordis veſtri, hanc DEIPARAE areolam, SODALITATEM dico ſuæ matris, cõſerere Liliis exoptat. quis adeò ſibi ipſi malè conſulat, vt ſpinas malit? Si Lilia recuſatis, ſentes ſubereſcent. Nos miſeros (SODALES) ſi Lilia non ſumus! Viderat monaſticæ diſciplinæ decus magnus Antonius, orbẽ laqueis oppanſum: vt vidit, exclamauit; Ah DOMINE, quis effugiet? quæ nunc illi vox ferrea, quæ ahenea latera ſufficiant, vt ſimilia per ſpinas iſtas, quibus oppleta

Dioſco. lib. 3. c. 99. Plin. lib. 21. c. 19. & lib. 21. c. 4.

Sed nihil ad ſpiritaẽ medicamẽ lilij MARIAE.

[a] Cant. 2. d. 16. Cant. 6. a. 1. Cant. 7. a. 2.

Cuius ſi vnquam, nunc certe fauor & protectio neceſſaria.

[b] Eſd. 5. 24.

oppleta cuncta, cunctorum auribus inclamet? Si *Cum ꝰ-ba. ſpinis* nunc prophetę reuiuiſcāt, nōne cernerēt Oracula *reſonat.* ſua euentu rerū comprobata? nōne, quod Salomō[a]

a Prou. 24. d. 31. prædixit; *Ecce iam totū repleuerunt vrticæ, & ſuperficiē eius ſpinæ operuerūt?* nōne quod Iſaias;[b] *Vepres*

b Iſai. 7. d. 24. *& ſpinæ ſunt in vniuerſâ terrâ?* nōne quod Oſeas[c];

c Oſe. c. 10. c. 8. *Lappa & tribulus aſcendêre?* nōne quod Micheas[d];

d Mich. c. 7. a. 4. *Qui optimus in eis, quaſi paliurus; & qui rectus, quaſi ſpina de ſepe?* Adeò premimur æuo graui, & omniū ſcelerum atq. malorū ſentina in hanc ſæculi clau-

Philo Carpathius & Pſellus in 2. c. Cantic. ad verba noſtri propoſiti. ſulam inundauit. Spinæ[e] culpæ ſunt, ſpinæ pænæ, ſpinæ ſollicitudines inquietæ, ſpinæ afflictiones & ærumnæ; quibus vapulamus, & porrò vapulantes vapulabimus, quia malis nos volentes vidētes magis atq. magis inuoluimus: pedibus noſtris laqueū deceptionis nectimus, ſeriam vltionis ceruici noſtræ pangimus, & coronam de oxyachantis miſeriarum grauiorum capiti noſtro plectimus. Non aliud quàm rhamnus, latrones iſti & prędiatores; quibus nihil imperuiū aut inacceſſum. non aliud quàm carex, milites ſoluti & exleges, feroces in amicos, in hoſtē timidi & ignaui. non aliud quàm ſenticetum, à viciniâ malâ magnum malum. Sentes ſunt hæretici; quos gaudeo & gratulor, ſi nullos (ô EBVRONES) veſter ager alit: ſpinæ, inquam, ſunt hæretici & impiorum extremiſſimi falſi fratres POLITICI, nomine Catholici, re puri religionis vertumni, nocentiores quo ignotiores; quibus (palàm denuncio) ſcatent vniuerſa, iſtiuſmodi paliuri, miniſteria, officia; publica, priuata; ſacra, profana cuncta irrumpunt & diſrumpunt. Videmus, & ſcimus, ſcimus & patimur. quid exſpecta-

Iud. 9. b. 15. mus? donec *egrediatur*[f] *ignis de rhamno, & habitatores Sichem comburat? Sichem* Hebræis humerū, & *humerus* Scripturæ vires atq. potentiam ſigni-

 ficat.

ficat, an igitur donec (vtinam diu!) florentis reip. iſtius robur & dignitatem conſumat? quouſque ſpinas iſtas, ſeu malè cauto torpore, ſeu remiſsâ nimis lenitate attollimus & ſuſtinemus? an donec à pallidulis hiſce, metu malæ conſcientiæ; & languidulis, quia nondum adoleuerunt, hederis, vt arborea ſolét adminicula, præfocemur? Imitus ſaltem ex animo vociferaremur, ſiqua ſalutis noſtræ nobis cura ſupereſſet: Quis nos his ſpinis eruet? quis in hoc vepreto degat, ſine vulnere aut noxâ? nullus, omnino nullus; niſi, qui lilium. Sed quómodo Lilium reſiſtat, cuius tanta teneritudo; vt nec minimum ferat contactum cuſpidis, quin perforetur? non opis hoc noſtræ, non virtutis humanæ. virtutis eſt illius, qui dixit; *Confidite*[a], *quia egô vici mundum.* Calcauit ille vepres, & ſpinas iſtas inoffenſo veſtigio conculcauit. poterimus in eo nos quoque. duremus tãtùm & confidamus, vt agri Lilia ſpinarum in medio Deus hactenus cuſtodiuit: cuſtodiet iſtam areolam, ſi Lilia ſumus, ſi Lilia conemur, ſi ad LILIVM illud INTER SPINAS MARIAM confugiamus; veram & germanam panacen diuino munere datam hominibus omnium morborũ animi medicinam. In ipsâ vis medicata Liliorum ſpiritalium nobis parata & promentibus expoſita. Quem elephantiaſis auaritiæ, aut depetigo Giezi obſoletauit, vel otij & acediæ dolones ad obeundam Pietatem ſubneruarunt; à Lilij iſtius radice piſtillo frequẽtis Meditationis contusâ, petat medelã. Si quem marinus ille Draco ſpinâ lethiferâ capitalis alicuius peccati vulnerauit, vel vagus opinionum prauarum herpes occupauit; Lilij ſemen, vino CARITATIS mixtum plaga illinat. Si cui culpæ recentis vulnus dolet, vel hulcus altũ & cõſuetudine atq. ſilentio

Quarum ultio [*ultionem*] *pũ-ſtiones vitare non poſſumus.*

Niſi diuino præſidio, & Mariæ auxilio in te, ceſſio-néque hac impetranda.

Per eius imitationem, & virtutum illius applicationem.

[a] Ioan. 16. v. vl.

ſilentio inueteratum exeſt; foliola melli & aceto acriori diutiùs incocta, PÆNITENTIAM ſcilicet aſperiorē & diuturniorem adiungat. quin etiam ſalutare fuerit ex ipſis illis vepribus *Spinam-albam* carpere: quæ peccati *Memoria auerſatrix* dicitur; & Dauidi iugiter obuerſabatur; hac hulcus ipſum exſculpere, & ſaniem expungere. Conuertatur in ærumnâ, *dum ſpinâ cor configitur.* Bene [a] configi- "
a Bern. in Cant. ſer. 48. tur, qui conuertitur; bene pungitur, qui compun- "
gitur. Optimus pænæ ſenſus, culpæ correctio: peſſima punctura, quæ obdurat, vel vt ſcabiem attritus, excitat & irritat. Spinarum iſta conditio. inuicem trahunt, inuicem inuncant, & ſimul tandem in faſciculos colligatæ, à patrefamilias cum [b] *Alioqui non infelicißimus exitus manet.*
b Matt. 13. d. 30. zizaniarum manipulis æternæ combuſtioni addicuntur. Credite, cui non poſſunt Chriſtiani non credere, Prophetarum comminationi. *Sicut* "
c Nah. 1. c. 10. *ſpinæ*, clamat [c] Nahum, *ſe inuicem complectuntur:* "
ſic conuiuium eorum pariter potantium: conſumentur "
quaſi ſtipula ariditate plena. quod celerius aut cer- "
tius flammæ pabulum ſtipulis aridis? idem ſpinis
d Iſa. 33 b. 12. promittit [d] Iſaias: *Spinæ*, ait, *congregatæ igne comburentur.* & iterum [e]; *Succendetur & deuorabitur*
e Iſa. 10. d. 17. *ſpina eius, & vepres in die vnâ.* die ſcilicet illâ, die iræ, die vniuerſalis iudicij & retributionis. Nec mitiora pollicetur Gedeon, à conterendo nuncu-
f in pſal. 81. patus, CHRISTI, teſte Hieronymo [f] hac in re figura: qui non vilis plebeculæ, nō improuidæ iuuen-
g Iud. c. 8. d. 16. tutis, ſed Seniorum & Principum Soccoth [g] corpora cum ſpinis tribuliſque deſerti contriuit.

Occupemus potiùs (ô SODALES) gemitibus, orationibus, eleemoſynis, & vitæ innocentiâ diuinam dexteram, & hoc capitibus noſtris impendens, iam iamque ruiturum, quantum apparet, exitium emendatione morum auertamus. *Quemadmodum auertat Deus.*

ORATIO ad DEI matrem.

Tuque adeò (ô VIRGO SACRATISSIMA) flos illæſus de ſpinâ, punctionis expers, ſpinarũ triumphatrix, florum gloria; nos, vera ſpineta, in Lilia commuta. Nos (ô ſpinæ natalitiæ neſcia!) ſpinis etiam priuis noxiæ vitæ cruentatos, & cribro crebriùs confoſſos, tuæ miſerationis lirino inunge; foliorum tuorum vmbrâ protege, exemplorum odore recrea: quò candida in terris Lilia, & in hoc mundi dumeto flores reperti, tecum tandem in Coloniam Paradiſi cæleſtis tranſcripti, æternæ vitæ arbori inoculemur: vt IMMACVLATAM tuam CONCEPTIONEM, quam in hoc exilio veneramur & credimus, in patriâ cæleſtis Hieroſolymæ cum Angelorum choris olim celebrare felices mereamur. AMEN.

Dicta Leodici, anno M. D. XCII.

II.

IN FESTO NATIVITATIS DEI GENITRICIS MARIÆ.

Propositvm.

Egredietur virga de radice Ieſſæ, & flos de radice eius aſcendet. Isaiae XI.

TRia ſunt (deiparae sodales, vt eo vos compellem nomine, præ quo cæteri tituli dignitatum & honorum iacent vilentque) ſunt, inquam, tria, quæ ad hodiernam exhortationem nonnihil addunt alacritatis. Iuſſio, celebritas, myſterij magnitudo. Iuſſio duplex, vna peculiaris meorum Superiorum; communis alia matris Eccleſiæ; cuius hodie præceptum audiuiſtis, vt *Natiuitatem hodiernam perpetuæ virginis genitricis Dei* mariae *ſolemniter celebremus*, vt *cum iucunditate* celebremus, vt *corde & animo* celebremus. Feſti celebritatem vetuſtas, & ſingularis cuiuſdã prærogatiuæ raritas cõmendant. Quamuis enim D. Auguſtini æuo fortaſſis in Eccleſiâ totâ nondum hoc feſtum vniuersè conſueuerat agi, quod nonnulla huius ſancti Doctoris ſcripta ſubindicant[a]: tamen in Romanâ Eccleſiâ iam perſollemne fuiſſe D. Gregorij magni ab vſque temporibus, Antiphonarium ipſius & alia quædam declarant. Græci forſitan diu priùs celebrarunt: cùm & in antiquioribus eorum Kalendariis inſertum, & in nõnullarum Bibliothecarum veterum membranis à D. Chryſoſtomo, Proclo, & Andræâ Cretẽſi variis orationibus collaudatum inuenia-

Cauſa dicendi. — Iuſſio. — Celebritas. — Auguſt. ſerm. 21. & 22. de ſanct. — Romæ in Sfortianâ.

inueniamus. Prærogatiuæ raritas hæc eſt. cæterorum ſanctorum, excepto CHRISTI Præcurſore, dies obitus colimus: MARIAE ipſum præterea, quo in hanc lucem edita, diem Natalem. Minor iſte Natali Filij, ſed maior natali Præcurſoris. Natalis iſte genitricis Dei; anteambulonis ille. Iuda tantùm montanis ille, gaudium iſte vniuerſo mundo annunciauit; iis qui in terrâ, veniam: iis qui in cælo, vacuorũ ſedilium reſtaurationem; iis qui in inferno, liberationem. Myſterij magnitudo immenſa, pelagus innauigabile; cuius longitudo vſque ad nouiſſimum extenditur diem, latitudo terrarum implet orbem, ſublimitas ad ſupernæ ciuitatis ſupremas arces pertingit, altitudo ſedentibus in vmbrâ mortis & horrore tenebrarum ad intima terræ penetralia opem latura ſe penetrauit. Huius myſterij tam infiniti & incomprehẽſibilis, capita quædam mihi deligẽda. quod cælitus promiſſum. quod figuris non paucis exquiſitè adumbratum. quod ad noſtram imprimis inſtitutionem aptiſſimè efformatum.

Myſterij magnitudo, quæ oſtenditur.

1.
2.
3.

A pollicitatione ordiamur. occurrit prima ab ipſomet auctore omnium Deo facta, in ſacræ ſcripturæ limine. Sic enim os Domini ſerpentem alloquitur[a]: *Inimicitias ponã inter te & mulierem, & ſemen tuum & ſemen illius, ipſa conteret caput tuum.* ita namque cum vulgatâ noſtrâ de B. Virgine hoc accipiunt, quattuor Eccleſiæ Doctores[b] & alij multi Patrum. Quanti facienda promiſſio, quæ diuino ore prolata? quæ vix condito facta mundo? quid eâ diuinius? quid antiquius? Auget dignitatem, quòd hoc idem ſemen, & in eo benedicendas gentes, quampluries iteratâ promiſſione repetitum Abrahamo, Iſaaco, Iacobo, Dauidi; ſanè toties, vt putidum & inanis operæ putem

Promiſſa Dei.

a Geneſ. 3. v. 15.

b Chryſ. ho. 17. in Gen. Aug. de Geneſ. contra Manic. lib. 1. c. 8. Amb. lib. de fugâ ſæc. c. 7. Greg. lib. 1. moral. c. 38.

tem loca ſingula recenſere. Confirmarunt idem vaticinia Prophetarum, quæ tamẽ ſilentio inuol-uam, præter vnum reliquis paullò illuſtrius: quod ego mihi nunc pro themate & ſcopo propoſui, quò tota tẽdat & dirigatur oratio. Videlicet illud nobiliſſimi vatis Iſaiæ [a]; *Egredietur virga de radice Ieſſæ, & flos de radice eius aſcendet.* Quod ſcio non-nullos totum CHRISTO tribuere; ſed ampliùs nũc arridet Florentis Tertulliani [b] commentarius; Ip-„ ſe (inquit) *Chriſtus* eſt *flos* de virgâ, natâ de radice „ Ieſſæ. *Radix* autem Ieſſæ, genus Dauid. *Virga* ex „ radice MARIA ex Dauid. *Flos* ex virgâ, filius ex „ MARIA. ipſe erit & fructus ventris. Flos enim *fru-*„ *ctus*, quia per florem & ex flore omnis fructus. „ Cur huic Afro doctiſſimo repugnem, cui Patrum Principes, & Eccleſiæ præcipui hac in explicatio-ne Doctores adſentiuntur? [c] Hieron. Ambroſius, Leo Magnus, Auguſtinus, & alij multi. Placétne B. Hipponenſem Antiſtitem (nam cæteros præ-tereo) audire? videtur operæpretium. Virga ecce „ protulit, quod antè non habuit, nõ radicata plan-„ tatione, non defoſſa ſarculo, non animata ſuco, „ non fœcundata ſeminario: & tamen, cùm illîc „ deeſſent vniuerſa iura naturæ, protulit virga, quod „ nec ſemine ſuggeri potuit nec radice. Virga illa „ Aaron virgo MARIA fuit. Quòd ergo hæc virga „ nuces nobis produxit, imago dominici corporis „ fuit. Nux enim trinam habet in ſuo corpore ſub-„ ſtantiæ vnionem, corium, teſtam, & nucleum. In „ corio, caro; in teſtâ, oſſa; in nucleo interior anima „ comparatur. In corio nucis, carnem ſignificat Sal-„ uatoris, quæ habuit in ſe aſperitatem vel amaritu-„ dinem paſſionis. In nucleo interiorem declarat „ dulcedinem Deitatis; quæ tribuit paſtum, & lu-„ minis ſubminiſtrat officium. In teſtâ lignum in-„ terſerens

Claud. Mar. Victor lib. 1. in Geneſ. Alcym. Auitus lib. 3 carm. c. 6. D. Bern. ſer. 2. ſuper Miſſ. eſt. Eucher. Rupert. Raban. & Beda.

a c. 11.

b Baſil. & Cyril. in Iſai. Cle. Alexan. lib. 1. Pæda. c. 7. Origen. ho. 9. in Iſa. in fin. Hilar. in pſalm. 2. Procop. in c. 49. Geneſ. Incertus ho. 30. in Mat. & Chal. Tharg. li. de car[...] Chri[...], c. 21. [...] te [...] ad uer. Iud. c. 9. & lib. 3. cõtra Marcion. c. 17.

c Hiero. in Iſa. & in ep. ad Euſtoc. de cuſt. virgin. Ambro lib. 2. de Spiritu

Prophetarum.

,, terſerens crucis, quod non diſcreuit id quod foris ,, & intus fuit, ſed quæ terrena & cæleſtia fuerunt ,, mediatoris ligni interpoſitione ſociauit: Sic bea- ,, tus Auguſtin. de hac quoque nos deinceps virgâ ,, diſſeremus.

Figuris innumerabilibus fermè præfiguratam nouimus, ſed intra virgæ noſtræ ſepta conſiſtendum: nec tamen eius omnia, in virgarum olim myſterio propoſita proſequemur, ſed duo dumtaxat minùs forſitan obuia, non minùs illuſtria, & Sanctorum Patrum iudicio atque interpretatione huc omnino referẽda Cur etenim dubia congeram, vel proprias vobis imaginationes meas obtrudam; quando ſunt ad manum ſolidæ & certæ Patrum explicationes? Loquor autem de virgâ Ioſeph, & de virgâ Pontificis Aaronis.

Et typerũ ſeu allegoricũ.

De priore Gentium Apoſtolus[a] Vas electionis tradit, Iacob Patriarcham animam in primoribus habentem labris, faſtigium ſceptri, quod geſtamen erat amati eius filij Ioſeph, adoraſſe, quo loco D. Paullus ſceptrum iſtud *virgam* appellat, ſecutus Iudæorum ſapiẽtiſſimos[b] LXX^{ta} qui in Geneſi verterãt; τὸ ἄκρον τῆς ῥάβδου αὐτοῦ; optimè (crepent quæ lubet Caluinus[c] & Beza, ſententiam loci huius omni conatu obſcurãtes.) optimè & veriſſimè, dico, & aptiſſimè. nam & vulgata noſtra in D. Paulli verbis id confirmat; quam ſcimus ſacroſancti Concilij Tridentini auctoritate ſtabilitam; & multi codices Græci, vt retuli, repræſentant, qui ἐπὶ) præpoſitione carent, & αὐτοῦ, non αὑτοῦ continent: & Hebræum vocabulum ambiguæ ſignificationis eſt. Si MITTA' ſcribas מִטָּה lectulum; ſin MATTE' מַטֶּה virgam denotabit. Denique qui vulgatam hanc lectionem & interpretationem retineant, poſſum Doctores ſacros vltra decem nume-

Virga Ioſeph &

ſancto. c. 5. lib. 2 in Luc. c. 1. lib. de benedictione Patriarchar. c. 4 & in Apolog. Dauid. c. 16. Leo ſer. 4. in Natiu. Aug. lib. 3. de Symb. ad Catechum. c. 4. & optimè ſer. 3. de temp. Chryſ. in pſ. 22. Ephrem orat. de laud. B. Mariæ. S. Vigil. lib. 3 cõtra Eutychen. Ilſephon. c. 6. lib. de illibatâ Virg. B. Mariæ Bernar. non ſemel & alij.

a Ad Hebr. c. 11. v. 21.

b c. 47.

c Calu. in Geneſ. Beza in epiſt. ad Hebr.

numerare; Græcos quinque; Chryſoſtomū, Photium, Theodoretum, Theophylactum, Oecumenium, Gregentium: Latinos plures; Sedulium, Primaſium, Anſelmum, Haymonē, Eucherium, & Hugonem Victorinum: quodque caput eſt in hanc ſententiam laudauit Synodus Generalis Sept. in epiſtolâ Pontif. Hadriani. Satiſne hæc firma & roborata, vt nænias hæreticorum non nauci ducamus? Præuidebat prophetico ſpiritu Iacob, regnum ex Ephraim, non tam illud temporale Samariæ; quàm ſpirituale & æternum veri Samaritani IESV Saluatoris. Alioqui, da, quæ fides illa, quam in hoc facto laudat Apoſtolus; ſi ſolita hæc adoratio; ſi nihil per illam ſpeciale nobis indicetur? Faſtigium ergo virgæ CHRISTVS adorabatur; & cum faſtigio honorabatur ipſa virga, ex quâ & per quam faſtigium aſſurgebat. Si faſtigium virgæ, figura floris Ieſſei; cur non & virga ipſa, typus virgæ Ieſſeæ?

Scribentes in B. Pauli. Eucher. etiam in Geneſ. Gregen. in diſpu. contra Erban Iudæ.

Verùm, qualis iſta & cuius arboris virga? Aaronis virga docebit. Numerorum Hiſtoria tradit; cùm Core, Dathan, Abyron, & ſocij dignitatem ſacerdotalem vellent vſurpare, & ſeditionem cōcitaſſent; Deum iuſſiſſe duodecim virgulas, ſingularum tribuum ſingulas, adferri; & addidiſſe, cuius virgula germinaret, eū à ſe ad ſacerdotium fuiſſe delectum. Sequēti luce viſam Aaronis virgam *germinaſſe, & turgentibus gemmis erupiſſe flores; qui foliis dilatatis in amygdalas ſunt deformati.* Hanc virgam Aaronis virginis MARIÆ, hunc florem & amygdalas typum fuiſſe CHRISTI Domini, conteſtantur ſanctiſſimi & doctiſſimi duo Pręſules, D. Auguſtinus, & B. Vigilius martyr. Sed cur amygdalina potiùs virga, quā generis alterius? magnus ſub hoc cortice litterario, ſpiritualis cibi theſau-

Virga Aaron quæ. Amygdalina.

c. 16. & 17.

Ser. 3. de tēp lib. 5 contra Eutych.

theſaurus abſconditur. effodiemus illum, Deo iuuante. Nunc occurrunt duo. de myſtico ſenſu petitum vnum; de arboris huius alterum naturâ.

Tranſite cogitatione in ea quæ de Luzâ oppido legiſtis vel audiuiſtis aliquando. Primùm hoc illi nomen: mutauit Iacob Patriarcha, & Bethel Gen. 28.
,, eam nũcupauit; eò quòd vidiſſet illic *ſcalam ſtantẽ*
,, *ſuper terram, & cacumen illius cælum tangens, ange-*
,, *los quoque Dei aſcendentes & deſcendentes per eam,*
,, *& Dominum innixum ſcalæ*: indeque cognouiſ-
,, ſet, *non eſſe illic aliud niſi domum Dei & portam cæ-*
לוז *li.* Luz, D. Hieronymo teſte, nucem ſiue amyg- libr. de nomin. Hebr.
dalum ſignat. inde Luza de arboris iſtius fœtu, qui copioſus illic. Bethel domum Dei denotat. Felix, ſi hoc nomen retinuiſſet! collocauit illic Ieroboam vitulorum vnum. idolatriæ ſedes fit: Bethauen Ozeas nuncupauit. ô nomen obſcœnum! Luzá, typus animæ fructuoſæ. amat Deus ad illam diuertere? ex Luzâ fit Bethel. An Luzá, Deipara Virgo? Intendat in hanc amygdalinam virgam mentis oculos ſpiritualis Iacob, diuinæ ſponſus Rachelis, ſenioris ſui fratris, piloſi Behemoth, ſupplantator; qui in funiculum eius ſubintrauit, hæreditatis æternæ primogenito illi priùs præparatæ: ruminet attentiore cogitatione, Luzæ huius dotes: nil cernet in eâ quod non conſtanter vociferetur; *Domus Dei eſt hic & porta cæli.* Hodie naſcitur amygdalus, exiſtit Luzá: poſt pauculos annos futura Bethel; cũ mulier iſta (ô qualis mulier!) excipiet Deum in domo ſuâ. Salue verior Bethel, manſura perpetuò Bethel, nunquam in Bethauẽ migratura. Semper eris ab omni væ peccati aliena, nullus vnquam in te locus erit vitulis Ieroboami. nihil in te vanitatis, nihil iniquitatis, nihil non vtile ac pretioſum.

Erat

Erat alterum de genio ipſius arboris. videlicet, *Cur ſalus?*
felix partus, felici fructu; felix arbor arbore felici
debuit portendi.

Quibus æui priſci nonnulla vel leuis notitia, **De infelicibus arboribus.**
norunt, antiquitus arborum felices alias, infelices
alias habitas. Infelices & religione damnatæ, quarum rami ſteriles & infructuoſi, aut ferales, reſecti ſeruorum nequam vel facinoroſorum hominum tergoribus illidebantur. docet hoc non vno
libr. 6. Nat. hiſtor. c. 16. & li. 24. c. 9. loco ſui doctiſſimus æui Italorum Plinius Senior.
tales ſalix, betulla, & vlmus. Serui dominorũ ſæ- **Vlmus.**
uientium iuſſu corripiebantur vlmeis: vnde illiberalia illa Comicorum, vlmea ſupellex; vlmea
ſupplicia, vlmicidæ, vlmitribæ. Magiſtratuum **Betulla.**
virgas betulla ſuppeditabat; ſi tales deerant, vicem illarum aſſumptas ſalignas ex Prudentij de
Romano Martyre fit Hymno manifeſtum. Steri- **Salix.**
litatis ſalix eſt ſymbolum, eo quòd à ſe ſemen infecundum abiiciat, vel quòd, vt Porphyrius in
Homerum aſſeruit, ſalicis ſemen ex vino propinatum ſterilitatẽ inducat: vnde vates ille Graius
ſalices ὠλεσικάρπους, Latini *frugiperdas* nuncuparunt. Quis non ſtatim intelligat Lutheranos &
Caluiniſtas notari? qui, fictitiâ & imputatitiâ ſuâ
contenti fide; nec ipſi bona opera in precio habent (hæc, fructus arboris humanæ) nec aliis magnopere ſunt auctores vt ea faciant, quibus omnem meriti detrahunt valorem. Betullæ candor
in leui exteriùs albicat tiliolâ, ſolidiq; ligni ſpeciem præbet, conatu tamen exiguo rumpitur, &
ſub illo candore, mox decolor ſecundi corticis
pallor denudatur. Nonne hypocriſis arbor iſta typus accommodatiſſimus? non minùs certè quàm
libr. de cibis Iudaicis. cygnus Tertulliano, quia ſub purpureæ niuis albedine tetram carnis & cutis rauitiem recondit.

C Vlmus

VImus denique ſterilis & ipſa, vere pubeſcit, æſtate viret; auctumno defluit, horret foliis hieme devenuſtata. Nonne falſæ fictæ hæc adumbratio amicitiæ eſt; qualis multorum, qui ſe tamen amicos volunt haberi? Nonne hæc imago viva & ſpirans fidei noſtri temporis Polyticorum; quibus ea quæ potentioris partis fides, nec alia quàm quæ floridum ver agit religio? Sed infauſtas iſtas & mali nominis ominiſque mitto, tranſeo ad Felices

Felices arbores, & inter eas

arbores. Hac laude cenſendæ omnes, non quas ſuperſtitioſa gentilitas tales cenſebat; ſed, quibus B. Virgo ab Eccleſiâ Catholicâ comparatur; platanus, cedrus, cypariſſus, olea, palma, vitis, terebinthus. accedit ad has genitrix noſtræ virgæ Amygdalus. quid? accedere dixi? multis ceteras nominibus præcedit. Si fructum quæras, gignit vtiliſſimum atque ſuauiſſimum: ſi celeritatem amas; non differt, ſtatim effloreſcit; ſin diuturnitatem; durat nucleus in annos quamplurimos, Si delectat arboris gratia; profert flores amœniſſimos, eaque feſtinatione, vt reliquas arbores præueniat. Si conſtantiam beneficentiæ laudas; poſtrema foliis ſpoliatur, æſtatem ferens diutiſſimè ſaluo frondium virore. Non tacebo, quòd bonæ ſpei nos plenos faciat, & quaſi quodam euangelico munere fungatur. Etenim cõſtat ex eius prouentu totius anni copias præſumi. Plinio fructuum arboreorum abundantiam promittit; præſtantiſſimo Poëtarum inſuper meſſis opulẽtiam. Sic enim de illâ:

Eccli. 24

Amygdalus; quæ laudata; à fructu, flore,

folio,

Plin. lib. 16. nat. hist. c. 26.

prognoſtico.

„ Contemplator item, cùm ſe nux plurima ſiluis
„ Induet in florem, & ramos curuabit olentes:
„ Si ſuperant fætus, pariter frumenta ſequentur,
„ Magnaque cum magno veniet tritura calore.

O felicem arborem! ô fortunatam! natam vt

beatitudinis & felicitatis ſit typus vniverſæ.

Cōparatur B. virga amygdalæ.

Videte mihi nunc (optimi & ornatiſſimi viri) quàm præclarè hæc B. Virgini cōueniant. Amygdalæ flores omnium frugum largitatem pollicentur: flos virgę Ieſſeę fructuum ſpiritualium & meliorum cariſmatū principium & fons nobis omnium fuit. Amygdalus caniciem denotat, vt in illo Salomonis: *Florebit amygdalus, impinguabitur locuſta, & diſſipabitur capparis.* Virgæ noſtræ radix, Ieſſe tot Regum parēs, radix cana & annoſa fuit. Amygdalus profert amygdalas; virga noſtra verum peperit amygdalinum fructum, CHRISTVM Dominum. quomodo CHRISTVS nux amygdalina? Non diu vos diſtinebo. Nuces hæ præbent vſibus noſtris, tuſæ liquorem lacteum, ſolidæ cibum ſolidiorem, freſæ denique lampadibus idoneum & aptum medicaminibus oleum. CHRISTVS lac paruulorum; CHRISTVS panis viuus & pinguis, cibus ſolidus adultorum; CHRISTVS mortalium lux & medicina.

Eccle. 12. b. 5.

Moribus cōparatio accommodatur noſtris.

Vultis (SODALES) nucleo iſto Aaronicæ virgæ defrui? nux vobis ab amarore corticis deglubenda, & ligneæ teſtæ durities perfringenda. Tempus enim iam, vt quod me vltimo facturum loco receperam; id nunc præſtare aggrediar, & oſtendam quantum vtilitatis inſtitutioni vitæ noſtræ myſtica hæc virga ſuppeditare queat. Fructus iſte, virtutis eſt ſymbolum. putaminis cortex amarus nucleo circūfunditur, mox duriſſimâ & dentifrangibulâ teſtâ ſepitur, poſt putamē & ligneum iſtud vallum, nucleus ineſt eſui dulciſſimus. Virtutis inquam merces nucleus; teſta virtus ipſa, cortex ad virtutem via. Via hæc primitus amara & aſpera: virtus, nec parari facilis, nec parta retineri ſine labore. Pax & gloria fructus virtutis, omnium cu-

Felices virgæ, qui Mariam imitantur.

pediarum & ſcitamentorum ſuperant ſuauitatem. Quiſquis fructus deſiderio tenetur, teſtam perfringat, & corticem remoueat neceſſe eſt. Quicquid in hoc itinere virtutum, continentiæ, iuſtitiæ, pietatis, & caritatis, quod inuiſtis; quod ipſi Deiparæ bonis propoſitis, ſponte veſtrâ toties promiſiſtis; quicquid (aio) in hoc itinere ſeſe offeret triſte vel aculeatum; id omne fortiter perferatis oportet: non illa modo leuiora, quæ fortuitis caſibus & externis incommodis inferuntur; quæ magna nō ſunt, niſi illis, qui ipſi in diuinæ ſapientiæ ſcholâ parui: ſed & alia grauiora, quæ per Euâ, carnem noſtram, inteſtino diſcidio, cōtra virum, ſuperiorem rationis arcem, humani generis hoſtis dæmon, eiuſque manipularis mundus quotidie moliuntur. Sodales nuncupamini & eſtis DEIPARAE Virginis. nulla Sodalitas, nulla Societas meliùs & firmiùs coaleſcit, quàm quæ morum & ſententiarum ſimilitudine colligatur. Amygdalinæ igitur debetis eſſe virgæ. Date flores, date fructus; non perfidiæ vel hypocriſis, non mundi, non carnis, non dęmonis. in aduerſaria caſtra fugit, qui talia fert poma, perfuga eſt, hoſtis eſt, capital eſt. Nos Marianum vexillum præit: cunas illius & crepundia, quaſi Pharum clariſſimè micantem, nobis hodiernæ feſtiuitatis memoria propoſuit; „ dum concini audiuimus, vel ipſi legimus: *Natiui-* „ *tas eſt ſancta* MARIAE VIRGINIS *cuius vita cun-* „ *ctas illuſtrat Eccleſias.* Quomodo *illuſtrat?* non vt aliorum ſanctorum vitæ, minora ſidera, ſed vt aurora roſeo cubili manicans auricoma; vt noctu plena coactis cornibus Cynthia; vt claro meridie Phœbi radiatum iubar. tota enim pulchra, tota lucida, ſine nube, ſine nebulâ, ſine maculâ. quicquid in eâ, lux eſt vna minor luce, cuius ipſa procreatrix.

creatrix. Quin accedimus ad hanc lucem, & illuminamur? Non ipſam audimus comiter inuitantem? *Tranſite ad me omnes, & à generationibus meis adimplemini.* Prô, ſumme Deus! quàm vberes effundit tullios! Fuit Romanis Ethnicis in pretio *Manalis* lapis; non ille tantùm, qui ex Orco Manes ad ſuperos trãſmittere putabatur: ſed & alius extra Capenã portã, quem quando ſiccitate ſqualebat Vrbanus ager, ſolemni in vrbẽ pompâ inferebant, pluuiæ obtinendæ gratiâ. lepidè videlicet & catè, de ſaxo arido fluenta ſperabant. Nugamenta hæc ridicularia fides diſcuſſit. Nouimus & veneramur hodie naſcentem fontem Manalem, qui ſicut *Diorix ſeu trames de fluuio, & ſicut aquæductus exit de Paradiſo.* de cuius plenitudine omnes, quæ habemus accepimus, & quæ deſunt accipere ſperamus. à Filio vt à fonte, à Matre vt ab aquæductu. ab IESV, ſicut a capite influente; à MARIA, tanquam ab collo transfundente. qui aliud collum, alios euripos aut elices quærũt, non aquam manalem & viuam ex Paradiſo, ſed ſtatiuam & ſtagnantem, ſed cœnum & retrimenta hauriunt ex Auerno.

Eccli. 24 c. 26. Feſtus Pópeius teſt. st. Eccli. 24 d. 41.

Cur autem vita MARIAE *cunctas Eccleſias illuſtrat?* videlicet, vt quotquot ſunt in Eccleſiâ totius in Deiparâ virtutis imaginẽ & ſimulachrum perfectiſſimum imitentur. Non eſt putãdum ſufficere, ſi cum Iacobo faſtigium virgæ Ioſeph adoremus: niſi cum eodẽ Iacobo virgam hanc amygdalinam, vt ille ouibus ſalientibus; ſic nos cogitationi & mentis noſtræ conceptionibus proponamus; vt ſic anima noſtra ſubolem huic virgæ concolorem generet, flores ſimiles pariat, nec flores tantùm, ſed Aaronicam imitata virgam, cum flore ſimul nuces tempeſtiuas. Si Sodalitatis ve-

Geneſ. 30. c. 37.

ſtræ (*viri ornatiſſimi*) amygdalus, copioſâ ſuperet fœturâ, ſpes erit meſſis largæ, ſpes vberis vindemiæ, ſpes pinguis oliuitatis. à veſtro (*Sodales*) fructu, multorum fructus dependet. Primùm familiarium veſtrorum, tum reipub. poſtremò totius patriæ. Si vobis deeſtis, multis deeſtis. Si vobis cõſulitis, benè multis conſulitis. Si nulli, mentiemini veſtrum nomen. Feſtum Pompeium interrogate, cur Sodales dicti? reſpondebit, eo quòd inuicem quæ forent vtilia ſuaderent. Quàm indignus hoc nomine, qui alium ad peccandum hortatur! qui comitatur ad malum! qui incitat ad inuidendum, & maledicendum bonis! qui verba ſuggerit detractionis, & calumniarum! qui per mendacium lites ſerit, mendacio fouet, mendacus ſopitas nititur excitare! Agite potiùs, proferte flores odoros laudabilis exempli & agnitionis: germinate fructus perfectos, quibus nec cortex pœnitentiæ ac timoris, nec viuæ ſpei & cõſtantiæ teſta nec nucleus deſit caritatis atque dilectionis. Matrem imitamini, boni rami melioris arboris. qualem ſe prædicat, quæ neſcia mẽtiri? *Ego mater* » (ait) *pulchræ dilectionis, & timoris, & agnitionis, &* d, 24. e. 24.
» *ſpei*. mater horũ omnium, quia hæc omnia vnico in filio peperit. mater horum omnium, quia poſt filium his omnibus cumulatiſſimè præ cũctis ornata fuit. mater horũ omnium, quia qui talia pariunt, eos ſibi ſimiles diligit, eos adoptat in filios, eos agnoſcit plãtas paradiſi, & plãtarij ſui virgulta.

Vlmea mauult aliquis eſſe virga? cum fortunâ erga mortales amicitiam, & erga Deũ fidem mutare? Deum laudare cùm benefecerit, mala de Domini manu recuſare? infelix eſt virga. Betullam alius exprimit moribus? melior videri quàm eſſe ſtudet, virtutem in frontiſpicio, peccatum in cordis

Infelices virgæ qui, & quid illis iuſtes.

cordis receſſu gerit? frangitur ac deficit aduerſis, cumque filiis Ephraim quatit arcum antè pugnam, & in ſpirituali prælio conuertitur retrorſum? infelix eſt virga. Alius eſt virga de ſalice? nec ipſe bonis vacat operibus, nec ſocios vacare ſinit? ſibi nequam, noxius aliis, infelix eſt virga. Omnes hi virgam Ieſſæam eſt quòd metuant; abſumet & deuorabit ipſos, vt Moſis virga virgas Magorum Ægyptiorum. Mater *dilectionis* eſt; an non ſimul *timoris*? dilectionis bonis, timoris malis. Non virga tantùm conſolationis; quæ Dauidem conſolata; talis eſt Dauidem imitantibus, & ſe ad cor Dei componẽtibus: Verumetiam eſt virga iræ & virga furoris improbis; qui dilectione repudiatâ, nec ſeipſos agnoſcere per pænitẽtiam, nec ſe à peccatis abſtinendo Deum ſtudent placare. his mater eſt iuſtiſſimi *timoris*. Hieremias olim vidit hanc virgam vigilantem, & poſt illam vidit & extimuit ollam ſuccenſam. Virgam ſanè (vt LXX[ta] vertunt) nuceam, & quidem, vt Theodotion, amygdalinam, qualis Aaronica fuit virga. Cur primò nuceam, cur vigilantem; cur ollam poſtea vidit ſuccenſam? Reſpondeat B. Auguſtinus. Vita & mors, inquit, ponitur antè faciẽ noſtram: & vita quidem Chriſtus, in ſacramento nucis, mors autem Diabolus, in figurâ lebetis ſuccenſi. Si ergo peccaueris, portionem tuam pones cum ollâ ſuccensâ: ſi autem iuſtè egeris, efficietur portio tua in virgam nuceam cum magno Pontifice. Reſpõdeat quoque D. Ambroſius: quoniam (ait) qui baculo non corrigitur, mittitur in ollam, vt ardeat & tabeſcat. & ideo ad prophetam Ezechiel dicitur; *Accipe tibi ſartaginem, & accipies iniquitates domus Iſraël, & conſummabis, & tabeſcent in ſuis iniquitatibus*. Et alibi in eodem libro dicit

Exod. 7 b. 12.

Ser. 90 de tẽp.

comm. in pſal. 39.

" Dominus; *Sed ego magnum faciam titionē, & mul-*
" *tiplicabo ligna, & ſuccendam ignem, vt liquefiat caro*
" *& minuatur ius.* Quibus teſtimoniis ſignificatur,
" quòd animæ perfidorum admoto igne tabeſcant,
" vt deponant craſſitudinis quendam carnalis hu-
" morem. Mittuntur ergo in ſartaginem & animæ
" peccatorum, vt defluat quædam peccati caro; quæ
" obduxerat animæ ac mentis vigorem; & velut iu-
" re quodam, ita quibuſdam inſuderat animam il-
" lecebris cupiditatum. Hactenùs Ambroſius. quæ ſi ſunt auditu terrifica, certè ſenſu futura ſunt duriora. quàm dulcis & conſolatoria illa virga diſciplinam Dei amplectenti; tam minax & damnatoria eſt eadem virga deſerenti & aſpernāti. quàm metuendus hic lebes! hæ ſartagines quàm formidandæ! tamen hę ſartagines, & iſti lebetes, & Ezechielis ille titio, & lignorū multiplicatio, & ignis ſuccenſio, & carnis liquatio, & iuris minutio manent peccatorem. quis effugiet à venturâ hac irâ? qui in hac vitâ lacrymis pænitentiæ ius iſtud cupiditatum effuderit: qui cordis contritione omnem aruinam illam carnalis pinguedinis eliſerit, & extriuerit. Magno ad id auxilio futurum, ſi virgam hanc nuceam ſæpè capiti noſtro ſupponamus. Docent Cyrillus Alexandrinus & Procopius Gazæus (quod alibi non legi) nuceum bacillum dormientis capiti appoſitum, à ſopore ſuſcitare, & inſomniam adducere. Quem queat peccati veternus deprimere? quem non è profundiſſimo ſomno, & incuriâ lubricæ vitæ expergefaciat. Sæpiùs mente pertractare, hanc virgam vigilantem ceruicibus ſuis imminere; quam ſi contempſerit, ſucceſſuras ollas, lebetes, ſartagines, picem, ſulphur, incendia cum corporibus animas, vt cicerculum, frixura? Vigilans eſt virga; & quod

Comm. in Iſai. c. XI.

quod interpretatur Chaldæus Paraphraſtes, *Feſtinans ad maleficiendum*, hoc eſt, ad malos malè perdendum.

Vt ſpeculator adſtat deſuper;
Qui nos diebus omnibus,
Actúſque noſtros proſpicit
A luce primâ in Veſperam.

Si per infirmitatem videt labi; hortatur, monet, increpat; virga *diſciplinæ* eſt, dũ ſpes ſupereſt *agnitionis*. Aduertit pertinaciam indurare, & cor impænitens reſpuere monitiones & conſilia; fit virga furoris, feſtinat punire. Sin fructus cernat pænitentiæ; fit virga conſolationis, & mater pulchræ ſpei. Numquam non veriſſimum eſt illud Ioëlis;
2.c.12. *Si conuertantur ad Deum toto corde, in ieiunio &* "
F.25. *fletu & planctu*; tunc, *reddam vobis* (ait Dominus) "
annos quos comedit locuſta, & brucus, & rubigo, & "
eruca. Quemadmodum peſtes iſtæ minimæ ferti- "
liſſimas ſæpè perdunt ſegetes: ſic nobis ſæpenumerò (quod vtinam expertis expertus non loquerer) optimos vitæ dies exilia quædam vitia, quoniam aſſidua vel ſaltem nimis crebra, ſteriles & infructuoſos reddunt. quid aliud, quàm eruca, rubigo, bruchus & locuſta; ſunt typhus quidam ſuperbiæ? turgiduli folles ambitionis? diffluens ciborum & poculorum profuſio? veſtis & ſupellectilis & ornatus luxuria rediuioſa? fugacis voluptatis breuiſſimum aliquod & ſuauiamarum momentum? æruginoſi nummuli lucellum, vel inanis & imaginoſi pũctum honoris exile? quid aliud hæc & cætera illa de quib. nunc erubeſcimus? ſi non erubeſcimus, id ipſum nos ſuffundere grauiſſimè deberet, quòd tam fœdi, tam maculoſi non erubeſcamus. Sin aliquid ſupereſt frontis & pudoris ingenui; culpam fateamur: ſi fatemur, ad

matrem miſericordiæ ſupplices cōfugiamus; virgas nos in poſterum felices, hoc eſt floridas & fructuoſas fore ſpondeamus. Tunc Luzæ nomen nobis conueniet fœcundis amygdalorum; cōueniet quoque nomen præclarius Bethelitis; qui lethalis expertes culpæ, Deū hoſpitio in ſacroſancto Dominici corporis & ſanguinis ſacramento receperunt. Caueamus ſedulò ne de Bethel, in Bethauen degeneremus; in domum ſcilicet iniquitatis, vt vertit Theodotion; vel in domum inutilem ſiue nihili, vt meliùs Aquila & Symmachus interpretati. Quid aliud peccatum, quàm nihil? quid aliud omnia, quàm Deus? quis adeò demens, vt illi qui eſt omnia, id quod nihil eſt præponat? facit hoc peccator. deſinit eſſe Bethel, fit Bethaue: de domo Dei mutatur in domum inaniæ & vanitatis: à Salomone legitimo ſuo Rege, deficit ad Ieroboam tyrannum crudeliſſimum. Quàm hæc demens commutatio! quàm nefaria perduellio! væ miſeris! quàm illis funeſtū impendet exitium! repetitæ res, clarigatio peracta, glebulētis eorum præcordiis haſta fecialis, belli prænuncia hęret infixa: nihil tamen muli ſentiunt. verè muli, quia ſicut equis & mulis nullus ipſis eſt intellectus. Fugite (SODALES) fugite hanc Bethauen; hos qui vitulos deſideriorum ſuorum colunt; hos qui hoſpitij teſſeram Deo renunciarunt. Cauete ne morum imitatio, vindictæ ſimilitudinem attrahat. Meminiſtis arbitror Fabij illius Romanæ reip. legati; qui confidenter Karthaginienſium Senatui dixit, in ſinu ſe pacem bellumque geſtare, optarent quod mallent. Nobiſcū eodem nunc agitur modo. Ieſſæa virga dilectionem & amicitiam offert, eius ſi exemplo fructus dilectionis, timoris, agnitionis, & ſpei bonæ gignamus; hoc eſt, virgæ

Flor. lib. 2. de bel lo Punico ſecū do.

gæ ſimus amygdalinæ; ſi verum ſemen fuerimus Marianum. Sin verò fuerimus infelicis arboris rami, viperina genimina, ſemen tartarinum, opera carnis, mundi, cacodæmonis proferentes; abdicit, repudiat, exhæredes facit. non erit pars in Dauid, neque in virgâ Ieſſe. nomine Sodales erimus, re perduelles. pars nobis futura in Sebâ, pars in filio Bochri. capitales inimicitias exercet MARIAE ſemen, cum ſemine ſerpentis antiqui. Paterpatratus Deus bellum ab orbis initio indixit. pax nulla, induciæ nullæ. conteret illa caput, & infelices virgulas mittet in ollam ſuccenſam, quam vidit propheta; vbi mors depaſcatur illas, & nō conſumat, ſed rediuiuis ſemper cruciatibus excruciet in æternum. Dum tempus habemus, pacem potiùs poſcamus, pacem operibus bonis promereamur. tunc radicis huius rami futuri: tunc rami honoris & gratiæ fructificabimus ſuauitatem odoris. tunc flores noſtri cenſendi flores honoris & honeſtatis: tunc verum DEIPARAE ſemē, ſerpentis illius tortuoſi ſobolem debellabimus hîc in viâ Deo duce, detriumphabimus in patriâ Deo remuneratore. DIXI.

Dicta primùm Antuerpiæ, M. D. CX.
Secundò, paucis additis, Louanij, M. D. CXV.

IN

III.

IN FESTO ANNVNCIATIONIS.

PROPOSITVM.

Oſculetur me oſculo oris ſui. CANTIC. I.

QVOD apud Platonem[a], ex illo Pythagoræ & Orphei ſolemni, θύρας ἐπίθεσθε βέβηλοι, Socrates pręfatur, cauendum ne quis dicenda profanus auribus excipiat: (Oderant enim profanũ vulgus, & arcebant, quotieſcumque de rebus ſacris, arduis, aut arcanis erãt verba facturi.) Mihi nunc ego iure quàm optimo videor idem poſſe vſurpare (SODALES) de diuino Sponſi VERBI & humanæ naturæ ſeu Eccleſiæ dicturus amore. PROCVL AB HOC CONVENTV CANES. PROCVL PROFANI. caſtis loquimur. audiant caſti & puri ſponſam amore languentem. OSCVLETVR (inquit) ME OSCVLO ORIS SVI. Non hîc Cypridis ignes profani: non faculæ Cupidinis laſciuæ. procul hinc in malam crucem Venerei nebulones[b]; qui calamo ſcelerato talia non veriti exarare Senior hæc Salomon ſcripſit, Spiritu ſancto afflatus, nõ œſtro libidinis inflammatus. credere debuiſſent, quibus plus æquo tribuunt, Hebræorum Magiſtris[c]; qui hoc Canticum ceteris diuinius, & eum in Canticis locum obtinere volunt, quem in tẽplo obtinebat nobile illud SANCTA SANCTORVM. Nos Patrib. Latinis credimus[d], Ambroſio, Iuſto Orgelitano, Aponio, Gregorio, Bernardo. credimus Dei pleno Areopagitæ, qui tradit eo contineri entheas imagines & diuinorum amorum cantilenas, θείων ἐρώτων ἄσματα καὶ ἐνθέους εἰκόνας. reliquis Græcis Patribus credimus. idem

Arcendi profani à diuinis:

vt ab iſto Salomonis Cantico,

quod non eſt Venereum,

ſed diuinũ & ſpiritale,

teſtibus Hebræis, Latinis,

Græcis.

a in Theæteto. *Fores obſerate profani.*

b Seb. Caſtalio & Theo. Beza hę reiici.

c R. Selom. Iarchio, R. Akibar, R. Abr. Abenezral & Abr. bẽ meyr & R. Eleazaro.

d Ambr. ſer. 1. in pſa. 118. & in Apolog. 2. pro Dauide: ceteri in hunc locum Cant. 1.

Origen. Pſellio. Theodoreto, Philoni Carp.

idem omnes affirmant: ſed vnum Philonem Carpathium audite Latinè loquentem; Tu verò qui « hæc (ait) audis aut legis, ſpiritalia hæc omnia eſſe « cogita. Sunt enim Dei oſcula puriſſima, ſanctiſſima, caſtiſſima, planeque diuina. nihil prorſus « carnale, nihil corruptibile, nihil obſcœnum, « ſed honeſtiſſima omnia eſſe ducito. Ne mẽs grauata crimine, aut aliquid voluptuosè cogitans, inde lethale vulnus accipiat, vnde ſalutarem medicinam & animæ refectionem capere potuiſſet. «
Oſculum ergo Sponſa petit, non Suauium, aut Baſium: libidinoſa iſthæc non inuenias in ſacris libris nominari: aliena quippe ſunt à moribus Sponſi, aliena à ſponſæ deſideriis. quid enim purius CHRSTO IESV, aut eius Genitrice VIRGINE caſtius? ILLIVS INCARNATIO, *Oſculum* de quo nunc agimus. hæc Sponſi iſtius deſponſatio humano generi promiſſa fuerat in [a] Adamo, promiſſa magnæ hominum matri [b] Euæ; promiſſa [c] Noemo, [d] Abrahæ, [e] Iudæ, [f] Moſi, & [g] prophetis. quis enim prophetarum eius incarnationem non prædixit? quid aliud ſonant plerique pſalmi, ſanè XLIV[us] nihil eſt aliud quàm Epithalamium harum nuptiarum. quid aliud totum hoc opus CANTICI CANTICORVM? quid Iſaiæ tota ferè prophetia? quid Ieremias, quid Ezechiel tot locis? quid Hebdomadæ LXX[ta], hoc eſt anni CDXC[ta] Danielis [h]? quid Oſeæ [i] illa repudiatio fornicariæ, & inſuper minæ de aliâ Sponsâ? quid apud [k] Amos tabernaculum Dauid ſuſcitandum? quid iſtud [l] Abacuqui? *Apparebit in finem, & non mentietur. Si moram fecerit exſpecta illum. quia veniẽs veniet, & non tardabit.* quid denique illa [m] Aggæi? *Adhuc modicum: & ego commouebo cælum, & terram, & mare, & aridam, & mouebo omnes gentes: & veniet deſide-*

Vſurpatũ de INCARNATIONE VERBI. toties promiſſa.

a Geneſ. 3. d 23. b Geneſ. 3. c. 15. c Gen. 6. c. 18. d Gen. 22. d. 18. e Geneſ. 49. b. 10 f Exo. 4. c. 13. g Iſai. & ceteris paſſim. h c. 9. f. 24. i c. 1. a. 2. & 2. a 2. k c vlt. a 11. l c. 2 a. 3 m c. 2. b. 7.

deſideratus gentibus. nonne hoc loco Chaldæus
Parphraſtes,quem tâti faciunt Hebræi,& R.Akibâ ,quem ſanctum Doctorem vocant, MESSIAM
exponunt, illum *gentibus deſideratum?* Denique
nonne quod[a] Zacharias dixit, *Locutus id fuit Dominus per os ſanctorum, qui à ſaculo ſunt prophetarum eius.* a Luc.1. g.70.

Cuius non iſta pollicitatio deſiderium acueret?cuius non quamtumuis iacentis ſtomachi ſtimularet appetentiam?Tamen hoc mel ſanis dulce, ægris amarum viſum. apud vulgum promiſſi
fides morâ mutauit. pars riſêre prophetas, apud
Iſaiam[b]; *Manda, remanda:manda, remanda:exſpecta, reexſpecta:exſpecta, reexſpecta: modicum ibi, modicū ibi.* pars deſperabundi apud[c] Ieremiam reiecêre,
dicentes; *Exſpectauimus pacem, & non erat bonum: tempus medelæ, & ecce formido.* Quid facerēt prophetæ? Quod nunc boni, cùm vident quoſdam
de diuinâ prouidentiâ diffidētes;eo quòd his, quibus premimur malis, non ſtatim nos eripiat; alios
conſpiciunt longanimitatem bonorum & ſpem
cum ſtultâ Iobi vxore ſubſannâtes. *Flebant[d] amarè Angeli pacis,* eo quòd Deo non credi videbant.
„ Sed, vt D. Paullus ait, *Non euacuauit incredulitas
„ eorum fidem Dei.* nec enim peribant ſpes aut fides
bonorum:penè non planè iuſtorum pedes mouebantur: gliſcebant deſideria, gemitus & ſuſpiria
inualeſcebant. aſſiduè clamabant cum Dauide;
„ *Oſtende nobis Domine faciem tuam, & ſalui erimus.*
clamabant cū Salomone;*Sonet*,non ampliùs vox
turturis, raucę iam fauces gemētium prophetarū;
„ ſed *ſonet vox tua in auribus meis.* cum altero quoq.
„ Sapienter clamabant; *Suſcita precationes, quas lo-
„ cuti ſunt in nomine tuo prophetæ priores. Da merce-
„ dem ſuſtinētibus te, vt prophetæ tui fideles inueniantur.*

& ideo malu vrii dando, & differēdo.

bonis morem ſpē, deſiderium ardētius, preces magis aſſiduas.

b Iſa. 28. c.10.

c cap. 8. c.15.

d Iſa.33 a.7.

Rom.3. a.3.

Pſal.79. a.4.

Cant. 2. d.14.

Eccli.c. 36.c.17. vt explicat Bern. ſer.2. in Cant.

e.45.b.8 *tur.* clamabant cũ Iſaiâ; *Rorate cæli deſuper, & nu-* «
bes pluant iuſtum. Deniq. ſuſpirantes & gemẽtes «
Cantic. cum Spõsâ ingeminabant illud ardẽtiſſimæ flam-
vlt. a. 1. mæ; *Quis mihi det te fratrem meum, ſugentem vbera* «
matris meæ; vt inueniam te foris, & deoſculer te, & «
iam me nemo deſpiciat! Sunt enim teſtibus Ambr.
Gregorio, & Philone, vota iſta Sponſæ Eccleſiæ
flagrantiſſimè exoptantis VERBVM incarnari, &
de patrio ſinu, thalamo paternæ eſſentiæ, vbi no-
ſtris oculis inconſpicuus ab æterno Filius latue-
rat, in hunc orbem noſtrum egredi; vt non fide
tantùm, ſed viſibilem illum, & corporatum hu-
manâ ſpecie, atque palpabilem queat contueri ac
complecti: ab Angelis quoque bonis eum hono-
Ioſue. 5. d.15. rem nunc accipiat, vt, quod priùs permittebant,
non ſinant ſibi promiſcuè homines genua ſub-
Apo. 22 b.9. mittere, verùm conſeruos etiam ſe Sponſi ſeruo-
rum fateantur. Hunc ardorem (*accendant vtinam* *adeò vt tãdem de cæ-*
Ser. 2. in Cant. *in cordibus quoque veſtris Bernardi hæ faculæ*) de- *lo in ſolũ* VER-
ſiderij Patrum ſuſpirantium CHRISTI in carne- BVM *ſe*
præſentiam frequentiſſimè cogitans, confundor *demiſerit,* OSCVLA-
& compungor in memetipſo, & nunc vix con- RI *Spon-*
tineo lacrymas. ita pudet torporis, teporiſque mi- *ſam digna-*
ſerabilium temporum horum. Cui namque no- *tus* OSCV-
ſtrûm, tantum ingerit gaudium gratiæ huius ex- LO ORIS SVI.
hibitio; quantum veteribus ſanctis accenderat
deſiderium promiſſio? illorum ergo deſiderium
flagrans, & piæ exſpectationis affectum ſpirat mi- *cuncta in-*
hi vox iſta: OSCVLETVR ME OSCVLO ORIS SVI. Spi- *flammans.*
rat Bernardo: cur non & nobis ſpirat? ſpirabit, ſi
ſimiles illi animæ defecatiſſimæ ſimus. ille ſpiri-
Pſal. 118 t.131. tualis onager *aperuit os ſuum, & attraxit ſpiri-*
tum, attraxit ventum amoris. aperiamus & nos in-
Ierem. 2 e.24. ternos animi ſinus, attrahamus auram SPIRITVS
SANCTI, vt ardor ille diuinus incaleſcat in nobis.

tranſeat

tranſeat animi frigus, tranſeunte anni hyeme; abeat gelu, glacie liqueſcente. vernent omnia. *& fecundante.* Catullitionem vocabant antiqui hoc veris ini- *teſte Plinio lib. 16.c.25.* tium; quia geſtiente terrâ ſemina concipere, & naturâ feſtinante ſatis animam infundere, omnia *ſteriles quo nos minimũ merebamur:* fæcundantur. Nos ſteriles permanebimus? nos cæleſtis huius auræ ac ſpiritus germen nullum in animi noſtri hortulis parturiemus? Fert id (prô dolor!) noſtra ignauia. fert tantum pondus ingratitudinis conſuetudine indurata cordis noſtri glacies. Non tulerunt MISERICORDIÆ diuinæ viſcera moram diuturniorem. Ipſa DEVM (ô miſericor- *ſed Deum maximè beneficentiam decebat.* diam infinitam!) peccatorum indignitas, & ingratorum pereuntium multitudo; quæ nobis ſæuitiæ & bilis forent incitamenta; vt opem, ingratis, indignis, ſceleratis ferre maturaret, DEVM impellebant. ô admirabile & incomprehenſibile æternæ diſpenſationis decretum! Nimirum nec diuinæ bonitatis conditio, nec ipſius BONI natura aliud patiebatur. Optimus, iuſtiſſimus, ſapientiſſimus, *quia Deus optimus.* vt fuit; eſt, erit Deus. Optimus eſt? bono proprium ad peculiare diffundere ſeſe, & quantum poteſt plurimis communicare. Sponſi noſtri nomen CHRISTVS IESVS, *oleum effuſum*, quomodo non *Cant. 1. a.2.* ſe diffunderet ac ſanaret? quomodo non tandem ſeipſum largiretur? Iuſtiſſimus eſt DEVS. iuſtum *quia iuſtiſs.* erat, vt offenſę diuinitati plenè ſatisfieret: vt quod figulus vas formauerat, ipſe confractum reſtauraret: vt Satanam iuſtitiâ potiùs quàm miſericordiâ *quia ſapientiſs.* ſuperaret. Sapientiſſimus eſt DEVS. nonne fuit infinitæ ſapientiæ; ſubſeſſorem in propriis inſidiis capere, aucupem ſuo implicare laqueo; eum qui ſpe diuinitatis hominem deceperat, humanâ in ſpecie circumvenire; &, vt hominem divinæ conſortem naturæ efficeret, diuinam perſonam

quaſi ſubiicere & ſubſternere? Potentiſſimus denique DEVS non aliud potuit omnipotentiæ ſpecimen illuſtrius præbere. namque vnam in perſonam non modò res planè diuerſas, ſed quaſi prorſus contrarias coniunxit ac coëgit. miſcuit finitum infinito, mortale immortali, creaturam creatori. creauerat olim ex nihilo cũcta: quattuor pugnantia eleméta, humida cum ſiccis, frigida cum calidis, cum leuibus grauia, cum duris mollia, cathenis adamantinis in vno mixto corpore colligarat. In vnum hominem, exiguum mundum, omnem naturam contulerat, tribuens cum inanimis grauitatem, cum plátis vegetatricem, cum brutis ſenſilem, cum angelis animam intellectilem. deerat homini eſſe diuinum. Sed quomodo Deus; cuius[a] *ſedes cælum; terra ſcabellum pedum eius*; qui[b] *cælum & terram, quibus poſuit legem*; implet; quem Hermes Triſmegiſtus, *Spheram* vocat, *cuius centrum eſt vbique & circumferentia nuſquam*, id eſt, qui implet omnia, nec tamen ab vllo circumſcribitur; quem Patres[c] hæreticorũ omnium Platonici, Pythagoræi, & Stoici ex malè intellectis ſacræ ſcripturæ verbis, animam mundi finxêre, &

Margin (left): a Iſa. 66 a. b Ierem. 23.d.24 c Sic vocat Tertullian. Margin (right): quo ph... vniuſ.

" ——— *ire per omnes*

" *Terraſq̃, tractuſq̃ maris, cæluma profundum.*

& iis cõſentientes fortaſſis Caballiſtæ[d] dixêre, ſicut anima tota eſt in toto corpore, ſic Deũ totum in toto eſſe mundo: quomodo, inquam, hæc infinita infinitas tam exiguo ſpacio conſtringeretur? Nouum iſtud facere reſtabat. modum diuina ſapientia inuenit. VERBVM *abbreuiatum*[e] *fecit Dominus virtutum. Exinanuit*[f] *ſe* Deus, vt formam *ſerui acciperet. Nouum fecit*[g] *Dominus ſuper terram. Femina circundedit virum.* Virum ſapientiâ, vigore animi, ſenſuum maturitate: conceptum & for-

Margin (left): d ſuper Leuit. e Iſa. 10 f. 23. f Philip. 2 a 7. g Ierem. 31.d.22 Margin (right): Deſcribitur Incarnationis ſeries,

„ matum eo inſtanti; quo VIRGO Archangelo Ga-
„ brieli reſpondit[a]: *Ecce ancilla Domini. fiat mihi ſe-* a Luc. 1. d. 38.
„ *cundùm verbum tuum.* tunc enim SPIRITVS SAN-
CTVS ſuperuenit, tunc tota TRINITAS[b] VERBVM b Ioan. 1. b. 14.
carnem fecit. Sic VERBVM *habitauit in nobis.* ſic
quem cæli capere nõ poterant, qui cuncta pugno
continet, ventris virginei locello clauſus eſt. ſic
voti ſui compos Sponſa, nacta foris Sponſum oſ- c hoc dico, quia
culo oris eius potita. ſic omnibus innotuit, *Viri in* Prou. 30
virgine via, quam ſe penitùs ignorare Salomon[c] c. 19. in
fuerat profeſſus. Iubila filia Son, exſulta iam Hebr. eſt *Bederch*
ſatis filia Hieruſalem, tulit tibi, ô homo, DEVS OS- *geber be-*
CVLVM. *Rex virtutum nobiſcũ, dilecti, dilecti.* Mul- *haalmath* & ſic e-
tiplicauit magnificentiam ſuam. *Vidimus ingreſ-* tiã Chal.
ſus Dei, vidimus ingreſſus Dei noſtri, regis noſtri, Paraphr. & Rab-
qui eſt in ſancto. iam nos *Oriens ex alto viſitauit. ve-* benus Haccados, &
nit gloria noſtra, venit redemptio noſtra. Non per Anaſtaſ.
prophetas, non per patriarchas eſſe ſalui potera- q. 40. in
mus. Helizeus famulum ſuum Giezi præmiſerat, ſcripturam, &
baculum iſte ſenis ſupra corpus infantis poſuerat: quidam
ſed vitæ filius Sunamitidis non reſtituebatur. Igi- codices vulgatæ
tur[d] oportuit ipſúmmet prophetam ſubſequi; ora verſionis, non
ori paruulo, manus manuſculis, oculos ocellis, *in adoleſcētiã, ſed*
corpus corpuſculo imponere: mox vt ſuper pue- *in adoleſ-*
rum ſe ſenex incuruauit, calefacta eſt caro pueri; *centulã.*
& qui mortuus erat, rediuiuus reſurrexit. Hodie d 4 Reg. 4.
ſe magnus ille *gygas* incuruauit, *egreſſus de thalamo*
ſuo, & ſuper hominem peccato mortuum incu-
buit. Surrexit homo, & viuẽtis animę per gratiam
ſpiritum recepit. Quas pro tali ac tanto beneficio
gratias DEO referemus? velle poſſumus, referre nõ
poſſumus. Tulit, ô homo, tibi DEVS oſculum; qua-
le concha gemino capit cortice, quale roſtris tre-
mulæ iungunt columbæ; innocens & tenax. hoc
enim ſic ſe tibi deuinxit oſculo, ſic compagina-
uit;

Oſtẽditur quãta nobis lætitia cauſa hoc OSCVLVM,

nobis planè neceſſarium,

& firmiſsimum.

nit; vt ab humanitate numquam potuerit diuinitas auelli. ô admirabilem compagem! ô ſtupēdam conferruminationem! Mors animam à corpore ſeparauit : nec ab animâ, nec à corpore potuit mors diuinitatem diuellere. animam corpore potuerunt eiicere tormenta : nulli cruciatus quamtumuis diri conglutinationem illam hypoſtaticam abrumpere potuerunt, non vincula, non alapæ, non ſputa, non pilorũm & capillorum euulſiones, non flagra, non ſpinea corona, non crucis ſupplicia, non in mortuum ſæuiens crudelis lancea decorem & pulcritudinem vultus amiſit, cordis amorem & beneuolentiam Sponſæ non amiſit. tam tenax iſtud oſculum, tam indiſſolubilis iſte complexus fuit. Quæ ſic hedera quercum amplectitur? quæ ſic vlmus vite maritatur? *Cantate Domino canticum nouum, quia mirabilia fecit.* Sed quis me repens quaſi torpor inuadit? qui hanc lætitiam diluit & turbat ſiue metus ſiue verecũdia. Sentio, quod nollem ſentire. quantam DEI beneficium nobis lætitiam adfert, tantum ingerit dementia noſtra pudorem atque mæſtitiam. DEVS deſcendit : nos per ſuperbiam cum Lucifero malumus aſcendere. clauditur vtero DEVS immēſus: nos, quos breuis vrna capit, latifundia latifundiis iungimus. ſuſcipit DEVS & perfert imperfectum noſtrum cum miſeriis noſtris; nouem menſibus includitur ergaſtulo ventris virginalis: nos nec minimum quid pro Deo perferre, nullum ſubire laborem, nihil agere, nihil pati; ſpiritus libertatem in carnis licētiam volumus commutare. ô cæcam cæcitatem! Venit in mundum DEVS, vt hanc cæcitatem luminaret: ipſe *lux vera* eſt, *quæ illuminat omnem hominem venientem in hunc mundum*: quare de ipſo D. Gregorius, vt aſſolet, præclarè; cum

Turbant tamen noſtri mali mores.

quibus rẽmẽ nunc Deus venit facere medicinã.

Ioan. 1. a 9.

in Luc. a 16.

 condi-

„ conditor noſter appropinquaret Iericho, cæcus
„ ad lumen rediit. quia cùm diuinitas defectũ no-
„ ſtræ carnis ſuſcepit: humanum genus lumẽ, quod
„ amiſerat, recepit. vnde enim Deus humana pati-
„ tur, inde homo ad diuina ſublimatur. Oculos mẽ-
tis recepiſtis? cõſpicite quæſo DEVM in matris vte-
ro exiſtentem: attentiùs conſiderate myſteria mi-
rifica, quæ illic peraguntur in illâ humanitatis
initiatione. gignitur, & ſimul in Sacerdotem ęter-
num ſacerdotij Melchiſedech conſecratur. quis
huic Sacerdoti, qui pro nobis ſeipſum ſacrificatu-
rus, recuſet miniſtrare? conſecratur à PATRE
ÆTERNO, inungitur à SPIRITV SANCTO, vt nos
ſanctos faciat & vnctos gratiâ: vt fluat hoc *vn-
guentum* à capite non [a] *in barbam* modò, *barbam* a Pſalm.
Aaron, cum qui Deo proximus eſt clerũ, ſed *& in* 132.a.6.
oram veſtimenti eius, in Eccleſiam vniuerſam. co-
ronat illum mater [b] humanitatis coronâ, vt nos b Cant.
immortalitatis cingat diademate. ſecũdarum ca- 3.d.11.
piti *amictum* imponit; vt nos armet *galeá ſalutis*.
induit *albâ* candidiſſimâ *deſuper* [c] *cõtextâ per totum* c Ioan.
ex ſanguinibus puriſſimis; vt *in ſanguine ſuo* nos 19.d.23.
dealbet. cingulo ſe præcingit, quod *mulier fortis* [d] *vẽ-* d Prou.
didit Cananæo; vt nos *cingulo caſtitatis præcingat*, & 31.d.24
ardorem libidinis in lumbis noſtris extinguat. accipit
manipulum fletus & doloris noſtri, vt nobis ſui *la-
boris mercedem* reddat. accipit noſtræ *ſtolam* igno-
bilitatis, vt donet nobis *ſtolam gloriæ* ſuæ, quam *in
primi parentis præuaricatione perdideramus*. in hu-
meros iniicit *caſulam* auream corpuſculi tenelli
& mollicelli, vt nos à iuuentute diſcamus, onus
eius ſuaue & iugum leue perferre. ita nũc inſtrui-
tur Sacerdos noſter: primitias celebrabit (vtinam
& nos cum illo!) cùm naſcetur. Nouem ipſi mẽ-
ſes in ſacriſtiâ virgineâ ſic parato, ſic ornato tanſi-
gendi.

gendi. Ah diuine Sacerdos! ah Pontifex æterne! ah veræ Pacis rex veriſſime, quàm te non pacifica manent egredientem! conſcendendi principiò tres gradus, præſepis, circũciſionis, fugæ in Ægyptum. mox inchoanda confeſſio. deſunt quæ propria peccata referas: narra mea, narra iſtorũ, narra generis humani, innumera, immenſa, ſæpiſſimè iterata: qui propria non habes, luge ac defle aliena. peractâ cõfeſſione, *introibis ad altare Dei.* Caluariæ collem cõſcendes, *calicem ſalutaris accipies*, te ipſum in arâ crucis hoſtiam viuam ſacrificabis. Tempus erit, cùm hæc ſeriò meditanda, ponderanda diligentiùs, non obiter delibanda: nõ multæ ſeptimanæ intercurrunt. Nunc nobis congratulandum, puero incarnato cõgaudendum. Ruamus in OSCVLA, SODALES. oremus, flagitemus, vt

OSCVLETVR NOS OSCVLIS ORIS SVI. non oſcule- *Orandus igitur vt*
a Exo. 4. c. 10. tur nos [a] Moſes, *labiis incircumciſus*; nõ [b] Iſaias, *pol-* *nos oſculetur O.O.S.*
b Iſai. 6. c. 7. *luta* eius *labia carbone igneo* debent *expurgari*; non [c]
c Ierem. 1. b. 6. Ieremias, nec quiſquã prophetarũ. illorũ me oſcula nõ ſatiant, nõ ſanant. ipſe me Dominus pro- *non oſculo prophetarum.*
phetarũ *oſculetur oſculo oris ſui*; oſculo pudico, ſincero, electo: cuius in labiis diffuſa eſt gratia, cãdidis innocẽtiâ, rubicundis caritate. quæ vt experta
d Cant. 5. e. 13. teſtatur Sponſa [d], *Lilia ſunt myrrham diſtillantia primam*, hoc eſt, cuius verba & odora doctrinæ bonæ ſuauitate, & candida dictorum veritate, &
e Pro. 4. verſ. 24 & c. 10 ver. 4. 14 18. 19. 30. & 31 & c. 10. verſ. 17. 19. 25. pſal. 58. v. 8. pſa. 11. v. 4. 5 ad mortem viciſſim pro eo amplectẽdam adhortantia: ſic enim Iuſtus Orgelitanus, & Philo Carpathius interpretãtur. Non oſculentur nos mundi [e] labia dilatata; quæ plena rimarum arcani nihil continent: non labia ſtulta, quæ ſe rixis miſcent: non labia mendacia, adulatoria, detractoria, ſuſurratoria, doloſa, iniqua, ſcelerata. his monet *non mũdi oſcula, quod vt multiplex ita damnoſiſsimum.*

 Salo-

Salomon, ne commiſceamur; ruinam animæ, Domino autem, dicit eſſe abominationem. In labiis huiuſmodi Dauid aſſerit eſſe *gladium acutum*, *& ſepulchrum patẽs guttur eorum*, fœtorem animæ emortuæ ſemper exhalans: ſub iſtis labiis latêre monet *aſpidum venenum*; quod paratum ſemper euomere, & per lethales morſiunculas veterno peccati incautos enecare. Non deniq. nos oſculentur exitiales illæ[a] *Sanguiſugæ* filiæ, ſemper occinentes; *affer*, *affer*: quas nobis indicat D. Salonius his verbis; Diabolus eſt *ſanguiſuga*, qui ſemper ſanguinem ſitit, id eſt, ad peccata homines trahere cupit, & ſitim peccãdi inceſſanter accendit. Duæ verò *filiæ* eius, quæ nunquam ſatiantur, ſunt *Auaritia* & *Luxuria*. iſtæ nimirum ſpiritualiter Diaboli ſitim & ardorem imitantur: quia ſicut ille nunquam peccando ſatiatur, ſic nec auaritia nec luxuria. Nonne quantò quis promptiùs libidini obſequitur, tantò has aquas amariſſimas ſitit ardentiùs? quantò quiſque maiores diuitiarum congeſſerit aceruos, nonne tantò auidiùs inhiat explẽdæ cupiditati? ô miſeros & deliros quibus hæ *filiæ ſanguiſugæ* labias (vt ille loquitur) lirarint. Eriſichtonis morbo corripiuntur, quem noſtis quàm inſatiabilis comedendi rabies inuaſerit, ſimul ac deformẽ illud monſtrum oſculo ſuo infelicem adflauit. Sicut enim

Pſal. 13. a. 3.

Prou. 15 b. 30.

" —rapax ignis non vnquam alimẽta recuſat, Metam. 8.
" Innumeraſq; faces cremat, & quo copia maior
" Eſt data, plura petit, turbaque voracior ipsâ
" Efficitur: ita ſiderati iſti, quo plura cõgeſſerint, hoc ardent plura congerere: & ingeſtę in auaritiæ barathrum pecunię, cauſſa ſunt aliarum expetendarum: nec magis ſaturari queunt, vel auriferorum

rum ramentis amnium, vel montibus illis Arimaſporum, quos aureos eſſe perhibent; quàm vaſtiſſimus Oceanus, tot imbrium, tot fluminum perenni ſatiatur influxu. Eſt aliquid quod ad tantam queat miſeriam adiungi? Neſcio an maior, æqualis certè veſania illorum, quos vulgus *amantes* vocat, rectiùs *amētes* diceret; quibus ſanę mentis nec mica ſupereſt. nam ſi qua ſupereſſet, non videremus eos ſpurcæ cuiuſpiam lupæ ſaliuam bibere, & olidam ore animam haurire, putridis dentes labris illidere, hærere adfixos,

Lucret. lib. 4. „ Nequidquā. quoniā nil inde abradere poſſunt, niſi ſordes & cōtagionem. Audiant qui tales ſunt, ſi qui hîc tales, vnū de grege ſuo, cuius ludi quàm verę pietatis doctiorem, ſuis coloribus hoc exitioſum oſculum egregiè depingentem. petit,

„ Vdū, molle, ſonans, tremulū, ſerpenſq. tenaxq.

Ah miſer! denota hoc votum. neſcis quantum malum petas. An *vdum*, quia cœno peccati lutulentum? an *molle*, quia Salmacis fontem imitatur, viros effeminat, adoleſcentes facit puellaſcere? An *ſonans*, quia præclarum nequitiæ tuæ præconium, à Deo peccati poſtulat vltionem? An *tremulum*, quia timor peccati comes indiuiduus, & timeant neceſſe eſt qui malefaciunt? An *ſerpens*, quia ſerpit vt cācer, ſæpè corpus, ſemper animam contagione inficiens? An *tenax*, quia te incautum vinculis irretit peccatorū, &, niſi maturè pedem retrahas, vinctum pertrahet in infernum? ita eſt: tibi mi homo habe, quod optas, nulla nobis cupiditas tuæ felicitatis. Nos, quia Chriſtiani ſumus, quia non ſumus impij & ἄθεοι, credimus Spiritui ſancto dicenti [a]; *Fauus diſtillans labia meretricis, & nitidius oleo guttur eius: nouiſſima autem illius*

 quaſi

quaſi abſinthium, & acuta quaſi gladius biceps. Principiò ſcortilli ſuauium aſſerit eſſe ſuaue & dulce, verba quoque inſtar olei lenia & mollia: ſed hoc mel mox in abſinthij amarorem, immortalem nempe cõſcientiæ vermem; oleum hoc in anceps & acutum ferrum commutari diuiſionis, ab honeſtate, ab amicis, à Deo ipſo, & in crudelem animæ necé deſinere. Nam de eodem, poſteà[a], *Fouea profunda os aliena, cui iratus eſt Dominus incidet in eam.* ſignificat huiuſmodi oſculum, certũ eſſe Dei iræ, & mortis animæ inſtrumentum. *os aliena* vocat os impudicæ mulieris, eius inquam quæ vxor non eſt: hanc, qui oſculatur (Salonius inquit) quaſi ianuam pulſat *profundæ foueæ*, id eſt, inferni: &, niſi citò ab eius colloquio & oſculo ſe ſubtrahat; deſerente Deo, ilicò mergitur in foueã mortis. idcirco enim addit: *cui iratus eſt Dominus, incidet in eam.* quàm præclarè Siculus ille clamat in Bucolicis? κακὸν τὸ φίλαμα. τὰ χείλεα φαρμακὸν ἐντί. mala ſunt hæc oſcula, labra veneno tota tument, atque ipſa malum ſunt labra venenum. Non addam de malis & pernicioſis oſculis plura. quem iſta nõ deterrẽt; pulſare ad inferni ianuam, à Deo deſeri, in diuinam iram incurrere, mergi non lentè, ſed ilicò in æternæ mortis voraginem; quid ad illum deterrendum queat ſufficere, non intelligo.

a Prou. 22 b. 14 vt exponit Salonius.

Quid neceſſe vt nos Deus oſculetur.

Ad vos redeo, (SODALES) ad OSCVLVM SPONSI inuito, qui hodie pro nobis homo factus eſt: qui, ex quo ſemel diuinum iſtud & ineffabile oſculum, ſpiritualium oſculorum ſeminium, benedictæ illi terræ ſanctiſſimæ Virginis MARIÆ corpori, impreſſit atque inſeuit, mirè prodigus factus eſt oſculorum. inuitat quotidie cùm ad Exomolo-

mologeſim, cùm ad ſacrá Synaxim inuitat. Vſur-
pat illud, quod ſolæ mentes audiunt deuotæ, Ia-
a Geneſ. 27. d. 26 cobi Patriarchæ[a]; *Da mihi oſculum fili mi.* nolite
b Luc. 7 ſ. 45. cõmittere, vt in Simone leproſo vobis exprobret[b]:
Veni in domum tuam, & oſculum mihi non dediſti.
Sed priùs cum Iſaiâ purgate labia veſtra. non
amat cuiuſuis oris oſcula: ſed labij tantùm (vt
c de his Iob. 12. Iob[c] ait) *veracis*: vt Sophonias, *electi*; vt Siracides
Sopho. 3 Eccl. 21. ſapiens, *ſenſati*; vt Salomõ ſapientiſſimus, *labij iu-* qualia labia neceſſaria, &
Pro. 10. 14. 20. 21 & 23. & Cant. 4. *ſti, caſti, rectum loquentis*: qualia Sponſæ labia, quę
Sponſo laudatore ſimilia *vittæ coccineæ, & ſicut*
fauus mellis ſuauitatem diſtillantia. ſint ergo ſer-
mones veſtri coccinei caritate fraternâ, exemplò
Ioſue. 2. d. 21. CHRISTI capitis noſtri, cuius typus fuit vitta coc-
cinea Rahab. Sint verba veſtra veracia, honeſta,
caſta, ſenſata, ſalutaria, peccatores ad pænitētiam
excitantia: vt mel hulcerum putredinem, ſic ver-
ba veſtra peccatorum ſaniem conſumant. Inci-
piendum ab oſculo pedis cum *Mariâ* peccatrice,
per veram reſipiſcentiam, & ſeriam peccatorum
deteſtationem. *omnes enim peccauimus*, omnes *ini-* "
quitatem fecimus: *ſi dixerimus, quia peccatum nõ ha-* "
bemus, ipſi nos ſeducimus, & veritas in nobis non eſt. "
primus iſte gradus. adſurgamus inde ad manum
IESV, per humilem, puram, & ſinceram confeſſio-
nem. CHRISTI namque manum oſculatur ille,
cui à ſacerdote manus imponitur abſoluente. Ita quibus gradibus enitendũ.
bene expiari à ſecundo ad tertium gradum tuti
pedem attollamus. IESVM in altari oſculaturi.
nos ille tunc oſculabitur oſculo ſpirituali; quod
tantò excellentius omni oſculo corporeo, quan-
tò lux tenebris, vita morti, ſempiterna præſtant
perituris. hoc corruptibile, terrenum: illud in-
corruptibile, totumque diuinum. Qui hos gra-

dus negligit, vel graueolentiam recentium pec-
catorum ipſi CHRISTO *non diiudicans corpus Do-* a1. Cor.
mini (horreſco referens) in faciem, in os eructat; 11. g. 29.
Iudas eſt [e], *oſculo filium hominis tradit.* interficiet b Luc.
illum Deus *ſpiritu labiorum ſuorum, de quibus exit* 22. e. 48.
ſpiritus flamma; cumque *buccella* panis *Satanas in* c Eſd. 4.
cor eius intrabit: vt, qui Iudæ culpam imitatur, d. 13. a. 30.
conſortium ſupplicij ſubeat. Sed finem facio di- d Ioan. 13. e. 27.
cendi. benè erit, abundè erit (SODALES) ſat profe-
cero: ſi vel hoc vltimum veſtras aures crebrò per-
ſonet; ſi hoc memoriæ iugiter obuerſetur. Deum
OPT. MAXIMVM precor, vt id mentium veſtra-
rum libro litteris indelebilibus inſcribere digne-
tur. AMEN.

Dicta Leodici, anno M. D. X C I.

IN

IIII.

IN FESTO ANNVNCIATIONIS.

PROPOSITVM.

Quaſi palma exaltata ſum in Cades, & quaſi plantatio roſæ in Iericho. ECCLESci XXIIII. V. XIIX.

SICVT olim Hybla mater florum illac iter facientibus, amœnitatis ſuæ delicias varias offerebat: ita concluſus diuini ſpōſi hortus MARIA (SODALES) cæleſtium florum fæcunda parens omnigenæ virtutis honores veſtigia vitæ ſuæ legētibus oſtendit. Sed Hybla flores caducos offerebat; quorum fragrātia exiguo temporis momento durabat; qui leui carpti digito, vix halitu aliquo refectis hominibus exhalabant, & marceſcentes omnem ſubitò gratiam perdebant: mella denique quæ apes inde delibabant, ſatietatem, & amaram quandam nauſeam multum ſumentibus adferebant. Contrà Marianus Paradiſus perpetuam nobis offert voluptatem, vtilitatemque. poſſumus iugi eius ſuaueolentiā æternùm perfrui. quandocunque lubet purgatis auribus & ſtrennuè expanſo vacui cordis ſinu virtutes eius prælı ſudore, vel calami ſedulitate, vel fidelis eloquij narratione propoſitas excipere. Ex hoc roſario, tot nectaris dulciſſimi ſtillicidia guttatim defluunt, & velut lento defruto caryni Hymettij regales cæleſtis palatij menſæ onerantur, vt vel reliquiis colligendis nulla mentium humanarum caniſtra ſufficiant: eaq. mellis iſtius indoles eſt, vt nullum eius faſtidium veſcētes capiat: quo plus comederint plus eſuriant, & reno-

Apud Adhel mū, pro carinā lege carino vel caroeno.

renouatâ ſemper auctaque dulcedine recreentur & roborentur: vt eos decet, qui non de terrenâ, ſed, vt vocat B. Damaſcenus, de diuinâ mannæ vrnâ biberunt. Igitur cùm tam ſint excellentes huius horti flores; cùm florum tam diuturna ſuauitas, tam ſuauis diuturnitas; nónne placet (SODALES) veſtigiis detectis inſiſtere pergamus? vt quemadmodum ſagaci odoratu diuini catuli, qui de menſâ Domini cadentibus micis paſcimur, etiam ROSÆ MYSTICÆ dignitatem & laudes proſequamur? Multas enim areolas perluſtrauimus; præcipua manſit intacta; varios flores attigimus & libauimus, florē florum pes noſter præteriit, manus non attigit. Si quam cerneretis apiculam in Hyblâ volitantem, modò teretes hederarum corymbos, modò dulces florentis tiliæ ſurculos, modò thymi odores, modò croceata geniſtarum cacumina, modò pallentium violarum ſuaues diuitias ore legulo populantem, & numeroſis crurum atque coxarum villulis implicantem; vnicum verò roſæ melligeræ candidum decus neglectim tranſuolare: nónne tangeret animum vehemens admiratio rei nouitate perculſum? Quid igitur nobis in mentem venit, vt dum bibulâ ſanctaque curioſitate per florulenta Paradiſi huius ſpacia longè lateque vagamur, & hoc pancarpineum ex omnigenis frondibus floribuſque ſertum pangimus & contexímus; non ego tantùm, ſed & alij, qui hanc Spartam me feliciùs exornarunt, floris venuſtiſſimi immemores, rutilans eius oſtrum candentibus liliis, vel candorem eius niueum purpureis iacinthis, miſcere hucvſque diſtulerimus? credo metus & reuerētia cunctos deterrūit atque repreſſit. Equidem ſemper ſum veritus, ne velut flumine copioſo atque præcipiti hau-

Damaſ. in hym. de Anūciat. χαῖρε θεία σάμνε τ̃ μάννα.

Aldhelmus de laude virginitatis.

haurientes fluctu fluctum propellente ſiticuloſos ex cõuiuio auditores dimitterem: ſed myſticæ roſæ amor tandem peruicit, & caritas foras timorem miſit. Etſi enim quicquid dixerimus, id ſatis non ſit, ſi dignitatem MARIÆ attendimus: tamen quicquid dicemus, id ſatis erit, ſi benignitatem eius aſpicimus: quia quicquid ex bono affectu promitur, id ipſa ſatis eſſe ducit. Quare ſtatui ſumtâ de pietate audaciâ rem aggredi, & quæ de Ierichuntinâ roſâ Deus ſuggeſſerit in medium proponere, prout quidque ſe dicenti obiecerit. Vbi res explicanda modum omnem ſuperat, modus fuerit optimus nullum modum tenere. Infinitæ rei ordo eſt, ordine carere; vbi nec ſit vnde inchoes, nec in quo deſinas: vbi nec medium à carceribus ad calcem ducat; nec initium à progreſſu, nec ab vtroque terminus diſcernatur. Infinitum, immenſum, interminum, ineffabilem, incomprehenſibilem hodie Domus aurea comprehendit: quis vel eius laudes, vel diei myſteria certâ methodo vel orationis ſerie ſperet ſe complexurum? Conabor tantùm in mentium veſtrarum puros (vt confido) ab inquinamentis vitiorum alueolos effundere, quæ in Ierichuntinâ hac plantatione floridiſſimâ, non inſuauia (vt ſpero) nec inutilia fauorũ coagula coëgi; vt in animis quoque veſtris ex auditione;

Cerea geminatis flaueſcant mella caniſtris
Stipentúrque ſuis aurea vaſa fauis.

Tranſeamus in Iericho cogitatione, non in illam à Ioſue maledictam, amarã, ſterilem, inſalubrem: ſed in eam, cui Eliſeus benedixit ſalubrem, fæcundam, ſacratam. Iericho humani generis typus eſt. quid hominum vitâ inconſtantius, mutabilius, vanius? Iericho Lunam ſignificat, quam Hebræi

Hebræi ob varias & multiplices eius facies, vul-
tumque numquam diu eundem, plurium nume-
ירח ro IARE'CHA nuncuparunt. inde Iericho dicta.
Migraſtis (SODALES) ex maledicto obnoxiâ, in
benedictam; quando ex variis vitiis & errorum
diuortiis ad rectam viam vos frugemque bonam
recepiſtis: quando ex conſito tribulis ac ſpinis ſal-
tu, in amœnũ hoc Sodalitatis Marianæ roſarium
commigraſtis; hoc eſt in Ierichuntẽ nouam. Stul-
tus veteris Ierichuntis habitator, quæ in deterius
minuitur, mutatur ſicut Luna decreſcens: ſapiens
inquilinus nouæ, mutatur etiam in hac vitâ, ve-
rùm vt Luna creſcẽs, ad meliora ſe cariſmata ex-
tendens *vt ordinatione perſeueret dies.* Sodalitas Pſal. 118 v. 91.
noua eſt Iericho, non mutabilitate aut incon-
ſtantiâ animorum, ſed quadam proficiendi æqua-
bilitate, donec perueniat ad perfectum virtutis
diem, cuius claritas nunquam deficiat, nun-
quam obnubiletur. Regina cælorum veterem
calcat Ierichuntem, quia *Sol* eius *amictus, & Lu-* Apo. 12. in prin.
na ſub pedibus ſcabellum *eius*. Sub pedibus etiam
veſtris eadem quamdiu prauis affectibus ſuperio-
res vos ipſos vincere conamini. Defuncto Eliâ, 4. Reg. 2
ſucceſſor eius Elizæus in Iericho habitabat. ad
quem accedentes viri ciuitatis dixerunt ei; Habi-
tationem ciuitatis optimam, ſed aquas fontis quo
regio rigabatur peſſimas eſſe, & ideo terram ſteri-
lem. Miſertus propheta iuſſit vas nouum fictile
adferri, & in illud ſalem iniici. poſtea ad fontem
progreſſus vas in eum inuergens ſalutari libami-
ne aquis dulcoratis ait; *Sanaui aquas has, & non* lib. 5. de
erit in eis vltrà mors neque ſterilitas. Ioſephus fæ- bell. Iu- dai. c. 4.
minarum quoque ſterilitatem addit, aquarum vi-
tio ſolum hominesq́. iuxtà inficiente. Poſt hanc
Eliſæi benedictioné, & ſalis immiſſionem (ô rem

pro-

prodigioſam!) qui fons famis & orbitatis fuerat cauſa, repentè ſobolis & frugum auctor exſtitit. Mox illic nemorum & hortorum plantationes emergere, virgæ opobalſami pretioſiſſimi fruticare, palmarum celſarum vertices nubibus minari, mirobalani & cyperi ſuauitas mirificè pullulare, nudum priùs & ieiunum ſolum roſariis iucundiſſimis exornari. Tantum modici ſalis infuſio potuit; quòd eſſet alterius præſtantioris mutatio-
Ioſue 6. nis fida figuratio. Agrum Ierichûtis Ioſuana ma-
v.26. Gen.2. ledictio Anathemati ſubiecerat: Hominem Deus
v.7. in primo generis auctore ſterilitate damnarat. eò
quod APHAR minutus terrę puluis in argillæ modum aquâ per figulum peritiſſimû optimè temperatus, contra plaſten ſuum ſe ſuperbiâ extulerat; qui iuſtâ ſuccenſus indignatione vas in honorem initiò creatum, diſſipauit, & in contumeliam formauit. fons originalis iuſtitiæ exareſcens vel amareſcens, pro dulci ſcaturigine, cinerem; & pro virtutum flore ſqualorem vitiorum cœpit euomere. Multorum iſta ſæculorum ſterilitas perdurauit. Tandem miſericors & miſerator Dominus, vas iſtud inhonoratum aſſumens iterum rotæ impoſuit, finxit, rotauit; donec virguncula nata, quæ quod Eua per arrogantiam Dei quandam ſimilitudinem affectans perdiderat, hoc ipſa per humilitatem ſeruitium Domini profeſſa hodie recuperaret, ac væ illud quod teſtæ de Samiis terræ fictori ſuo contradicenti adhæſerat obedientiâ duce auelleret, & Angelico prolatum ore AVE feliciſſimum audire mereretur. Sic hodierno die Ierechuntis anathema ſublatum: ſic cordis humani fontem Elizeus, Deus Opt. Max. vt hominis creator ita & ſaluator, hodierno die diſcuſsâ morte ſanauit. Gratias Deo Patri (iuuat enim
אפר

excla-

exclamare cum D. Auguſtino, ſiue quis alius eſt Tom. 7.
auctor libri contra Fulgetium Donatiſtam) gra- operum
tias Deo Patri, qui quod futurũ illâ figurâ oſten- D. Aug.
derat, in nobis id tandem fidelis impleuit. Gratias
(inquam) Deo Patri; qui nõ Angelos ſolùm, non
prophetas ſicut priùs, nobis in mundum, in hanc
noſtram Iericho; ſed proprium Filium hodie de-
ſtinauit, Dominum Angelorũ & Principem pro-
phetarum; qui aquarum ſterilitatem, hoc eſt vir-
tutum infæcunditatem, diſcuſſâ peccati morte
ſanaret. Vas fictile accepit. quid illud, niſi corpus
fragilitatis humanę? ſal in illud miſit. quem ſalem
niſi Verbum æternum? Salem non terræ tantùm
ſed cæli, diuinâ ſapientiâ cuncta ſalientem; cuius
quicquid eſt expers, inſipidum, fatuum, inſulſum,
& inconditum eſt. hunc ſalem in fontem iniecit.
cur? niſi vt fonte ipſo ſanctificato, quacumque
flueret omnia quæ rigaret arua fertilitatis ſuæ &
ſanctificationis participia eſſe iuberet? dixit & fa-
ctum eſt hodie, quia Dei dicere, eſt operari &
perficere. quis autem iſte fons fortunatiſſimus
alius, quàm *fons ſignatus*, fons hortorum, MARIA Cant. 4. v. 12.
mater Eccleſiarum; qui *fons creuit in fluuium, & Eſth. 10.
in lucem ſolémque conuerſus eſt, & in aquas pluri-* v. 6.
mas redundauit: è quo fluxit *fluuio diaryx aqua im-* Eccli. 24
menſæ inebrians hortum plantationum ſuarum; in- v. 41.
ebrians prati ſui fructum. Non cuiuſcunque prati, d. c. 24. v. 40.
ſed planè fertilis & viridantis, πρασιὰν vocant
LXXta. nos viridariũ poſſumus, vel areolam hor-
tenſem. Areolæ ſacratiſſimæ Virginis ſunt in Ie-
richo per Europam ſparſæ, & in ipſas Indiàs pro-
pagatæ Sodalitates. In hanc vos πρασιὰν Virgo
beatiſſima tranſtulit, vt ſinguli ſitis plantæ ſingu-
læ; non viles plãtæ, ſed roſaceæ. Ecce vbi laciniam
orationis hamatus roſæ vncinus vagantẽ retrahit.

trahat,

trahat, non laceret. ſequamur quò vocat ROSA MYSTICA, quæ decus & gloriam roſarum peperit, IESVM MARIA. nonne roſam ſe profitetur? inquiens in Cantico Canticorum: *Ego flos campi.* flos de Ieſſeâ radice aſcendens. flos florum, roſa. docet fons Hebræus, HABAÇELETH HASARON. roſa ſatura, non Iudeæ ſeptis incluſa, ſed humano generi toto, in campeſtri huius mũdi planitie expoſita, pulchritudine & amœnitate cunctos ad ſe pelliciens. Roſa in cælo patrem habet ſolem, in ſolo plantam matrem. CHRISTO in cælis Deus pater, in terris Virgo planta mater. Roſæ ſolis calore, & roris influxu gignuntur. CHRISTVS altiſſimi virtute obumbrante & Spirituſſancti ſuperuentu irrorante de Ieſſeâ radice aſcendit. Roſarum quæ toto penè naſcuntur orbe, laudes præcipuæ à colore, odore, medicinâ petũtur. Sapienter enim Euſebius tradidit, roſam non voluptatis tantùm, ſed & vtilitatis causâ creatam à Deo. Color pulcherrimus eſt, nempe ruber vel candidus. quos colores ideo ſpõſo ſuo, qui ſe roſam vocarat, ſpõſa in cãticis tribuit. quos D. Nazianzen. virginibus tã ſtudioſè cõmẽdauit. quos eius ſoror Gorgonia ſe præ ceteris amare & magnifacere profitebatur. Nihil Deiparæ fuit ardẽtius caritate, nihil eiuſdẽ candidius caſtitate. Odor roſæ ſuauiter ſe longeque diffundẽs nomini cauſam præbuit. Plutarchus ῥόδον dictam cenſet, quaſi ῥεῦμα τῆς ὀδμῆς, quòd largum odoris effluuium emittat. Deiparæ laus & vitæ totius odor talis ſemper fuit, vt omnes animo ſaltem ſuſpicere & collaudare cogerẽtur. Exſtitêre ſoli his nouiſſimis temporibus obſcœni quidam in libidinum ſterquiliniis nati & educati ſcarabæi, qui MARIÆ roſaria, laudes & memoriam auerſarentur. cur, putatis?

Cant. 2. v. 1. Iſai. 11. v. 1.

חבצלת השרון

lib. 8. præpar. Euã gel. c. vi.

Cant. 5. v. 10. Carm. de inſtitut. virgin. & orat. 25. de S. Gorgo.

niſi quòd roſa myſtica omnes hactenus hæreſes interemit, ipſi verò ſibi eſſent conſcij ſe ſcarabæorum illo ex genere eſſe, quos roſarum ſuauitas ſolet enecare. Fruantur oleto ſuo vt lubet; nos communem hominum ſenſum ſequamur, qui trito illo prouerbio quanti roſas faciant, indicarunt; quo cum gratiſſimum iucundiſſimumq́. ſermonem ſignificaturi; *Roſas loqui* dicũt. Vnde & Perſiana nutricula ſic alumno beneprecatur;

„ *Quicquid calcauerit, id roſa fiat.*

Hoc ſoli B. Virgini proprium fuit ante Chriſti Domini Natiuitatem; cum filio matri commune fuit. ſi loqueretur, roſas loqui; ſi quid ageret, manibus roſas fundere; ſi quò pergeret, greſſibus roſas naſcentes premere. Tradit Ariſtoteles roſarum, optimi odoris eſſe, quarum aſperrimus eſt vmbilicus: eum opinor veteres bonum vmbilicum vocaſſe. quia quas volebãt innuere fragrantiſſimi odoris, aiebant bonum vmbilicum habere. Vmbilicus luxuriam denotat; teſtatur ſcriptura, cùm ait; *Virtus eius in lumbis eius, & fortitudo illius in vmbilico ventris eius.* Sicut ergo à principali ſexu lumborum nomine alibi luxuria deſignatur, ſic ab eo ſexu qui & ardoris huius flammis agitur impotentiùs, & viros ipſos corripere conſueuit, vmbilici vocabulo vitium idem poſſumus accipere: *hunc vmbilicum* igitur qui lumbos per carnis continentiam coarctantes ſuccingunt, & ſpinis pænitentiæ & abſtinentiæ probè vallant & obſepiunt; iis ſanè aſper & ſpinoſus ac proinde optimus eſt vmbilicus. eorum caſtitas olet ſuauiſſimè. illi optimæ ſunt roſæ. De ſpeculi huius ſine maculâ puritate tacere me præſtat quàm loqui, quoniam vt par eſt loqui non poſſum. Erant æui eius virgines, cæparum & alliorum inſtar odore viroſo;

8. Probl. ſect. 12.

Athene. lib 15.

Iob. 40. v. 6.

D. Greg. hom. in Euang. *Sint lũbi veſtri præcincti.*

viroſo; quoniam virum omnes deſiderabant: eo clarior Virginis virginum caſtitas, vt lilij inter ſpinas; eo ſuauior fragrantia, vt roſarum; quas ſi iuxta fœtores illos conſeras, odoris fiunt efficacioris, & viciniæ graueolentia flori roſaceo beneuolētiam adauget. Theophraſtus auctor eſt roſas quibus pauca ſunt folia, iis quę multis luxuriant eſſe pręſtantiores: quæ quinque habent folia dũtaxat optimas, quæ centifoliæ dicũtur viliſſimas. folia noſtra verba ſunt, eorum vitanda ſuperfluitas etiam bonorum. IESV matrem vix quinquies in Euangelio locutam legimus, ſemel Angelo, ſemel Elizabethæ, ſemel menſæ miniſtris, bis filio. nonne hæc roſa Pentaphyllis, quare & præſtantiſſima? Præſtans iſta ſuauitas odoris, ſed quæ illam conſequuntur vtilitates multò ſunt excellẽtiores. Prætermitto ceteras quæ plurimæ ſunt, ad viuentium morbos repellendos, & incolumitatem ſingulis ferè membris corporis reddendam. illud vnicum conſidero, mortuis etiam & ſepultis eſſe fructuoſam, cùm cariei reſiſtat, & putredinem, odoremque tetrũ arceat. Hoc voluit Homerus, acutum mẽte cernens, fors & oculis corporis, ſi quod vero haut abſimile, Herodotum malignitas hîc excæcauit. oculatiſſimè certè hoc Homerus vidit cùm finxit cadauer Hectoris à Venere oleo roſaceo inunctum, & hac ratione à canibus & alitibus, quibus laniandum ſtomachoſus ille Thetidis filius obiecerat, præſeruatum. Quanto verior hæc laus roſæ noſtræ Ierichuntinæ, quam in floridâ Nazareth Angelus hodie inuentam ſalutauit? quot corporis illa morbos, quot peſtes animæ olim repulit, & quotidie repellit? infiniti in ſordibus peccatorum computreſcerent niſi floris iſtius odor eos reficeret & ſolidaret. quid mirandum? quæ *ſi-*

Vide Pliniũ lib. 21. c. 4. 18. & 19

cut vlãtatio roſæ in Iericho;eadem *quaſi myrrha electa dat ſuauitatem odorũ.* quàm ſimilis hæc mater filio? filius vt roſa campi, ſic & *faſciculo myrrhæ* aſſimilatur:mater, vt roſæ plantationi, ſic etiam *virgula fumi ex aromatibus myrrhæ cõparatur.* Eius oleo deuotionis & exemplorum quiſquis fuerit delibutus, etiamſi (quæ noſtra fragilitas eſt) ſpiritualiter interdum moriatur: non tamen computreſcit,non ſoluitur in corruptionem. iuuat enim illa ſuos famulos, quam iuuat miſereri;& in fæcibus defixis manum porrigit miſericordiæ mater. Quemadmodũ Reſpha ſubſtrauit ſibi cilicium, &pernoctans in cuſtodiâ filiorũ ſuorum,ab initio meſſis,donec ſtillaret aqua ſuper eorũ cadauera; nõ permiſit aues eos lacerare per diẽ, nec beſtias per noctem: ſic,& maiori longè curâ & affectu,tu (ô clemens) verè Reſpha, hoc eſt,pruna flammis caritatis ignita, Sodalibus,filiolis tuis,quos Chriſto peperiſti,adſiſtis anxia, & à dæmonibus, aëris ſcilicet volucribus, & ab hominibus prauis,terræ beſtiis,eos tutaris;donec,donec diuinæ miſerationis imber copioſus eorũ cadaueribus irroret, eoſque per pænitentiam, de peccati cruce depoſitos, CHRISTO Domino conſepeliat,& afferat libertati. Quæ tũc lætitia bonorum omnium!quod Angelorũ gaudiũ ſuper peccatore pænitentiã agente!quantâ tunc ipſe Dominus (ſi fas ſic loqui) lætitiâ perfunditur, cùm videt diuini ſui ſanguinis pretium in hoc miſero non dilapidatum! Nónne hæc roſa Diuûm hominumque voluptas? Salue,

> ῥόδα καὶ θεοῖσι τέρπνα,
> ῥόδα καὶ βρότων τὸ χάρμα.

AVE roſa GRATIA PLENA. fremat impietas, ringatur malitia,rumpatur inuidia Antidicomarianitarum. GRATIA PLENAM dicimus, dicemus dum

Eccli. 24 v. 10. Cant. 1. v. 13. Cant. 3. v. 6. רצפה 1. Reg. 21. Anacreon.

dum viuemus. Nónne ſic Angelus hodie compellauit? Nóne ſic Eccleſia Catholica in hodiernum vſq. diem cecinit? ſic omnes Latini Patres, ſic omnes Euangelici codices, vſque ad libri perdas iſtos Eraſmum & Vallam, & deterrimos Lutheri, Caluiniq́ue ſectatores, exhibuerunt. Sic Græcus D. Lucæ contextus accipiendus, χαῖρε κεχαριτωμένη, deductâ voce non à χαρίζομαι (quod
Stella in 1.c. Luc. nollé Catholico interpreti Stellę excidiſſet, quem amor vocis patriæ hinc deducendæ fefellit) ſed
ho. 1. in c. 1. ad Ephes. vt Chryſoſt. docuit, à χαριτόω, quod vberiorem gratiam denotat; inueniſſe namq. ſignificat Angelus gratiæ plenitudinem, nó qualem ceteri vlli ad id tempus homines, ſed longè maiorem & matre Dei futurâ dignam; vno Deo, qui ex eâ naſciturus minorem. Deinde quis dubitet Angelum vulgato Iudææ temporis illius idiomate ſacratiſſimam Virginem compellaſſe? quod Syriacum nemo negauerit: vt ſuauis ſit Beza, qui Hebræam nobis obtrudit vocem. ab exordiis autem Eccleſiæ Syri formulam Angelicæ ſalutationis certam habuerunt, quam in teſtaméto Syriaco legimus,
in eâ continetur, GRATIA PLENA, SE'LAM LE'- שלם
CHI MALI'ATH TABV'IHA. *Pax tibi, ô plena gra-* לכי
tiâ.quo quid clarius? & quamuis Angelus non di- מלית
xiſſet, *Maliath tabútha*; ſed vt alij formulam exhi- טיבו-
bent cum Caninio; RACHIMTA', participium תא
iſtud nihil aliud ſignificaret quàm quę gratioſiſſi- רחימ-
ma & acceptiſſima eſt. cùm igitur in confeſſo ſit, תא
Syros Hebræoſq́ue carere comparatiuis & ſuperlatiuis; & hanc ſcalam Grammaticam ex materiâ ſubiectâ petendam; & Reginæ ſuæ Angelus nihil detractum venerit, quæ priùs etiam grata & gratioſa & gratiam conſecuta fuerat, nunc autem erat plenitudinem omnis gratiæ in vtero ſuo ac-

acceptura; Diuus etiam Lucas quoad potuit accuratiſſimè Angeli mentem nobis proponere voluerit, ideoque nouum vocabulum quæſierit; ſanè dubitari nequit, niſi à malè erga Dei matrem affectis, poſitiuum Græcum, vim ſuperlatiui habere, & ſupremum illum gratiæ gradum denotare, quem pura creatura conſcendere, vberrimamque gratiæ affluentiam, quam creatura poterat capere; quem optimè gradû noſter expreſſit cùm *Gratiâ plenam* fuit interpretatus.

Sed Alâctoras iſtos ſinamus, ad roſam redeamus. Roſa myſtica fuit Domina noſtra, & quidem *roſa in Iericho*. Num adſpexit Syracides ſapientiſſimus ad genus illud roſæ, quod inde delatum etiam hodie *roſam Iericho* vocamus. Venoſus eſt frutex, odoratus quando recens, ramulis duriuſculis, & ſpinoſis, colore ſubflauo, bacculas habet racematim cohærentes, foliola oliuæ ſimilia, flores violæ cãdidos: non altè à ſolo exſurgit. Eam non monachi tantùm & mulierculæ, vt audaculus quidam medicus effutiit, ſed & eruditi multi & ſapientes viri *Roſam* MARIÆ appellarunt, iure quo qui optimo. Magna enim roſæ huius cum myſticâ roſâ eſt ſimilitudo. Violæ candidæ ſimilis eſt flos: quid virginum caſtitate purius & nitidius? folia ſunt qualia olearum. Deipara, nónne oliua fructifera in domo Domini? nónne ſurculus oliuæ in Eccleſiæ arcam delatus, pacem mortalibus iræ diuinæ diluuio arefacto tam certam quàm lætam annuncians? baccæ racematim cohęrẽt. Beatæ Virginis caritas in omnes ſeſe homines diffudit, & eos in cordis ſui ſinu colligens tam arctè cõplectitur, vt acinos plurimos vnius botri Cyprij, in crucis torculari exprimendi, aptiſſimè repræſentet. Subflauus eſt color ramorum. pallor veri amoris

Deſcriptio cõflata ex iis quæ tradunt. Lonicerus, Lobelius, & Saligniacus.

Baſechãpius lib. 18. hiſt. plant. c. 36.

amoris eſt color. quis ſincerius & ardętius, Deum proximumq́. amauit, quàm (vt ſic dicam) Æthna caritatis MARIA? Spinoſi ſunt ramuſculi & aridi. tolerantiam denotant & abſtinentiam. quid tota Deiparæ vita fuit aliud, quàm temperãtiæ & continentiæ quædam idea; quàm paupertas, inopia, curæ, ſollicitudines, ærumnæ, quàm cõtinua quædam patientiæ coș atque palæſtra? Parum ſe humo frutex attollit? nihil humilius, nihil modeſtius, nihil animo demiſſius Deiparâ; quæ pelagus quoddam profundiſſimum humilitatis. Denique qui regiones illas accuratiſſimè luſtrauit, & magnâ fide poſteris quaſi in tabulâ artificiosè depictâ, ſpectandas propoſuit Bartolom. Salignia cus teſtatur prope fontem Heliſæi, huius generis naſci roſaria; quarum fætus iſtæ roſæ, quâ Saluator noſter nocte naſci dignatus, quamuis exſuccæ ſint & ſiccæ, paullatim ſponte ſuâ hiare, & tandem ſe prorſus pandere: poſt eam noctem ramos iterum contrahunt, & in glomum ſeſe colligunt. vidi nonnullas, & proculdubiò vidêre veſtrûm (SODALES) plerique non paucas. Id miraculi pia fidelium deuotio virginei partus honori communibus ſuffragiis adiudicauit. Dies miraculo conſentit: & prærogatiua incorruptionis Marianæ miraculo reſpondet. Nam fatentur non Catholici modò Patres, Sancti Ambroſius, Hieronymus, Auguſtinus Chryſoſtomus & Damaſcenus; ſed quod miremur magis apud Galatinum Rabbini Iudæorum, ipſam eſſe portam Principis, *cuius nomen teſte Zachariâ, eſt Oriens*: de quâ prædixerat Ezechiel, *quòd clauſa erit & non aperietur, & vir non tranſibit per eam; quoniam* DOMINVS *Deus Iſraël ingreſſus eſt per eam, eritq́; clauſa Principi.* quid? an Principem excludet? minimè gentium. ſpontè

Tom 9. deſcrip. terræ 5. c. 6.

Vide Hecto. Pintũ in Ezech. c. 44. Galatin. lib 7. c. 14 Zachar. 6. v. 12. Ezech. 44. v. 2.

E 4 luben-

lubenterque admiſit, concepit, peperit. nōne hodie audiuiſtis conſenſum promptiſſimum? *Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundùm verbum tuum.* Sed *clauſa Principi*, quia cunctis ad aduentum vſque Principis clauſa: *quoniam virum non cognoſco*, quia voui virginitatē. quod vouit, reddidit. Semper enim clauſa manſit, poſt egreſſum Principis, ingreſſu eius & egreſſu eius clauſa permāſit. quia virginitatis ſignaculum permanſit illæſum. ſic fuit *clauſa principi*; hoc eſt in Principis gratiam & cum Principe clauſa. ſubiungitur enim cauſa huius myſtetij, *quia Princeps ſedebit in eâ*. hîc vt clauſam ingrediens inuênit, ſic egrediens clauſam reliquit. clariùs hæc fons Hebræus explicat, quomodocunq. eū diſpungas, ſiue vt nūc habemus à Maſſoretis interpolatum, Principis nomine cum ſequenti verſiculo coniuncto: quod verſio Lxx^a confirmat, niſi nomen Principis inde loco priore exciderit. ſiue potiùs, vt noſter interpres legit & longè commodius eſt, iungamus cum præcedenti, hoc modo והיה סגור את־הנשיא vehaiá ſagúr etannaſi, & *erit clauſa cum Principe*. deinde ſequenti verſiculo, naſi hu. נשיא הוא *Princeps ipſe ſedebit* ſeu *manebit in eâ*. talis enim idiotiſmus hîc; *clauſa Principi*, qualis quem ad Tertiam recitamus; *Memor eſto verbi tui ſeruo tuo.* vt rectiſſimè dixerit B. Gregentius Herban Iudæum refellens, S. Io- Pſal.119 v.48.
ſeph ſciuiſſe, quòd Virgo ſacratiſſima eſſet Domino ac Saluatori noſtro clauſa & reſeruata, incorrupta & integra, τῷ Κυρίῳ Ἰεσȣ̃ ἐγκεκλεισμένη τε καὶ τηρȣμένη ἐν ἀφταρσίᾳ. Soli igitur Principi aperta clauſaque roſa myſtica: quemadmodum ſoli Dominico Natali reſeratur & clauditur roſa Iericho. Hanc de ſede ſuâ vidit altiſſimus, placuit ſibi in ancillæ ſuæ humilitate, de Iericho, quæ in

demiſ-

demiſsâ planitie ſita, ex hac miſeriarum valle tandem aſſumptam ſuſtulit ſuper omnes choros Angelorum; vt quæ fuerat *ſicut roſa in Iericho*, eadem fieret *ſicut palma in Cades*. ſicut arbor celſiſſima in cælis aſſurgeret, quæ ſe inſtar fruticis humillimi in terris depreſſerat. Non eſt nouum Hebræis copulam pro particulâ rationali ſumere. hoc ergo loco dicit ſeſe vt palmam in Cades exaltatam, quia ſe vt roſam in Iericho depreſſerat. Palma victoriæ ſymbolum eſt, קדש ſanctitatem ſignificat. cælum Cades eſt, quia ſedes & thronus eſt totius ſanctitatis. & *domum Domini decet ſanctitudo*. cælum plãtatio eſt palmarum, quia nulli eò ſe penetrant, niſi victores. Ideo quæ legitimè certauit in Iericho, illa nũc in Cades triumphat. fors? an & ideo Iericho vocata ciuitas palmarum; quia quotquot in hac mutabilis vitæ militiâ ritè ſtipendia fecerint, hoc eſt roſæ fuerint; illi in ſanctitatis coloniam tranſcripti brauio accepto, palmis triumphalibus comparandi. legimus certè, *Iuſtus vt palma florebit*. ô felices nos omnes, qui in hanc â Deo ſortem vocati! qui non vt Abraham patriarcha in roboretum vel ilicetum quoddam, ſed in floridã & amęnam roſarum plantationẽ traducti! Luſtrate paulliſper mecum roſetum iſtud veſtrum (SODALES). videte non valde diſparibus ætatum ſpaciis multiformes habitus roſarum. Eſt quæ anguſto foliorum galero tota contecta, faſtigiatum piramidis acumen primùm abſoluit, corpus reliquum viridanti vaginâ continet, hi ſunt qui deſideriis bonis pleni, vix tandem in bonum aliquod vitæ melioris ſpecimen erumpunt, ſpemque frugis faciunt. nõdum hi ſunt roſæ in Iericho. Aliam videas diu collectos in ſinum amictus lætam exſinuare, & folio-

Deut. 34 v. 5. | Vide D. Aug. ſer. 48. de temp.

rum ſuorum cenſum meditari, & patulo ridentis calathi honore ſeminis incluſi crocum aureum oſtentare. Qui tales ſunt, Marianæ ſunt roſæ. Vtinam tales ſint animarum veſtrarum plantationes! Opto & decet eas non tantùm bonorum operum pollicitationem ſummis labris præferre, ſed ampliùs operibus ipſis quæ orando meditandoque concepiſtis, ea parere & in exempla monitaque proximorum depromere; ſicque ſpiritales theſauros virtutum pandere. Quid moramur? quid procraſtinamus? Anacreon.

„ Cita namque currit ætas,
„ Rota ſeu volante curru.

Caduca eſt roſarum gloria. Videas in eodem roſario quam tranſiens florētem conſpexeras, mox rediens decus omne diuitiaſque ſuas amiſiſſe; & quæ denſo comarum igne micauerat, collapſis pallidam foliis emarcuiſſe. heu! quàm præcipiti formæ iacturâ vix nata cōſenuit, & tellurem nutricem exuuiis ſuis operuit!

„ Quàm longa vna dies, ętas tam longa roſarum; Virgil.
„ Quas pubeſcentes iuncta ſenecta premit.
„ Quam modò naſcentē rutilus conſpexit Eōus,
„ Hanc rediens ſero veſpere videt anum.

Quereris tam varij ornatus tam celeres ortus & interitus? miraris tam breuem florum gratiam eripi vix oculis oſtentatam? Quin potiùs quereris propriæ vitæ conditionem? quin ſpacia ſtadij huius tam coartata potiùs voluis cogitatione? quin incuriam humanam, & tēporis irrecuperabilem rapinam non magis deploras? ô ſpina pungens animum non inſenſilem, mortis memoria, quis te queat euellere, quis diſpungat omnia pungētem! Irrutiles ô homo licet, ſplendore nobilitatis (inquit Ambroſius) aut faſtigio poteſtatis, aut fulgore vir- D. Amb. li. 3. Hexam. c. 11.

re virutis, ſemper tibi ſpina proxima eſt. ſemper inferiora tua reſpice. Super ſpinas germinas. nec prolixa manet gratia. Breui vnuſquiſque decurſo ætatis flore marceſcit.] Igitur cùm caduca vides roſæ folia, cùm arida contrectas, cogita ſic æuum tuum deproperare. Bonis operibus inſiſte dum ſanguis integer, dum vires illibatæ, dum floridum ver ætatis durat, dum lucent vitæ dies meliores. Si ſemel per ignauiam & deſidiam defluxerint; fruſtrà ſit eos iterum ſperare vel optare. Quid? quod & felicior roſa;

Virgil. „ Quæ bene, quod paucis licet interitura diebus,
„ Succedens æuum prorogat vſque ſuum.

Catul. „ Nobis vbi ſemel occidit breuis lux,
„ Nox eſt perpetua vna dormienda.

Heu! à quàm leui momẽto dependet æternitas! Si quo nos momento mors manu rapaci decerpens in latè patentem ſinum ſuum, quaſi floſculos à tenui termite auulſos, collegerit, roſæ fuerimus diuinæ gratiæ fauore florẽtes, in palmas immutabimur. *Iuſtus enim vt palma florebit.* Sin verò nos inopinus interitus vitiis marcidos, gratiâ & meritis decaluatos, ſpineti non roſeti alumnos deprehenderit; væ, væ, væ miſeris; non immutabimur ad gloriam, ſed ad ſecundam mortem reſurgemus, vt ſpinæ cum ſpinis igne inexſtinguibili conſumamur. Cauete igitur (SODALES) cauete ne in hac Iericho vnquam roſæ eſſe deſinatis. Decidunt huius roſæ ſpiritualia folia, & ſpinæ fiunt hæ roſæ modis quinque. tot enim modis, qui ad virtutis hanc ſtiuam, ad hanc animorum agricolationem, ſemel manum miſerunt, comperio tam imprudenter, quàm impudenter retro aſpicere. Quidam ad ſuillas voluptates, quæ nec nominantur honeſtè ſe conferunt. hos recordari velim

ſim vxoris Loth, quæ dum oculos conuertit, quò non licebat, ſalis fit ſtatua, ipſa ſibi inſipida ſed exemplo ſuo alios idonea ſalire: nec mulieris quidquam retinuit, niſi, quòd in eo ſexu ſordidiſſimum, fluores menſtruos, vt Tertullianus memoriæ mandauit. Et quid iſti deſertores aliud de Marianis roſis retinent roſarum, quàm quod in roſis peſſimum, aridum pietate, ſterilem virtute, truncum, & pungẽtem conſcientias ſpinam præacutam? Nonnullos poculorum & epularum illecebrę irretiunt & abſtrahunt: qui vtinam recordentur filiorum Iſraël. hos accepimus cùm in deſerto ad cucumeres & pepones, ad ollas carnium Ægypti ſuſpirarent, concupiſcentias in ſolitudine concupiſcerent, & Deum in inaquoſo tentarent, votorum compotes factos. Deus ſuper eos ſicut pluuiam carnes pluit, & ſicut arenam maris volatilia pẽnata. manducauerũt igitur & ſaturati ſunt nimis. felices iudicatis? adhuc eſcæ eorum erant in ore ipſorum, & ira Domini aſcẽdit ſuper eos, & occidit pingues eorũ ſerpentibus immiſſis, qui crudeliſſimè ſaturorum artus depaſcerentur. Sors nimirum hęc eadem illos manet, qui ex Erythræo peccatorum mari ſemel erepti, ſeſe poculis iterum, & gulæ barathris immergunt: qui manna Marianum, & cæleſtem Angelorum panem vt inſipidum faſtidientes, carnem concupiſcunt, & poſt carnalia Epicuræorum deſideria animis iterum abeunt. Quorum fides in culinis calet, ſpes in ferculis iacet, caritas in cacabis feruet: quorum pulmo templum, aqualiculus altare, ſacerdos cocus, Dij ſunt Eduſa, Potuſa, Comus. Alios duæ Sirenes ſuaui cantu irretiunt: opum ſpe dira cupiditas, & honorum dignitatumq́ue ciuilium vel eccleſiaſticarum fulgore obcæcans ambitio: peſſimæ

Gene. 19. 26.

Tertull. carm. de Sodom.

Pſal. 105. v. 14.

Pſal. 77. v. 27.

ſimæ non malorum aliàs ingeniorũ peſtes, quam multos laniaſtis! quàm multos adhuc, quos noui, quos norunt multi, pellaciæ veſtræ impeditione coërcetis? Non deſunt, prô dolor! non deſunt in hac Sodalitate tuâ (ô Virgo ſacratiſſima,) non deſunt, & fors hæc me dicẽtem audiunt; fac eorum animos penetrent quæ dicam. ſunt hîc nonnulli Achani imitatores. Achan filius Charmi, verè
Ioſ. 7. Achan conturbans populum Dei, de anathemate Iericho clanculum furatur pallium ſiue paludamentum purpureum, & ducentos argenti ſiclos, & regulam auream. cui bono? cauſa necis quâm crudelis, tam ignominioſæ illi fuêre. væ miſero, qui fulgorem a ridentis fortunæ; qui ſplendorem tinnulum mundani boni, normam ſibi ſuarum delegit actionum. Vtinam nullus hîc Achan Sodalitatis Marianæ cõturbator, nullus filius Charmi, vino vineæ mundanæ ebrius; qui improbi lucelli, aut fallacis honoris, aut opimi beneficioli per fas atque nefas parandi oſtentatione ſe alioſq; ſeducat. Quis malus genius Brutios iſtos ſic faſcinauit, vt Baptiſtæ tunicam hiſpidam, & Eliæ zonam aſperam cum glorioſo ſed peſtifero Achani paludamento commutare cogitarint? vt admiſſi iam in religioſas colonias pretioſum, verè pretioſum quia ſalute animæ emptum; ſed lethale, quia
Ioſue 7 mortem adferens æternam Achani ADDERE'TH אדרת
v. 21. SINA'R, humili ſed ſalutari ADDERE'TH SEA'R שנער
Gen. 25. v. 25. prophetarum, vt belluarum illud peccatorum, pi- אדרת
Heb. 11. 37. loſis ſanctorum ouillis & caprinis pellibus præſe- שער
Iona 3. rant? Non ita Rex Niniues, qui Babylonium glo-
v. 6. riæ & ſuperbiæ ornamentum exuit, & cum ſacco cilicino commutauit, & prudenti conſilio, ſibi ſuiſq́ue exitium imminens auertit. Sed ita miſerandus

randus Achan, qui dum purpuræ ſplendorem aſfectat, ſaxa quibus interemptus ſanguine calido purpurauit Non ita vas electionis, qui hæc omnia vt Chriſtum lucrifaceret deſpiciens & conculcans, ſpe ſuâ non fruſtratus, meliorem theſaurum in cælis inuenit. Sed ita perditionis vaſa, ſectatores Achor, qui cogitationes actioneſque ſuas illâ metalli flauentis regulâ metiuntur, & dum in terris incertas ſectantur opes, excidunt theſauris cæleſtibus, & ſtercoribus boum, hoc eſt peccatis ſordidiſſimis pigri lapidantur. Belli & feſtiui; callidè putant ſe religioſis illudere familiis. ſed qui religionum eſt auctor & caput Deus, non irridetur, verùm in eorum interitu ridebit. Si nulli quatuor iſtarum in hac coronâ claſſium; gaudeo: fors tamen erunt, qui ad vltimam claſſem pertineant, cui præeſt doloſa vulpes proprij iudicij & voluntatis, quæ ſpecie maioris boni & deuotionis non paucos in præceps agere conſueuit. Hi ſunt reædificantes Iericho. Reuocate in memoriam Hiel illum de Bethel. Hic contemtâ Ioſuanâ imprecatione, muros Iericho inſtaurare dum aggreditur; primo in fundamenta lapide iacto, Abiram primogenitum ſuum amiſit. nihilo prudentior pergit in pertinaciâ; & ecce dum portas vrbis fabricatur, filiorum natu minimum Segub ſepeliit. ſic vtriuſque filij orbitate ſuam luit temeritatem. conſiderate nunc, quid Hiel? certè videns Dominum. quid Bethel? domus Dei. quid Abiram? pater electionis vel fraudulenti cõſilij. quid Segub? roboratus ſiue fortior effectus & induratus. Quæ hæc Iericho? mundus & cõcupiſcentia eius. Quis maledixit & vetuit reædificari? verus Ioſue, IESVS Saluator noſter. qui reædificant? omnes ſanè qui vbi

Ioſue 6. v. 26. 3 Reg. 16. v. 34.

vbi ſemel eius muros, per pœnitentiæ ſacramentum, vel etiam per votum, aut propoſitum bonum, quaſi tormentis labefactarunt & diſiecerunt; poſtea tamen prauis aliorum exemplis aut ſuaſionibus, vel ſuâ ipſi ſponte, & quodam tacito contemptu mandatorũ aut conſiliorum Chriſti Domini, ad ſæculum nequam quod ſtatuerant deſerere, vel errores ac tenebras vitę maculoſæ reuertuntur vel cogitant reuerti. *Hiel* eſt quiſquis ſemel agnouit ſe à Deo non hanc corporeã modò vitam, ſed & meliorem illam vereq. vitalem gratiæ recepiſſe. Et quis noſtrûm id non videt ac profitetur? De *Bethel* ſunt, quotquot in Eccleſiâ Catholica vnicâ Dei domo degunt, vt (Deo laus) omnes qui adſunt degunt. quare poteſt vnuſquiſque in ſe hoc dictum putare, & ſe Hiel de Bethel eſſe agnoſcere. debet etiam quiſq. cauere, ne muros Iericho recidiuos ſtatuat. vereri alioqui deberemus, ne in ſuppliciorum Dei grauiſſimum incidamus mentis cæcitatem. Vix enim fundamentum iácere poſſumus, quin primogenitus animi noſtri intellectus, *Abiram* noſter, qui voluntatis pater eſt & auctor omnis electionis improbæ, omniſque conſilij praui, confeſtim denſis errorum tenebris inuolutus in præceps ruat. vix erit vt ianuas vrbi appendere conemur, quin malitiâ obdurati, prauæ electioni obſtinationem adiungentes, nouiſſimam etiam & cariſſimam animi prolem lethali vulnere afficiamus; voluntatem dico, quam plerique teneriùs multo quàm mater filiolum vltimum ſolet, diligunt: atque ita Segub etiam amiſſo liberis orbati, mærentes mœſti ad inferos comitemur. Quanto fuerit ſatius ſi qua reſtant in nobis maledictæ hu-

ius Iericho ruta cæſa, ſi qua veſtigia prorſus illa exſcindere; ſin nulla ſuperſunt, ſic obruere obliuionis & pænitentiæ cineribus, vt æternùm ſterilis, æternùm obruta & euerſa perſeueret? Excolamus amœniſſimum roſarium Helizæi fonti proximum; vt quicquid agemus, calcabimus, loquemur, cogitabimus; id roſa fiat Ierichuntina. id odorem Marianum exſpiret. ô quàm grati tunc & accepti eſſemus cælorum Regi! quid ille nobis tunc poſſet denegare roſaceo hoc oleo delibutis? Memini legere Indorum Magos in arcanis ſuis prodidiſſe, ſi quis phialam roſaceo oleo nitido plenam dextrâ manu conceptiſque verbis Deo obtulerit; & ſe poſtmodum hoc oleo inunxerit, tam gratioſum Principi quem compellabit futurum, vt ille nequeat votis eius non benignè reſpondere. Agite (Sodales) agite, mecum offerte hodie Deo Patri phialam olei roſacei pretioſiſſimi & incomparabilis efficacitatis pleniſſimam, ſacratiſſimæ Virginis vterum puriſſimum. nónne hic eſt phiala criſtallina, continens quem hodie excepit Deum de Deo, qui ſe *roſam* profeſſus? cuius nomen *oleum effuſum*? nónne hic oleum roſaceum, quod de trapetis Marianæ roſæ defluxit? hoc oleo ſe inungunt, qui filij matriſque exempla caſtitatis, obedientiæ, caritatis, ceterarumque virtutum imitantur. Quid ita delibutis Deus deneget? hoc quaſi philtro rapitur altiſſimus in amorem: amat quicquid odorem Filij dilectiſſimi ſpirat, quicquid ſponſæ gratiſſimæ colorem refert. nec ſuſtinet quicquam denegare iis, quorum in facie videt ſponſæ ſuæ ſimilitudinem aliquam, quorum in vita fragrantiam aliquam Filij recognoſcit.

Pierius Hierogl. lib. 55.

Patere

Patere Virgo ſacratiſſima nos oleo miſericordiæ tuæ ſi non perfundi, guttulis ſaltem aliquot tingi. da ô *gratiâ plena*, nos gratiæ tuæ particulam nonnullam conſequi. *Dominus tecum* iugiter fuit, eſt, erit. tibi dictum *Maran amechi* auerte מרן
à nobis ſæuum illud Euæ *Máran atha*. Tu verè עמכי
benedicta inter mulieres, quia *benedictus* cuncta
benedicens *fructus ventris tui*; tolle à nobis ma- מרן
ledictionem Iericho, proſit nobis ſal ſapientiæ æternæ in vteri tui ſignatum fontem ab Elizæo hodie iniectus, vt aquæ cordis noſtri omni amarore ſublato perpetuum dulceſcant. DIXI.

Louanij, feſto Annunciationis,
M. D. CXVII.

V.

IN EODEM FESTO.

PROPOSITVM.

Vinea facta eſt dilecto meo in cornu filio olei.
ESAIÆ V.

PROOEMIVM. QVEMADMODVM cùm fauſtus alicuius Principis, recèns inaugurati, in primariam regni ciuitatem Introitus publicâ lætitiâ concelebratur; numiſmata metallo varia, ſed vnius Principis ipſius vultu ſignata, Regiæ largitatis teſtandæ gratiâ, ſpargi in vulgus conſueverunt; vt quod quiſque manu ceperit, id poſſideat & defruatur: ſic, quo die, ſæculis aliquot præteritis, in vterum ſacratiſſimæ VIRGINIS, Metropolim Eccleſiæ Catholicę, dominium animarum, ab hoſte infeſtiſſimo, crudeliſſimoq. tyrãno, vindicaturus Dominus maieſtatis & gloriæ DEI FILIVS, fuit ingreſſus; conſtitui (SODALES *lectiſſimi*) in cœtum hunc veſtrum, communis lætitiæ, & ſæculi felicitatis monimentum, ſpiritualia de loco ſuperiore miſſilia, materiâ diverſâ iactare, ærea, quæ de ſæculi prophanâ litteraturâ; argentea, quæ de Orthodoxis Patrum libris; aurea, quæ de ſacris litteris mutuabor, voluntate & intellectu rapite, quod cuique maximè probabitur: & domum, vt in lautis epulis ſaturi conuiuæ ſolent, bellariorum vel ſcitamentorum aliquid vobiſcum recedentes abſportate. Verùm ne pretio falli, vel animo vagari contingat, vno cuncta legitimo Regis cælorum cuneo percuſſa notataque, pauculis Eſaiæ prophetæ verbis, velut margine titulari circumſcribam. VINEA FACTA Iſai. 5. a. 1.

EST

EST DILECTO MEO IN CORNV FILIO OLEI. quæ viſa mihi valde accomodata ſolemni feſto ANNVNCIATIONIS, quod SODALITATI præcipuum hodie celebramus. Quia VINITOR, Deus Pater eſt; VINEA, *Virgo* beatiſſima; VITIS, Saluator noſter IESVS. hæc ſumma dicendorum. nunc in rem eamus.

Breuiarium ſermonis totius.

Agricolæ nomen ſummum illud NVMEN non dedignatur. Ipſa VERITAS; *Ego ſum* VITIS (inquit) *vera, & Pater meus Agricola eſt.* Non eſſentiæ ac ſubſtantiæ, ſed officij & efficientiæ ſimilitudine: non falsâ ſpecie & inani iactantiâ, ſed adfabrâ induſtriâ & ſolido fructu nomen vtrumque repręſentantes. Si Pater *Agricola*, quia VITIS Filius; certè VINITOR Pater, quia VITEM procreauit. Vbi vero VINITOR & VITIS, ille ſedulus & hæc fæcunda, quis reatur illic VINEAM defuiſſe? Quando hanc vineam plantauit? nō ab æterno, ſed in tempore. nam nec æterna eſt humanitas CHRISTI; quod deliria noſtri temporis Vbiquitariorum conantur; nec naturæ diuinæ adſpectu VITI Filius comparatur, quod Arius impiè cenſuit, & iure à DD. Athanaſio, Hilario, & Auguſtino fuit refutatum. quomodo tunc nos eius palmites eſſemus, cùm palmes & vitis oportet eiuſdem ſint naturæ? Sed VITI comparatur ratione humanitatis ſanctiſſimæ: ideo VITIS factus, vt nos palmites ei poſſemus inoculari. palmites nos ſibi non potuiſſet inſerere, niſi Deus foret; ſed tamen VITIS non foret, niſi VERBVM CARO FACTVM fuiſſet. Iam tum à mundi exordio Vinitoris munus Deus obibat, cùm *dixit & facta ſunt, mandauit & creata ſunt* omnia. tunc icta Dei verbo tellus intacta priùs, nondum ſibi creditas fruges reddere maturauit: tunc horti non adhuc cognitorum genera ole-

Ioan. 15 a. 1.

VINITOR *Deus nunc plantauit vineam*

Athan. in cōcil. Nicæn. diſputat cū Ario. Hilar. li. 9. de Trinit. Aug. in Ioan. tract. 91

Gen. 1. & 2. pſa. 148. a. 5.

primò vineā materialem,

 rum

rum edere feſtinarunt: tunc inuiſis anteà ripæ lætantes ſalicibus & myrtetis ſe comere geſtierunt: tunc ingentia pratorum camporumq. ſpacia conditoris ad nutum culmis herbeſcentibus & variegatis floſculorũ picturis effloruerunt: tunc arborũ genus omne nouo miraculo folia cũ floribus, flores cum pomis præcoci fæcunditate promere deproperauit, quas inter fruticum & arborum VITIS Regina cũctis meritò multiplici caput attollebat.

quæ deſcribitur Nil eius trũco durabilius, nil eius folio lętius, nil eius flore odoratius, nil eius fructu dulcius aut vtilius, nil artificioſius cõpoſitione eius atq. ſtructurâ. Ex acini minuti minutiſſimo vinaceo tam excelſa fabrica conſurgit. Surculi (vera hæc naturalis Hiſtorici deſcriptio) geniculatis ſcaporum nodis medullam interſepiunt. ferulæ breues, & ad ſumma breuiores articulis duobus internodia includunt. Vitalis illorum medulla ante ſe tendit, & longitudinem impellit quamdiu nodis peruia patet fiſtula; cùm verò concreti ademere tranſitum, repercuſſa erumpit vtrimque ab imi parte iuxta priorem nodum. hoc antequam ceſpitem faciat, in concauo *oculus*, in cacumine *germen*, poſteà *gemma* nuncupatur. Ex tantillulâ gemmâ, palmites, nepotes, clauiculæ, folia, pampini, botri gignuntur. Sic vitis gemmat, ſic viridanti pampino veſtitur, ſic velut amplexu brachiorum quicquid nacta eſt complectitur; ſic aſſurgit, erigitur, matureſcit; ſic ex ſarmentorum articulis fœtum emittit. quale ſpectaculum, videre botrorum coronas pendentes, quaſi ruris ſpecioſi monilia pretioſa! quales deliciæ, carpere & ſugere vuas aureo vel purpureo colore nos inuitantes, quibus cedat ſplendor hyacinthorum & candentium decus vnionum! Non ſubſtitit, non defecit in hac vite

[Plin. lib. 17. c. 21.]

[ex Ambroſ. lib. 3 Hexameri c. 12.]

DEI largitas aut ſollicitudo: longè præſtantiorem *Deinde & SPIRITVALEM qua multiplex*
addidit aliam, ſed ſpiritualem; quam totius gene-
ris humani nouali duabus viuiradicibus (Proto
a Geneſ. plaſtos dico) primùm inſeuit,[a] & ſpiraculum illis *1. Adamus & Eua.*
c. 2. a. 7. vitæ inſpirauit: &, quoniam truncum flexibilem
vide Irenæú lib. nouerat & caducum, gratiæ ſuæ pedamento ma-
4. c. 70. ritauit, & originariæ Iuſtitiæ maceriâ probè val-
lauit, ipſumq́. Adamum vineæ ſuæ cuſtodē inſti-
tuit. Miſer ille, ter miſer ille *vineam ſuam non cu-*
b Cant. *ſtodiuit*[b]: ſiuit ſibi ſubrepere vulpeculam dolo-
1. b. 5. 9. ſam[c], quæ vitem hanc prima deflorauit. Serpſit
c Gen. c. 3. 10. venenati morſus contagio ad penitam radicem.
d Ierem. c. 2. d. 21 *conuerſa eſt Deo in prauum*[d] *vinea aliena, omnis*[e] *ca-*
11. *ro corrupit viam ſuam ſuper terram.* ſucceſſit[f] to-
e Gen 6. c. 12. 12. rius orbis eluuio. pauci per arcam ſurculi conſer-
f Gen. 7. b. 10. 13. uati, ſeminarium Patriarchalis vineæ à Noë iu- *2. Patriarcha & populus Iſrael.*
g Gen. 9 ſto[g] propagatum. Hæc vinea Domini Zabaoth
c. 18. h Gene. poſt aliquot ſęcula in Ægyptum[h] tranſlata, illic
46. 8. 15 ab immani apro Pharaone diu[i] conculcatur: do-
i Exo. 1. 2. 3. 16. nec miſeratus vinitor vineam ſuam eripuit Mo-
k Exod. ſe[k] duce, per Ieſum verò filium[l] Nun in terrâ
13. 17 l Libro Promiſſionis iterum plantauit, vineis ſterilibus
Ioſu. per totum. exſtirpatis, quæ terram lacte melleque manātem
malè occuparant. Prô dolor, quàm nihil in rebus
humanis felix, idemq́ diuturnum? Fertilitas ip-
ſius ſoli vineæ nocuit, & medicina tandem vertit
in venenum. electa vitis adeò degenerauit, vt pro
dulcibus vvis amariſſimas redderet labruſcas, &
plus ſpinarum quàm botrorū in eâ vinitor inve-
niret. Quid faceret? totā perderet? tenerrimè di-
ligebat. exureret vel eradicaret ad vnū vites adeò
ſteriles, & quod grauiſſimum, ingratas? merebau-
tur: ſed id nec promiſſio Patriarchis facta, nec
miſerationum diuinarum viſcera patiebantur.
Melius OPTIMO MAXIMO viſum; malis germina

meliora ſufficere, vinetum reſtaurare, & Eccle-
ſiam CHRISTI Synagogę ſubſtituere. Quęrenti terram tam pretioſo dignam malleolo, VINEAM tali VITE dignam cogitanti, ſapientium Georgicę diſciplinæ magiſtrorum conſilium arriſit; terram deligere, non infelicem neque calamitoſam, ſed lætam & quam DOMINVS benedixiſſet; terram non ſanguine rubeam nec peccati leprâ canam, ſed glebam pullam & poſt cognitionis ſui vomerem nonnihil nigreſcentem. An talis VIRGO DEIPARA? ipſam audite. quid ait? *Nigra ſum, ſed formoſa: ſicut pelles Salomonis, ſicut tabernacula Cedar. Nolite me conſiderare, quòd fuſca ſim: quia decolorauit me ſol.* Felicem animam, quę ſic in oculis ſuis decolorata! quæ tam magnificè per Angelum cōpellata, quæ nouale Spiritus ſancti effecta, nō ſe ſuſtulit, ſed profundiùs etiā demiſit? Placuit Deo deligere terram; quæ non foret arida, ſcabra, fiſtuloſa, pumicoſa, vno dicam verbo carioſa; ſed tenera, mollis, temperata, roſcida, nitida, huberrima. quid defuit horum B. VIRGINI? nec carioſa luxuriæ ſordibus fuit, nec moroſitate ſcabra, nec animis fiſtuloſa, nec vanitate pumicoſa; ſed mollis verecundiâ, ſed tenera comitate, ſed prudentiæ ſale quàm optimè temperata, ſed roſcida deuotione, nitida puritate, vber & fæcunda virtutum plurimo fœtu. Cęſar Vopiſcus, Roſiæ campos *Italiæ ſumen* vocabat: quidni dicamus DEIPARAM cunctarum *ſumen* eſſe *vinearum*? cuius pinguedo & opimitas ſe per vineas omnes diffundit, & inhærentes ſuæ VITI palmites cunctos fęcūdat. Quid ni, noſter Agricola inuentâ tali terrâ, ſibi in VINEAM deligeret? hodierno die delegit. hodie *facta* „ *eſt* hæc VINEA *dilecto*. CHRISTVS vt copioſiorem fructū gigneret, factus quod nō erat, non amittens quod

Tertia hu longè præſtantior; in quâ cōditiones omnes bonæ vineæ; tum ſoli,

quod ſo gè ap:iſ. ſimum:

Catonis lib. 1. de re ruſti. Plin. lib. 17 nat. hiſt. c. 5. Palladij lib. de agricult. 1. & 2.

Cant. 1. b 4. 5.

Varro lib. 1. de re ruſticâ.

quod erat, hodie plātatur in tellure cunctarū gentium benedictionē proferente. cui Angelus[a]; *Benedicta tu in mulieribus*. de qua Dauid[b]; *Benedixiſti Domine terram tuam*. de quâ Moyſes[c]: *Nō erat, qui operaretur eam, ſed rigabatur à fonte aſcendente de Paradiſo*. virilis opera huic plantationi defuit, Spiritus ſancti fluenta ſuffecerunt: ille ſuperuênit, & *virtus altiſſimi eam obumbrauit*[d]. SIC FACTA EST VINEA, non in loco debili, ſterili vel inaquoſo: ſed IN CORNV FILIO OLEI. ſacro ſermone CORNV locum Regium, editum, atque munitum ſignificat. quia vox eadem קֶרֶן *Keren* Hebræis, vel cornu, vel regnum, vel robur. In CORNV VINEA locata, quia beata VIRGO Regiæ ſimul ſtirpis & ſacerdotalis fuit, coronæ quaſi hæres vtriuſque: præterea genuit illum, qui[e] *Sacerdos in æternū ſecundùm ordinē Melchiſedech*, &[f] *cuius in veſtimēto & in femore ſcriptū Rex Regū, & Dominus dominantium: cui Deus dedit ſedē Dauid patris ſui, vt regnet in domo Iacob in æternum, & regni eius non ſit finis*. denique quia B. VIRGO turris[g] inuicta Dauid tot cincta clypeis aduerſus machinas omnes inferorum, & omnes errorum turbines incōcuſſa. Vno quod verbo Gabriel Archangelus indicauit[h] cùm dixit; *Dominus tecum*. Quid timeat, aut quid non vincat, cui Dominus ſe adfuturum ſpopondit? Nō minùs appoſitè CORNV iſtud dictum FILIVS OLEI. huiuſmodi ſcitū locutione[i] locum vberem & pinguem denotari. Si nomen hoc Palæſtina[k] meruit, propter frumenti, lactis, vini, mellis & olei fertilitatem atque copias, nónne multo dignior hac laude MARIA, propter inauditam & planè miraculoſam integritatis virgineæ fœcundiratem? ſimul effudit eum; qui lac eſt paruulorum, & grandium ſolidus cibus; qui ſimul

a Luc. 1. c. 28. b Pſal. 84. a. 1. c Geneſ. 2. a. 6. d Luc. 1. d. 35. e Hebr. 5. b. 6. f Apoc. 19. c. 16. Luc. 1. c. 32. g Cant. 4. b. 4. h Luc. 1. c. 28. i Sic donec verſionē ſuâ Lxx. & paraphr. ſuâ Ionathan Chald. k Iſai. c. 5. a. 1.

Cornu locum qui munitū dicitur. Filius olei &

eſt [a] *oleum effuſum*, & *vinum* [b] *germinans virgines*, — a Cant. 1.a.2.
& *panis* [c] *vita*, & quicquid amari poteſt aut deſi- — b Zacha. 9.d. 17
derari? ô qualis hæc terra! quæ ſponte ſuâ nullis — 33.
ſubacta ligonibus, autumno fructus omnis eſt — c Ioan. 6.d.35.
ferax, vere prima flores humo exſerit, hieme apri- — Ex Symmachi epiſt.
ca eſt nec comam ponit, æſtiuo denique ſole ne-
more & fonte frigeſcit!

repertus in Nazareth — Quo hæc loco Tempe quæreret, & vti cæle-
ſtis nuncius inueniret, niſi in Nazareth, hoc eſt,
florido & coronario ſolo? Huc delapſus, ſacellum
thalami caſtiſſimi ſubit [d], intentam ſacræ lectio- — d Luc. 1. c.28.
ni, piæ vacantem meditationi ſalutat, cæleſtia
mandata promit. VIRGO paret, Deique ſe ancil-
lam profitetur. vt paruit, *Ecce Virgo* [e] *concepit*, Ec- — e Eſai. 7. c.14.
ce [f] *femina circumdedit virum*, Ecce [g] *Verbum caro* — f Ierem. 31.d.22
factum eſt, FACTA *eſt* VINEA *dilecto*. VITIS in VI- — 37.
NEAM inſerta. ô vitem adorandam! ô VINEAM — g Ioan. 1.b. 14.
venerandam! Siſte anime, ſiſte: volubilem ſermo- — 58.
nis rotam ſufflamina. quò ruis ardore præceps? — h Eſai. 5. a.1.
quò ſubueheris, & alta petis, nec infantiæ, nec in-
ſcitiæ ſat memor tuæ? periculum video, fateor,
formido. me noui, vos noui VITIS diuina, VINEA
diuina: ſed quod noui, quod noſſe dediſtis expri-
mere non noui, & hoc ipſum quod noui quantil-
lum eſt de hac immenſitatis abyſſo? verumtamen
tacere non poſſum, omnes ad ſe VITIS inuitat la-
borantes [i]: illa lactentibus verba ſuppeditat, mu- — i Mat. 11 d.28.
torum reſerat ora, cùm lubet aſinas facit diſertas.
Silere nequeo, me VINEA inuitat: *Tranſite* [k] *ad me* — k Eccli. 24.c.26.
omnes (ait) *qui concupiſcitis me, & à generationibus*
meis implemini. verbum mundo dedi, me laudanti
verba deeſſe non poſſunt. Cur diffidam? age, au-
Qualis hæc VINEA? — de, anime, nec remitte generoſum impetum; qui
non ex arrogantiâ ſed amoris fiduciâ profectus.
Prome aliquid non ex te, ſed ex VINEA, ſed ex VI-

TE

TE. inuitant? dabunt quid, quo modo eloquâre.

Plin.lib. 21.c.21. Palład. lib.3.c. 27. Quam igitur te VINEA memorem! tu medicinæ ſcaturgio, quæ peperiſti malorum omnium medicinam. *Theriacam* vitem laudat antiquitas; quòd epotâ virtute adfuſi ad radicem medicaminis, vuas gigneret & virium ſingularis efficaciæ contra noxios morſus quarumlibet beſtiarum. quanto laude dignior noſtra vinea! genuit noſtræ VITIS humanitatem; quę plena diuinitatis ſuco (iecit enim radices in hypoſtaſi diuinâ) præ omni theriacâ viget polletque ad cuiuſlibet venenati morſus luem diſſipandam. Ipſa nos id Moſaici ſerpentis figura docuit, quæ admorſos ab ignitis preſteribus aſpectu ſolo ſanabat: nōne CHRISTVS vera vitis ſolet à ſerpentibus Phlegethontæis ſauciatos, quorum venenum & maximè varium & lethaliſſimum, maiori facilitate ac certitudine reddere ſanitati? 1. *Medicina ſcaturgo.* *De Theriaca vitis.* Num.21 & Ioan.3.b.14.

Quam te VINEA memorem? Tu lætitiæ ſcaturigo. Xenophōticus Socrates aſſerit ſic augeri fructu vineæ lætitiam, quemadmodum flamma ſtillis olei augeſcit infuſi. Apud alium prudens quidam vinitor Phęnyci ſuadet ſub vmbrâ vineæ requieſcere, quoniam ex eâ quædam quaſi flabra gaudij ſoleant expirare. Quid nobis cum Philoſtrato, vel Xenophonte? firmiorem habemus ſacræ ſcripturæ ſermonem. Nouimus Parabolam illam, vbi prudentiæ magiſtra vitis delatum recuſat imperium, ne foret neceſſe lignum ſuum deſerere, quod (ô diuinū elogium) *quod*, inquam, *lætificat Deum & homines.* CHRISTVM Dominum VITEM noſtram legimus in ſola loca trans mare fugiſſe, ne ad regni ſolium raperetur, & ſic aſcēdere & amplecti prohiberetur lignum, à quo poſtea tantò feliciùs nobis regnauit; & ſic botrus 2. *Lætitiæ ſcaturigo* In Sympoſ. *fructu, fronde, vmbrâ.* Iudic. 9. b.13. Ioan. 6. b.15.

 ille

ille torculari paſſionis non exprimeretur, cuius ſanguis quotidie iugis & incruenti ſacrificij oblatione, homines, Angelos, Deum ipſum inexplicabili lætitiâ perfundit. Quem non recreet atque reficiat hæc vmbra iucundiſſima? Hac protegi Dauid poſtulabat[a]: in hac victurum ſe Ieremias [a Pſal. 16 v 9.] afferebat[b]: hanc apud Iobum[c] fidelis ſeruus deſiderabat: [b Threen. 4. d. 20.] ſub hac mæſtus & tædio vitæ plenus Helias[d] obdormiuit, [c Iob. 7. a. 2.] & Angeli alloquio cæleſtique cibo priſtinæ redditus fuit æquanimitati: hęc [d 3. Reg. 19. a. 5.] Sponſæ deſiderium requies & deliciæ; *Sub vmbrâ* [e Can. 2. a 3] (cantillat[e]) *illius quem deſiderauerã ſedi, & fructus eius dulcis gutturi meo.* Ceteras (SODALES) vmbras fugiamus; vmbram[f] mortis, quâ nos peccatum [f Pſal. 43 c. 20.] obumbrat; vmbram[g] ſæculi, fugacem; vmbram[h] [g 4. Eſd. 2.] Ægypti, grauem & fallacem. ſimiles ſunt vmbræ[i] [h Eſai. 30. a. 2.] Ionæ, ſtatim euaneſcunt & in medio nos ſolis ardore deſtituunt. [i Ion. 4. 8] ſimiles ſunt vmbrę rhamni[k], vomunt flammas, quibus ipſæ cum ſupplicibus ſuis [k Iudic. 9. b. 15.] conſumantur. quieſcamus & conſideamus ſub hac vmbrâ; cuius me vel breuis iſta commemoratio nonnihil delectauit.

Quam te vinea memorem? Tu libertatis ſcaturigo, de quâ fons perennis libertatis manauit. [3. *Scaturigo libertatis*, de quâ manat, qui generi humano libertatẽ, & genus humanũ cælo reſtituit,] Bacchum gentes vitis inuentorem putabant, & ideo Græci *Λυαῖον*, Latini Liberum nominarunt, & vinum libertatis ſymbolum cenſuerunt, ab effectu. quia curis ſoluit, mœſtitiæ vinculis liberat, cetera commentitia ſunt, hoc vnum nec ſacræ litteræ ſiluerunt. Meminiſſe poteſtis & verò meminiſtis opinor, Patriarchæ Ioſephi[l]; cuius raræ [l Geneſ. 39. d. 20] in Dominũ fidei merces iniqua carcer Ægyptius. *humiliauerũt*[m] *in compedibus pedes eius, ferrum pertranſijt animam eius*, donec (rem miram, ſed fide [m Pſal. 104. b. 18.] certam) ſolo vitis illum ſomnio liberaret. eodem

carcere

carcere duo alij tenebantur Palatini Pharaonis:
Gen.40. quorum alter Princeps pocillatorum *dormiẽs vi-*
b.10. *dit coràm ſe vitem, in quâ tres erant propagines, creſ-*
cere paullatim in gemmas & poſt flores vuas matu-
reſcere: mox in calicem ſe botros exprimere, & more conſueto Regi propinare. Diuinus noſter Oniromantes, vt audiuit; iuſſit ilicò bono illum animo eſſe, vitale illud vitis ſomnium felicis fortunæ prænúcium. tres própagines, tres adhuc dies eſſe, quibus peractis priſtinæ felicitati reſtituatur. Fidem fecit euentus. Noſtra VITIS, non vni pincernulæ, ſed toti mortalium communi; non portendit, ſed præbuit; non in Ægyptij Principis, ſed in æterni Monarchæ regiâ, priſtinum ius & dignitatem.

Hactenus ingenij mei culpâ VITIS & VINEÆ laudes egregias non ornaui, ſed deſtrinxi & deuenuſtaui. Symbolum dicere debui & ſcaturiginem imperij & dominationis; cuius ſurculo competit poteſtas cæleſtium, terreſtrium & infernorum. *4. Symbolum & ſcaturigo imperij & dominationis,*
Refert Herodotus, de quo id Trogus & alij mutuati, Aſtyagem Medorum Regem in ſomnis adſpexiſſe, de Mandânes filiæ ſuæ corpore, quâ mulier erat, vitem excreſcentem, & Aſiam totam fronde ramiſque ſuis inumbrantem: conſultos ariolos reſpõdiſſe proli naſcituræ totius Aſiæ imperium portendi. natus ex eâ Cyrus maior non vanam interpretationẽ, à Medis ad Perſas tranſlatâ Monarchiâ, comprobauit. Hodie nõ in ſomnis videmus, ſed in ſacris litteris legimus, & oculis fidei falli neſciis cernimus orbis totius Dominum in vtero VIRGINIS concipi, & à cæleſti VINITORE electam hanc VITEM in optimâ VINEA MARIÆ plantari. Nónne cernitis, *quo pacto iam operuerit montes vmbra eius, & arbuſta eius cedros Dei,*

Herod. lib. 1. Iuſtinus lib. 1. Valer. Ma. &c.

cuius filius cæli & terris domi natus.

Pſal. 79. c. 10.

Dei, & extenderit palmites ſuos vſque ad mare, & vſque ad flumen propagines eius? Vbicumque ſunt aliqui Chriſtiani, vbi erunt, vbi fuerunt; illic palmites VITIS noſtræ ſunt, illic erunt, illic fuerunt. Hæc VINEA matrem Dei

„ Se ſe probauit inde, quâ lucem premit
„ Aperitque Tethys; quâ ferens Titan diem
„ Binos propinquâ tingit Æthyopas face.

Senec. in Herc. Ieton.

Hanc VITEM verum Dei filium, verum Deum canit

„ Vtrumque Phœbi littus & Scythiæ genus
„ Et omnis ardens ora quam torret dies

Sene. in Oeteo.

Vbicumque veritas Catholicæ fidei illuxit, vbicumque clarum iubar Solis Iuſtitiæ reſplenduit; ibi VITIS noſtra, ibi VINEA noſtra *florentes odorem ſuum dederunt.* ô vineam fœcundam vnâ in vite! ô vitem vnius copiâ botri copioſam! Laudent ſcriptores vuas illas digitales, quæ prælongis dactylorum acinis protenduntur; vel maiores alias vaccini ad inſtar vberis prægnates bumaſtos; vel grandiores adhuc interioris Africæ, quarum botriones ſcribunt infantis pueri magnitudinem ſuperare. quid ad noſtrum hæc botrum? quod culex ad elephantum, quod puluiſculus tenuis ad orbis totius vaſtitatem: nihil dixi; quod finitum ad infinitum. Iactent Euphorus & Metrophanes in Eucarpiâ minoris Aſiæ opido, tã immanes naſci racemos, vt ſinguli iuſta ſint ſingulis curribus pondera, & vnius tantùm vecturâ quãdoque currus confractus cõciderit. Vanitas gẽtis fidem narrationi detrahit. an vlli mendacio teſtis vnquam in Græciâ defuit? Nobis fidem aſtruit auctoritas ſacrarum literarum. botrum Paleſtinæ memorãt, quem vix duo viri, cum vecte, ex Nehel-Eſcol ad filios Iſraël pertulerunt, vt fertilitatem terræ conteſtaren-

ſ. quos botrus hic omnibus vuis maior & præſtantior;

Cant. 2. c. 13.

Plin. lib. 14. c. 1.

Digitalibus,

Bumaſtis,

Africanis,

Stephanus in ἐυκαρπίᾳ.

Eucarpiis,

Num. 13 d. 24.

Deut. 1. d. 24.

per botrũ Paleſtinæ figuratus;

teſtarentur: ita pulcro ſchemate figurantes CHRISTVM IESVM medium inter propheticũ chorum præcedentem, & Apoſtolicum veſtigia legẽtem, vt ait D. Bernardus[a]; vel inter Iudæorum populum præeuntem & Chriſtianorum populum ſubſequentem, vt D. Maximus[b] affirmauit. Hunc botrum conſiderate qualis quantuſque ſit, qui *ſine manibus*[c] amputatus *de monte vmbroſo*[d], de *monte*[e] *qui ſuper verticem montium cunctorum*, de *mõte excelſo, pingui*[f], *coagulato*, monte denique[g] *in cornu filio olei* collocato *breui maieſtate*[h] *nominis ſui mundum totum impleuit*: cuius irati peccatoribus *minimus digitus groſſior*[i] *eſt dorſo* tyrannorum huius mundi; minima portio durior & ponderoſior eſt totâ mole rerum creatarum. Propitius autem, totus quantus quantus eſt iſte gigas, iuſtis cõmodior, facilior, leuior eſt, quouis punduſculo. *iugum*[k] eius *ſuaue* delenit iugalem: *onus* eius *leue* adiuuat baiulantem: vis carpere, vult carpi & ſequitur manum: vis exprimere, ſucum geſtit fundere quouis nectare & ambroſiâ dulciorem; ſucum pretioſum, & ſine [l]pretio venalem; ſucum rarum, & non carum. Vilent mihi præ hac vite, quotquot comperi vitium laudes. Quid mihi diues Lydia tot auriferorum mater amnium[m]. Pythij tui vitem aureum obtrudis? poſſeſſor illius ampliùs ſitiebat: hunc ſuge botrum, & [n]*non ſities in æternum*. Quid oſtentas[o] Fl. Ioſephe ſimilem ex eâdem glebâ flauâ (nam quid aliud metallum iſtud adeò concupitum?) Ariſtobuli donum? falſo vitis illa nomine dicta τερπωλὴ. da, quod ex eâ verum poſſeſſor eius ceperit delectamentum. curæ poſſeſſio, iactura fuit dolori. Quid vel tu Amynta Macedo[p], *in ſtatuis* vel tu Chares Mitylenæ[q], vanas mihi gazas Perſarum deprædicatis,

&, vi-

a In Cãtic. ſer. 44
b Ser. 75
c Dan. 2. g. 45.
d Abac. 3. a. 3. ſecũdùm LXX. & ibi Euthym.
e Iſai. 2. a. 2. iuxta D. Gregor. in libr. 6. Reg. c. 1. col. 3.
f Pſa. 67 v. 16.
g Iſai. 5. a. 2.
h Dan. 2 g. 47. & pſal. 71. d. 19
i Reg. 3 ca. 12. c. 10.
k Matt. 11. d. 30.
l Iſai. 55 a. 1.
m Herodot. li. 7.
n Ioan. 4 b. 13.
o lib. 14. antiq. c. 15.
p Sic verto apud Athenæũ lib. 12. paullò poſt princip.
q libr. 5. rerũ ab Alexan. Magno geſtarũ.

idem grauißimus, & idem leuißimus

Vitis ipſa dicitur aurea vitibus.

Pythij.

Ariſtobuli &

Perſarũ Regia

& vitem illam trunco, ramis, folio, pampinis auream, pergulæ in modum ſuper lectum Regium extenſam; cuius racemi ex pretioſiſſimis lapillis adſpicientium oculos hilaritate, animos admiratione implebant? dicite, quas illa vel ſollicitudines temperabat, vel ægrimonias animo abſtergebat? hoc vno fuit vtilis domino ſuo, vt auidos hoſtium animos cum reliquis diuitiis prædæ ſpe in poſſeſſoris exitium armaret. totum eius, quantumcumque pretium, nec vnius animulæ redemptioni ſufficeret. vitis noſtra omnem diſcutit angorem, omnem mæſtitudinem ſerenat, omni humanæ indigentię ſubuenit, paradiſus eſt omnium deliciarum, vnus eius botrus cũctarum lytro præponderat animarum. Fruſtrà ſit; qui vel Lesbia, vel Cretica, vel Maſſica, vel Falerna ſitienti animæ vina propinet. Viuat, vigeat in mentibus noſtris VINEA SORECH, ſicut viuit, viget æternùm in cælis; cuius botrus [a] caret lapillis, totus liquor, totus nectar, totus iucunditas, totus medicina. Palladius [b] & Columella [c] ſcribunt, artificio poſſe produci granis interioribus vuas carentes. imitatio cedat exẽplari. minus eſt exprimere, quàm naturæ genio poſſidere. nunquam vllius artis ſollertia præſtantiam naturalis indolis æquiperarit. Vineæ noſtræ, VINEÆ SORECH botri ſunt ex pertes omnis timoris, periculi, moleſtiæ; ſolus adſpectus hæc omnia diſpellit. Quem non exhilaret varicolor [d] illa pulcritudo? candorem roſeus ardor accẽdit, purpuram lenis albedo diluit: quoniam humanitas iuncta diuinitati. ſimul violaceum quid, & luteolũ intermicat: vt & cæleſtem genitorem, & terrenam cognoſcas genitricem. Vinea noſtra, VINEA SORECH non loci cancellis (quis, cuius botrus cælum & terram implet, queat

Ipſa quoque vinea meretur nomẽ vineæ Sorech.

à lapillis & colore.

a de racemis Sorech id tradit R. D. Kimchi, & alij.

b Palla. lib. 3. de re ruſt. c. 29.

c Columel. lib. de arborib. c. 9.

d ſic earũ colorẽ deſcribũt Forer. in Eſai. & Oleaſt. in Pẽtateu.

queat termino locus definire!) ſed meriti prærogatiuâ. Eâdem ratione VINEA CYPRI dici meruit, & Regina vinearũ ENGADDI. Nunquámne ſpõſam attendiſtis languidã amore, madidã caritate clamantem? *Botrus Cypri dilectus meus* (ſiue amor meus) *mihi in vineis Engaddi.* Sæpe audiuiſtis, non dubito, ſæpe legiſtis: ſed ſatiſne diligenter diſcuſſiſtis, & quâ decebat meditationis ſtaterâ trutinaſtis? Veteres vinum Cyprium inter generoſa vina, & Cyprum vt Amoris præſidi dicatam concelebrarunt. Inſula, vt noſter Arator cecinit,

Cant, 1. c. 13.

& *vinea Cypri,* quia pepērit botrũ Cyprium:

Plin. lib. 14. c. 17.

cuius vinũ præſtantiſſimum.

Lib. 1. Act. Apolt.

„ ——— fertur Amoribus olim
„ Dedita, ſacrilegæ manſiſſe libidinis antrum.
„ Aligeroſque vagos ſtudio coluiſſe procaci.

Quanto caſtius noſtrum vinum, quod libidinem refrenat, & virtutum ſuarum rorem in pectora luxui dedita inſtillans, quotidie perficit vt fructus pudicitiæ laſciuus ager multiplicet! Cyprus hæc caſti Amoris Reginæ ſacrata eſt: botrus iſte Cypri caſtitatis præſidium eſt, non inſidiæ; puritatis ſubſidium, non excidium. In Dianæ Epheſiæ templo, ſcribit Plinius, miraculo fuiſſe vitem Cypriam vnam, ex quâ dolati gradus omnes vſque ad templi tectum; ætate ſuâ illos perduraſſe, quibus vſque ad tam editæ molis laquearia conſcendebatur: nec vllius ligni, quàm vitis æterniorem eſſe naturam. Quaſi non vitis huius & initium aliquod & finem conſtet extitiſſe. Sola vitis noſtra, quâ Dei Filius, & initij expers & finis. Eadem ſuis gradibus vera ſcala Iacob, nos ad Empyreum vſque cælum peruehit, vltra hanc terræ, maris, aëris, & æthræ molem, vltra micantium globos aſtrorum. Vtinam hunc Cypri BOTRVM, vel perfidus Caluiniſta, vel pertinax Apella, fidei ſcypho excipere, & in eâdem nobiſcum

& Cyprus hęc caſti Amoris ſedes,

Lib. 14. c. 1.

& lignũ eius æternum, & gradus ex eo ad cęlum euehunt

Fruſtrà iũ Iudæus NOVATORES; *pro botro Cypri, nemitiam Cãphorã obtrudunt.*

ſacræ

ſacræ menſæ cõmunione vellent libare. nunc ille negat ſalutaris poculi veritatem: iſte botrum ipſum vineamq. ipſam repudiat. Iactent, vt lubet, fanatici caput; vertant, girent, rotentq. ſe omnem in partem, vt volent; nunquã nobis hoc de CHRISTO, eiuſque Matre teſtimonium Salomonis extorquebunt. Sic accepêre maiores noſtri, DD. Ambroſius, Gregorius, Pſellus, Iuſtus Orgelitanus, Rupertus, Haymon, & doctiſſimus Aquinas. ſic accepêre ipſorum Iudæorum maiores, licet paullò aliter Hebræa legerint. Nam R. Berechias, R. Hanani, R. Ben Siren, hoc loco legerunt aliis vſi punctis *Iſcol Haccopher Dodili* אִשְׁכֹּל חַכֹּפֶר רוֹדִילִי *vir omnia pariens*, vel *omnia ſatisfaciens*, vel *omnia propitians, dilectus meus*. Vnanimiter tamen hunc virum Meſſiam eſſe fatentur; cui ſit ſoli reſeruata remiſſio, ſatisfactio, & propitiatio peccatorũ. At LXX[ta] duo viri ſeniores, Synagogæ columina, & B. Hieronymus Catholicæ lumen, legerunt; *Eſcol Haccupher Dodili* אֶשְׁכֹּל הַכֹּפֶר דוֹדִילִי. in primo vocabulo *botrum* retinent & conſentiunt nobiſcum Rabbini recentiores, & eorum Simiæ Caluiniſtæ: ſed de ſequenti negotium faceſſunt. non placet illis quod Origenes tradidit exponens de Cypéri arbuſculâ. deſpiciunt & deſpuunt ceteros ad vnum Patres, qui *Cyprum* omnes agnoſcunt. malunt inſulſi pepones nouitium cõmentum, *copheram*; *caphurã*, vel *camphoram*. nimirũ vt *Caſcum caſcam* ducere nõ mirabile eſt; ſic nec nouantibus noua placere. ſimiles habent labra lactucas. Camphoram hanc nec Galenus, nec Dioſcorides, nec illius æui ſcriptores nouerunt: recentiores poſtea Arabes, Serapion & Auicẽna deſcripſêre. Videte mihi, quos iſti in ſacrâ ſcripturâ explicanda ſequantur duces, & quomodo Hebræa nomina

cum

D. Amb. ſer. 3. in pſal. 118 ceteri in Cantic. Cant. c. 1

in Midras Seir Hajeirim, apud Galatin. li. 6 de Arcan. c. 3.

Hom. 1. in Cant.

Vide Adag. Caſcus caſcã ducit

vide Mathiol. li. 1. in Dioſcor. c. 75.

cum Arabicis confundant. Sed quid prodeſt erronibus huc dilabi? Caphoram inquiunt, arborem aromaticam eſſe, inſtar vitis racemiferam, locorum calentium amantẽ, in frigidis botros nõ maturefcere: & propterea hîc addi nomen loci frigidi עֵין-גֶּדִי *Haingeddi*, tardiores enim illic propter frigoris magnitudinem fructus prouenisſe: & huic botro amorem veterũ Hebræorum comparari. Sit ita, vt fingunt miſeri tenebriones. demus hoc illorum pertinaciæ, *Hengeddi* locum eſſe frigidiorem; quem tamen ſcriptores antiqui docent non vini tantùm generoſi, ſed & olei, & palmarum, & balſami feracem fuiſſe. demus etiam Caphuram, non Indicam tantùm, ſed Iudaicam quoq. arborem fuiſſe; quod vbi legerunt? certè nõ apud Arabes illos. demus caritatem veteris Synagogæ per eã ſignificari. Fuit igitur amor & caritas veterum Iudæorum legis tempore, immaturus ille, & hæc inodora, nondũ ſolis radiis ſatis apricata; taliſq. manſit vſq. in hodiernũ diem lætæ ANNVNCIATIONIS. hodie cępit incarnatione CHRISTI incaleſcere; qui tandem cum linguis igneis miſſo Spiritus ſancti ardore, quas venerat accendere flammas in cordibus accendit, & Apoſtolicæ Caphuræ racemum ad debitam maturitatem perduxit, vt fieret toti mundo in odorem ſalutaris ſuauitatis. Addũt Arabes liquorem Caphuræ variis oculorũ morbis mederi; (hoc verum eſt) & arboris magnitudinem tantam eſſe, vt hominum ſub eius vmbrâ centuriæ recondi poſſint. hoc an verum ſit, non habeo affirmare. ſed qualecumque ſit. Cedo, nónne idcirco cæci permanent miſeri, quia veræ ſucum Caphuræ, CHRISTI lauacrum repudiant? nónne ideo manent diſperſi, & vbique dirâ ſeruitute preſſi, quia ſub

ſed & illa myſterio noſtro ſubiecit, ipſos necat.

Origen. & Theodoret. in Cant.

maximè patulam CRVCIS vmbram, ſub VITIS
noſtræ nemoroſiſſimas frondes renuunt ſucce-
ſecundũ dere? Sinamus illos, *non mutat Aethyops pellem aut* Ierem.
omnes *pardus varietates ſuas*. Accurramus nos potiùs ad 13.d.23
Analo- vineas Engaddi, tutiſſimum totius generis hu-
gias .d. ep.amus mani vmbraculum; ſub pampinis ac foliis earum,
quem diligit anima noſtra, quæramus, *ibi iacet, ibi* Cant. 1.
cubat in meridie. De *Engaddi* quoque obmurmu- b.6.
rant, ſed cæcum & diſſonum eſt quicquid pro-
munt. diſſonum in ore, & in mente illorum, te-
nebricoſum: nobis hîc etiam mira lux & harmo-
nia. Quidam ab עֵין *Ain* & גַּד *Gad* deducunt,
alij à גְּדוּד *Gadad*, nonnulli à גְּדִי. quid ſi omnes
comprehendam, & cunctis diuortiis me vnum
obiiciam? Primi illi in triuium quoddam rurſus
diſſecantur. quidam *Gad* coriandrum exponunt:
nos ſimile coriandri grano Manna nouimus BO- Exo. 16.
TRI noſtri figuram, nonnulli *Gad* malunt fortu- d.14. Num. 11
nam eſſe; illa nobis proſpera, ipſis aduerſa, eo b.7.
quòd hæc vitis ſit illis *odor mortis in mortem, no-* 2. Cor. 2
bis odor vitæ in vitam. Sunt qui *Gad*, Iouis ſtellam d.16.
dicant omne bonum portendentem: ſi hoc illis
creditur, cur non potiùs credamus *Gad* non Cre-
tenſis illius nefandi ſidus, ſed veri Dei filium eſſe
Chriſtum, ſtellam de ſtellâ natum maris, ſidus læ-
tum de læto ſidere, ſidera duo procellas tempe-
ſtateſque mundi tranquillantia? Secundum illud
Gadad, agmen ducere, vel exercitu ſuperare ſigni-
ficat. CHRISTVS agminis electi ductor hoſtes
priùs inuictos ſuperauit, & MARIA hæreſes hac-
tenus omnes calcauit, & ô quando ſalutaris po-
teſtas quæ nunc ſucceſſu vario ſuperbiunt pari-
ter conculcabis! Denique tertium illud, ab עין *Ain* D. Greg.
Gedi deriuari, multos Patrum habet aſſenſores, D Bern.
qui rectiſſimè *fontem hædi* explicarunt. age, nón- & alios in Cant.

ne

ne hæc *vinea* in *Engeddi* facta eſt nobis, cùm DEIPARA *Fons* ſit *Hadi* concipiens hodie, & nono mox menſe pariens eum qui pro genere humano ſuccedanea factus hoſtia coronæ ſpineæ & cornuum crucis vepribus inhærens mundi pretium pependit? qui peccatores venit redimere, iniquos iuſtificare, hædos in agnos commutare. In promptu hæc cauſa, cur Iudæi, cur hæretici maneant hædi, cum hædis ad læuam terribili illo Domini die ſtatuendi: quia fontem hunc inhonorant; quia vitis huius genimina non ſitiunt, non bibunt; quia ſanguinem illum BOTRI CYPRIJ, in Sacramentis Eccleſiæ Catholicæ propinatum faſtidiunt & prophanant. Nullus hîc talis; gaudeo: nullus hîc tam infeliciter inuinius, bene eſt. gratulor vobis (SODALES). noſtræ vineæ fauorem, noſtræ vitis donum agnoſco. illis gratiæ agendę; illis gloria tribuenda. tantùm, ſi ſalui eſſe volumus; in hac VINEA maneamus oportet: huic VITI nos ampliùs & ampliùs debemus inſerere, artiùs atque artiùs nos ad illam deuincire. Sic adimplebitur in nobis illud de Deo dilectis & electis omnibus dictum; *Ligans ad vineam* (MARIAM) *pullum ſuum, & ad vitem* (IESVM) *aſinam ſuam*: intellectum ſcilicet & volũtatem, animum corpuſq. ſuum: quod qui noſtrûm ſedulò præſtiterit, continget ei quod ſubditur; *Lauabit in vino ſtolam ſuam, & in ſanguine vuæ pallium ſuum.* ab omni inquinamento mundus, mundatus, dealbatus in cæleſtem manſionem Dei filiis à conſtitutione mundi præparatam poterit introire. Sed quo pacto, aut quibus vinculis nos huic VITI alligabimus? non poſſumus citiùs nec firmiùs, quàm eius ſimilitudine & imitatione. Diffuſiùs hoc ſupererat diſſerendum. longiùs autem opi-

Gene. c. 22. c. 12. Euſeb. Emiſſ. ho. 2. de Paſchat.

Gen. 49. b. 11.

nione meâ progreſſa fuit oratio. nolo patientiâ veſtrâ (SODALES) vlteriùs abuti. fors fuerit alio die commodior occaſio ſecundæ iſtius menſæ. nunc repono, & ſermonem abrumpo. finis nulla foret hanc vineam laudandi. ſatietas nulla commemorationi tam bonæ rei poſſet obrepere. tunc animum maximè iucunditas ſollicitaret, quando putaretur expleſſe. plura ſponte verba profluerent, plura ſeſe offerrent dicenda, quando dicendi vena videretur exaruiſſe. DIXI.

Dicta Louanij, M. D. LXXXXV.

V I.

IN FESTO VISITATIONIS.

PROPOSITVM.

Conſiderauit agrum & emit eum, de fructu manuum ſuarum plantauit vineam. PROVERB. 31. V. 16.

Sodalitas oſtenditur eſſe vinea MARIANA, *ſinguli Sodales ſinguli vites, & ſinguli agricolæ.*

HODIE CHRISTVS DOMINVS nondum natus, & eius benedicta genitrix ſacri ponderis, non ponderis, ſed leuaminis potiùs baiula, cariſſima ſibi capita, dilectam Deo vineam in montanis Iuda plantatam, ternionem illum rariſſimum atque præſtantiſſimum, *Zachariam*, *Elizabeth*, & adhuc vteri clauſum ſeris *Ioannem* viſitarunt. Non ambigo quin & hanc ſuam vineam Regina cælorum læta hodierno die viſitarit, & multis gratiæ donis interceſ-

terceſſione ſuâ impetratis cumularit, largamquo huic familię, vobis (SODALES optimi, & qui adeſtis alij viri ornatiſſimi) benedictionum copiam ſit impertita. Nã & hîc cerno montana cõſpicuæ & ardentis deuotionis: & mõtes iſti mõtes ſunt Iudâ laudationis diuinæ & ritè peractæ confeſſionis. Hanc domum incolit *Ioannes*; cùm diuinæ, quod ſpero, gratiæ participes ſitis. hanc domũ inhabitat *Elizabeth*, ſeptenarius ille donorũ Spiritus ſancti. hanc familiam regit *Zacharias*, cõtinuam animo fouens & recolens beneficiorum & præſentiæ Dei memoriam. Quàm grata IESV & iucunda hæc MARIÆ familia? quàm dilectus & delectus hic *ager*, quem *conſiderauit* & *emit*! quàm dulcis & amica cæleſti vinitori hæc vinea, quam mater eius plantauit! Salue vinea felix, lætare vinea beata: non tantùm fortunata, quòd *vinea facta ſis dilecto in cornu filio olei*; quòd plantata in pingui Eccleſiæ ſolo; quòd *vinea facta* CHRISTO verè *Pacifico, in eâ quæ habet populos*, per totum orbem nomine & re CATHOLICA; quòd ſacri Chriſmatis oleo ſis delibuta; quòd nõ brutorum, ſed Filij Dei ſanguine rigata: ſed magis etiam fortunata, quoniam peculiari quodam præterea iure atque ſeruitio data in poſſeſſionem atque funiculum Reginæ fueris cælorum. *recepit in ſua*, creuit, agnouit, adiuit hanc hæreditatem, *tradidit eam cuſtodibus*, vobiſmetipſis. Vos enim, ne ſingulos vniuerſæ vineæ curandæ ſolido grauaret onere, ſuę quemque viti præfecit, vnius vnumquemque palmitis vinitorem eſſe iuſſit: ſibi nihilominus iugiter tuendæ, fouendæ, & aptis viſitandæ temporibus vineæ pontificium reſeruauit.

vinea huius felicitas, ob multas cauſas

Iſai. 5. v. 1.

Cantic. viii. v. 11

Hunc palmitem nullus longè remotum putet.

——— *non vos quas' veritis extrà.*

 ——te intra

BIBLIOTECA

te intra temetipſum quærito. *bibe aquam de ciſter-* Prou. 5.
nâ tuâ, & fluenta puteι tui. Vinea tua coram te eſt. v. 15. Cant. 8.
pro puteo & ciſternâ, duos intra te palmites ha- v. 12.
bes, ô homo. Vis ſcire, quos? Philo Iudæus He- libr. de
bræorum ſui temporis Græcâ facundiâ diſertiſſi- plantat. Noë.
mus, & Græcorum, qui non Chriſtiani ſapientiſſimus ſcriptis tradidit Deum mũdi opificem in homine quaſdam arbores plantaſſe. in corpore quidem ſenſuum ſcrobes fodiſſe, quarum vnicuique mitem vnam frugiferamque arborem indidit; auditum in auribus, viſum in oculis, odora- Pſal. 91. v. 9.
tum in naribus, reliquos ſenſus in ſuis quemque partibus convenientiſſimè: præterea toto diffuſas vires ac facultates corpore, in brachiis, manibus, cruribus, tibiis, reliquis tum externis tum internis membris, nihil eſſe quàm plantulas quaſdam generoſas. In animâ, quia dignius ſolum meliores poſcebat plantas, multo excellentiores inſeuiſſe, memoriam, voluntatem, intellectum, præſtantiſſimos perfectiſſimoſque fructus allaturas; nempe diſpoſitiones, habituſq. virtutum; ſpecies & notiones multifarias artium & ſcientiarum; meditationis, contemplationis & multiplicis ſanctimoniæ ornamenta. Sic in animam Deum, vt in ſpiritualem paradiſum hæc omnia congeſſiſſe, ac locum accomodatiſſimum ad ſolis ortum elegiſſe, quẽ Edem, hoc eſt delicias, nominauit. Quoniam animus veræ ſapientię cernens ortum, & ab inſipientiæ tenebris liber, cum Gratiis & Virtutibus choreas agens & prę veri gaudij magnitudine exultans; & corporis delicias falſas, quas vulgus amat, faſtidiens & conculcans, totus in Deo ſuo ſolidam voluptatem ſuam repoſitam nouit. Optimo iure talem animum *Edem* Philo nuncupauit. quid enim illo felicius? quid fortunatius? imò

quid

quid aliud ſub ſole felix ac fortunatum? Accedit
quòd non tantùm huius animæ Deus ſit deliciæ,
ſed hæc in animâ Deus ipſe delicietur. *deliciæ*, pro-
fitetur, *meæ eſſe cum filiis hominum.* deliciæ Dei
Prou. 8. v. 31. non ſunt tantùm verſari cum beatis illis menti-
bus, à quibus ſemper adſiſtentibus & miniſtranti-
bus aſſiduè collaudatur: ſed etiam delicias ſuas re-
putat ludere cum infantulis & cum puſillis ſuis.
Non ſola ipſi placet, non vna Deum capit Regia
3. Reg 7 domus in monte Sion, ſed delectat interdum do-
in princ. & 10. v. 21. mus ſaltus; quam in perituri mundi Libano con-
ſtruxit, cuius vniuerſa ſupellex de auro puriſſimo.
quia quicquid in hoc horto condidit, totum illud
Geneſ 1. v. vlt. *vidit quòd eſſet valde bonum.* Domus illa ſaltus le-
gitur frequens Salomonis manſio fuiſſe; nec cre-
dendus minùs frequenter verus Salomon cum
matre ſuâ piorum animas inuiſere, & delicias ſuas
quærere. Edemij horti plantæ omnes Deo ſunt
amabiles: ſed deliciarum & amorum nomen
præcipuè competit illis, quarum proprium eſt lę-
titiam dare. Cedo, cui arbori alteri ſacræ litteræ
Iudic. 9. v. 13. tribuant *Deum* poſſe *lætificare*, niſi viti? illius iſta *Vitis laudes quadã*
laus peculiaris; vt & alia: quòd ſe Dei filius vitem *præ cæteris arboribus*
Ioan. 15. v. 1. veram profiteatur: cumque humanæ naturæ ra-
tione Chriſtus ſit vitis, factum, vt vno Patres ferè
Orig. in Mat. tra. 19 omnes ore nos quoque vineas & vites eſſe, & ha- *Homo cum viti, &*
Baſil. Hexa. 5. rum ſimilitudine ac nomine in diuinis litteris *quomodo*
Chryſ. in ep. ad Philip. ſcripſerint ſignificari. Hoc ex Græcis Origenes, *ſimilis.*
Diuique Baſilius & Chryſoſtomus: hoc ex Lati-
hom. 6. nis Sancti Ambroſius, Maximus & Bernardus aſ-
Amb. li. 9. in Lu. ſeruerunt. Suffecerit duorum dicta commemo-
& Hex. li. 3, c. 12 rare. Primus fortaſſis Origenes in vineis varia *ætatum*
Max. ſer. tempora perpẽdit, & ætates quaſi quinque. Vnum *diſtinctiones*
de 8 Cy pria. ſer. tempus, quando principium fructus demõſtrant;
ſer. 60. in Cant. aliud, quando florent quæ fuêre demonſtrata;

aliud, quando vuæ intumeſcentes virent & acerbeſcunt; aliud quando colore & ſapore nonnihil immutantur; aliud denique quãdo percoctis iam botris vocat vindemia. Sic nobis primum vitæ tempus infantiam eſſe, tuncque vitem nihil foris oſtendere, in ſe dumtaxat vitalem vim continere. Mox pueritiam ſuccedere, quę ſit quaſi vitis gemmatio, cùm incipiunt paruuli matrem & patrem vocare & verba balbutire. Pòſt cùm vſus rationis exſerere ſe cœperit, florere vineam occipere, & indicia botrionum præbere ſpirantia virtutum futurarum odorem. Interea leuitas & malitia mox tranſitura, quæ iuuenili accidit ætati botrum tumidat, & acerbitatem adferens guſtui comedentis dentes facit obſtupeſcere: prudentiã Ierem. 31. v. 39 tamen virilis ætatis ſuccedens maturitate ſuâ & ſplendore mitigat venuſtatq. iuuentæ virorem, & ad calles virtutum vitioſas eius ſemitas perducit, ita vt botrus nondum maturus non ſapore minùs quàm colore varietur. Tandem (quod ſolet ætas plena conſilij; defecata paſſionibus ſenectus) ſole Iuſtitiæ & ſolidarum virtutum ardẽti affectu excocti & plenè maturi vinacei, nõ iam colore, non odore tantùm, ſed inſuper fructu dulciſſimo ad vindemiam herum inuitant, & variarum virtutum copioſum auctumnum profundunt. Cunctis his vinitor ætatibus vineam conſueuit viſere, ſæpiùs tamen ac diligentiùs quãdo nouit fructuum legendorum tempus inſtare. Iampridem fortis illa materfamilias hanc *vineam plantauit*. Iampridem (SODALES) *vineæ veſtræ florentes dederunt odorem ſuum. flores* frequentes *in terrâ veſtrâ apparuerunt*. Nunc VISITATIONIS ſuæ die fructum Pro. 31. v. 16. Cant. 2. v. 13. & v. 12. poſtulant vineæ patrona MARIA, & vineæ ſupremus Dominus IESVS; ſi fructum non inuenerit, falce

ſalce vineam ſucciſurus. D. Ambroſius multas & cul-
rationes protulit, cur vitis ſit humanæ typus na- turâ.
turæ. Viua primùm vitis radix defigitur: anima fi-
dei radice plantatur. vitis maritatur arboribus: ita
corpus animæ, anima corpori quoque coniuga-
tur. Vitis dum iugatur, erigitur, & reciſa non mi-
nuitur, ſed augetur: ita ſancta plebs dum ligatur,
exuitur; dum humiliatur, attollitur; dùm recidi-
tur, coronatur. vitis ſurculus veteri abſciſſus ab
arbore, in alterius fœtu radicis inſeritur: ſic animæ
ligni noxialis cicatricibus enodatis, in nouo cru-
cis ligno tanquam piæ parentis gremio fouentur
& conquieſcunt. Hanc vineam diligens agricola
Deus fodere, rigare, tondêre conſueuit, erudera-
tiſque terrenæ molis aggeribus operta corporis
noſtri nunc ſole torrere, nunc imbre perfundere,
nunc ſtirpare agrum; ne à ſentibus gemma lædatur,
ne luxuriet vmbra foliorum, verborumque
infructuoſa iactantia virtutibus obumbrãdo ma-
turitatẽ indolis naturalis impediat. Hæc D. Am-
broſius variis diſcreta locis ſed in vnam conſpi-
rantia ſententiam, vt proponat nobis cæleſtem
agriculturam: quam qui in ſuo vineto ſtudet ex-
primere, ſolus ille boni nomen agricolæ meretur.
Iſai. 51. v.2. *Attendite* igitur *ad Abraham patrem veſtrum, & ad
Saram quæ peperit vos.* Abraham in pleriſque Dei
Patris, Sara in non paucis B. virginis MARIÆ figu-
ra fuit. Quare cùm eos imitari iubemur, cultoris
& cuſtodis vineæ iubemur artes imitari, atque ita magna molis bas,
viri boni perfectum officium à nobis exigitur.
princip. lib. de re ruſtic. M. Cato refert veteres, quem ad amuſſim virum
bonum dicere volebant, eũ bonum agricolam ſo-
litos appellare, ratos abundè laudatum à ſe, quem
ſic laudaſſent. Vitis autem inter omnes plantas
vt fructus bonitate ac copiâ præſtat: ſic etiam di-

 ligen-

ligentiorem & magis aſſiduam curam requirit. Non ſufficit in vbere ſolo locari, non ſufficit macerià & ſepimentis vallari, non ſufficit turribus & torcularibus decorari; quæ cuncta Deus illi ſuæ dilectæ Iſacidum vineæ fuerat elargitus. Non ſat Iſa. 5. v. 4.
eſt vinetis animarum noſtrarum in opimo & fertili Eccleſiæ fundo inſerta eſſe: non ſat eſt fuiſſe rigata innumerabilium Martyrũ & Chriſti Domini ſanguine pretioſo & contra diuitias omnes caro: non ſat eſt angelicæ cuſtodiæ macerià & tot exhortationum quaſi ſepibus virentibus circumcingi: non ſat eſt ablectos & abiectos lapides fuiſſe noxios, & malæ conuerſationis priſtinæ tot impediměta: non ſat eſt ex edito turrium Eccleſię ſedulos antiſtites & ſpeculatores argutis omnia obtutibus luſtrare: non ſat eſt validiſſimum illud altaris torcular, in quo ſacrificium incruětum quotidie offertur, nobis adminiculari. Fuere hęc olim Aſiæ, fuere huiuſcemodi Africæ, fuere Græciæ & Europæ toti talia præſidia. Vbi verò nunc vel vmbra vineæ electæ tot tam vaſtis regionibus? direpta, prophanata, exciſa ſunt iſta vineta, denique non ſunt, ſed fuerunt. Non abibo longiùs. Trans mare nunc Britannias ſæua pariter & ſalax hyæna, bipedibus ſatur lupis (nam quadrupedes negant ferre tellurem) ebria ſanguine ſanctorum, penitus fermè vitigineo ſurculo viduauit. Germaniam inclytam (ſed olim) fide, florentem pietate, locuſtarum apocalypticarum examina, hæretici buccinatores pergunt depopulari. Aureorum vineam liliorum, Chriſtianiſſimorum quondam Regum ſceptris felicem, impietas ſingularis ille ferus, aper fulmineus (proh dolor) partim vi, partim dolo videtur exterminaturus. Quæ tãta tantis nationibus cladis cauſa? vineæ

neæ ſuæ culturam & cuſtodiam neglexerunt.

Vos ergo *attendite ad Abraham patrem veſtrum*, *Sedulò*
ad Deum optimum vinitorem: *&* attendite *ad* *curandæ*
Saram quæ peperit vos, ad cæli terræq. principem,
veri Iſaac, veræ lętitiæ ac ſinceri riſus genitricem,
ad Sodalitatis huius in Domino gaudentis matrem. imitamini hanc vineæ ſuæ vigilantiſſimam
cuſtodem. Etenim pauca poſtulantur à nobis, duo
tantùm, quæ ſine graui dedecore, ſine ſummo &
crimine & damno prætermittere nequeamus:
prius, vt vineam noſtram excolamus, poſterius, vt
eandem eiuſq. fructus cuſtodiamus. Sollicitudo in radice.
Theophraſt. lib. 2. de cauſis plant. c. 19. hæc in radice, ramis, trunco, foliis, flore & botris
verſatur. Radix, hinc enim ordiendum; quaſi elementum eſt arboris. quia cùm à radicibus alimẽtum omne tranſmittatur & diſpenſetur, vt elementorum mixta, ſic radicum cõditionem ſequi
plantas neceſſe eſt. Radix veſtra (SODALES) vt
altare Moſis, fundata eſt ad ima montium; cunctorum quidem radix ad pedem Eccleſiæ Catho- Exo. 23. v. 4.
licæ, quæ *mons eſt in vertice montium*: præterea ra- Iſai. 2. v. 2.
dix omnium fundata eſt ad pedẽ Sodalitatis Partheniæ; quæ Sodalitas ex priore illo monte quaſi
collis quidam aſſurgit, euehitq. ad maiorem vulgari perfectionem. multorum etiam radix vlteriùs ſe penetrauit proſerpẽdo, & vltra hunc quoque collem altius aliud cacumen inuenit ſupra
colliculum celſiorem inſtar turris & propugnaculi eminentem, religioſum inſtitutum intelligo.
ad trium iſtorum ima montium vites hę radicem
iecêre; quæ, vt innuebam, *fides* eſt. cogitet nunc
Ierem. 17. v. 2. vnuſquiſque, an *ſicut lignum quod plantatur à Domino iuxta aquas, & ad humorem mittit radices ſuas*;
ſic ipſe radicis ſuæ ſiticuloſas fibras, ad humorem
diuinæ gratiæ in Eccleſiæ Catholicæ vnitate hau-

riendum

riendum augendumque extenderit. Talis certè Ierem.
iuſtorum eſt radix, talis proficiet, talis non com- 12. Pro. 12. v. 3.
mouebitur. Cogitet inquam an non magis *radix* Deu. 29
eius ſurſum germinet fel & amaritudinē vanarum v. 18.
opinionum, *& per illas inquinentur multi.* Talem Heb. 12. v. 15.
radicem clamat Amos à Domino conterendam. Amos
talem pronunciat Iſaias *in fame interituram.* Id ne 2. v 9.
nobis accidat, cordis noſtri ſolum ſedulò expur- c. 14. v. 19.
gandum, exſtirpandum, elapidandum: radiculæ
omnes à cunctis dubitationibus & hæſitationibus
circa res fidei ſunt excodicandę, ſcripta non ſin-
ceræ fidei per cenſores expurganda, libri vetiti ad
eoſdem deferendi vel flammis tradendi, ex ipſis
quoque penetralibus animi euellenda radicitus
latentia quædam infidelitatis aut atheiſmi ſemi-
na, quæ licentioſis ſæpe ac maleferiatis epiſtolis
& dictis, de bellorum iſtorum hominum, quos
Politicos vocant, adytis petitis ſeſe produnt, & in-
cautis erumpunt, quia pleni ſunt, & incautos qui
ſimpliciores minuſque ſunt firmi ſauciant labe-
ctantque. Quocirca etiam exiguus quidam al-
ueus circumcirca radices aperiendus, vt *Solis iu-
ſtitiæ* teporibus & *diuinæ gratiæ* irrorationibus fa-
cilè & hubertim radices propagentur; quæ vt ſint
firmiores, profundiùs demittendæ ſunt. quomo-
do, niſi per altam *humilitatem?* vt fertiliores au-
tem fiant, ſtercorandæ. quis iſte fimus fæcundans,
niſi ſuſceptio ſanæ doctrinæ, quæ *ſui cognitionem*
& *propriam deſpectionem* adducit? Fodienda inſu-
per & ablaqueanda radicoſitas, ne vitis ſtirpeſcat:
ſi quid mucoſitatis adhæſerit, id abradendum. vi-
delicet per integram & perfectam *cōfeſſionem* vi-
rus animæ totius ore medullitus euomendum,
& *fontibus lacrymarum* eluendum. Tum per *Sa-
cramentorum* ſilanos atque fiſtulas ſuſcepto ſuffi-
cienti

cienti almificæ *gratiæ ſuco*, tellus vndiquaque, ne quid inæquale remaneat aut durum, occanda; & æquato comminutoque *puluere noſtrorum* deſideriorum, radix rurſus diligenter aperienda. *Cõfeſſione* fit ablaqueatio peccatorum: *eorumdem* poſt peractam pęnitentiam *obliuio*, futura eſt occatio maximè oportuna. Vtiliſſimum namque fuerit hanc obliuionis glebã iniicere, ne veterum culparum imagines ad eaſdem labendi reuocent occaſiones. Singuli vitem veſtrã paſtinaſtis, ablaqueaſtis, occaſtis? probam vtique in radice curam poſuiſtis. Spes bona de cetero. Nondum id factum à vobis? agite tandem, vel nunc incipite. nullum tempus ſerum ad frugem meliorem.

Radici curatio ligni ſuccedit, in trunco & in ramis, quiſque cum animo ſuo perpendat, an *lignum* ipſe ſit *humidũ* & *viride* virtute roboreque, an aridum & putridum improbitate nequitiaq;. cogitet improbus; *Si in viridi ligno hæc fiunt, in arido quid erit?* Si in præſenti vitâ tam duriter iuſti affliguntur, heu! quãto improbi in futurâ cruciabuntur acerbiùs? cogitet iuſtus & timoratus; Si nunc impij tot bonis abundant, vt leuium quorumdam officiorum & vitati cuiuſpiam criminis mercede non careant: quantum, vah! felicitatis aceruum & qualem Deus iudex iuſtiſſimus remuneratorque liberaliſſimus iis repoſuit atque congeſſit, qui culpis ſeſe omnibus abſtinere, & Deo per omnia nituntur obſequi? Truncus iſte *Spei* fouendus, ne contabeſcat; enodandus & ſurſum adducendus, ne flexuoſus fiat & intortus; ſarriendus etiam, ne muceſcat; ridicis & pedamẽtis alligandus, iugandus, fulciendus, ne deorſum lapſus per ſolum ſerpat, & humore cõputreſcat. Validus truncus ſymbolum eſt *Spei* noſtræ: hanc *bona*

Margin notes: in trunco. — Luc. 23. v. 31.

bona conſcientia fouet, ſarrit *vitæ* diligens *examen*, ſurſum adducit *meditatio*, *diuinis promiſſionibus* iugatur, *Dei miſericordiâ* & *clementiâ* fulcitur. Indidit ei Deus auctor naturæ tantum viuacitatis, vt etiamſi ſenuerit radix, & in puluere ramus ſit emortuus, *germinet & comam faciat*; *quaſi cùm lignum primùm plantatum eſt*. (Iob 14. b. 7. & 8.) Sic redivivam vitem Noë ceſſantibus eluuionis vndis fructificantem inuênit. Singularis iſta huius plantæ prærogatiua D. Ambroſio laudata legitur, quòd corruptæ frigidis humoribus radices, ſi vernus eas poſtea calor afflauerit, iterum repullulent ac viuificentur. (libr. de Noë & Arcâ, c. 19. & li. 3. Hexa. c. vlt.) Eadem nos ſpes manet cùm in puluere dormiemus; eadem nos ſolatur cū emori alios videmus.

In ramis. Ramos truncus quaſi brachia diffundit. luxuriare hi ſolent, & continuâ debent putatione macerari. lata, curua, malè nata ſarmenta iugi curâ ſunt præcidenda. Quippe vitis (ait Theophraſtus) quæ ritè putatur, melius germen & fructum adfert, viuereque diutiùs poteſt. (lib. 3. de cauſis plant. c. 19.) Multarum par conditio eſt arborū. ſicut putatio viti, ſic etiam ficui diſciſſio, ſic amygdalis ictus paxillo adactus, vel deminutio auxiliatur. quoniam humore ſuperfluo defluente, reliquus coqui & dulceſcere commodiùs poteſt. (Theophr. li. 2. de cauſ. plant. c. 20.) Animæ rami ſunt *paſſiones* & *affectus* quotidie repullulantes: ideo quotidie reſecandi falculis *pænitentiæ* & *mortificationis*. Quod quia ſolemus nimis quàm negligenter præſtare, idcirco ſupremus agricola Deus Opt. Max. quo eſt amore in vineam ſuam, genus humanum; nos quidem nunc Belgas tot afflictionibus ſalutariter premit exercetque. Norat hanc medicinam eiuſque efficacitatem D Baſilius, quando in hanc ſententiam prudentiſſimè commentabatur: (in c. 5. Iſai.) quemadmodum qui vineam putant, aſtringunt eius vires & in-

„ & internè continent, vt maiore cum tẽperamen-
„ to ad proferendos vtiles fructus procedat. Ad
„ eumdem modum contingit animæ aſſiduitate
„ propendenti & incuruatæ. quodammodo in ſe
„ contrahitur, & ſe vtiliter demittit atq. humiliat,
„ & ad ſui diligentiorem cuſtodiam retrahitur; in
„ rebus agendis id eligens, quod neceſſarium ſibi
„ cenſet, & vſui futurum. E diuerſo anima, quæ in-
„ dulgenter ac remiſsè viuere ſinitur, perinde atque
„ vinea quæpiam neglecta eluxuriat & ſilueſcit ſar-
„ mentis, ſeque effundens circa incommoda nec
„ vllam adferentia frugem, natiuo ſuco exhauri-
„ tur. Ita Diuus ille magnus, ſatis indicans, quàm hæc animę putatio ſit neceſſaria, & putandi intermiſſionem præcipuam eſſe & euidentiſſimam cauſam mutationis in deterius vinearum. Quoddam genus vitis *capneïum* vocant, cuius ex nigro racemus fit candidus, & ex candido rurſus nigreſcit. Vtinam, vtinam vitis noſtra non toties foret Capneïa! nimium frequenter fuliginoſis neſcio quibus fumis ambitionis & libidinis ex lotâ fit ſpurca, ex cycnis candidiore fit nigrior coruis, fit atris barris digniſſima. Equidẽ puto nũc omnium veſtrûm vites albas eſſe ſacræ fulloniæ, *confeſſionis*, beneficio: hortor ſingulos vt ſeriò proponatis viciſſitudinem illam Capneïæ vitis deuitare, & nunquam ampliùs, ne ſi mors quidem intentaretur, niuem puritatis cum peccati atrore commutare. Hoc conſequi poteſtis putatione forti, animoſâ, & aſſiduâ. non ceſſet reſectio, donec duo dumtaxat in ramis ſingulis flagella relinquantur geminæ *Caritatis*, quibus Deum ac proximum vlnis beneuolentiæ tenerrimè cõplectamur. Falcis, quâ putatio fiet, materia merum ſit ferrum *Conſtantiæ* & virilis roboris, ſed hirci tinctum ſanguine.

Theophr. lib 4. de hiſtor. plãtarum.

guine. Scriptores agrariæ rei ferunt, ſi dum vites à ſarmentis repurgantur, falx putatoria hirci ſanguine oblinatur, affricata prius corio caſtoris; nec gemmas teneras ab erucis erodi, nec nata folia malis à vermiculis inuolui poſſe. Nō aliter ſi falx noſtra fuerit imbuta *cruoris* CHRISTI DOMINI pro nobis effuſi recordatione, nullis gēmulæ virtutum dolis vel dentibus infernalium erucarum poterunt abſumi. Nec aliter ſi ad caſtoris ſollertem ſagaciam reſpicientes, externa iſta quæ vocitant bona curaſque ſæculi, quorum pondere præpediti Nemroth illum fortē venatorem animas diræ ſubiicientem ſeruituti effugere vix poterimus: ſed ſi à nobis illa procul abiiciamus, nullis diabolicis anguium ſpiris, nullis inſectorum exitialibus caſſibus inuolui poterimus, aut irretiri. Contrà videmus & dolemus pleriſque contingere, vt cum ponderibus ſuis malis corruere, quàm illis animosè reiectis ſalui euadere: vt malint duos habentes oculos, & duobus freti manibus pedibuſque ſani in gehennam mitti; quàm coclites, aut vnimani, aut claudi cælorum beatas ſubire māſiones; vt malint per erucas diriſſimas & campe teterrima omnem ſibi virorem diuinæ gratiæ deperire, quàm leuem aliquam voluntati vim facere, aut exiguum carni ſuæ dolorem inferre. Prô dementiam Giaris & Tulliano nunquam ſatis coërcendam! amari ſeſe putant à ſemetipſis, cùm ſalutem ſuam odio pluſquam Vatiniano proſequantur. quòd viliſſimum ſui curant, quòd preciosiſſimum negligunt. ſolus ſapit, qui ſaluti ſapit ſuæ. ſolus ad ſalutem ſapit, qui vitem ſuam putat diligenter. Peractâ putatione, racemos canteriis & viminibus vincito. Sic *legum* humanarum diuinarumque *vincula* voco; quarum officium eſt varia-

Matthiolus in libr. 5. Dioſco. c. 5.

variarum conditionum *motus & affectiones* vagas & ebullientes *refrenare*; quas cum ſic ligauerimus, cogitatio ad pampinos & folia transferenda. Pampinos appello, *cõcupiſcibilem & iraſcibilem* facultates; folia verò, partim erraticas illas *cogitationes*, quæ tantopere diſtrahunt, partim tendentes in bonum quaſdam imperfectas *volitiones*, quibus vellemus potiùs quàm volumus. Vtraque pampinatione & frondatione plurimum egent. folia ſuperflua vel abrumpenda, vel contorquenda. pampini tales, dum adhuc teneri diſtringendi, vt ſic fructus pingueſcat, & ſolis admiſſu maturitati conſulatur. totus alioqui vitis humor eat in frondem. fronde flos optabilior ac melior, quanto fructui vicinior. D. Bernardus docet, floreſcentibus vineis omne reptile venenatum loco cedere, nec vllatenùs odorem florum ferre nouorum. Quid odor iſte bonus, niſi *ſermo probus* præſentes iuuans, auocans à malo, & ad bonum reuocans audientes? flores noſtræ vitis verba ſunt & colloquia noſtra. ea putent fætentque ſcurrilitate? lacrymis elue. exundant garrulitate? ſiſte & ſilentio exhauri. famæ obſtruunt alienæ nec vllum tranſmittunt illæſum maledicētię rhamnis? euelle & eradica tam malam peſtem quàm occultam. pleroſque fallit aliàs perſpicaciſſimos communis quædam contagio, loliginis aliquid aut ſepię atramenti laudatis quibuſque actionibus aliorum adſpergendi. Dolendum maximopere & miſerandum (vt queritur Sollius Sidonius) ſordidari virtutum ſinceritatem criminatione vitiorum. Humilis quis eſt? vocatur abiectus. erectus eſt? cenſetur ſuberbire. minùs docti ridetur imperitia, doctioris inflatio ſcientiæ ſugillatur. indulgenti facilitas, ſeuero crudelitas improperatur. prudētem

In pampinis & folijs.

In flore.

Ser. 59. in Cant.

Cócione. quæ extat eius libr. 7. epiſt.

 ſi vi-

ſi viderint, vt verſipellem deuitant; ſi ſimplicem experti, vt brutum deſpiciunt. actioſitas ſedulo, placido ſegnities, relligioſo ſuperſtitio. parco auaritia, liberali prodigalitas impingitur. animoſus contumaciæ, blandus adulationis, verecundus ruſticitatis cōdemnatur. Sic ſemper bonorum mores atque virtutis effreni maledicorum linguâ velut bifurcatis hamis inuncantur. Putāda, circumcidenda, vel exſcindenda potiùs immanis iſta licentia. Si nihil horum ſibi quis conſcius: certè inueniat ocioſa multa, quibus *ſilentij* falculas admouere, vel leui ſaltē manu illa diffringere oporteat: ne florenti vineæ peſtis immineat irroratio fructum defluxu perditura. Quorſum flores ſine fructu? vineæ finis eſt, non frondes, non pampini, non flores; ſed botrus, ſed vindemia, ſed torcularium expreſſio. Philo prudenter admonuit, hoc lib. 1. de agricult.
ſolum bonum agricolam debere ſibi proponere; hoc vnum agere, vt nec cultura viti deſit, nec vitis culturam fallat. ſi fructu defecta vitis fuerit tua, meritò ingemiſcas, meritò mærore contabeſcas cum Iſaiâ; quod *infirmata eſt vitis, & in* c. 24 v. 7
In fructu. *gemuerunt omnes qui lætabātur corde*. Fructus vitis, *bona* ſunt *opera*. præclarè multa de virtute diſſerere, & virtuti conſentaneum nihil operari; laudare caſtitatem, & inſtar equi adhinnire feminis; commendare ſobrietatem, & heſterno vel hodierno mero fœtere; prædicare conſtantiam, & quauis aurâ circumgitari; Curios ſimulare, & vivere Bacchanalia; florere eſt, & non fructificare. Hîc callidus ille ſerpens, verſutus noſter aduerſarius, potiſſimùm nos nititur ſupplantare, calcaneo iugiter inſidiatur, ſcit finem coronari, cachinnatur noſq. ſubſannat, cùm pulcrioribus cœptis exitus non reſpondet.

— cùm

Horat. de arte poët.

„ ——— cùm turpiter atrum
„ Deſinit in piſcem mulier formoſa ſupernè:
hoc accidit cùm vinea noſtra floruit, cùm flores odorem dedere, ſed fructus non gignuntur, vel acerbi & immaturi gignuntur. Magnum operæ precium duco cauſas mali pãdere vt euitetis, non diſſimiles ſunt morbis vinearum. Poſt Theophraſtum ceteri tradidere vitis morbos omnes, vel ab aëris iniuriâ, vel à ſoli infæcunditate, vel à vinitoris culpâ prouenire. Quare quod à culturæ negligentiâ aut imperitiâ damnum naſcitur; hoc propriè conuenit agricolam luere; de ceteris videtur vt plurimum immunis habendus: cùm nec vim maiorem ſiderationis prohibere, nec articulationem, nec radicationem, nec quæ de terræ manat vitio tabem valeat impedire. Verùm enimuerò vinitori animarum omnis vineæ ſpiritualis morbus iure imputatur: cùm enim vinitori ſubſit appetitus eius, & huic cum diuinâ gratiâ per arbitrij libertatem queat dominari, pronum eſt ac facile ſolum vineæ corrigere: cumque Deus pro ſuâ ſingulari liberalitate cuiuis volenti ac petenti ſit in æſtu refrigerium, & contra frigus horridum focus genialis, & contra hoſtiles omnes impetus ſcutum inexpugnabile, tutiſſimumque tabernaculum; fit, vt ab extrinſeco vis nulla maior ſit animæ Deo gratæ metuenda. Reliquum eſt vt à ſeipſo dumtaxat homo lædatur, omneque malum tuum (quod quidem verè malum, quia cum culpâ coniunctum) omnis perditio tua ſit ex te Iſrael. Vt plantas aëris intemperies æſtu vel algore nimio; ſic vitem alicuius ſuperbia peſtifero afflatu ſiderauit? iure id patitur: cur non ex agricolandi diſciplinâ nardum, aquæ pedum aſini permiſcuit, & eâ vitem inunxit? homo iumentum

Theop. lib. 4. de hiſtor. plantar. Plin. Palladi. alij.

Deniquè vitis ſimilitudinè morbũ animi, qui totidem quot vitiũ, nempe

Plin. lib. 28. c. 16

ſideratio, ſuperbia.

eſt Dei, nardus *humilitas*, vrina *vilitas* noſtra. cur non vilitatis ſuæ conſcientiam humilitate conditam animo ægroto, vt cataplaſma, ſuperpoſuit?

Radicatio, inuidia. Radicationis tabe conficitur alius, exaruit radix & emarcuit? apparet liuidum virus *inuidia* non ſatis eum tempeſtiuè ex animi penetralibus expuliſſe. ſic pedetentim factum, vt opimis aliorum rebus macreſceret. Eſt qui articulatione laboret,

Articulatio, acedia. & ſingulis artubus, hoc eſt, facultatibus animæ, malum adhæſit? eius id deputandum *acedia*, quòd non quātum par fuit ſollicitus ſerò principiis occurrerit.

Vermiculatio, gula. Vermiculatione deſtructa fuit vitis alicuius? cur cùm verminare ſe ſentiebat, hoc eſt, *gula* vitio paullatim depaſci, non ſtatim noxam, dulcia poculorum & ciborum irritamenta ſubtraxit; & acrem ſcyllæ bulbum atque abſinthij folia, hoc eſt, aſperitatem abſtinentiæ & ieiunij, adhibebat?

Roratio luxuria. Nihil horum, ſed roratio damnum dedit, vt exiles ſint acini vel defluxerint vel defloreſcens vitis tota derorarit? quid aliud erat exſpectandum per *libidines* & luſtra, per inconceſſas ſordes ſpurcitiarum ruenti, quàm corpus effœtum, anima vieta, & vtraque vitis infructuoſa? Floralia veteres laſciuæ Floræ ritu impuro Maio menſe ex Sibyllinis libris inſtituerunt eo fine, vt vites bene defloreſcerent. quāto nos æquiùs meliùs flori florum, roſæ carenti ſpinis, ætatis ver floridum & vitæ florem in eius vineâ florentem dedicamus? Hac iuuante, nobis conantibus, nullus morborum quos diximus vineæ noſtræ pertimeſcendus; vt nec reliquæ peſtes vinearum duæ, Plin. lib. 18. c. 19.

Carbūculus, ira. carbunculus & araneus. Carbunculare dicuntur vites, quando furentis caniculæ ardoribus, quaſi quodam vredinis carbone flores exuruntur ſic decretorium animę ſidus eſt *ira*, breuis ſed efficax furor;

furor;quem qui naſcétem frenis & cathenis non compeſcuit, illi poſtmodum adultus imperat,& quò vult cunque rapit ac pertrahit. Araneam vocant, cùm prægnates erucæ, velut telæ, vitis fru- *Aranea, auaritia.* ctum inuoluunt,abſcōdunt & abſumunt. Nónne pari ratione, illorum, qui de Menippi ſcholâ φιλαργυρίᾳ laborantes, publicis priuata, & terrena cæleſtibus præponũt; caſſium inſtar *auaritia* mentem impedit & paullatim omnem miſericordiæ affectum exſugit, vt in egenos nullus caritatis vel liberalitatis liquor queat effundi? Septem iſti ſunt morbi tam terrenæ quàm ſpiritualis vineæ. poſſunt omnes ſedulâ curâ vineti repelli & arceri,poſſunt cum Dei auxilio ſanari & expelli. Neque tamen hoc ſuffecerit, niſi diligenter culta & cuſtodita vinea, fructus proferat ſuaues ac maturos. *Repulſis his morbis circa vindemiam tria cauenda.* Tres enim comperio claſſes hominum, quarum vna tantùm in futuro viſitationis vineæ die ſecura ſit & innoxia futura. Sedeat quiſque & calculum ſubducat, ſeque diſcutiat ſeuerè, cuínam claſſi ſit annumerandus. Primam illorum ſtatuo, qui contenti carere his morbis & à capitalibus ſeſe vitiis abſtinere; Neminem (aiunt) vulnero, neco nullum, nullius pudicitiam violo, neminem odi, fraude nullum circumuenio: quid vrges? quid ampliùs me flagitas? cur ſuperindictis premis? Nō vtique damno quòd illis vitiis careas: laudi hoc duco, lucro appono: tamen vnum aſſero deeſſe tibi, quia malum fugiſti, ſuperaddas & bonum cō-
Mat. 21. ſectari. Ficulneæ Chriſtus maledixit. nō niſi quia
20. fructum non invenit in eâ. non ſpinas ferebat. ſed ficus non ferebat. Vinitorem te Deus vineæ ſuæ conſtituit: ſat iniurius es ſi vineam negligas. Famulum non ferres manibus aſtātem complicatis ocioſum: te Deus ferat, ſeruulum nequam inuti-

liter feriantem? famelicus boni fructus adueniet: nónne ſpe fruſtratus, meritò cum Michæâ, quòd non ſit *botrus ad comedendum* expoſtulabit? nónne iubebit iratus fæcundam inſeri, & vitem ſterilem exſcindi? Mich.7. a.1.

Secunda claſſis longè deteriorum eſt, qui fructum gignunt, ſed alienum: ſpinas & labruſcas pro botris producunt. Horum vua *fellis vua & botrus amariſſimus: fel draconum vinum eorum.* botri tales non ſunt botri vineæ cæleſtis, ſed botri terræ: quorum exciſio vltori Angelo in Apocalypſi demandata, his verbis: *Mitte falcem tuam acutam, & vindemia botros vineæ terræ, quoniam maturæ ſunt vuæ eius.* Maturæ, non vt vinum ex eis exprimatur, quod Deum & homines lætificet: ſed vt inde calix furoris Domini miſceatur: quo tamdiu potamur, & timendum ne ad feces ebibere cogamur. Fugiamus hanc vinitorum claſſem. huiuſmodi vineæ, hyenæ, locuſtis, ſingulari fero, monſtro illi vario debentur. Iſai.5. a.3. Apoc. c.14,d.18 Ierem. 25.d.15

Tertia claſſis eſt vineæ Sorech, palmitum, *qui dant fructum* ſuum in tempore ſuo. Sola hæc tuta, ſola laude digna; quæ bonorum operum fructus gignit maturos, & productos, vſque ad vindemiam conſeruat illæſos. Iſti, cùm iam botros ſuos vident flaueſcere; quod periti ſolent vinitores, crebrò puluerem excitant *humilitatis*, vt eo contecti folliculi, à ſolis feruore defendantur, & hac molli, leniq́ue deſiccatione meliùs decoquantur. Sub maturitatis quidem tempus vuæ ſummâ diligentiâ ſunt cuſtodiendæ. Scitum quod paſtoritij carminis Princeps cecinit: puerum maturæ vineæ cuſtodem, dum imminet locuſtis; & capiendis fiſcellam texit; inſidiis exceptum, & à duabus malis vulpeculis malè deluſum; quarum altera Theop. lib.3.de cauſis plant. 19. Theocr. Eidyll.1

botros

botros abliguriebat, propior altera clanculùm incauti peram cibariis leuabat. Vtinam ne nullus noſtrûm huic puero ſimilis inueniatur! Sunt in ſubſeſſis vigilantiſſimæ & furaciſſimæ duæ vulpes *incuria* & *vana gloria*. Prior fructum omnem, animæ virtutes matureſcentes, & cuncta media, quibus quaſi gradibus ad beatitudinem tẽditur, conſumit, & inediam famemque ſpiritualem nihil opinanti duriſſimam inducit. Poſterior quidquid à priore nõ potuit attingi, & iam in tuto locatum videbatur, quicquid rectè geſtum, quidquid promeriti, omne illud corrumpit ac abſumit. Quis Argus has peſtes præuideat? quâ curâ obſeruari? quàm continuis vigiliis præcaueri? quâ contentione & ardore animi poterunt repelli? Hortatur
Cant. 2. d. 15. nos Sapiens vt *capiamus vulpes paruulas, quæ vineam demoliuntur*. Multa ſunt quæ nos excitare debeant & impellere. Decor ipſe virtutis, quâ nihil amabilius: dignitas vitis noſtræ, quâ nihil pretioſius. Peſſimi & inconſulti planè ſerui vox fo-
Cant. 1. v. 5. ret, *Vineam meam non cuſtodiui*. Tu Gyaris & vnco digniſſime negligas, quam pretio tam caro Deus redemit? Nabuthem intuere. Non illius robur ac firmitudinem regales minæ perculerunt, non affectum præmij magnitudo illecebroſa ſuperauit: cùm aliud non poſſet, flammas alienæ cupiditatis, quæ vineæ minabantur, proprio ſanguine conatus exſtinguere, mori maluit, quàm pati vt vinea in hortum maluarum & ceterorum olerum degeneraret. Temporalem tantùm vineam Nabuth tuebatur. tu deſpicis ſpiritualem, quam tanti tot myriades martyrũ fecerunt, vt potiùs quàm in eâ peccati plantas, vel infidelitatis olera ſerentur, enecari crudeliſſimè millies peroptarint! Tibine vilis & negligenda videtur, quam tanti

Rex martyrum Dei filius æſtimauit, vt euellendorum ſentium quibus præfocabatur cauſâ, in cruce mori ſuſtinuerit, vt ſic morte ſuâ vineam viuificaret?abſit, abſit à Chriſtianorum pectoribus, à mentibus Catholicorum, à Deiparæ Sodalium cordibus ſtupor tantus, væcordia tam grauis, adeò periculoſa hebetudo. Sedulò annitamur, vt ſit in vitibus noſtris, D. Bernardi votum, odor vitæ, ſapor gratiæ, iucunditas reconciliationis, guſtus indulgentiæ, ſerenatæ ſuauitas conſcientiæ. nulla ſuperſit inimica vitibus hîc planta: nulla laurus Bebrycia, litigatrix, & donec viciſſe videatur contentioſa: nullus mordax raphanus Satyricæ typus dicacitatis: nulla ſucci alieni adtrahendi braſſica multiuola, ſymbolum cupiditatis. Illa alia cùm aderunt, & iſta tria cùm aberunt, tunc audendum nobis, tunc inuitãda B. Virgo, vt hanc ſuam vineam viſitare dignetur. O quàm fructuoſa nobis tunc viſitatio futura! Dominus olim ſterilem Saram viſitauit, natus fuit ſterili filius Iſaac, index & cauſa riſus atque lætitiæ: poſtea Dominus Annam Elcanę vxorem viſitauit, ipſam quoque prolis expertem, mox factum vt ſterilis Samuelem & alios pareret plurimos. Denique viſitauit Spiritus ſanctus intactam viro MARIAM; concepit & peperit Virgo veriorem Iſaac, veriorem Samuelem. Hodie viſitauit Maria cognatam: & Elizabeth Spiritu ſancto impletur, Ioannes adhuc in vtero ſanctificatur. Cùm illa nos dignabitur viſitare, profectò tunc aderit tempus illud optatiſſimum; quo

Ser. 30. in Cant.

Has viti noxis ſcribunt Theophraſt. & Plin.

Gen. 21. v. 1.

1. Reg. 2. v. 21.

—— Vbertas ſequitur quacunque propinquat,
Inceſſu fœcundat iter, comitatáque greſſum
Læta per impreſſas rorat vindemia plantas.

Sidon. in Paneg. Maioriani.

Aderit tunc tempus tot votis concupitum: quo

non

non ampliùs errorum caliginoſorum brumalibus nebulis annus Belgicæ noſtræ contegatur; quo non ampliùs niuoſis hæreſeon cumulis obruta, & inueteratis blaſphemiæ cruſtis glaciata pectora rigeſcant: ſed freneticorum flabrorum tellus libera ſcelerato furore, veteres oblita ſpinas, nouos CHRISTÓQVE dignos parturiat botriones. tunc cũctarum diſſenſionum procellæ in nos exundantis Aquilonaris pelagi æſtu, tot annis tam ferociter concitatæ, tandem ſereno diuinæ clementiæ fauonio adflante tranquillabuntur. tunc exulante perfidiâ, fides ſpirabit, caritas conſpirabit, concordia tuta nauigabit: certatim nautica turba læto cum celeuſmâ, quos temerè vaga deſeruerat, Catholicæ fidei portus conſultò repetet: certatim tot exſulum, tot erronum millia litoribus dulcia patriis, blandaque matris Catholi-
Prou. 3. cæ poſtibus adfigent oſcula, tot ſe periculis ere-
v. 18. Baruch ptos, tam grauibus abſolutos erroribus, præ læti-
5 v 8. tiâ teneris ora madentes lacrymis mutuò gratu-
& pſal. 1, v. 3. labuntur. ô quale tunc lignum noſtræ vitis futu-
Eccle. 1. rum! *lignum vitæ, fructus iuſti, lignum ſuauitatis*:
v. 15. & c. 24. v. lignum, *quod plantatum iuxta decurſus aquarum dat*
22. Mar. 4. v. 32. *fructum ſuum in tempore ſuo.* ô quales eius futuri
Dan. 4. tũc rami! rami *longæui, rami honoris* & gratiæ, rami
v 18. Rom 11 *magni & pulcherrimi*, rami denique *ſancti, ſanctæ*
v. 16. Dan. 4. *radicis.* ô qualibus frondebit foliis! viridantibus,
v. 9. Ezechie. 43. grandibus, pulcherrimis, nunquam defluentibus,
v. 12. A- ſed *futuris ad medicinam & ſanitatem gentium.* ô
poc. vlt. qualem tunc vites noſtræ fructum dabunt! *omnis*
v. 2. Leu. 19. *fructus earum ſanctificabitur, laudabilis Domino*,
24 Pro 3. 14. erunt fructus *primi & puriſſimi* fructus labiorum
Sap. 3 v vinitori glorioſi, & gutturi viſitantis vineam dul-
13. Cãt. 2. v. 3. ciſſimi. *Vir* afferet *pro fructu iſto mille argenteos*,
Cant. 8. d. 11. erunt omni pretio fructus pretioſiores. tunc erit

H 5 *vitis*

vitis noſtra abundans in lateribus domus Dei: Pſa.127.
tunc fructificabit *ſicut* Virgo ſacratiſſima *vitis electa, ſuauitatem odoris*, & erunt veſtri quoque fructus ſicut fuerunt eius, *fructus honoris & honeſtatis*. Videre mihi iam videor, quomodo tunc illâ adueniente, 3.
Eccle.24 v. 22.

„ eius ſunt omnia plena Virg. 2. Georg.
„ Muneribus: cui pampineo grauidus auctumno
„ Floret ager, ſpumat plenis vindemia labris.

Quot illam tunc beatarum mentium agmina comitabuntur! quæ gaudia, cantus, plauſus Angelici, cùm fructus animarum noſtrarum ad maturitatis adoleuerint perfectionem! quando iam nec luridæ mortis nox, nec improbitatis dies poterit ſauciare, quos manſione carcerei corporis liberatos omnibus mundanarum cupiditatum & carnalium incendiorum flammis reſtinctis diuinæ gratiæ ſyparia obumbrabunt. Tunc admirabundi, lætabundique pulcra veſtrarum mentium monilia conſpicietis. aurum fortitudinis, prudentiæ maturitatē, coronas temperátię, vniones iuſtitiæ, virorē ſpei, fidei candorē, purpuram caritatis, pulcritudinem humilitatis, & miſericordiæ vbertatem: quæ ſuas opes diſpergens & largiens pauperibus indefeſſâ liberalitate inexhauſtam Marianæ vineæ largitatē pro modulo ſuo fuerit imitata. Hac ſpe freti, hac fide fortes & alacres, ad hanc nos vindemiam paremus. Vineę noſtræ culturam & cuſtodiam, quam par eſt, nunc exhibeamus: gremium colligaturis vuarum optimarum oneremus, bonæ voluntatis, & operationis ſtrennuæ pedibus diuinum fructum in Eccleſiæ calcantes torculari læti exprimamus, & crura direptis nudata cothurnis nouo fluente muſto tingamus: vt huius vitæ peractâ vindemiâ, tandem Amb.li. 9. in Lu. c. 10.
diuina

diuina dona libantes in regno Patris de melioris vitis genimine, perpetuos agitantes dies feſtos, crateribus inexhauſtis cæleſtia vina coronemus; cùm *vitis vera* palmites in ſe permanentes recognoſcens, ad beatas illos ſedes tranſtulerit, vbi ſempiternâ beatitudine perfruantur. DIXI.

Habita Louanij, M. D. XCV.

VII.
IN FESTO VISITATIONIS BEATÆ MARIÆ.

PROPOSITVM.

Dum eſſet Rex in accubito ſuo, NARDVS *mea dedit odorem ſuum.* CANT. I. C. II.

NEQVAQVAM me latet (SODALES) quàm variè PATRES hæc Salomonis explicarint, de Eccleſiâ, de animâ fideli, de Mariâ Magdalenâ; vt Origenes[a], vt Theodoretus, vt Philo Carpathius, vt Iuſtus Orgelitanus, vt Aponius, vt venerabilis Beda: ſed hoc tempore magis placet, quod Rupertus Tuitienſis[b] & Honorius Auguſtodun.[c] cenſuerunt; ſanctiſſimæ DEI GENITRICIS *Humilitatem* ſignificari: quæ licet ſemper excellens, multo tamen excellentior viſa, poſtquam DEI filius, Rex Regum, Dominus dominantium in eius vtero humanam indutus carnem ter tribus menſibus requieuit. Hic thalamus

Thematis explicatio

a in hũc Cant. locum.

b libr 1. pag. 9 in Cant.

c in libr. quẽ vocat, Sigillũ Mariæ.

mus Sponſæ, vnde vt Gygas egreſſus ad curren-
dam viam ſuá exſultauit. hoc magnificū ſolium
pacifici Salomonis. hæc mirifica domus quam ſi-
bi Sapientia æterna ab initio & ante ſæcula con-
didit. In hoc ACCVBITV DVM ESSET REX, accu-
bitu non alieno, ſed planè SVO, in quo nulla mun-
do portio, nihil peccato iuris, nihil ſuum diabo-
lus agnoſcebat. dum in hoc horto, in quo cuncta
florum genera, & odoramenta virtutum, accum-
beret; ſuper quem SPIRITVS Domini requieuit:
ſurrexit Aquilo, & venit Hauſter, & omnes hortu-
li areolas perflauit: Spiritus ille viuificator ſuper-
ueniens obumbrauit, & diuinæ gratiæ ſuæ chariſ-
matibus impleuit, & mox omnia vndique aro-
mata fluere cœperunt. DEDIT MARIÆ NARDVS
ODOREM SVVM; vel (vt Origenes & Theodore- in hunc
tus legerunt) DEDIT ODOREM EIVS, floris Ieſſæi locum.
quem conceperat. CHRISTI *bonus odor* MARIA,
CHRISTI dedit odorem: &, quia CHRISTI dedit,
ſuum dedit. nam in vtero eius CHRISTVS late-
bat: &, quia ſuum dedit, certè CHRISTI dedit;
quia nihil in MARIA, quod non CHRISTVS to-
tum poſſidebat.

Sed quare *Nardus* potiùs quàm roſa, quàm li-
lium, quàm cupreſſus, quàm terebinthus, quàm
aliud arborum, florum, vel plantarum genus, quo-
rum omnium tanta copia in deliciarum paradi-
ſo? docendum id mihi nunc paucis.

Diuiſorū propoſitio Oſtendam cur ſollemnitati hodiernæ hæc Can-
1. tici Canticorum verba accommodarim, cur MA-
2. RIÆ NARDVS in Cariatharbe *dederit odorē ſuum*;
3. & cur NARDVS potiùs, quàm aliud fruticis vel
plantæ genus.

1. PARS. Cur hac de Viſitatione dicta DD. Bernardus, Anſelmus, & Rupertus, quos in expoſitione Cant.
recentiorum Theologorum plerique ſequuntur,

per

per NARDVM tradunt myſticè *Humilitatem* ſigni- *ratione tẽporis*
ficari. cùm itaque hodiernâ *Viſitatione*, tum alia-
rum virtutum, tum Humilitatis perilluſtre nobis
exemplum DEI GENITRIX dederit: nónne recta
ratio poſtulat, vt in eâdem feſtiuitate, quãdo Rex
cæli & terræ, in ventre benedicto quieſcebat, MA-
RIÆ NARDVM dediſſe ſuauiſſimum odorem cen-
ſeamus? * Motu & calore vis odorum acuitur. *ratione feſtinationis*
Surrexit MARIA *cum feſtinatione*, properauit iter:
quia qui mouebat illam tarda molimina neſcie-
bat. Non itineris longitudo (trium ferè dierum
eſt iter pediti expedito) nõ moleſtiæ acclinis viæ,
nec difficiles aſcenſus *in Montana* deterrebant: *quæ deſcribuntur*
quoniam in illâ Deus, *in quo* Propheta *murum*
tranſiliebat. quicquid aſperum & difficile, feruore
caritatis & humilitatis ſedulitate ſuperabat. Hîc
ſacri vates Aönij nemoris omnes opes pãderent.
hîc Muſæi theſauri diuitias & ornatum omnem
expromerent:

Colligitur ex Bedâ de loc. ſanctis, cap. 9 & Aniæ Topograp. Terræ ſanctæ.

„ Cælum niteſceret, arbores frondeſcerent,
„ Vites lætificæ pampinis pubeſcerent:
horridi & imbricitores venti ſilerent, ſoli cælum
& ſolum Zephyri floriparis auris mulcerent: lene
ſtrepentes fluctus lęto complauſu gratularentur:
iners alioqui tellus in germinibus ſuis quaſi ſub-
ſultaret; luteolas calthas, pallidulas violas, pur-
pureas roſas, ridentes hyacinthos, & candida lilia
parturiret. Nobis tam diſertis eſſe non licet: qui
ſeueriorem Veritatis viam calcamus. Feſtinabat
DEI GENITRIX, ſed modeſtiam feſtinatione non
corrumpebat. Modeſtiæ rationem habebat, ſed
SANCTI SPIRITVS incitãtis impetum nullo mo-
mento retardabat. Semper
„ ——— qualis mente, talis inceſſu fuit.
Vidiſtis aliquando veliferas naues armamentis,

Apud Cicero. paullò aliter.

lınteis,

linteis, apluſtris adornatas ſecundo vento, celeri volatu maris æquora ſecantes? nihil illis velocius: ſtare tamen, nec ſe loco mouere videntur. talis nunc cælorum Regina incedebat: talis ingreſſa Cariatharben.

II. PARS. *Cur viſitationi* Cariatharbe? I. *cauſa locis nobilitas.* ab antiquitate, incolis, Principe Sepultura patriarcharũ, etiam Adami: *de quo quidam diſſentiunt:* *ſed conciliantur diuerſa patrũ ſententia,*

O felix Cariatharbe! nequaquam tu minima in vrbibus Iudâ. tolle Bethleem, tolle Hieroſolymam: ſupra ceteras caput altiùs attollis. Hæc à Chamo (ſi vera ſcriptores Hebræi) condita, ante cunctas vrbes Palæſtinæ & Memphin Ægyptiam multis, ante Chriſtum verò natum annis bis mille ducentis ſtetit. hîc Gygãtes ſtirps Enachim habitauere. hîc Calebus fortiſſimus & fiduciȩ pleniſſimus in Deum, imperauit. hîc Iacob & Lia, Iſaac & Rebecca, Abraham & Sara ſepulti. hîc primi parentes humani generis tumulati. De Adamo plerique abnuunt homines doctiſſimi, quorum & in hiſtoriâ ſacrâ, & in diuinis litteris egregia monumenta ſuſpicio & amplector; ſententiam tamen hac in parte nunc quidem nõ ſequor, cùm D Hieronymũ ſcriptis aliorum Patrũ oppugnãt. ignoſcite cara capita, ſi à vobis diſcedam, ne à vulgatâ verſione, quæ nobis ſacroſancta, recedam: ſi ad alias interpretationes contra ipſius auctoris, emendatoris ſaltem, Hieronymi mentem verba verear inuita detorquere. Nimis mihi diſertum & expreſſum videtur quod IOSVE XIV. cap. Adamum in Cariatharbe ſitum legitur. Quis alius ille Adamus? vel vnum eius tenue veſtigium eruite. Sic autem vertiſſe Hieronymum, vt ſuam de ſepulchro Adami ſententiam confirmaret; abſit, vt credã iniurius ſim viro ſanctiſſimo, ſi ſuſpicer: iniurius Eccleſiæ, ſi arbitrer tam improbum illi commentum placuiſſe, quod in contextu ſacroſanctæ paginæ toleranscomprobaret. Placeat potiùs

Ioſep ſ. antiq. o. 7. & Rabbini in Ioſue
Ioſue 14 & 15.
Gen. 25. 4è
lib. Bereſcrith Rabba
Maſius in Ioſue & Tolotus in Ioan. Baron in Annal. Peter Natalis, & alij.

trùs, Hebræâ phraſi nomen Adami, non rarò pro appellatiuo cuiuſuis hominis nomine vſurpari: ſed mihi quidem nouum eſt, vt vel Græci vel Latini interpretes in ſuâ verſione hunc idiotiſmum fuerint amplexati, nullo addito vnde appareat pro homine alio accipiendum. Scio duobus aliis ſcripturæ locis ADAMI vocabulum pro homine accipi, vno cùm in Samuelis Hiſtoriâ Dauid inquit; *Iſta eſt enim lex Adam Domine Deus*, id eſt, hominum generi data; vt Lxx[ta] & Chaldæus Paraphraſtes expoſuêre: ſed ex additis non relinquitur locus dubitandi. Altero cùm Oſeas vaticinatur; *In funiculis Adam traham eum*: ſed & illud nodum ſoluit, quod nullo intermedio adnectitur, *in vinculis caritatis*; & eo quoq. loco Lxx[ta], Symmachus, Theodotio, Aquila, & Hieronymus, pro *Adam*, maluerunt *hominis* transferre. Denique neutro loco pro peculiari aliquo homine, ſed pro hominum genere hoc nomen vſurpatum. Nouum ergo mihi *Adam* in Latinâ verſione, vnum quempiam priuum hominem, alium à Protoplaſto ſignificare. cedo, doceant vbi; manus dabo. Interea magnopere mihi probaretur, ſi quis Patres Orthodoxos in Concordiam commodè reduceret. Quid prohibet, ne conemur? Didici ex Honorij Auguſtodunẽſis Chronicis Adamum duobus in locis ſepultum fuiſſe: vt facilè inducar ad credendum, Protoplaſti cranium poſtmodum in Golgothâ, totum verò cadauer priùs in Cariatharbe ſepultum fuiſſe. Verùm à quo, quãdo hæc tranſlatio facta? non poſſum in re tam ancipiti, totque ſæculorum tenebris obſcuratâ meridianam lucem polliceri, poſſum in hac caligine faculam aliquam, vel ambiguum ſolis lumen exhibere. Nam Iacobus Orrhöahita ſiue Edeſſenus,

2. Reg. 7. n. 19.

Oſe. c. 11. n. 4.

Uector Pinf. in Dan. c. 11.

nus, antiquiſſimus,[a] & apprimè nobilis inter Syros ſcriptor, magni P. Ephrem præceptor, memoriæ prodidit, Noemum primi patris oſſa magnâ ſecum religione in arcam intuliſſe, & poſt ſiccatum aquarum eluuione terrarum orbem, cum ipſo terrarum orbe oſſa quoque illa filiis diuiſiſſe, & quem præ ceteris diligebat Semo caluariam dediſſe, cumque caluariâ terrarum partem, quam poſtea Iudæam nuncuparunt. Nónne credibile eſt hunc ſcriptorem ab antiquioribus iſta Syris, quaſi per manus accepiſſe? diuinâ quoque diſpenſatione factum vt protoplaſti cranium in Caluariæ monte ſepeliretur poſtea, quod priùs in Cariatharbe ſitum fuerat? Primò fortaſſis (ſi prophetæ fuit, quod DD. [b] Athanaſius & Epiphanius docent; & non potiùs incerti ſcriptoris dictum rei accommodũ, quod aliis Patribus [c] magis probatur) vt prophetiæ illius fides conſtaret in Adamo, quam memorat D. Paullus [d] inquiens; *Surge qui dormis, & exſurge à mortuis, & illuminabit te Chriſtus.* Deinde vt eò loci, quò primus Adam ſitus fuit, qui peccatum in ſeram poſteritatem tranſmiſit; illic ſecundus Adam peccatum illud originale, Ioanne ſanctificato inciperet debilitare: & vbi cranium primi Adami ſecũdò ſepultum fuit, illic Adam ſecundus mortem moriendo primus deſtrueret. Vt vbi infelicis Euæ cadauer, quem ſolent cetera de humanâ corruptione fętorem ſparſerat; ibidem Euæ fortunatæ NARDVS de ſuâ incorruptione ſuauiſſimum odorem diſpergeret: vt ſicut illius odor ſuperbiæ hominibus ad exitium fuit; ſic iſtius odor humilitatis foret iiſdem ad vitam ſempiternam.

Intelligitis meritò delectam Cariatharben, vbi tot ac tanta myſteria peragerentur? Accedit quòd hæc

2. Cauſa à loci myſterus.

Vt primorum parentũ peccato ibi fieret medicina.

vt ſacerdotij noui primitiæ illic celebrentur, Ioanne

a refert ipſemet Maſius in c. vlt Ioſue.

b Athan. li. de paſſione in fin. Epiphan. in hoc lib. 1 contra hæreſ.

c Hier. Primaſ. Theod. Oecum. Theophylact. & Haymo in c.

d ad Epheſ. 5. c. 14.

Cęſari hæc ſola in Tribus Iudæ montanis ciuitas Sacer-
Baron. dotum: [vt non verear homini pererudito acce-
tom. 1. Annal. dere, qui negat Zachariam Hieroſolymis habi-
Beda & taſſe, licet id multi adfirment.] Decebat Ioan-
Bonau. in Luc. nem noui Sacerdotij Præcurſorem, à ter maxi-
Ianſ. c. 4 mo Melchiſedecij ordinis Sacerdote in vrbe ſa-
Côcor. cerdotali ſanctificari. Dauid Regē in Cariathar- ſanctifi. cato,
2 Reg. 2 beinunctum accepimus: (nam Cariath-arbe ea-
v. 4. dem quæ Hebron) decebat Saluatorem mundi
verum epiſtaten, cuius nomen OLEVM EFFV- & inun
SVM, hîc potiùs quàm vſpiam alibi ſolido trimę- cto.
ſtri Baptiſtam ſuum athletā in huius ſæculi ſcam-
ma proditurum, & contra peccata certamen acer-
Origen. rimum ſubiturum diuinæ gratiæ ceromate inun-
ho. 10. in Luc. gere, & humilitatis inuictæ puluere inſpergere.
Amb. de inſtit. vir gin. c. 7. CARIATH-ARBE vrbem Arbee, & Arbee ac- *3. Cauſa ab etymo & ſignifi-*
cubitum vel quattuor ſignificat. Nónne in Ca- *catione no*
riath-arbe *Rex*, quando CHRISTVS *in accubitu ſuo*? *minis.*
nónne CHRISTVS *in accubitu ſuo*, quando MARIA notat accubi-
in Cariatharbe *dedit odorem ſuum*? Nónne Regi tum
noſtro felici hodie in Cariatharben ingreſſu, re-
gni ſui poſſeſſionem auſpicanti nomen quadrilit- & qua-
terum, nomen illud tremendum & ineffabile? tuor.
Nónne quæ ciuitas huius Regis, verè ciuitas qua-
tuor litterarum? ciuitas Dei; cuius nomē in omni
fermè ſermone & idiomate totidem litterarum
quatuor. nónne Cariath arbe ciuitas verè qua-
tuor incomparabilium, cùm in eâ ſimul ELIZA- *4 Cauſa, quia Nar*
BETH & IOANNES, MARIA & IESVS? nónne hîc *dus in-*
Cariatharbe NARDVM ſpirat quatuor ex locis, vt *dique ſpi-*
Humilitatem diffundat in quatuor cardines vni- *rat humi-*
uerſi? ſpirat humilitatē Elizabeth, ſpirat Ioannes, *litatem.*
ſpirat MARIA, ſpirat IESVS. Seruum Dominus ho-
norat, Dominum ſeruulus adorat. DEI Genitrix
matrem Præcurſoris inuiſit; honorem hæc amo-

litur, & regerit in honorantem. quocumque me verto, ſpirat Nardum: ſed efficaciùs & ſuauiùs MARIÆ NARDVS ſpirat, quia per MARIÆ nardum, NARDVS ſpirat IESV. Caſia caſiæ, ſtacte ſtactis, amomum amomi, nardinum Nardus odorem ſpirat, quid ſpiret Virgo, Mater, Ancilla Domini; niſi caſtitatem, caritatem, humilitatem? Prô dolor! quid nos ſpiramus? ſuperbiam elati, ſordes impuri, auaritiam auidi, crapulam ebrioſi. Sus (quod in prouerbio) ſuem, caninâ canis, capram olet capella. Miſeriis, ſtultitiâ, peccatis obruti ſumus: beati, ſapientes, ſancti volumus videri. viles & abiecti ſumus: amamus audire, clari & generoſi. indocti & ſcioli ſumus: alienis plumis vetulum eruditionis nobis facimus. cupimus ſalutari, honorari, digito oſtendi. nec ſuperiorem ferimus, nec parem. vt malè ſuper alios efferamur, ipſi nos deiicimus infra quamlibet vilitatem. ad quas non fœdas & ridiculas ambitioſi honoris artes dilabimur? quas non in Græcâ Comœdiâ Socratis illa vaniſſima Numina, NVBES & NEBVLÆ; ſed corculum & cerebellum mundanæ ſapientiæ & honeſtatis aulicæ pepererunt: ſalutatione prǽueniri, muliebriter infractâ ceruice, collo, capite, corpore motitato geſticulari; ad libellam geniculationes expendere, &, quod vir DEI Iobus acriter deteſtatur, manum noſtrâ ori admouere; dextram, olim fidei ſignum, nunc perfidiæ adminiſtram facere, & eâ, non fraternum aut ſanctum (quod ab Apoſtolis laudatum) ſed vile & ſeruile, ſolis de lapide emptis mancipiis dignum oſculum, pedibus obuiantium offerre. quæ tamen qui non ſcitè ac peritè faciunt, bardi, ſtupidi, & inficeti habentur; qui bellè ac venuſtè, ſoli probi, ſoli prudentes, ſoli dignitatibus, honoribus, imperio digni.

quid nos?

O vanas

O vanas hominum curas! ô pectora cæca!

1. Reg. 16. v. 3.

Non iuxta hominis intuitum Deus iudicat. Hanc veſtram (mortales) prudētiam, vera DEVS ſapientia ſtultitiæ damnat. hæc illi vrbanitas, rus merum. hæc veſtræ aulæ honeſtas, illi caulæ dehoneſtamentum. Qui veſtrûm (clamat) maior eſſe voluerit, in regno cælorum (ſi eò perueniat) minor futurus. Tanti eſtis quanti in conſpectu DEI apparetis: parui, ſi vobis magni; grandes, ſi vobis ipſis exiles. Quid ſuperbis puluis & cinis? leui te mors adflatu diſperget. quid tibi places Suffene? fætes hominibus, fætes Angelis, fætes Altiſſimo. tetram (ô lutum priſci Adami) camarinam ſpiras. diram (ô ſuperbe) Luciferi Mephitim exhalas E me tibi, ſi ſapis, ſi te amas, Nardinum humilitatis, vt NARDVS tua det ODOREM SVVM.

Dioſco. lib. 1. c. 6. 7. 8. & 64. Matthiolus ad d. c. 6. & lib. 5. epiſt. ad Pepulū.

PARS III. Cur NARDVS potius quàm alius? quia typus vera humilitatis.

Nardum in montanis ſponte naſcitur, frutice humili, radice breuiculâ, ſubamarâ, odoratâ. vis illi corpora calefaciendi, extenuandi, deſiccandi, abſtergendi, & proinde morbis quamplurimis ſalutaris: nec ſine nardo theriacæ legitima compoſitio conſtat. Extollite nunc iſta ad ſpiritalem gradum virtutis, & *Humilitatem* ſuis expreſſam coloribus cognoſcetis. Optat *Humilitas* naſci in ſolio felicis fortunæ, in editis perfectæ ſanctitatis, in vertice doctrinæ, & in culmine dignitatum. vix humilis eſt, cui nihil eſt quo efferatur. quid mirum vel magnum, ſi qui iacet non alios deſpiciat? illud grande ac præclarum; in editis non altum ſapere, cùm extolleris te deprimere, & (quod proprium virtutis iſtius) meritis polum attingere, & opinione tuâ circa ſolum repere. Humilitas inſtar thymiamatis electiſſimi cælum & terram odoris ſui ſuauitate iucūdat: initio guſtatu acidula, mox in dulcacidum ſaporem, tandem in mel merum

loco & ſolo. odore, ſapore,

efficacitate commutatur. hæc acediæ frigus animis expellit; & quicquid ſuperbiæ typhus inflauit, vel peccandi habitus indurauit, lenit, deprimit, diſcutit. hæc peccatorum ſordes per pænitētiam deterget. hæc omnibus animi prauis affectionibus medetur. Quæcumq. ſpiritualis theriaca huius expers eſt, ſpuria eſt & infructuoſa: quæcumque quantum par eſt Humilitate fuerit condita, ſuprà quàm dici vel cogitari poteſt, ad omnes animæ peſtes & venena mētium profliganda habet efficacitatem. Pręclarè B. Ioannes Clymacus, Omnium (inquit) ferarum venenatarum, quas corporeis ſenſibus percipimus, interemptor eſt ceruus: omnium verò, quas intellectu, Humilitas eſt interfectrix.] Gradu 26. de diſcretion. lib. 2. Pedago. c. 8

& oleo. Ex Nardi frutice conficitur oleum, quod Clemens Alexandrinus prodidit à ſeplaſiariis in maximo pretio haberi: nullum ſpirituale oleum reperias carius aut pretioſius animi demiſſione. Parthicorum Regum, quod regale nuncupabant, vnguentum, inſincerum ſi ſine Nardo: cælorum Regi nulla virtus dilecta, niſi quę humilitate delibuta. Nardinum in alabaſtris, & odor eius in oleo optimè conſeruatur, tempore fit melius, & in vmbroſis locis diuturnius: Humilitatis tutiſſimus cuſtos Innocentiæ candor, eius ſuauem fragrantiam roborat & diffundit Miſericordia; vetuſtate non ſeneſcit, nec marceſcit, ſed vireſcit ſenio, & quaſi rediuiua iuueneſcit; auerſatur *Meridianum* illud *dæmonium* Dauidis, gloriam dico & honorē, quærit latibula, ſtudet ignorari. de ſeqq. vide Plinii li. 13 hiſt. c. 1. & 2. Pſal. 90. v. 6.

Olei & herba duo genera. Piſticum nardus. *Nardinum* duplex; ſpurium cui *ſpeudonardinum* nomen, & germanum quod *Piſticum* appellant. hoc ſimplex, illud, vt fæcunda ſunt vitia, multiplex. nouem herbas memorāt, quibus Indicum (hoc ceteris excellentius) adulteretur. Gallico ſemper Hirculus adnaſcitur Dioſc. c. 6. 7. Pli. li. 12. c. 12.

citur ſolitus Nardum mentiri. dignoſcas odore, *neq; ſ*
qui nec amarus,nec odoratus.Hirculum olet,qui *humilitas*
ſe nequiter humiliat, ore ſubmiſſus, corde ſublimis & erectus. deprehendes, ſi radicem attrectes: illam ſenties nec amaram; quia peccatorum ſuorum magnitudinem nec vident hypocritæ, nec deteſtantur:experiêre boni odoris expertem;quia carent feruore caritatis. Sicut enim ſpeculorum, quæ concaua ſunt & depreſſa, radiis oppoſita ſolis ignem rapiunt,& appoſita ſibi inflammãt; quæ verò conuexa ſunt & protuberantia, neutrum dicuntur poſſe: ſic humiles & ſubſidentes animi,facilè diuini Amoris ardorem rapiunt,facilè diffundunt;tumida verò & elata pectora penitus à ſe excludunt.Primæ Veritati pſeudonardus inuiſa; *Piſtica*[a],quam Latini ſinceram & puram nominant, tam grata quàm quod gratiſſimum. quare ſapienter felix illa peccatrix in Phariſæi domo pedes dominicos Piſtico perfudit: vt (quod Origeni[b] placuit,& Victori Antiocheno) ſuæ fidei puritatem oleo nullâ commixtione deprauato conteſtaretur:ſimul nos ad fidei,caritatis & humilitatis ſinceritatem inuitaret. *Piſticum* iſtud[c] *Foliatum* & *Spicatum*: hoc illo longè præſtantius. *Foliatum* ex foliis, *Spicatum* ex radice conficitur. nam periti rerum huiuſmodi æſtimatores ex Theophraſto, Dioſcoride,& Galeno prodiderũt,Nardi ſpicam, ipſam eſſe Nardi radicẽ. Propterea pretium Nardi in iis quæ humo conteguntur. Nónne Humilitas animi, mole corporis quaſi glebâ quadam obruta deliteſcit, longè pretioſior quauis verborum,quę caduca tantùm folia,humiliatione?quo profundior Humilitas; hoc Deo gratior & acceptior. Defodiẽdi ſpiritus immodici,animi ingentes deprimendi, atque vniuerſa noſtra ſuperbia

Et Piſtica, quæ verã humilitatem;

duplex, foliata & ſpicata

a *Piſticã* vocat Io. c. 12. & ſic in Marci Græc. exemplar. Latina *ſpicatam* habent. melior illa lectio. Plin. *ſinceram*, Tibul. *purã* appellat.
b Orig. in Cant. Victor in Mar. c. 12.
c Plin. l. 12. & Beda li. 2. in Cãtic.

miſeriarum,inſcitiæ,defectuum,peccatorum noſtrorum luto contegenda:vt, ſicut moſchus in locis graueolentibus amiſſum recuperat odorem; ſic nos de noſtris ſordibus ſeriò nobis ipſis coram ſanctiſſimæ Trinitatis ſolio vileſcentes, nõ quem hactenus dedimus, ſed quem oportuit ſuauem in poſterùm Nardi odorem exhalemus.

Poſſum virtutis huius maximè neceſſariæ amatori compendioſam ſemitam, vt quod optat citò potiatur, digito demonſtrare. cõfragoſa nonnihil & difficilis eſt initio futura; ſed paullatim planior & commodior rectà perducet. colliculus quidam eſt, quem vocant Humiliationem. hunc quærat, & ab aliis oſtenſum auidè ſuperet.amet ipſe contemni,occaſiones arripiat; cùm viderit ſe deſpici lætetur animo. quo ſe hoc cibo crebriùs & copioſius ſaburrarit: hoc Humilitati propior, imò & Humilitate iam plenior, Nardi purum ſpirabit odorem; tunc onyci ſimillimus futurus, de quo ſcribit Dioſcorides,eſſe conchylij operculum,ſimile operculo purpuræ, quod in Indiâ reperitur in nardum gignentibus paludibus.Ideo & odores ſuauiſſimos onycem afflare, quoniam teſtulis illis innata conchylia Nardo veſcuntur. Simili modo qui ſuperbiæ cicũtis allium nocentius mandunt, tetrum virus adſtantibus inſpirant; qui humiliatione veſcũtur, hoc Nardi fragrãtiſſimo vnguento ſeſe atque alios reficiunt. ô *quàm iucunda* hic Deo *munera libet onyx*! ô quàm ingentem miſericordiæ iſte *Nardi paruus onyx eliciat cadum*! libr. 1.

Adhortatio ad Humilitatē à neceſſitate, &

Agite igitur,agite mei ſimiles, agite mei ſimiles peccatores (imò me minores. quoniam meam in peccatis præſtantiam agnoſco) inuadite Humilitatē; ſine quâ nullus Deo placuit, nullus placebit. Vultis ad ſedes Angelorum vſque ſubuehi & at-

& attolli? hâc nitendum. quotquot vnquam diui-
na dextra exaltauit, quotquot exaltabit; priùs illi
ſe ipſos depreſſerunt, iſti ſe quoque priùs depri-
Geneſ. mant oportet. Abraham tantopere Deo carus exẽplo.
18.v. 27 & commendatus, nónne ſibi *puluis & cinis?* Tri-
buum Pater alius ſeniori prælatus fratri, tot opi-
Geneſ. bus cumulatus, victor Angeli luctatoris, nónne ſi-
32.v.10. bi *minor cunctis* DEI *miſerationibus*? Rex ille lau-
datiſſimus de poſt fœtantes ad ſolium euectus,
2. Reg. 7. v. 8. nónne dixerat priùs; *quis ego, & quæ domus patris*
& 18. *mei?* Petrus Eccleſiæ petra, Princeps Apoſtolorũ,
ianitor regni cælorum: nónne qui antè palàm ſe
Lucæ 5. v.8. & ex animo profeſſus *hominem peccatorem*? Cùm
Paulum volumus innuere, dicimus Apoſtolum:
1 Cor.15 ſed nónne, qui Corinthiis ſcripſerat; *Ego autem*
v.9. *ſum minimus Apoſtolorum, qui non ſum dignus vo-*
cari Apoſtolus? Longum nimis cuncta percurrere.
Sufficit hodierni Euangelij ſeries. Adſpicite Eli-
Luc.1. zabetham, dignatur illam DEI GENITRIX viſita-
tione, dignatur ſalutatione, dignatur DEVS ſpiritu
Luc.1. prophetico, & nato Ioanne: quid illa? *Vnde hoc*
v.43. *mihi, vt veniat mater* DOMINI *mei ad me*? adſpicite
Ioannem. *non ſurrexit maior inter natos mulierum*:
Luc. 3. quid ille? *non ſum dignus ſoluere corrigiam calcea-*
v.16. *menti.* adſpicite MARIAM, quam nec talis Angeli
ſalutatio, nec ſancti Spiritus obumbratio, nec in
eius vtero diuini VERBI incarnatio vel tenuis glo-
riolæ γαργαλισμῷ titillare, vel leuiculæ vanitatis
ſtricturâ potuit vſtulare. Quo MARIAM DEVS al-
tiùs extollebat, hoc illa ſe profundiùs demitte-
bat: quo MARIA ſe magis humiliabat, hoc illam
Omnipotens ampliùs donis & honoribus cumu-
labat. Imitemur Elizabetham, vt & DEI GENI-
TRIX nos inuiſere dignetur; quâ ſalutante vati-
cinatur Elizabeth, Ioannes ſanctificatur. Imite-

mur MARIAM: cui hæc obſequij ratio gratiſſima de morum ſimilitudine oblata. Humiliemus corda & capita noſtra: ad imum nos deiiciamus: coram minoribus etiam decreſcamus: & (vt D. Petrus ait) *humiliemur ſub potenti manu Dei, vt nos exaltet in tempore viſitationis.* Hodiernæ VISITATIONIS ſolemnia nemo ritè peragit, qui non humilis: tremenda quoque finalis illa VISITATIO (de quâ B. Petrus loquebatur) nulli felix aut fortunata futura, niſi qui fuerit humilis. Semper enim *Deus ſuperbis reſiſtit, & humilibus dat gratiam*: quam nobis largiri dignetur PATER, & FILIVS, & SPIRITVS SANCTVS. AMEN.

Tertul. de pæniten. c.4.

1. Pet. 5. v.6.

d.c. 5. & Iacob. 4. v.6.

Dicta Leodij M. D. XCII.

VIII.
IN FESTO PVRIFICATIONIS.

PROPOSITVM.

Suſcepimus DEVS *miſericordiam tuam in medio templi tui.* PSALM. XLVII.

PROCVS ille feruens, & caſti faculis Amoris ſuccenſus, ardens Reginam cælorum, Patronam & Dominam noſtram (SODALES) cuius ex ore melle dulcior fluebat oratio, B. Bernardus, Dauidis Prophetæ-regis verba, quæ ex PSAL. XLVII. delegi, quẽ totum ad Eccleſiæ militantis ob CHRISTI aduentus gloriam volunt pertinere; ad lætum & auguſtū quod modò celebramus feſtum accomodauit: illi magiſtro ſimillimus diſcipulus Abbas Guarricus, nec diſſimilis Aubertus, & alij eruditione clari aſſentiuntur: quodque caput eſt, columna veritatis Eccleſia Romana, idipſum nobis hodie decantans in Miſſæ Introitu apertè confirmauit: cuius auctoritatem ſequi, & ea mihi viſum quaſi ſcopum proponere, in quem hodiernæ orationis pharetræ tela omnia colinearem.

Applicatur propoſitū feſto huic.

hi oẽs in hom. de hoc die. Magiſt. Sent Hugo Carenſ. & Iacobus Chryſo. pol. in pſalm.

Videbat enim cùm iſta caneret prophetico lumine colluſtratus Rex, & quaſi coràm intuebatur S. ſenis Simeonis, & B. VIRGINIS occurſum. videbat in medio templi exſtruendi auctorem miſericordiæ à Sacerdote vlnis excipi. videbat munera Virginis par turturum, vel par columbarum. videbat Dominum legis, quam per ſeruum ſuum Moſem tulerat, legi de primogenitis maſculis Deo ſiſtendis parentem; quam de ſolo IESV pro-

 priè

propriè latam D. Cyprianus[a], D. Ambroſius, & Theophylactus cenſuerũt. videbat DEI MATREM eiuſdem DEI famuli[b], de illarum quæ maſculum peperiſſent pũrgatione, iuſſis obtemperantem: quamuis ipſa legis iſtis verbis potiùs exciperetur, quàm aſtringeretur, ex[c] communiore Patrũ ſententiâ quicquid[d] recentiorib. nonnullis videatur. Ab hac expiatione Latini PVRIFICATIONIS diem, vt ab occurſu illo fauſtiſſimo Græci ὑποπαντῆς, vel ὑπαντῆς feſtum nominarunt; quod, vt nos, ſecundâ Februarij celebrant, quemadmodum in illorum Menologiis annotatur.

Quod Græcis occurſus, nobis purificatio.

De cuius inſtitutione[e] non tantùm profliganda Nouatorum quorundam[f] hæretica impietas, more ſuo mendaciter & impudenter multa deblacterãtium; ſed & Catholicorum fortaſſis nonnullorum[g] caſtigandus error; qui demum à Iuſtiniano Imp. huius feſti ſolemnem cultum indictum exiſtimant. quod accepère à Paullo Diacono[h] & Nicephoro, quorum certè auctoritas ſatis dilûta, & ratio non admodum firma non difficulter refellitur. Quia Iuſtinian. quincto poſt CHRISTVM natũ ſæculo vixit. Sed Georgius Cedrenus hoc Iuſtino Seniori adſcribit: & diu antè, Archadij & Honorij tẽpore Chryſoſtomus; priùs etiam Conſtantio regnante, Amphilochius & Gregorius Nyſſenus; & paullò priùs Conſtantini Magni extremo imperio, Cyrillus Hieroſolymitanus; & hoc ſenior, Decij & Valeriani perſecutione, Methodius Martyr, annis ante Iuſtinianũ penè CCC. diſertiſſimas ad populum orationes habuerunt, quibus pari pietate atque eloquentiâ feſtiuitatis iſtius myſteria expoſuerunt. Cyrillus quidem & Nyſſenus commemorationis feſti ſollemnis clarè meminerũt. Feſtum igitur iam olim inſtitutum, cùm

Inſtitutũ fortaſſis ãte tẽpora Iuſtiniani.

a Cypr. ſerm. de Nata. Amb. & Theop. in Luc. b Leuit. 12. v. 6. c Orige. ho. 10. in Leui. Cyrill. l. deph. Beda, Bern. & alij in ho. huius f. ſti. d Oleaſ. in 12. Leuit. & Ianſ. in concor. qui volunt B. Virginẽ hac lege obligatã e vide Caniſ. noſtrum in MARIALI. f Bullingeri, ſecſſeri, Selneceeri. g Durã. li. 6. Rationalis, & alij. h Diac. lib. 16. de geſt. Roma. Niceph. lib. 17. hiſt. ca. 28.

cùm Iuſtiniani imperio maximi terræ motus orbem perterrerent, ſanxit Imperator coli diẽ certis operibus pænitẽtiæ & ſupplicationibus ſuperadditis ad diuinam iram auertẽdam; quod ex hæreticis Selneccerus non diffitetur. Ambigua tamen fateor mihi adhuc origo inſtituti primùm in Eccleſiâ Catholicâ huius feſti: quia non deſunt ex Catholicis homines antiquitatis Eccleſiaſticę periti, qui pertendunt omnino Iuſtiniani æuo id adſcribendum. Sentiat vnuſquiſq. quod ipſi de hac re magis probatur: mihi quod dixi, ampliùs ſatiſfacit. Certè cùm feſtiuitatis iſtius myſteria & myſteriorum multitudinem atque altitudinem mecum ipſe perpendo, valde metuo; ne velut *ſcrutator maieſtatis opprimar à gloriâ.* Sed conandum aliquid (SODALES) quia poſtulatis; timidè tamen, quia mihi meæ bene conſcius ſum imbecillitatis. Duo dicenda. de *Occurſu*, de *Purificatione.* Iucundum vtrumq. & fructuoſum ſpero. Fructuoſum, quia de rebus ad ſalutem animarum prorſus neceſſariis: iucundum, quia quæ dicam erunt ad paſcendùm cum intellectu voluntatem accommodata, tamque pauca & ſuccincta; vt deſiderium potiùs relinquere, quàm ſtomachum cuiquã mouere debeant: quamquam, vt quod ſentio dicam, in piis iſtiuſmodi & diuinis tractationibus, nec tædium, nec faſtidium, nec nauſeam par eſſet locum habere.

qui ſtupenda ſunt:

cũ Caniſio in Mariali.

ſed ſiue prius, ſiue tum, myſteriis pleniſſimũ:

hoc vt intelligatur agendũ de Occurſu & de Purificatione.

Proponite vobis ante oculos pompam; quâ nullam ſanctiorem, nullam magnificentiorem, nullam myſteriorum fæcundiorem vidit prima ante legem ætas, nullam vidêre poſt legem in manu MEDIATORIS datam ſæcula, nullam vidit neque viſura eſt in terris IESV ſponſi ſui ſanguine Eccleſia purpurata. Intendite (SODALES) in eam oculo-

Occurſus deſcribitur.

oculorum aciem, non iſtam carneam & perituram, ſed ſpiritualem illam animi veſtri & immortalem. Egreditur, ecce, Bethleem oppido par coniugum caſtiſſimum, IOSEPH, & MARIA. properát Hieroſolymam, vt Filium Patri, DEVM DEO ſiſtant, nobiſque præbeant exemplum promptæ, fortis, & conſtantis obedientiæ. Feſtinat virgo tenella, ſed eâ modeſtiâ atque grauitate, quâ priùs ad montana Iudææ feſtinarat; vt caritatis officiis erga cognatam ſeniorem defungeretur. Quid cenſetis, SODALES? nōne lætam calcari tellurem, riſiſſe cælum, adſpiraſſe dulces Fauonios, cuncta vernaſſe, creatoris ſui baiulæ creaturas omnes inanimas applauſiſſe? quanto veriùs & aptiùs nunc ille ceciniſſet?

Iter Mariæ.

„ Quâ properat, veris ſequitur color, omnis in
„ herbas
„ Turget humus, medioq́. patent cōuexa ſereno:
„ Sanguineo ſplendore roſas, vaccinia nigro
„ Imbuit, & dulci violas ferrugine pingit.
„ Proſequitur volucer latè comitatus euntem,

Claud. li. de raptu, & lib. de nuptiis Palladij & Celerinæ.

cæleſtium alituum comitatus, Reginam ſuam in hymnis & canticis deducētium, fòrs & illud continentium ſpei plenum Iſaiæ; *Surge & illuminare Hieruſalem, quia venit lumen tuum & gloria Domini ſuper te orietur.* & illud Aggæi; *Veniet deſideratus gentibus, & implebit domum iſtam gloriâ. magna erit gloria domus iſtius nouiſſimæ plus quàm primæ, & in loco iſto dabit pacem.* & illa Malachiæ; *Statim veniet ad templum ſuum dominator, quem vos quæritis, & Angelus teſtamenti quem vos vultis.* denique, Surgite filiæ Sion, ſurgite filiæ Hieruſalem, *accendite lampades veſtras, ecce ſponſus venit, exite obuiam ei. Sint lucernæ ardentes in manibus veſtris, exite obuiam ei.* Non fruſtrà, ô Mentes diuinæ, iam voces

Voces Angelorū hortantiū ad occurrēdum Saluatori.

Iſai. c.60. v.1.

Aggæi c. 2. v.7.

Mala. c. 3. v.1.

voces exaudiuntur, occurrit obuiam par ſenum, quale non aliud in toto tunc orbe Deo dilectius. hinc *Anna* decus viduarum cum femineo comitatu, *Anna* gratioſa filia *Phanuelis*, typus legis gratiæ, rerum diuinarum contemplationi aſſueta. *Simeon* inde cum choro ſacerdotum, vir iuſtus & SPIRITV SANCTO plenus, *Simeon* obediens typus legis Moſaicæ. Futurus erat iſte puer, qui offerebatur, ſalus præputij & circumciſionis: ab vtriuſque typum gerentibus, opus fuit vt exciperetur. Non longè progreſſus *Simeon*, in numero multarum puerperarum (ſic meditatur S. Thimotheus non ille quidem D. Paulli diſcipulus, ſed alius admodum antiquus Presbyter Hieroſolymitanus) videt DEIPARAM ſtantem, & cunctarum Dominam famulatus, quâ erat humilitate, deferẽtem. vidit, & agnouit eam eſſe; de quâ (ſi fidem Nicephorus & Cedrenus impetrãt) cùm legeret Iſaiæ vaticinium dubitarat num virgo cõcipere poſſet ac parere: imò (ſecundùm nõnullos) cùm ter vocem *virginis* eraſiſſet, *iuuenculæ* vocabulum ſubſtituens, ter quam delerat vocẽ; reſtitutam repererat, & attonitus miraculo ad Deum confugerat, ſuppliciter ab eo petens myſterij tam admirandi ſecretum ſibi reuelari. quod ab illis narratum, narro, non adfirmo; refero, nõn adſtruo. nec enim apud certæ fidei ſcriptores vllum inueni: deque hoc noſtro Simeone multa recentiores quidam, concionatoriâ laude clari commemorant ex apocryphis libris & næniis Thalmudicis accepta, quæ viri doctiores refellenda ſuis ſcriptis ſibi duxerunt, ego mihi cenſui prætermittenda. Vidit (inquam) matrem pueri, de quo reſponſum à SPIRITV SANCTO acceperat, *nõ viſurum ſe mortem niſi priùs vidiſſet* CHRISTVM *Domini*. vt vidit, totus

[Margin notes: *Occurrũt Simeon & Anna cur iſti.* — in ho. de hoc feſto. — *Agnoſcit* Simeon DEIMATREM. — Nice. li. 1. c. 10. Cedr. in comp. Ber. Buſtus Marial. 8. lo. ſer. 1. — Cornel. Muſſus Ep. Bito. cõc. huius diei; & ante Galat. li. de arca. Janſe. in Concor. Baron. Anna. 1. — *Excipit.*]

totus exſultat gaudio, iuueneſcit lætitiâ. incanus erat vertice & mento, ſed magis mente & corde. Senex erat ætate (centum & trium annorum) ſed erat ſenior moribus; annis grauis, ſed alacer deſiderio; ſenectâ tardus, ſpe verò celer; frigidus æuo, ſed ardens amore; viribus effœtus, ſed florens pietate. Verus amor non patitur moras. currit, non graditur. occurrit, non exſpectat. obuius DOMINÆ, flexo poplite in genua procumbit. Obſecro DOMINA, quid agis? VIRGO ſacratiſſima, quid moraris? cur languentem amore, marceſcentem deſiderio, exſpectatione deficientem differs vlteriùs? cur diutiùs maceras? quin reficis potiùs, & reſtauras, & ipſum ſibi reſtituis? Natum poſcit. redde, depoſitum eſt: dona, munus eſt. reſtitue, pignus eſt: offer, oblatio eſt, victima eſt, hoſtia eſt; debita lege, debita promiſſo, debita liberalitate. peperiſti non ante multos dies, vt natum orbi largiaris. Miſit confeſtim Legatos ſuos orbis, qui natum adorarēt. miſit Synagoga paſtores cum mollibus caſtaneis, cum dulcibus malis, cum preſſi lactis copiâ, cum tenellulis hœdis, paſtoriciis donis. miſit Gentium Eccleſia Reges cum thure, myrrhâ, & auro regiis muneribus. Reginam te vinci liberalitate non æquum eſt. Filium tuum Regem Regum munificentiâ cedere vel potentiâ ſuperari, flatigioſum. Non erit, non ſuperabitur, non vinceris. Dies eſt à partu quadrageſimus, quatuor denariorũ vinculo numerus perfectus. à Regum muneribus dies agitur viceſimusſeptimus, numerus cubicus trium nouenariorum, ſeu nouem ternariorum in ſe recurrentium complexione commendatus. Geometricorum corporum, quæ ſolida ſunt, cubus ſtabiliſſimum & ſolidiſſimum eſt: portet vos non niſi excellentiſſimum donum, conſtan-

D. Timot ſuperiùs.

& exipitur.

conſtantiſſimũ beneficium exſpectare, donatio- nem inter viuos prorſus irreuocabilẽ, niſi ob ſo- lam ingratitudinem, quã iura omnia deteſtantur. Cernitis? VIRGO pãdit ſinum aureum, vlnas ſide- reas pandit. AGNVM DEI collo & vberibus depen- dentẽ aperit; ramũ aperit aureum; qui clauſas in- ferorum ſeras aperiat ac referet: theſaurum aperit, in quo theſauri bonorũ atque diuitiarum omnes abſconditi. Mũdo PATER æternus illum donarat: Simeoni nũc MATER eum donat, ſed in Simeone nobis omnibus eum donat. noſtro Simeõ nomi- ne donationẽ accipit; noſtro nomine cælorũ cer- nit hæreditatem. nam dono CHRISTVM accipit, & cum CHRISTO donorum omnium poſſeſſionem. *Vt Dei* iam *filij nominemur & ſimus*, & quia filij, certè hæredes. quomodo enim (ait D. Paullus) *qui filium donauit, non omnia nobis cum illo donaſſet?* do- nauit cum illo omnia, nec quicquam donationi ſubtraxit. O te meriti (SIMEON) felicem humani generis procuratorem, qui dignus habitus IESVM MARIÆ manibus accipere! ô ter beatũ baiulum! baiulas qui totum hunc orbem digito ſuſtinet? ô nimium felix ferculum! fers viuum panem qui vitam mundo tribuit vniuerſo. ô felices, felices tenſæ! ſacrum puerum portatis, in cuius Angeli deſiderant faciem proſpicere. ô manus fortunatæ! contrectatis manus, quæ vos & omnia condide- runt. ô vlnæ ter quater beatæ! vos illum comple- ctimini, quem nec terræ, nec terris vaſtior ocea- nus poteſt continere. ô myſteriorum pelagus im- menſum! tradit virgo quem virgo filium pepe- rit; cuius pater feminam neſcit, mater virũ igno- rat: tradit quem genuit ſuum patrem, longæuum dierum tradit nõdum bimeſtrem. Senior puerum recipit ante ſe genitum, ante ſe natum. gerit ſe- nex

Accipit SALVATOREM vt nos per illum.

Rom. 8. v. 32.

nex puerum, ſed puer ſené regit. benedicit oblationi ſacerdos, ſed beat & ſanctificat oblatio ſacerdotem. Neque id ſacerdos ignorabat, ſed lætitiâ exſultans hoſtiæ, quam PATRI offerebat, ſe totumque genus humanum commendabat. ignem in ſinu fouebat, accendebatur & amoris dulcedine liqueſcebat. Ecquid auribus excepiſtis? auditis Cycnæas illas voces, quas non Cayſtri ripis in vdis abiectus olór moriturus, pennâ traiectus aucupis, defectâ penè linguâ modulatur: ſed Hieroſolymitano in templo diuini transfixus amoris vulnere iamiam migraturus ſacerdos *liquidâ canit animâ?* cupit diſſolui, ardet *dimitti*, quia *viderat* SALVTARE DEI. viderat omnia, quia viderat eum, qui videt, quæ fecit omnia. longioris vitæ tædebat, quia vitam veram brachiis tenebat: DEI SALVTARE, quod ſuſceperat in medio templi ſui. de quo Pſalmiſta, SVSCEPIMVS DEVS MISERICORDIAM TVAM IN MEDIO TEMPLI TVI. Vtinam (*Sodales*) nos iure ſubſequi canentem poſſimus, & ſimul ingeminare, SVSCEP. DEVS. MIS. T. I. M. T. T.! Scio plerique hodierno die ſacræ pompæ interfuiſtis. ſcio, non pauci, quem Simeon vlnis, ore recepiſtis: ſed vtinam vlnis animæ duabus, intellectu ac voluntate! vtinam vitam, non mortem! vtinam miſericordiam, non iudicium! vtinam SALVTARE, non damnationem! quomodo ſciemus id? inquiet aliquis. Si, vt Simeon, obedientes; ſi, vt Anna, DEO grati; ſi, vt virgines prudentes, cum lucernis ardentibus. Geſſimus, inquietis, cereas fortaſſis illas. nihil actum: niſi & illas, quæ his perſignificantur. geſtatio cerei proba eſt, inſtitutum Eccleſiæ eſt, Catholicis ante octingentos annos ſollemne, vt D. Ildephonſus & venerabilis Beda teſtantur: quin & à Conſtantini

Vt nos illum amplexemus:

ornati

obediētiâ, gratiâ. puritate & caritate.

SIMEŌ a radice deſcēdit שָׁמַע ſeamagh auſcultate: ſed Simeō à radice, שָׁמֵן Scamā, impinguare. Vide Caniſ. in Mari al.

fortaſſis

fortaſſis Magni temporibus, quod licet obſcurius à Cyrillo Hieroſolymitano ſubindicatur: ſed typica geſtatio eſt; puritatem exigẽs, quoniam opus apicularum; caritatem poſtulans, quia flagrat; exemplum & ædificationem proximi iubens, quia lucet. adeò magnum quid profitetur, qui cereum hodiernâ in pompâ præfert, qui feſtum celebrat PVRIFICATIONIS; nihil vt ſordium in ſe relinquat neceſſe, præſertim ſi puriſſimæ ſit VIRGINIS Sodalis. purificari illa voluit, non indiga puritatis: nullæ (Cyrilli Alexandrini verbis [a] vtar) fuêre ſordes in Virgine matre, vbi non fuerat concubitus cum homine patre: nullæ in eâ fuêre ſordes, quæ nec concipiendo libidinem, nec pariendo perpeſſa fuerat dolorem. Verùm illa purificari voluit, vt nos ad eluendas animi ſordes excitaret, vt legis Moſaicæ purgationem ipſa redderet puriorem atque ſanctiorem. Nec ſine causâ Eccleſia id nobis hoc menſe Februario proponit. nam nomen huic menſi, non à belli quodam duce, vt Græculi nonnulli nugantur, ſed vel à [b] Februis Lupercorum ſacris, vel à [c] Februo Ditis patre commentitio luſtrationum Deo, vel [d] vtramque potiùs ob cauſam; quòd eo mẽſe ciuitas luſtraretur, & Manibus iuſta perſoluerentur, & cuiuſuis generis Februa (ſic piamina vocabant) tunc in vſu, aquæ viuæ aſperſiones, far toſtum, ſulphura, laurei ramuſculi, pineæ virgæ, deſecta boum tergoribus lora, & aliæ de hoc genere quiſquiliæ. Quam ſuperſtitionem ſancta mater Eccleſia cupiens tollere, vt primùm potuit, PVRIFICATIONIS feſtum febriculoſis illis Februis, teſte Innocentio Pontifice [e], ſubſtituit, & vno nobis intuitu cunctam rectæ ac legitimæ expiationis rationem ante oculos poſuit: vt ita purificati, *in medio templi* DEI cum

Feſtum PVRIFICAT. cur hoc ritu celebretur?

a lib. ad Reginas de quinque hæreſibus, c. 5.

b D. Auguſt lib. 18. cõtra Fauſt. c. 5.

c Macrobius lib. 1. Saturnal. c. 3.

d Ouid. libr. 2. Faſt.

Iuuenal. in Saty.

Hom. de hoc die.

K Simeo-

Simcone *miſericordiam diuinam ſuſcipiamus*: *In*
vt nos ip- *templo* (inquam) DEI ſanctō, quod vos eſtis, *Soda-*
ſos expur- *les*, auctore D. Paullo; illo etiam teſte, qui ſcri- 2. Cor. 6
gemus. pſit, *Anima iuſti ſedes eſt* DEI. Quamobrem an- 16. Sap. 7.
faciendū te alia templum vobis iſtud à ſordibus expurgan- 27.
ad inſtar dum. Sordidari templa vaſaque templorum tri-
tēpli ma- bus maximè conſueuerunt; fumo, puluere, liquo-
teriatis, re: Animus iiſdem inficitur & contaminatur.
à puluere, (auaritiā) quid illi puluis aliud, quàm cupiditas opum ter-
renarum? quid fumus, quàm vana quædam aui-
& a fumo, (ambitione) ditas & ambitio honoris ac dignitatum? quid li-
& liquore. (Veneriis) quor, quàm lutulenta carnis libido? quínam alij
præter iſtos malorum ſunt omnium fontes? ſi eua-
Euerrēda cues, ſi ab illis te mundum exhibeas, bene mun-
iſthac omnia, dus, planè expiatus, verè digna pars hodiernæ pō-
pæ meritò iudiceris. Verùm enimuerò quia pa-
rum prodeſt morborum cauſas tenere, niſi ſimul
noris remedia; pharmacum nunc nobis & mali
medicina breuiter præſcribenda, id eſt, PVRIFI-
CATIONIS methodus explicanda. Mali huius ſiue
triplicis immunditiæ triplex quoque piamen in-
uenio, quod corporatarum rerum idem mentis
vento, noſtræ; ventum, aquam, ignem. puluerem ventus
(liberalitate) diſiicit; fumoſas & liquidas maculas aqua deter-
get, aut ſi firmiùs inhæsêre abſumit flāma. vt aura
puluerem, ſic auaritiam diſpergens & pauperibus
aquà, & largiens liberalitas fugat. Superbiā humilitas re-
(humilitate) tundit, quæ ſimilis aquæ per valles & ima delabi-
igne. (caſtitate) tur. Impudicitiā Amor DEI conſumit, qui prorſus
animas ignis inſtar accendit. Videtur id (nequeo
Nec ignarȩ medicinæ iſtius Gentiles. ſatis admirari) cæca Gentilitas intellexiſſe: cui
purgationum præcipua genera tria, flammis vſtu-
lari ex Hetruſcorum, aquis circumlui vel adſper-
gi ex Græcorum, vētis oſcilla cilleri ex Syri Phe- lib. 2.
recidæ diſciplinâ, vt Minæus Felix in Epithala-
mio

mio Mercurij & Philologiæ prodidit; eoque ſenſu poëtarum doctiſſimus ſuis inferis eaſdem tribuit expiationes:

„ ——— aliæ panduntur inanes

lib. 6. Aeneid. „ Suſpenſæ ad ventos: aliis ſub gurgite vaſto

„ Infectum eluitur ſcelus, aut exuritur igni.

Gentilium nos ritus non imitamur, potiùs deteſtamur: nec ab illis mutuamur, potiùs quæ à nobis accepêre, hoc eſt, ex litteris ſacris, vt iniuſtis erepta poſſeſſoribus, vindicamus. Deum OPT. MAX. ſequi & imitari aliquatenùs conamur. Ipſe mundum illum magnum ſemel aquis expurgauit, ſemel igne purgabit, ventis aſſiduè perflat vt emundetur. Ipſe mundum hunc exiguum (hominem dico) ſpiritus aurâ ſui purgat quotidie, igne caritatis purgat quotidie, fluentis miſericordiæ purgat quotidie; quodque facit quotidie, iſto potiſſimùm die paratus eſt facere, tum MARIÆ, tum IESV gratiâ. huius id oblatio impetrat, illius etiam Purificatio id impetrat; hanc nemo ritè celebrat niſi purus, illius nulli feſtum felix eluceſcit niſi purificato. Arbitrij eſt veſtri, in manu veſtrâ poſitum perire vobis fructum huius diei, an animæ veſtræ fructuoſum malitis illuxiſſe. perire quis vult? in ſordibus ſuis maneat, & computreſcat; puluerem animo non detergat, fumum non abluat, rubiginem non deterat, peculiari poſt obitum iudicio crimina ventilanda retineat, purgatoriis flammis cùm diſceſſerit expiandas labes reſeruet, vel vnâ ſecum æternis ignibus conflagrandas. O miſeros, qui talia mente conſilia voluunt! dementes, qui ad iſta non aduertunt! profligatosi qui negligunt vel contemnunt! Quanto ſatius hic cupiditatem excutere orationis aurâ, ſuperbiam abſtergere lacrymarum riuis, libidinem ab-

Non illos nos, qui ſanctuarii ſimiæ, ſed Deũ imitemur

ſumere flammâ caritatis! Abundè nos id hodie CHRISTVS docet, & vt poſſimus quod docet, neceſſaria largitur inſtrumenta. Quoniam ipſe eſt[a], quem Elias *in tenuis auræ ſibilo* cognouit: ipſius[b] *in manu ventilabrum* vt purget aream ſuam: ab ipſo Samaritis accipere iuſſa[c] viuas aquas, vnde qui biberit non ſitiet vnquam, ſed fiet in eo fons aquæ ſalientis in vitam æternam: Malachias eum vocat *ignem conflantem*, qui mundet argentum, & quaſi *fullonum herba purget filios Leui* (vos purgetô Sacerdotes DEI altiſſimi) quem Moſes vocat ignem conſumentem, vt conſummet non vt conſumat, vt perficiat non vt perdat: hunc ignem ſe *veniſſe in terram mittere*, & *velle vt ardeat* ipſemet profitetur. Hunc igitur ignem, hanc auram, hunc ventum nos hodierna feſtiuitas monet exſpectare.

quiprat, & prabet quibus vo lumus.

a 3. Reg. 19. v. 13. b Luc. 3. v. 17. c. Ioan 4 v. 13. c. 3. v. 2. Deut 4. v. 24. Luc. 12. v. 49.

CHRISTVM non potes imitari? MARIAM ſecundo loco tibi propone. Caritate feruebat, teſtatur id eius Viſitatio, teſtantur nuptiæ in Canâ Galilææ: florebat Humilitate, nomen *Ancillæ* teſtatur: Miſericordiâ & Liberalitate excellebat, id niſi foret, quomodo munerum à Regibus paullopriùs receptorum, ne tantum quidem illi ab eleemoſynis reliquum, vt agniculum hodie potuerit offerre? MARIÆ quoque perfectio præſtringit oculos, & conſequi deſperas? Simeon tibi ſit exemplar: *iuſtus* erat, pulueres cupiditatis excuſſerat: *timoratus* erat, nullus ergo locus fumoſæ ſuperbiæ: *plenus erat Spiritu ſancto*, fortior armatus improbam voluptatem eiecerat. Ventus in illo, ignis, & aqua, ſed ſpiritalia. Si nec Simeonem potes; quid ni ſaltem vetulam viduam in ſexu fragili? potes orare, in templo frequens eſſe potes, carnem potes ieiuniis domare, cum gratiâ gratiam acquirere potes & conſeruare, lethalis expers culpæ, diuino fre-

Si nequis CHRISTVM, *imitare* MARIAM.

Nequis imitare SIMEONEM.

Luc. 2. v. 25.

Ne hunc quidem? ſaltem ANNAM

no fretus auxilio potes degere, alioqui tibi NA-TVM ſuum non donat MARIA, tibi non ſuſcipit Simeon SALVTARE DEI: tibi nata Phanuelis non annunciat veniſſe Redemptorem. Te (mi homo) quiſquis huiuſmodi, quò mittam, quò relegem non habeo, non ſcio; niſi ad beſtias, non vt in arenâ cum illis depugnes, ſed vt in hac tuâ dementiâ ab iis erudiaris, quarum videris quàm ſanctorum exemplis malle vitam inſtituere. caue ergo ne ſis brutis turpior, ne belluis impudentior. Leæna ſi pardo corpus adultero commiſcuit, nō audet marito leoni ſe ſiſtere, niſi priùs diligenter aquis corpus abluerit. tu nequam, tu fornicatrix anima, te ſponſo tuo in conſpectum audebis dare, in templo eius, ad illius ſanctiſſimum altare, priuſquàm pænitentiæ ſacramento te ſedulò expiaris? Ciconiæ par cura puritatis, ſcilicet iniuriam thalami morte luituræ, ſi coniux perſentiſcat. Tu maleferiate DEVM ter maximum, qui zelotypum ſe & æmulatorem cōteſtatur; nō exhorreſcis? ah neſcis miſer, neſcis quā ſit horribile in manus VIVENTIS DEI incidere! Quid memorem elephātum? quid olorem? quorum neuter vel ad congreges, vel ad gregalium ſuorum illotus audet armenta reuerti, quando cum ſuo compare generi propagando fuit operatus. pudor illis tantus, honeſtatis cura tanta, vt vel eius rei pudeat, quam natura belluis, homini matrimonium permittit. Quis æquo animo patiatur hac in parte per bruta ſe ſuperari? quis ferat à Gentilibus vinci, qui ſacra nunquam attingebant, niſi priùs flumine viuo ſeſe adſperſiſſent? cui poſſit æquum videri, vt magnâ ſedulitate veſtes à pulueribus, tabulas à fumo, argentum à rubigine arceat; animæ maculas foueat & augeat, vel ſaltem non curet abſtergi? Nolite

Nec habes? quo mittam? ad beſtias nobiliores,

Leænam.

Ciconiā,

Elephantum.

Cygnum.

Peroratio.

(*Sodales*) nolite, per CHRISTVM, ita deſipere ſit potiùs Simeon antè oculos, MARIA ſit exemplar, ſit IESVS imago quam imitemini. Audite Apoſtolum CHRISTI clamantem, *Emundate manus, purificate corda duplices animo.* CHRISTI typum Salomonem audite; *Aufer rubiginem de argento, & egredietur vas puriſſimum.* Audite ipſummet SALVATOREM iubentem, *Sint lumbi veſtri præcincti, & lucernæ ardentes in manibus veſtris.* Eia igitur (SODALES) amoris diuini flammas, vel emortuas, vel langueſcētes, nouo pabulo virtutum excitemus in præcordiis noſtris; probè accenſas, verbis præluceamus, operibus diſpergamus; quæcumque vel digito attigerimus, omnia diuinis incendiis inuoluamus. ita fiet, vt ſicut hodie DEI FILIVS oblatus fuit in templo Hieruſalem terreſtris; ita noſter animus, expurgatus ab omni cōtagio, ſedenti in throno cęleſtis Hieroſolymæ lætus offeratur. vt ſicut ſenex Simeon ineffabili cū gaudio IESVM excepit: ita *longæuus* ille *dierū* nos excipiat cū lętitiâ inenarrabili & infinitâ. vt quemadmodū PVER hodie robur ac vires præſtitit defeſſæ ſenectuti: ita tunc per CHRISTVM & in CHRISTO renouetur vt aquilæ iuuētus noſtra, vt phœnix ex vmbrâ mortis & ſepulchri noſtri cineres effloreſcant. Nobis natus, nobis datus erit DEI FILIVS. veniet ſuper nos gloria DOMINI. tunc in pace nos dimittet, quia videbimus SALVTARE DEI. tunc cū Dauide ſine fine cantabimus; SVSCEPIMVS DEVS MISERICORDIAM TVAM IN MEDIO TEMPLI TVI. Hoc nobis præſtet, qui poteſt, qui vult, DOMINVS N. IESVS CHRISTVS; qui viuit & regnat in ſæcula ſæculorum. AMEN.

Iacob. 4. v. 8.

Prou. 25 v. 4.

Luc. 12. v. 2.

Dicta Leodici, M. D. XCI.

VIIII.

IN EODEM FESTO.

Propositvm.

Poſtquam impleti ſunt dies purgationis eius ſecundùm legem Moyſi, tulerunt illum in Hieruſalem, vt ſiſterent eum DOMINO. LVC. C. II. 22.

SI vel nos ab Angelis in cæleſtem illam Hieroſolymam, quam petimus, maculis peccatorum ſordidi inferri, vel ſine peccatis hoc vitæ ſpacium percurrere poſſemus; meritò hanc purificationis ſollicitudinem abiiceremus. Nunc quia cælorum ingreſſu quicquid impurum eſt excluditur, & nos dum hac aurâ vitali fruimur (SODALES) fieri nequit, quin ex mundi tetrâ colluuie cęni aliquid nobis adhæreſcat: ideo ſollicita ſalutis noſtræ pia mater Eccleſia hodiernæ feſtiuitatis iteratam quotannis memoriam, quaſi ſtimulum torpori & incuriæ filiorum admouet; vt paululæ & breuiculæ purgationis moleſtiæ, beatitudinem æternã præponamus. Equidem venio cum Euãgelico agricolâ non meum, ſed DEI ſemen in veſtri cordis terrâ bonâ ſeminaturus; quod opto vt fructum cẽteſimum, vel, ſexageſimum, vel triceſimum ſaltem ferat. Pauxillum quid ſationis adfero, farinæ myſticæ ſata tria: quæ tamen potens eſt qui quinque panibus tot millia refecit, vt hoc Sodalitatis corpus paſcant & ſatient multiplicare. Primum erit, de lege ipsâ Purificationis: proximũ de REGINA cælorum MARIA legi obtemperante: tertium de nobis ipſis, quorum

INTRODVCTIO à neceſſitate.

Propoſitio dicendorum.

I.

II.

III.

quorum illa cauſâ voluit obedire. nam & nos ſpirituales puerperæ ſumus, & nobis iſta lex myſticè promulgata, quâ LEVITICI cap. 12. DEVS iubet, mulierem quæ ſuſcepto ſemine maſculum pepererit, quadraginta; quæ verò feminam octoginta dierum ſpacio ſe pro immundâ gerere: quod purificationis tempus donec impleatur, arceri illam à contactu ſanctarum omnium rerum, & ab ingreſſu ſanctuarij ſanciuit. Naturalem huius temporis rationem, quam D. Eligius, Ericus, & alij Patres diligenter proſequuntur, omittam: placet potiùs, quod vtilius, myſticæ explicationi immorari. Sciendum animam fidelem, puerperam vocari: quæ concepto verbi diuini ſemine prolem vel maſculum, bonorum & ſtrénuorum operum; vel muliebrem mollium & ignauorum enititur. Purgationis tempus diuerſis hiſce puerperiis diuerſum. Quæ bonæ voluntatis vtero diuini verbi ſemen concepit, & operationis bonæ prolem effudit: id eſt, quæ viriliter à tenuioribus etiam labeculis purgare ſe conatur, vt purâ mentis intentione totam ſe candidam & lucidam DEO poſſit peracto vitæ curriculo exhibere; XL^ta illi dies purgationis ſuffecerint. Vt enim egregiè D. Gregorius Nyſſenus tradidit; quaternarius numerus ſignificat carnalem & corpori deditam vitæ rationem, eò quòd corpus noſtrum ex quatuor elementis conflatum ſit: ſed iſte quaternarius decies repetitur; vt moneamur hanc vitam corpori deditam ad perfectionem ſpiritualem perducere; vt non iam ſecundùm carnem, ſed ſecundùm ſpiritum ambulantes, mandatis DEI denario numero comprehenſis, totam hanc compagem corporis ſubiiciamus. Sic ritè expurgabimur. Breuiter id nos docuit Pſalmographus. cùm *in* hac vitæ *viâ*

Explicatur Moſaica lex, & ritus ſpirituali noſtro ſu[...] oper[...] accommodatur.

In hom. de Purificat.

hom. de ſancto occurſu.

Pſal. 118 in princ.

beatos

beatos dixiſſet *immaculatos*; probè ſubdidit, *immaculatos* eſſe, *qui ambulant in lege* DOMINI. nam iſti ſe totos emundant. ſiquidem duo emundant illa, quæ in nobis purificanda Patres cenſuerunt, intellectum & affectum: illum quidem, ſacrarum litterarũ ſcrutatione; iſtũ, DEI dilectione. Quare Rex idem, vt doceret, qui ſint illi quos *beatos* & *immaculatos* iudicarat; ſubiungit eos eſſe; *qui ſcrutantur teſtimonia eius, & in toto corde exquirunt* DEVM. tales enim conantur à ſe amoliri, quidquid diuinis oculis putant diſplicere; &, quia vident imperfectũ ſuum, neq. ſe dum in hoc corpore corruptibili degunt, quotidianis culpæ maculis penitus liberari poſſe; propterea per XL[ta] dies, per totũ huius vitæ decurſum, ſeriò ſe profuſis ex oculorum gemino fonte lachrymis; vno anteactæ vitæ deteſtatione, altero patriæ cæleſtis deſiderio; ſtudent eluere, vt expleto purificationis tempore in ſupernæ Sionis templum admittantur. Quæ verò deterior anima bonæ voluntatis gremio diuini verbi ſemen excepit, ſed prę imbecillitate, & maſculi caloris atque roboris penuriâ nõ niſi muliebre quid enititur, nec audet ſe metu doloris ac moleſtiæ, aut ruſtici pudoris & noxiæ verecũdiæ, vt par eſt, vndique perfundere, fortiter ſtringere, & aſperiùs detergere, puerulis aſſimilis; quorum manus ſcabioſæ, vel caput tineis opertum, qui lotionem aut pectinationem refugiunt, ſine quibus tamen ſerpit malum, & exeſt vlteriùs: ſic anima huiuſmodi nunquã vnico quadragenario ſe queat expurgare, ſed multum ex hac vitâ ſordium deferens, aliis poſt obitum diebus totidem neceſſe habet à noxis venialibus abſolui; donec octogeſimo die, hoc eſt, ſecundâ illâ expiatione, probè emaculata ſubire beatitudinis æternæ templum

D.Bern. & alij.

mereatur. Hoc purificationis curriculo expleto puerperis antiqua lex permittebat ſanctuarium introire, ſed non ſine munere. Iubebatur offerre vel agnum pro holocauſto, & pullum columbæ vel turturem pro peccato, vel duos pullos columbarum vel turturem, vnum in holocauſtum, alterum pro peccato. Quod holocautoma DOMINO gratiſſimi odoris erat, ſi rite concinnabatur. Ritus iſte præſcribebatur. *Auis oblatæ caput ad collum retorquebatur*: vt nos purificationis noſtræ tẽpore non erectâ ceruice ſuperbi, ſed arrogantiæ vertice demiſſo humiles incedamus. primus hic ad virtutem gradus. hinc incipe, qui DEO vel hominibus vis placere. abominatio DOMINO omnis ſuperbus, ſed & homines eum deteſtantur. pone mihi ſuperbum vnũ, humilem alium; ruat ſuperbus in infortunium, nemo miſeretur: ruat humilis, gemunt omnes, miſerentur, eunt ſuppetias; illum cui malè ſit dignum, hunc indignum cui non bene vociferãtur. *Rupto vulneris loco, ſanguis ſuper altaris crepidinem defundebatur*: vt nos non more Iudaico veſtimenta, ſed Chriſtiano ritu corda noſtra cõtritionis vngue ſcindentes, per confeſſionis portam quaſi ex vulneris hiatu ſanguinẽ, hoc eſt, peccata, in ſacerdotis aures effundamus. *Veſicula gutturis* (in quam cibum ſolent aues demittere) *abiiciebatur*: vt nos (quod præclarè fuit ab Euſebio Emiſſeno notatum) omnem vẽtris ingluuiem proiiciamus, hoc potiſſimùm ſacro, quod inſtat, Carnispriuio Quadrageſimali, quo rationi cõſentaneum eſt artiori (quod aiunt) zonâ perſtringere aqualiculum & præcedentium dierum conuiuiis abdomina nimis farta per inediam exinanire. *Plumæ deinde prope altare ad Oriẽtalem plagam proiiciebantur in loco, vbi cineres ſole-*

bant

Leuit. 12. v. 6.

Leuit. 1. ſub fin.

hom. in feſto Purificat.

bant reponi: vt nos morum leuitatem, & curioſitatis vanitatem lōgè abiicere, & quaſi poſt tergum proiicere diſcamus. nam cùm ad vitę exitum properemus, ad Occaſum tendimus: & quia vitæ dies optimos tranſegimus, Orientalis certè plaga poſt tergum eſt nobis. ideo nos hæç vana, ludicra, inania cuncta decet obliuiſci, quaſi præterita, quaſi nobis mortua, quaſi nos illis mortui: abiicienda in *Cinerarium*, penitus dico ſepelienda frequenti nouiſſimorum noſtrorum meditatione; quæ quibus aſſidua & ſeria, fieri nequit, vt vel frequenter, vel grauiter delinquant. Nam SPIRITVS SANCTVS teſtificatur in æternum non peccaturum, qui nouiſſima ſua memoretur. abiicienda ergo in *Cinerarium*: quia cinerum locus ſepulchrum, noſter locus; qui cinis ſumus & in cinerem reuertemur. Denique *aſcellæ auis confringebantur, & lignis igne* « *ſuppoſito ſuper altare adolebantur*. Monemur pra- « uos habitus animi abrumpere, & quæ ſcandalo ſunt abſcindere. pes tuus ſcandalizat te? præſcindatur. oculus? eruatur. nulla ſit vſqueadeo cōiuncta cognatio, nulla tam arta neceſſitudo, quam ſi peccandi fiat occaſio, non ſoluamus. Monemur etiam cogitationes noſtras coërcere, vt nobiſcum habitent, & nequeant ad noxia & ſuperflua dilabi. ſic enim fiet, vt animus humilis, contritus, confeſſus, continens, ſobrius, mortis memor, probè recollectus, deuotionis ardore ſuccenſus & abſorptus in preces feruentes erumpens, *holocauſtum* & *oblationē ſuauiſſimi odoris* ſe DOMINO præbeat. PARS II.

Non debet hoc iter vlli graue aut aſperum videri; quòd videt hodie pro exemplo nobis MARIAM ſexu fragili & ætate tenellâ præiuiſſe. Quid illi cum lege; quæ ſine virili ſemine conceperat, ſine concupiſcentiâ & concubitu imprægnata, de *Quomodo nobis exemplū præbuerint IESVS & MARIA.*

SPIRI-

SPIRITV SANCTO obumbrata, ſanctitatis & puritatis omnis fontem, ipſummet legiſlatorem ſine carnis corruptione, ſine ſanguinis aut ſecundarum ſordibus, ſine vteri apertione fuerat enixa? Lex illa vetabat *ne* purificationis tempore *ſanctum omne tangeret*: quid illi cum hac prohibitione? *Sanctum ſanctorum* aluo ſancta effuderat; manibus ſanctis in præſepio reclinarat, ſancto ſinu fouebat, ſanctis vlnis baiulabat, ſanctis vberibus adpectorabat, ſancto lacte paſcebat, & ſanctis labellis deoſculabatur. quo illam pacto legis prohibitio arcuiſſet ab *omni ſancto*? Cur agnū offerret balantē, quæ verū AGNVM mundi SALVATOREM pepererat lacrymantem, & tunc PATRI æterno filium offerebat lætantem? cur pullos offerret columbarum vel par turturum, cuius vita nihil niſi caſtitas, & innocentia, deuotio, & ſimplicitas fuit. Non erat profectò cur legi parêret, niſi vt cum filio iuſtitiam omnem impleret. Decuit hoc Natum, cur matrem dedeceat? Mater iſta iuſtitiæ, ſpeculum quoq. & exemplum iuſtitiæ fuit. Præterea legi paruit, quia nouerat ſuperbiam filiorum Euæ, promptam excuſare, tardam expurgare commiſſa. Malumus ah! malumus miſeri matrem antiquam imitari, *quærendo excuſationes in peccatis*; quàm nouam, nos à vitiis abſtinendo, & peccatum, vbi non cernitur, reformidando. Eua præuaricationis mater peccauit, & proteruè ſe excuſauit; MARIA mater redemptionis non peccauit, & quaſi peccaſſet purificationis legi obtemperauit. illam excuſatio perdidit; & maledictioni ſubiecit: hanc humilitas beauit, & *benedictam in mulieribus* effecit. Tanti nos moueat auctoritas exempli, ne de noſtrâ puritate præſumentes luſtralia pænitentiæ remedia ſuſcipere differamus:

Leuit. 12. v. 4.

Guaric. Abbas ſer. 1. de Purific.

Pſa. 140. v. 4.

Quā nos tamē diſſimiles.

Gene. 3. v. 13.

Luc. 1. 28.

ramus: ne quantò contumaciùs, tantò fallaciùs nos mundos & puros audeamus profiteri. Sanctus es, vel eſſe debes, vel eſſe te putas? an ſicut ſanctarũ ſanctiſſima quæ SANCTVM SANCTORVM peperit MARIA? Sanctum ſe profiteri quis audeat, Apo-
1. Cor. 4 ſtolum audiens *Nihil ſibi conſcium, non tamen in hoc* iudicio ſibi ſuo *iuſtificatum?* Pòſt, inquis, video, nunc aliis diſtineor, & valetudo ſpondet multũ æui ſupereſſe. Stulte, *quî* ſcis *an adiiciat hodiernæ craſtina vitæ tempora* vitæ mortiſque moderator & admenſor DEVS? rarò, rarò planè qui non eſt hodie, cras aptior futurus. Cur differas, quod an poſtmodum poſſe dabitur ignoras? Vtinam nos (votum eſt B. Guarici) vtinam, inquam, humilitatem illam haberemus in peccatis noſtris, quam verè ſancti habuerunt in virtutibus ſuis. Illi, quia ſe credebant impuros, verâ puritate nitebant: nos quia bonos, vel ſaltẽ non planè malos nos iudicamus, nihil reuerâ nobis in diuino conſpectu ma-
Isai. 46. 6. culoſius: *omnes iuſtitiæ noſtræ quaſi pannus menſtruatæ.* Nobis igitur exemplum MARIA præbuit humilitatis: illi filius præbuerat. Liber erat à lege Circumciſionis, vt peccator voluit circumcidi: Dominus omnis creaturæ; vt ſeruus hodie voluit offerri. Vah ſuperbiam humanam! Abiicimus iu-
Ierem. 2. 20. gum omne poteſtatis, dicimus; *Non ſeruiam.* Quæ nunc ſubordinatio in republicâ, in domibus priuatis, in ſcholis, in monaſteriis, & Eccleſiaſticis congregationibus? ſibi quiſque vult præeſſe, ſibi parêre: pueritia ferocit, iuuentus laſciuit contumax & effrenata; ſic aſſueta, ſic à parentibus edocta; primò parentes ipſos contemnere, mox magiſtratus odiſſe ac leges aſpernari, tãdem & patriæ bellum nefarium indicere. Cui puero parens non nauci, cui iuueni præceptor nõ pili, huic viro non
aſſis.

aſſis fuerint vel Reges, vel leges. His gradibus ad culmen iſtud ſcelerum peruenitur; cuius ruinâ tandem videmur opprimendi. Si proba fuiſſet educatio, vitæ quoque decurſus melior & commodior foret; & aliam Belgij noſtri iam penè defecti faciem haberemus. Nunc quam videmus, meritò patimur: quia perſiſtimus in contumaciâ, nec emendationis niſi leuicula quæpiam & ad momẽtum ſubrepens nos ſubit cogitatio. Quàm verendum, ne cuius nobis ad obedientiam & humilitatem ſpeculum proponitur, id noſtræ deſeruiat ruinæ ac damnationi! Poſitus iſte puer [a] *in ruinam & in reſurrectionem multorum. in ruinam* ſordeſcentium in ſordibus peccatorum; *in reſurrectionem* eorum, qui quas ſordes contraxerunt eluere conantur in ſanguine AGNI; [b] qui ſolus nos *lauit à peccatis noſtris*; qui [c] ſolus *poteſt facere mundum de immundo conceptum ſemine*; qui [d] *peccata rubra vt coccinum ſupra niuem dealbat*; qui, eſt [e] *quaſi ignis conflans & quaſi herba fullonum.* illius meritis purgamur. noſtrarum viriũm aut meriti non eſt expiatio, niſi merita noſtra gratiâ DEI & CHRISTI merito condiantur. Notum iſtud prophetæ; *Si laueris te nitro, & multiplicaueris tibi herbam borith, maculata es iniquitate tuâ coram me, dicit* DOMINVS. Sordes optimè nitrum abſtergit, nec minùs auctore Hieronymo fullonum herba, cui nomen borith: ſed nec vllum ſmegma, nec ſapo, nec nitrum, nec borith, abſque AGNI ſanguine peccati labem poſſunt tollere. non foret ille fuſus, altum facinus & atrior pice macula totum genus humanum occuparet. Aduentu primo venit miſericordiæ fluentis nos emundare: ſecundo veniet in iudicio & vltione. tunc *ignis ante ipſum præcedet, & inflammabit in circuitu inimicos eius.* Ignis conflans

a Luc. 2. 34.
b Apoc. 1. 5.
c Iobi 14. 4.
d Iſa. 1. 18.
e Malac. 3. 2.
Hierem. 2. 22.
Pſal. 96. 3.

conflans & purgans eos, qui locis expiatoriis amici detinentur; ſed inflammans, non conſumens pœnis conſumi neſciis inimicos, Satanam & Angelos eius: quibus accidit, quod lignis & auro. Nam quod conflatur aurũ, purius & melius flammis elabitur: quod inflammatur lignum degenerat in carbonẽ, & denigratur. ita bonos iudex viuorum & mortuorum *conflabit*; prauos autem *inflammabit*. Nec illud ocioſum, cõparari ab Hieremiâ IESVM, nõ aurifici, ſed igni cõflanti; non fulloni, ſed herbæ fullonię dealbanti. quoniã aurifex & fullo dealbationis & cõflationis dumtaxat ſunt adminiſtri. fornaculis ignem ille admouet, hic cretam pedibus ſubigit: ipſa verò borith dealbationis, ignis cauſa eſt purgationis. Concionatores, confeſſarij & ceteri homines, miniſtri ſunt dumtaxat. ſed CHRISTVS cauſa eſt expiationis noſtræ.

Radulp. Arden. ſer. 1. de Purific. Quemadmodum pro vt materiam ignis nactus eſt, vrit, calefacit, liquefacit, illuminat, corroborat, inflammat: ſimili modo SALVATOR in hunc mundum primò adueniens hominum frigida pectora calefecit, pectorũ duritiam liquefecit, peccatorum rubiginem exuſſit, infidelitatis cæcitatem illuminauit, originarij tabe dedecoris & ſeruitute dæmonis oppreſſos ac infirmatos corroborauit, deſidiâ languentes & acediæ torpore facibus amoris ſui inflammauit. Idcirco dictus, *ignis*: ſed cur *herba fullonum*? an quòd huic herbæ proprium veſtes emaculare ac ſimul dealbare? ſic ſanè CHRISTVS labes tollit animarum, & emaculatas Pario marmore reddit cãdidiores. Nouerat, Pſal. 50. qui dicebat; *Adſperges me* DOMINE *hyſſopo, & mũdabor*: (ecce prius illud) *& ſuper niuem dealbabor.* en tibi poſterius aliud Sed cur Malachias vtriuſque commeminit? nónne alterum ſufficiebat? nimirum

mirum vt omni hominum generi promptam paratam expurgationem in CHRISTO ſignificaret. ſunt quidam molles ac remiſſi animi, facilè cadunt, facilè reſurgunt: veſtimẽtis ſqualidis & ſordidis ſimiles cenſentur, quæ non multo negotio fullonis ars emundat. ſunt alij duri, ceruicoſi, quibus peccati occaſionem difficiliùs, quàm Herculi clauam eripias: ſimiliores hi ſunt metallis ærugi- noſis; non lotoris, ſed conflatoris, non herbæ borith, ſed fuſorij fornacis indigi cenſendi. Vtrumq.
Quæ cauſ ſa diſſime- [illegible]? cùm petenti cuiuis CHRISTVS præſtare ſit paratus, quî fit (*Sodales*) quòd adeò pauci perfectæ purificationis ante obitum beneficio potiantur? An quia tenacior nunc IESVS, aut parcior? nefas id cogitatu. *Non eſt abbreuiata*, nec abbreuiari poteſt, Iſa. 59. 1.
manus illa DOMINI larga, quæ *omne animal implet* Pſal. 144. 16.
benedictione. Mutari nequit miſericordia, quæ *vult omnem hominem* (qui ſibi non deſit) *ſaluum* 1. Tim. 2. 4.
fieri. An ergo quòd noſtra delicta patrum noſtrorum peccatis grauiora ſunt & deformiora? ſunt quidem illa, &

„ Ætas peior auis tulit Horat.
„ Nos nequiores, mox daturos
„ Progeniem vitioſiorem:

Sed illi medico animarum æqualiter omnes peſtes & vulnera curatu facilia. qui ſolâ voluntate animas creat, eaſdem perfacilè ſolâ ſanet voluntate. An igitur quia *non eſt reſina in Galaad*, neque Ierem. 8. 22.
prouidit Eccleſiæ ſponſæ ſuæ de pharmacis idoneis ad filios perſanandos? ignorat Sacramenta, & religionis noſtræ rudis eſt, cui hoc in mentem aut linguam venit. Nos igitur nobis ipſi deſumus, & quæ Mater Eccleſia proponit, quæ CHRISTVS Pſych Iatrus prẹſcripſit negligimus remediá nobis adhibere. Nos miſeros & miſerabiles! nemo eſt qui

qui non ſentiat, qui non purificationis egere ſe confiteatur. Et quis queat negare? quotidie cum cœno carnis noſtræ colluctamur: iugiter ambitioſis huius mundi fuliginibus decoloramur: aſſiduè picem illam inferni, quam dæmones ſufficiunt, malitiam & perfidiam contractamus: quomodo poſſimus, non inquinari, nõ denigrari, non conſpurcari? vix tamen vnum de cunctis millibus reperias, qui non tempus ad purificationem tributum ſæpenumero negligat. quotuſquiſq. dierum rationem init; examinat dicta, facta, cogitata; trutinat quod in iis ſorduerit, quid lauandum? omnes fermè ruſticum illum imitantur, qui exſpectabat, ——dum defluat amnis: at ille

Labitur, & labetur in omne volubilis æuum.

Amnis iſte, vita eſt iſta; *omnes* enim *ſicut aqua dilabimur*. Dies ad expiationem conceſſos velimus nolimus implemus. væ nobis ſi fuerint impleti, & purgatio nondum expleta: vt neceſſe ſit nos altero quadragenario illo igne expurgari, quo nihil durius, nihil acrius, aut acerbius poteſt excogitari. Certo certius eſt, neminem templum illud cæleſtis Hieroſolymæ ſubire, niſi prorſus expurgatum: & qui primis (vt dixi) XL^{ta} vitæ diebus id nõ præſtiterit, aliis XL^{ta} tẽpore quod corporis & animæ ſeparationem conſequitur, diebus perficere debere. Cauſſas autem tantæ negligentiæ præcipuas mihi cogitanti, non alia propinquior vel efficacior ſeſe obtulit, quàm quòd ſordium noſtrarum fæditatem & turpitudinem, vel nõ ſatis peruidemus; vel, per mentis elationem & cæcitatem, quod ipſi videmus, id alios latere volumus aut latere ſaltem poſſe ſperamus. Mater munditiæ & ſanctitatis ex lege non abnuit purgari: nos putidæ ſcelerum ſentinę, ſordium plenæ cloacæ, immun-

Horat. 1. Epist.

2. Reg 14. 14.

Nõ nullas tradit Guaric. ſer. 6. de Purific. ferè toto.

da Augiæ ſtabula, euerri & mundari recuſamus? Quantâ cum ratione Salomon exclamet! *Generatio quæ ſibi munda videtur & tamen non eſt lota à ſordibus ſuis.* quàm optimo iure miretur Iſaias, *quomodo facta eſt meretrix ciuitas fidelis plena iudicij?* quomodo fideles animæ, aliàs DEO dilectæ, quæque placentia DEO ſapiebant, nunc animarum adultero Zabuloni ſe *proſtrauerunt in omni colle excelſo* ſuperbiæ, & *ſub omni ligno frondoſo* concupiſcentiæ? quomodo, quod alibi idem propheta deplorat, *peccatum ſuum quaſi Sodoma prædicauerunt, nec abſconderunt?* pleroſque videas eò progreſſos dementis impudentiæ, vt comiſſationes & ebrietates ſuas deprædicent, fraudes ac deceptiones iactitent, in furtis & rapinis exſultent, in rixis & cædibus ſuperbiant, de libidinibus & nequitiis glorientur. iſtis facta eſt frons meretricis; cui proprium & peccare, & non erubeſcere. talis, vt idem Sapiens ſcribit, *eſt via mulieris adulteræ, comedit & tergit os ſuum, & dicit, non ſum operata malum.* deteriores etiam iſti. nam illa negat culpam: iſti commemorant & laudi ducunt. *Væ animæ illorum,* ſubiungit Iſaias, *quia reddita ſunt eis mala.* tam certum iſtorum præuidebat oculis interitũ, ac ſi iam pænas perſoluiſſent. Cum iiſdem DOMINVS per Hieremiam grauiter expoſtulat; *Quomodo dicis? non ſum polluta, poſt Baalim nõ ambulaui.* quaſi dicat, fruſtrà tibi blandiris, noui ego te, quàm tu teipſam meliùs. fallere me non potes. Vt ſcias me ſcire, quæ tegere conaris; *vide vias tuas in conualle, ſcito quid feceris.* videbam cùm faceres, & luce claritatis meæ penetrabam intimos animæ tuæ ſinus. Examina cogitationes, dicta, facta tua, inuenies te noxiam, impuram, peccatis ſcatentem. Quid illi? noluerunt ſeipſos iudicare:

Prou. 30. 12. — Iſai. 1. 21. — Ierem. 2. 20. — Iſai. 3. 9. — Prou. 30. 20. — cap. 3. — Hiere. 2. 23.

care: quamobrem à DOMINO diiudicantur. *Ecce* (ſubdit) *ego iudicio contendam tecum, eò quòd dixeris: Non peccaui.* Si nos ipſos diiudicaremus, à Deo non iudicaremur. Stulti, qui à Deo malunt. Non ita Iob prudens, quia ſciebat *ſe de mille vnum non poſſe reſpondere.* non ita Dauid, quia ſciebat *in cōſpectu eius non iuſtificari omnem viuentem.* Ideo maluit dicere; *Peccaui.* & meruit audire; DOMINVS *quoque tranſtulit peccatum tuum.* Aliorum de quibus Hieremias, merces; ignominia & ſumma infelicitas. hic euentus iudicij, & litis cum Deo conteſtatæ. pronunciat iuſtus iudex confuſione confundendos; *quomodo confunditur fur quandò deprehenditur.* tempus enim futurum (quis ſcit an non præ foribus?) cùm quas quidam nunc labes animi celare nituntur, cunctis *Angelis & hominibus ſpectaculum* factæ, patebunt: *quando* DOMINVS *illuminabit abſcondita tenebrarum & concilia cordium manifeſtabit.* Neque id tantùm. addit; *Manus tuæ erunt ſuper caput tuum* (vehemēter dolentium & quaſi deſperantium peculiarem habitum agnoſco) *quoniam* DOMINVS *obtriuit confidentiam tuam, & nihil habebis proſperum.* quid dictu breuius, ſed quid auditu terribilius dicatur? etenim ſi Beatitudo ſtatus eſt omnium bonorum accumulatione perfectus: certè ſumma infelicitas, ſtatus erit omni malorū accumulatione refertus: cumq; malum ſit boni priuatio, rectè definias miſeriam ſummam eſſe, ſi quis bonis omnibus careat, & malis proinde cunctis abundet. Nónne talis, qui *nihil habebit proſperum*: cùm nihil ſit proſperum, niſi quod idem bonum? Quid iam miramur vlteriùs, ſi cūcta nobis tam aduerſa? ſtolidi ſumus, ſi quid irato Deo, hoc eſt, inuita proſperitate, proſperum exſpectamus. *Humiliemus capita & corda*

1. Cor. 4. 5.

Hiere. 2. 37.

Boetij & ueteri definitio a D. Tho. & Theologis recepta.

Quid remedij

noſtra. nos reos agnoſcamus. reatum diluamus. puer hic, quem Simeon *in ruinam* multis poſitum affirmat, nobis erit *in reſurrectionem.* fuit in ruinam Iudæ, quia deſperauit: in reſurrectionem Matthæo quia maluit conuerti. fuit in ruinam latroni crucifixo à ſiniſtris, quia blaſphemare non deſtitit; in reſurrectionem crucifixo ad dextram, quia culpam agnouit: in ruinam Synagogæ, in Eccleſiæ conſtructionem: ad ſalutem purificandorum; ad damnationem eorum, qui ſordidi ſunt, & ſordeſcere gaudent, pecus ſuillum. Ita videlicet iubar iſtud ſolis lutum indurat, ceram liquefacit: ſanis oculis luce ſuâ lætitiam, lippis adfert dolorem: ſplendorem nycticoraces fugiunt, luſciniæ modulis argutis conſalutant. Diuinæ legis iugum Dei filiis leue & iucundum, filiis Belial aſperum & intolerandum, auium illi pennas iudicât, quarum onere ſuſtollēte in cælum efferâtur: iſti onus Æthnâ grauius, cuius oppreſſi mole ad inferos deprimantur. Faxit ille, qui in templo pro nobis offerri dignatus Puer, vt nos ſordes noſtras & cognoſcamus, & cognitas non modò non iactemus, ſed hoc ſancto IEIVNII inſtantis tēpore ſic eluamus; vt quemadmodum hodie DEI GENITRIX purificationis legi obediens oblatura Patri DEVM Filium aſcendit, ita nos per aquam baptiſmi & contritionis, per ignem caritatis & tribulationis traducti, in refrigerium ſupernæ Hieroſolymæ ab Angelo cuſtode perducamur: vbi diuinæ claritatis puriſſimo intuitu mundo cordis oculo perfruamur. AMEN.

Dicta Leodici, anno 1592.

VIIII.

IN EODEM FESTO.

PROPOSITVM.

Qui nocet, noceat adhuc: & qui in ſordibus eſt, ſordeſcat adhuc: & qui iuſtus eſt, iuſtificetur adhuc: & qui ſanctus eſt, ſanctificetur adhuc. Ecce venio citò, & merces mea mecum eſt, reddere vnicuique ſecundùm opera ſua. Ego ſum α & ω, primus & nouiſſimus, principium & finis. Beati qui lauant ſtolas ſuas, vt ſit poteſtas eorum in ligno vitæ, & per portas intrent in ciuitatem. Foris canes, & venefici, & impudici, & homicidæ, & idolis ſeruientes, & omnis qui amat & facit mendacium. Ego IESVS *miſi Angelum meum hæc teſtificari vobis in Eccleſiis.* APOCAL. XXII. V. XI.

RECITAVI (*Sodales*) edictum perpetuum perpetui Dictatoris IESV CHRISTI; vt retulit Ioannes Euangeliſta in admirabili Apocalypſis opere; cuius, Hieronymo teſte, quot verba tot ſunt myſteria. Ioanni Angelus reuelarat, Angelo SALVATOR noſter imperarat fidelibus per Angelos Pacis, concionatores, in Eccleſiis denunciari. Si quod anno toto tẽpus commodum, hodiernus ſanè dies commodiſſimus; quo PVRIFICATIONEM DEIPARÆ ſollemni ritu quotannis Eccleſia celebrat, biennio de hac PVRIFICATIONE iam egimus. quid proderit eam colere, ſi nos in noſtris ſordibus maneamus? æquum ergo, vt tertius annus, iſte noſtræ cedat expurgationi; non à corporeis ſordibus: ſed ab illis animæ

De noſtrâ agendum PVRIFICATIONE.

maculis quæ verè ſordes nuncupantur: de quibus Christianus poëta cecinit;

A ſordibus peccatorum quâ Angelus præcipit, ad- ditu præmio & pœnâ.

Prudent. hym. de S. Laurētio.

Peccante nil eſt tetrius,
Nil tam leproſum aut putridum:
Cruda eſt cicatrix criminum,
Oletq́; vt antrum Tartari.

Purificationem ab hac leprâ verbis iſtis Angelus præcipit, & obtemperantibus æternæ vitæ promiſſionem, ſuppliciorum æternorum nō obtemperantibus comminationem adiungit. Omnes hoc edictum mortales comprehendit, ſed eos potiſſimùm; quos occulta Dei iudicia in peius proficere permittunt. Non deeſt vnquam DEVS auxilio ſufficiente vllis peccatoribus; quoſdam tamen non tam efficacibus ſtimulis ad bonum vrget, quorum cor impænitens videt & abominatur. Vt enim Rupertus obſeruauit, Sordidorum ſeu peccatorum quatuor ſunt gradus. primus eorum, qui ſordidas voluptates animo pertractant, quorum multi per ignorantiam labuntur. ſecundus illorum, qui ſcelus actu patrant. tertius, qui ex conſuetudine delinquunt, & in peccatis conſeneſcentes vt plurimùm ex infirmitate peccant. quartus illorum denique, qui ſcelera ſua defendunt & excuſant; quos ex merâ malitiâ & ſuperbiâ patet delinquere: de quibus vix ſpei quicquā ſupereſſe DEVS docuit per Amos prophetam: *Super tribus ſceleribus filiorum Ammon, & ſuper quatuor non conuertam eum.* nam qui tribus gradibus emenſis in quarto conſiſtunt, eos Deus ſolet ſincere perire: & quia ſpes de talibus decollauit, ideo, vt audiuiſtis, eos DEVS alloquitur: non quidem præcipiens vt ſordidi maneant; ſed potiùs deterrens ne maneant, comminatorio illo & irriſorio genere loquendi vtens, quo ſolent homines irati ſubditos

Primaſ. & Beda in Apocal.

Genera varia ſordidorum, & quos hic Angelus alloquatur.

libr. vlt. in Apocap.

Amos c. 1. v. 13.

ſubditos malæfrugis compellare. ſiç enim domini cùm ſeruos vident otioſos & vagantes, ſtate (inquiunt) manibus complicatis, penſum negligite, nec rerum iniunctarum ſatagite. Sic laſciuientibus pueris præceptores, ludite, garrite, tempus terite, doctos in viros euadetis. at illi mentem ampliùs quàm verba ſpectantes, in opus incumbunt, iſti quoque libros reſumunt. Sic Rex ſapientiſſi-
Eccli.ca 11.v.9. mus; *Lætare ergo, iuuenis, in adoleſcentiâ tuâ, & in*
,, *bono ſit cor tuum in die iuuentutis tuæ, & ambula in*
,, *viis cordis tui, & in intuitu oculorum tuorum: &*
,, *ſcito, quòd pro his omnibus adducet te* DEVS *in iudi-*
,, *cium.* Eodem planè ſenſu hîc per Angelum DOMINVS; *Qui nocet*, qui proximos iniuſtè lædit, *noceat adhuc*; pergat lædere. *qui in ſordibus eſt*; ipſe ſibi turpitudinis & fœditatis conſcius, *ſordeſcat adhuc*; pergat profundiùs limo cui hæret infixus ſe immergere. *qui iuſtus eſt*; qui ſe abſtinet ab omni proximorum iniuriâ, *iuſtificetur adhuc*; in operibus perfectæ iuſtitiæ proficiat. *qui ſanctus eſt*; integer vitæ ſceleriſque purus, *ſanctificetur adhuc*; puritatem & munditiam maiorem in dies conetur adipiſci. Non illis ſupplicia deerunt: non iſtis condigna retributio defutura. nec munificentiæ meæ deerit quod largiar, nec iuſtitiæ quod infligam. illis æternum *væ, væ* futurum: iſtis *euge, euge* perpe-
,, tuum non defuturum. *Ecce citò venio, & merces*
,, *mea mecum eſt, reddere vnicuique ſecundùm opera ſua.* capiti remuneratio impendet. veniens veniet & non tardabit, *citò veniet.* quantum hæc horula vitæ momẽtum ad abyſſum illum æuiternitatis? *Merces mea mecum eſt.* eadem phraſi ſæpiùs aliis
Isai.c.40 v.10. locis DEVS vtitur: quia, quod rectè traditum ab Ambroſio, non eſt hominibus huius ſæculi ſimi-
In Apo cap.c.22 lis, feſtini ſunt in operis exigendis, tardi in re-

munerandis: quorum ideo ſera ſolutio, quoniam pecunias in locellis, locellos in marſupiis, marſupium in ſacciperio, ſacciperium in capſis, capſas in arcis, arcas centum clauibus obſeratas in locis ſubterraneis recondunt. quantæ molis & moræ hinc depromptam repræſentare! Sed CHRISTO cuncta ad manum, in cuius cũcta manu, qui cunctis pro cuiuſque indigentia largitur. Nil mirum. nam, vt hîc profitetur, ipſe eſt A & Ω, *principium & finis, primus & nouiſſimus*. erat, quando ſæcula non erant, erit quando ſæcula non erunt, omni principio prior, omni fine poſterior: ab ipſo bonitas ſanctorũ omnium manauit, ab ipſo præmium & gloria ſanctorum manabit. fidelem promiſſorem habemus, prædem locupletem nunquam vadimonium deſerturum. Nullus igitur pigritetur emendari. Sera nunquam ad bonos mores via.

Duplex puritas.

Nemo ſe putet nimis inquinatum, ſemper ablutio profutura. Subiungit Angelus; *Beati qui lauant ſtolas ſuas*. petitur ablutio, beatitudo promittitur. quantillus labor pro tanto præmio! *Stolas lauant*, qui ſtudent animi puritati. Aliquando mundatur anima in proprio ſanguine; ſic loti Martyres: aliquando in ſanguine tantùm AGNI immaculati; ſic loti quoquot iuſtificatione dealbantur, primùm quidem in Baptiſmi, deinde in Pænitentiæ ſacramento: de quo poſteriore lauacro hîc Angelum meminiſſe, nõ Tychonius [a] modò Donatiſta, ſed pleriq. Orthodoxorũ cenſuêre. Sanè in multis exemplaribus inuenias [b]; *Beati qui lauãt ſtolas ſuas in ſanguine* AGNI. vt vt eſt, ſolis puris ac mundis promiſſa beatitudo. Sic Pſalmiſta [c], *Beati immaculati in viâ*. Sic Eccleſiaſticus [d], *Beatus diues qui inuẽtus fuerit ſine maculâ*. Sic ipſa VERITAS [e]; *Beati mũdo corde, quoniam ipſi* DEVM *videbunt*. quia (verba ſunt

a Tych. hom. 6. in Apo. Ambro. Beda, Ausbert. Haymõ hic.
b M. S. nõnullis & impreſſis Pariſien.
c Pſalm. 118 in princ.
d Eccli. c. 31 v. 8
e Mat. 5. v. 8.

declam. in c.5. Matth. ſunt B. Chromatij Epiſcopi) munditia cordis & "
conſcientiæ puritas nullam nubẽ ad intuendum "
DOMINVM patiẽtur. Scitis eſſentialem beatitudi- "
nem in DEI viſione poſitã: hac ſoli puri perfruen- "
tur. Sed quomodo puri futuri? Si cor purũ fuerit,
toti quanti quãti eſtis puri futuri eſtis. ideo dictũ, *Quomodo adipiſcendat*
Pſal. 50. 12. *Beati mundo corde.* ideo petitum à *viro ſecundùm*
cor DEI, *Cor mundum crea in me* DEVS. prudentiſſi-
mè. quia cor, fons quidam eſt iugiter in nobis vi-
tam aut mortem ſcaturiens. nõne Sapientis illud
Prou. 4. v. 23. meminiſtis? omni cuſtodiâ ſerua *cor tuum*. nónne *cordis mũditia,*
& illud Redemptoris; *Quæ procedunt de ore, de cor-* "
Matt. 15. v. 18. *de exeunt, & ea coinquinant hominem. de corde enim* "
exeunt homicidia, adulteria, fornicationes, furta. hæc "
ſunt, quæ coinquinant hominem. riuus ergo ſordium "
à corde profluit. fontem purga, fluenta purgaris.
Matt. 6. v. 22. Confirmat Saluator alibi; *Si oculus tuus ſimplex*
fuerit, totum tuum corpus lucidum erit: ſi oculus tuus *& intentionis ſinceritate.*
nequam eſt, totũ tuum corpus tenebroſum erit. Ocu
Greg. li. 18 Moral. c. 13. lum DD. Gregorius & Auguſtinus, intentionem
interpretantur. Sed quomodo futurus oculus no-
Aug. li. 4. cõtra Iulia. c. 3 ſter purus? Eccleſiaſtem audi; *Sapientis oculi in ca-*
pite, ſtultorum verò intentio in terrâ. Ait ſapientem
Eccl. c. 2. v. 14. oculos ſuos in capite defixiſſe, illo ſcilicet, de quo
1. Cor. 11. 3. Paullus, *Caput viri* CHRISTVS id agunt, qui non
quæ ſua, ſed quæ CHRISTI ſunt quærunt: qui pro
CHRISTO quiduis ſubire, vt membra pro capite,
non detrectant: qui CHRISTVM vitæ ſuæ exem-
plar ob oculos ſibi ſtatuunt. *Stultorum* (ait) *inten-*
Pſal. 15. v. 11. *tio in terrâ.* ideo legimus; *Mali ſtatuerũt oculos ſuos*
declinare in terram. hoc eſt in ſeipſos, & amorem
ſui. Nos enim aſſumpti de terrâ, in terram reditu-
ri, nónne terra nuncupandi? Stulti ergo qui men-
tem terrenis deſiderijs affigentes, quæ ſua, non
quæ DEI, ſunt, quærunt, CHRISTVM caput abne-

L 5 gaturi,

gaturi,ſi ſatis alicunde magnum lucrum adfulge-
ret. Omnium hæc mala intentio malorum cauſa
eſt. Quapropter Ozeas propheta; *facti ſunt abomi-* Oſe. c. 9. v. 10.
nabiles (ait) *ſicut ea quæ dilexerunt.* idcirco Zacha-
riæ viſum, dimitti de cælo amphoram, cui nomẽ; Zachar. c. 5. v. 6.
Oculus eorũ in terrâ; & in amphoræ medio ſeden-
tem feminam, cui nomen; *Impietas*; vt doceamur
omnis impietatis matrẽ eſſe malam intẽtionem.
Vultis ergo pietatem animis inſerere? vultis era-
dicare genimina impietatis? intentionẽ in CHRI-
Hortãtur exemplo STVM adtollite. quãtam in eo cernetis puritatem?
adtollite pauliſper oculos vſq. ad empyreum DEI
thronũ, quid purius ipsâ puritate CHRISTO? quid
CHRISTI, ea quæ ad hanc, longo licet interuallo proxima,
tamen proximè accedit PATRONA noſtrâ Virgine
MARIAE, ſacratiſſimâ MARIA? quid Angelico illo exercitu?
Angelorũ, quid legionibus beatorum? omnes in AGNI ſan-
Beatorũ, guine ſtolas ſuas abluerunt. Deiiciamus oculos
noſtros, deiiciamus oculos noſtros (SODALES) in-
Cælorum, aſſuetos tantæ luci. Cæleſtem igitur orbem illum
ſtellimicantem, ſcintillantium, rutilantiumque
diſtinctum ordinibus aſtrorum reſpicite; duo po-
Solis & Lunæ, tiſſimùm luminaria magna, vnum vt nocti pręſit,
alterum vt diei præluceat: quantâ nitent clarita-
te? pudeat nos noſtrarum præ illis ſordium. hæc
tamen ipſa corã diuinis oculis ſicut veſtimẽtum
veteraſcunt, & flammis expurgabũtur. Demitta-
elementorum, mus, demittamus oculos nimis alta ſapiẽtes. Cer-
nitis quatuor iſta ſimplicia & impermixta corpo-
ra? ſupremũ ardens ceteris purius, impuritati no-
ignis, ſtrę interminatur, niſi lotione præoccupemus. fu-
gite oculi, fugite hunc ignẽ nimis rutilum, nimis
aëris, clarum, perferre diu non poteſtis. deſcendite ad
cõtiguam aëris molem: hic ille eſt, quo ſpiramus.
ſordium quàm ſit impatiens, docet vehemens &
præfo-

præſocans tuſſis, quam experimur, ſi vel minimum quid in aſpeiam arteriam incautè veſcentibus inciderit: docet quòd implens cuncta, ſordibus locorum quæ implet, non contaminetur. Quid fluēta & ferè tellurem Oceanus ambiens? *aquæ.* expuit morticina, cadauera non plus triduo patitur, & omnium ſubſeruit expurgationi. Sola pigra tellus iſta iacet immota ad ſordes, vtq́ue ſordida eſt, amat audire ſordium receptaculum. *non tamē terra.* dementes ſumus, ſi oculos noſtros in eâ defigamus. nam *ſlultorum intentio in terrâ.* Miſeri, ſi particulam diuinæ auræ, quæ viget in nobis, illi adfigamus. Supra hanc ipſam tellurem, quæ ceteris præſtant animantia, puritatis eſt cernere amantia. *ſed præſtantiorū ſuper eam animaliū.* Mitto ciconias, leones, elephantos. mitto domeſtica reliqua; quorum quo crebriora, hoc nobis vtiliora ſunt exempla. quid, quæſo, mellificis apiculis minutius? tantus iis puritatis amor, vt impuritatem appropinquantium aculeis etiam perſequantur. quid vilius beſtiolâ murilegulâ? ſi quantam adhibet curam corpuſculo lingulâ lauando & pedunculis extergendo, tãtam nos noſtræ munditiæ curam gereremus, confecta res foret. Nos ipſos intueamur. *noſtri quoque.* quàm externa illa membra, nares, ora, oculi, ſunt impatientia ſordium? odore tetro nares offenduntur. guſtat os aliquid parum probum? expuit; ſi nequeat, cum cõuulſione euomit. oculis pilus vel titiuillitium incidit? negant officium, lacrymantur, dolent, donec extrahatur. quid partes penitæ, quæ nobiliores de principatu certant, cor, iecur, cerebrum? ſi quid illis vel ſordidi humoris influat, vel vaporis mali aut fuliginis offundatur; quot ſtatim catharri, raucedines, grauedines; quot palpitationes & deliquia; quot obſtructiones, inflammationes, & alia ſymptomata?

mata? Solam ergo animam credimus adeò hebetem, & ſenſus boni expertem; vt non doleat, non infirmetur, ſi vel memoria labes præteritas retractes, vel intellectu fæditatum foueas imagines, vel voluntati noxias cupiditates & impuras libidines ingeras? offenditur, offenditur (CHRISTIANI) hæc imago DEI omnipotentis, quæ quo pulcrior, hoc deformiorem reddunt huiuſmodi maculæ. contrarium contrario appoſitum fit conſpectius, & in oculos ſe celeriùs penetrat. Offenditur DEVS, cùm in numiſmate ſuo non ſuam inuenit imaginem, ſed eius loco caracterem deprehendit hoſtilem. Ille vos (SODALES) ille vos hodie verbis Angeli ad puritatem adhortatur, & præmium præmiorum maximum pollicetur. Lauare vos vult ſtolas veſtras; *vt ſit poteſtas veſtra in ligno vitæ, & intretis per portas in ciuitatem.* Teſte Primaſio, *lignum vitæ*, crux eſt eius, qui in ligno vicit, qui ex ligno regnauit: qui ſe veritatem, viam & vitam eſſe pronũciauit. fructus ligni, iuxta Tychonium, eſt æterna beatitudo: quem fructum adſcendens in palmam ſponſa decerpere cupiebat. *Ciuitas* illa, cæleſtis Hieroſolyma eſt: *portæ* ſunt XII. Apoſtoli, per quorum doctrinam atque veſtigia nobis (vt optimè tradũt Victorinus Martyr, & Arethas Cæſarienſis) patebit aditus in illã feliciſſimam manſionem. Quid igitur Apoſtoli præcipiunt? vnum ſapiunt omnes, vnum docent. omnium nomine D. Paullum audite ſic Corinthios alloquentem; *Has igitur habentes promiſſiones cariſſimi, mundemus nos ab omni inquinamento carnis & ſpiritus.* ab omni planè: nihil ſordium relinquendũ. Nam *modicum fermentũ totam maſſam corrumperet. Hoc enim ſcitote intelligentes, quòd omnis fornicator, aut immundus, aut auarus (quod eſt*

Accedit præmium æterna beatitudo, &

lib. 5. in Apoc.

hom. 5.

Cant. 7. v. 8.

in hunc lo ũ Apoc. c. 21

2. Cor. 7. 1.

1. Cor. 5. 6.

Ad Ephes. 5. v. 5.

eſt idolorũ ſeruitus) non habet hæreditatem in regno CHRISTI *aut* DEI. Nam in ciuitatẽ illam *non intrabit aliquid coinquinatum, aut abominationem faciẽs.*
Apoc. 21.27. Audite quod initiò propoſui Edictũ IESV Angelico præconio promulgatũ ſordes omnes proſcribens; *Foris canes, & venefici, & impudici, & homicidæ, & idolis ſeruiẽtes, & omnis qui amat & facit mendaciũ.* quàm paucis totã ſcelerum ſentinam exhauriens omnes immũdos excluſit? nihil in his verbis perplexum, nihil tenebroſum, luce cuncta clariora. quamobrẽ, vt rectiſſimè cenſuit Primaſius, *his hominibus* non diligentia adhibenda eſt exponendi, ſed ſollicitudo impẽdenda cauendi.* prę ceteris autẽ impendenda cauendæ impudicitiæ; quæ blanda peſtis nunc (ô Sodales) *veſtram per vrbem totã maximum exortum eſt malum.* Vellem de hoc dicturo, Archytam mihi liceret imitari; quẽ cùm ad ſpurcum quid dicendum rei propoſitæ ſeries cõpelleret, nihil quidẽ dixit, ſed parieti vt auditores legerent inſcripſit. quid agam? nec carbo, nec ad manum creta eſt. quibus dicã verbis, quod nec patitur pudor me diſertè dicere, nec ratio ſinit aut zelus DEI penitus tacere. parcite quæſo, parcite: non poteſt res tã flagitioſa verbis planè virgineis explicari. ſat erit vitare ſermonẽ prætexatum. Vbi iam priſcus pudor? vbi cãdida caſtitas? vbi roſea verecundia? quæ nos ceteris gẽtibus cõmendabat? exſulat pudor, caſtitas expulſa, verecũdia cõculcata, ô decus adiacẽtium prouinciarũ, qualem te mores exotici deformarũt! credẽtne ſera poſteritas, tardè ſemper credula, huc impudẽtiæ & impudicitię, & impurę obſcænitatis malũ erupiſſe, vt non impunita modò, ſed & laudata ſit quo fœdior hoc crebrior? vt ad diuitias & honores aditus hâc pateat, & proximi ad dignitates & publica munia gradus

* Forte leg. nominibus.

gradus per dedecus & flagitia ſtruãtur? Mitto circulos &conuiuia ganeonum,& ſellulariorum. digna dignis vocibus ſi paſſim perſonent,minùs mirandum,minùs dolendũ.illud quis ferat,quis non ingemiſcat,in ſummi ſubſellij virorum (ſi hoc digni nomine) mẽſis Sybariticis, nulla frequentiùs colloquia ſeri quàm de nequiſſimis fæditatibus? Sed quid verborum impuritatem miremur; cùm nec capitis quidem honeſtati parcatur? capitíſne honeſtati parcitur, quando in conuiuiis *Phallo-vitrobuli* regnant? quando non oculis & auribus, ſed, quod vel dictu nefarium, obſcænitas vitrea incurrit ori? ſiccine petulca ebrietas capitis & imarum partium tollis diſcrimina? ſiccine fas & nefas exiguo fine libidinum vino madidi diſcernitis? tantine vobis Neæræ Circæum illud poculum miſcenti & propinanti placere? ſiccine vos femineæ petulãtiæ ſubſternitis,vt in ſcortilli gratiam, CHRISTI IESV gratiam nihili pendatis? ô ſpurci oris homines! ô animas diabolares! Scitis quàm proſciſſi veterum ſcriptis Lesbij, quàm infamis olidus ille ſecundus à Iulio Imperator. Sed illi cæci fuêre,& veritatis lumen illis non illuxerat.de Chriſtianis, quis vnquam talia fando inaudiuit;quis comperit vnquam legendo?certè de famoſis illis trium lurconum Caligulæ, Neronis,ac Vitellij cænis nihil ſimile proditum. ſolùm inuenio Heliogabalum,monſtrum & portentum magis quàm hominem, vaſa libidinoſis inquinata ſchematibus appoſuiſſe. *Vitreo bibit ille Priapo*, vt ait Satyricus. fecerant idem priùs pauci & propudioſi, quibus Iuuenalis & Plinius æterna meritò ſtigmata inuſſerunt. ſed vt cunctarũ ſordium, ſic & harũ diligẽtiſſimus Heliogabalus. hoc ſibi placeant dedicatore : hoc auctore glorientur. Quid

ad hanc pudoris iacturã maculæ queat accedere? Nõne diri huius poculi figura illud dici poteſt in Apocalypſi, quod magna meretrix propinauit; *ſedens*, etiam, *ſuper aquas multas, cũ qua fornicati ſunt Reges terræ; & inebriati ſunt qui habitãt terram de vino proſtitutionis eius?* vah poculum fædum, poculum dirũ, poculum execrabile! ô inſenſati, quis adeò vos faſcinauit, vt ex faſcino biberetis? vt Chriſti nomẽ profeſſi, & CHRISTI ſacris initiati, hunc beſtię characterẽ tantum non labris inſculperetis? Heu quantũ abſunt hi mores à vulgi etiã moribus! non dico à moribus Sacerdotũ aut Monachorum; nõ dico à moribus virginum & honeſtarum mulierum, non dico à moribus adoleſcentium & virorum honeſtiorum. ipſi illi pugiles, & athletæ, & gladiatores. ſoliti curando corpori curã primã adhibere; ſoliti corpora coram multitudine nudare; prę noſtris, quos carpo, comiſſatoribus, Curij certè & Catones cẽſendi. Clythomachum (de ceteris ſilebo, contentus vno) Pancratiaſten memorant; ſi in bruta incidiſſet naturæ operantia, viſum auertere, ſi qua in conuiuiis verba minùs honeſta proferrentur, è mensâ ſolitum ſurgere. Verùm belli noſtri conuiuæ auribus ad impudicos ſermones patulis & arrectis; oculis libidine & mero fractis atque natantibus fas ſibi ducebant quicquid nefas erat. Eant, eant oris homines impurati (ſi quid oris reliquum) poſtquam per obſcenitates bibêre: accedant ſcelesti ad puris viuificum, impuris lethiferum & tremendum altaris myſterium. CHRISTVS, (ô bone Deus, nimium patiens, longanimis & inexhauſtę miſericordiæ!) CHRISTVS (horreſco cogitans) CHRISTVS ne ſubibit os, quod obſcænitas tanta ſubiuit? labra calice Dei proluent, quæ dæmoniorum calice polluerunt?

Apoc. 7.

Aelian. lib. 3. variar. hiſt.

luerunt? Non metuunt, non expaueſcunt ne quod Ozæ arcam temerè tangenti quondam, id ipſis nunc accidat, & repentinâ nece Dominus profanos exterminet? non reformidant, ne fortè; ſicut Iſcarioté proditorem poſt panis buccellam, eos quoque Satanas inuadat? cedo, character, ille; quem manu geſſerunt, quem ori ingeſſerunt; cuius alterius character, cuius teſſera, cuius ſymbolum fuit? Sciunt qui Bacchi Orgia, qui Veneris Cypriæ myſteria, quo ritu, quibus initiationibus celebrari ſolita non ignorant. Suum ille ſymbolum recognoſcet, ſuos ſibi myſtas vindicabit. Sed manum age tandem de hac camarinâ. ad tam ſpurcum fœtorem iam videor mihi videre nauſeabundos: equidē vel cogitatio ſola, ſtomachum mouit commemoranti. Quęſo quid libatione tali proſperum exſpectet Reſpublica? nónne meritò maximè metuendum ne talibus poculis calix iræ Dei ſuccedat? ſucceſſit ſanè iam & potari abſynthio belli, famis, & peſtilitatis felle incepimus, & innocentes noxiorum ſupplicijs in hac vitæ peregrinatione paſſim inuoluuntur. At illos comiſſatores maius ex magno malum manet, niſi reſipiſcant. Minatur diſcipulus dilectus IESV, iis qui non dicam in ore, ſed qui vel in manu ſuâ beſtiæ characterem acceperint; *bibituros de vino iræ Dei*; minatur *cruciandos igne & ſulphure, & fumum flammarum*, quibus conflagrabunt, *aſcenſurum in ſæcula ſæculorum*.

[Margin: 1. Reg. 6. 7.] [Margin: Apoc. 14. 10.] [Margin: *& ſi contemnas, æternum ſupplicium.*]

Nos verò (*Sodales*) velis remiſq. à futurâ venturaque fugiamus irâ, & veſtimenta ſanguine Agni abluamus. Si fœditas huiuſmodi alicui veſtrûm offeratur; per ſalutem vos veſtram, per cui vos deuouiſtis ſacratiſſimæ virginis obſequium, per Saluatoris noſtri pretioſiſſimum ſanguinem quo

[Margin: *Epilogus.*]

quo dealbati fuiſtis, obſecro, obteſtor, adiuro; ſubeat animum virilis & iuſta indignatio. Zelamini diuinum honorem, probrum veſtrum repellite. Solo vitream obſcænitatem illidite, vel ſaltem excidere manibus ſinite, vt confringatur. Sancta confractio, quæ pudoris damna reſarciet. felix illiſio, quæ conſcientiam tuebitur illæſam. Sic ablutos animi maculis, ſic exutos ſtolam corruptionis & miſeriæ, IESVS, iudex viuorum & mortuorum, induat ſtolam incorruptionis & gloriæ: vt in ciuitatem Ieroſolymæ cæleſtis intromiſſi, fructum ligni vitæ pacificè poſſideatis.

Fiat. Fiat.

Dicta M. D. XCIII.

XI.

IN FESTO ASSVMPTIONIS BEATÆ MARIÆ.

PROPOSITVM.

Ipſe intrauit in quoddam caſtellum, & mulier quædam Martha nomine excepit illum in domum ſuam, & huic ſoror erat nomine Maria, &c.

LVCÆ CAP. X. 38.

Luc. 10. 38. QVOD hodierno die ex D. Lucæ hiſtoriâ Euangelicâ (SODALES) audiuimus de SALVATORE noſtro IESV CHRISTO; ingreſſum in quoddam caſtellum, & à duabus ſororibus, Marthâ & Mariâ, hoſpitio exceptum; id ſatis nequeo mirari noſtri temporis Nouatoribus idoneum

(Butzeró & alii apud Caniſiū)

(Abſurdi & leues hæretic, qui negāt Euāgeliū ſeſe congruere.)

M

neum viſum in quod incurrerent. Ipſam fortaſſis glorioſæ Virginis DEIPARÆ *Aſſumptionem* in cælos negare non audebant, gnari feſtiuitatẽ à Græcis ſimul & Latinis, etſi non eodem nomine, eodem tamen cultu & honore, ab initio ferè naſcentis Eccleſiæ celebratam. cogebat tamen illos aliquid contra Romanam Eccleſiam effutire ſpiritus ille vertiginis; quo, Baſſaridum in morem, aguntur, rotanturque. quare cùm in rem ipſam non valerent; in annexa rei ſibi cenſuerunt arietandum, ſed ariete exarmato, & betâ languidiore; quo ſibi tamen mirè placent; irriſionis atque conuiciorum. Hîc ſe nactos bellam volunt occaſionem videri; quaſi nihil Euangelicæ hiſtoriæ cum ſollemni die cõmune; nil VIRGINI cum Magdalenâ; nil DEIPARÆ cum ſollicitâ Marthâ; nil hoſpitio Bethaniæ cum ASSVMPTIONIS triumpho.

Partitio orationis. Quare, DEO dante, conabor efficere, vt probè cognoſcatis edentulam iſtorum maledicentiam, & ſimul nihil aptius potuiſſe hoc Eccleſiæ inſtituto excogitari. Oſtendam primò DEIPARAM
1. CASTELLI imagine nobis optimè adumbratam:
2. eandem quoq. ſimul Martham & Magdalenam
3. eſſe myſticam: tum quid præmij & coronæ, pro
4. his officiis, ſit adepta: denique quid hîc nobis propoſitum quod imitemur.

Intrauit IESVS *in quoddã* CASTELLVM. Scitis Bethaniam vocatum. Sed hoc nobis quod quęſo CASTELLVM denotet, niſi DEI matrem? quæ meritò *Bethania* totius obedientiæ verum domicilium, cuius illa vox perpetua; *Ecce ancilla Domini*. Meritò CASTELLVM; vt cui nihil eorum defuiſſe reperias, quæ ad caſtellum firmiſſimum, vel arcem munitiſſimam, vel ciuitatem refugij inexpugnabilem queant deſiderari. Ingrediamur cogitatione hoc

MARIA, Bethania, ab analogiâ:

eadẽ CASTELLVM ab omnibus castelli laudibus;

Luc. 1, 38.

ne hoc caſtellum, cuncta interiùs & exteriùs luſtremus. Notum caſtella ſex laudibus cenſeri; architecto, ſitu, arte, præſidio, armis, & annonâ. Præluſtria iſta omnia in DEI GENITRICE; quam ædificauit non nouitius aliquis Baptiſta Leo, Durerus; *Architecto:* vel Sorlius, nec veterum alius architectorum nobilium Philo, Dinocrates, vel Vitruuius; ſed Architector ille Princeps totius orbis DEVS, ipſe fun- DEO;
Pſal. 86. 5. dauit eam altiſſimus: vt non ſit prudentis exſpectare aliam perfectiorem architectionem. Elegit *Situ, tùm fundamēti, in* ſitum naturâ munitiſſimū, & fundamini iaciendo accommodatiſſimum. Lectum vobis crebrò, de vero ſapiente domum extruente permanſuram.
Matt 7. 24. *Sapiens* iſte *vir ædificauit ſuper petram, & de-* ,, *ſcendit pluuia, & venerunt flumina, & flauerunt vē-* ,, *ti, & irruerunt in domum illam, & non cecidit.* ra- ,, tionem quæritis? ſubiungitur; *fundata enim erat* *firmâ petrâ.* ,, *ſuper firmam petram.* palàm eſt *Sapientem* hunc virum ipſam eſſe Sapientiam æternam DEI, coniunctam æternæ Omnipotētiæ (idcirco dixit non ſolùm *ſapientem*, ſed *ſapientem virum*; quod nomen conſtat à viribus & virtute deductum.) *domum* verò, quam ab æterno ſibi mente conſtruxerat, MARIAM eſſe. quid enim fuit, quod illam MARIAE conſtantiâ: potuerit ab amore DEI demouere? quid de ſtatu Conſtantiæ deiicere? quid in aduerſis deprimere, in proſperis efferre? *Deſcēdit* imber afflictionum, inundarunt amnes perſecutionum, (nam ipſa in filio paſſa, quicquid in ſe filius) *flauerunt* flabra maledicentiæ, *irruerunt* in illam: non modò non cecidit, ſed ne hillum quidem concuſſa fuit. quare putatis? *quia fundata erat ſuper firmam petram.*

Petram, nō in demiſſis triuialium iſtarum virtutum vallibus iacentem, quas in corrupti ſæculi *tum loci editi, in monte* huius hominibus cernimus, ſed cæleſtiū illarum,

 quas

summæ virtutum. quas in Apoſtolis, & aliis Heroibus noſtris, ipſo etiam IESV Heroum Heroë ſuſpicimus, virtutum ſolidarum, perfectarumque Nam, teſte Dauide;
» *fundamenta eius in montibus ſanctis*. celſis illis ſum- Pſal. 86.
» mæ collibus ſanctitatis. *Multæ virgines congrega-* in prin.
» *uerunt ſibi diuitias, ſed ipſa ſupergreſſa eſt vniuer-* Prou. 31
ſas. Hæc loci conditio: munimēta ab arte & ope- 29.

Ab artis munitionibus; foſſam, ribus haud minora. Principio DEVS *caſtellum* circumdedit *foſſâ* latâ, profundâ, perpetuâ. de quâ pſalmographus; *Fluminis impetus lætificat ciuitatem* DEI. Pſal. 45. a. 5. Fluenta memorat, non tenues riuos; impetus ruentium aquarum, non torporem ſtatiuarum. Hanc foſſam, nulla (credite) ſuffoſſorum manus; quod aliquot maximis amnibus legimus cōtigiſſe; queat exſiccare, fluminis lapſu in alium alueum coacto: nulli ſe poſſint in fundum vſque vt ſuffodiant, peritiſſimi licet vrinatores penetrare: nulli robuſtiſſimi natatores queant nando traiicere. Quoniam eſt fluuius diuinæ Miſericordiæ; cuius abyſſus multa, profunditas immenſa, latitudo infinita, impetus inſuperabilis perpetuis gurgitibus redundans.

Miſericordiæ DEI; vallo, Sanctitatis; muro, Caſtitatis; antemurali Humilitatis; Poſt foſſam ſtatuit *vallum* inuiolabile ſanctitatis, & *murum* cū *antemurali* impenetrabili. murū Caſtitatis, & antemurale Humilitatis. quia malè tuta Caſtitas, quam nō munit Humilitas: nec ſatis decora Humilitas, quam Caſtitas non exornat. Inteſtinis hoſtibus, carnis partiariis, Caſtitas reſiſtit: vim dæmonis & mundi, hoſtium externorum, Humilitas infringit.

& turribus, virtutum aliarum; quarū ſignificatio deducitur ab Etymologiâ nominū Hebræorum; In hoc muro turres editiſſimæ, non illæ Cyclopum fabuloſæ, nec ludicræ Lamiarum turres: ſed vera turris illa *Phanuel*, nunquam ſubuertenda; quam vidit DEVS, cùm *adſpexit Humilitatem ancillæ ſuæ*: Iudic 8. 8. quæ vidit DEVM ceteris clariùs, poſtquam hodie Ezec. 30 6. meruit in cælum aſſumi. Non turris *Syenes*, ini-

micitia-

Iere. 31. v. 38. micitiarum; ſed turris *Hananëel*, miſericordiæ
DEI. per MARIAM pax mundo genita, illa ramum
Luc. 13. 4. oliuæ columba attulit. Non turris *Siloë*, ſpoliata
& ruinoſa (numquam MARIA cecidit, vel gratiâ
Cant. 4. 4. caruit) ſed turris refugij pauidis, *turris Dauid* (ſic
vocat Salomon) *quæ ædificata eſt cum propugnacu-*
lis. Has turres ſeruat lectiſſimorum militum ma- *& præſidio mili-*
Cant. 3. 7. nus. hîc enim lectulus *Salomonis*, *quem ſexaginta* *tum,*
„ *fortes ambiunt ex fortiſſimis Iſraël, omnes tenentes*
„ *gladios & ad bella doctiſſimi*. Neque hoc tantùm:
ſed, vt qui vi nequeunt vinci, fraude ne capian-
„ tur, inſopiti & cauti additur propterea; *vniuſcuiuſ-*
„ *que enſis ſuper femur ſuum propter timores noctur-*
„ *nos*. Lectulus iſte beata VIRGO eſt, in quâ tot mē-
Eccli. 24. 12. ſibus verus Salomom requieuit. ait ipſa; *Qui crea-*
uit me, requieuit in tabernaculo meo. hunc lectulum
floridum, ſuauefragrantem, deliciis refertum, cu-
ſtodiunt omnes Angeli, & omnes omnium ſęcu-
lorum athletæ fortiſſimi, beati incolæ cæli, quos
ſexagenario numero comprehenſos Philo Car-
in d. c. 3 pathius & Theodoretus ſcripsêre. Præſidiariis *& præfe-*
Præfectus idem, qui ædificator arcis, DEVS Sa- *cto præſidij DEO,*
baoth, DEVS victoriarum, verum belli paciſque
Pſal. 45. 5. Numen. *Sanctificauit* (loquar cum Dauide) *taber-* “
naculum ſuum Altiſſimus. Deus in medio eius non “
commouebitur: adiuuabit illam manè diluculo. Ab “
æterno tueri conſtituit, nunquam deſeret, tuebi-
bitur ab initio conceptionis, in illum æternitatis
finem infinitum, terminum interminum. aderit “
Cant. 7. in prin. matutinus, aderit nocturnus. *Quid* ergo *videtis in* “
Sunamite, niſi choros caſtrorum? Verè DEI GENI- “
TRIX *terribilis eſt* hoſtibus filij ſui, *vt caſtrorū acies*
ordinata. Cunctas (canit Eccleſia) hæreſes ſola in- *& telis*
teremit in vniuerſo mundo. Quid de telis & ar- *atque armamenta-*
mamentario adiiciam? dixi de gladiis, idem de re- *rio;*

virtuti bus omnigenis: liquo armorum genere, quæ propulſandis vel infligendis vulneribus poſſum docere. *Sicut turris Dauid collum tuum, quæ ædificatur cum propugnaculis: mille clypei pendent ex eâ, omnis armatura fortium.* Nihil ibi deeſt, quo puritas animi defendi poſſit, & debellari principes tenebrarum, quibuſcum nobis acris & continua colluctatio. Millenarius ex decenario centies ducto naſcens omnes numeros perfectè complectitur. quamobrem hoc numero SPIRITVS SANCTVS fuit vſus, vt ſciamus nihil noſtro caſtello defuiſſe armorum, vt Græci Latinique Patres prodiderunt, & Chaldæa Paraphraſis R. Ioſeph clarè & diſertè omnia fortium armorũ genera illi adſcribit. Reſtat commeatus & annona, ſine quâ nulla toleretur obſidio. hîc verò cuncta non ad parcum modò victum neceſſaria, ſed ad opes quoque & copiam abundè congeſta. Vultis panem? en vobis *panis Aſer*, panis viuus, panis *pinguis delicias præbens regibus, habens omne delectamentum in ſe, & omnem ſuauitatem ſaporis; qui deſeruiens cuiuſque voluntati, ad quod quiſque vult conuertitur.* MARIA namque *terra* eſt *benedicta*, quæ frumentum hoc lectiſſimum protulit; & panarium eſt fidiſſimum, in quo panis iſte dulciſſimus adſeruabatur; & clibanus eſt accēſus, qui libum iſtud mellitiſſimum SPIRITVS SANCTI excellentiſſimi dulciarij operâ pinſitum & permixtum, nono menſe nobis exhibuit. Sed *non ex ſolo pane viuit homo*, potu indiget. In hoc caſtello *fons ſignatus hortorum, puteus aquarum*, inexhauſtus; cuius figura præceſſit puteus ille *viuentis & videntis*. Nã ex MARIA, *quando venit plenitudo temporis*, ortus auctor vitæ, & qui omnia videt, omnia conſpicit, omnia nouit, & viuificat DEVS. in ipsâ *fons aquæ ſalientis in vitam æternam*,

Margin notes: Cant. 4. 4. — Theod. Iultus Orig. & D.Greg. in d.c.4. Cant. — commeatus denique & annona — pane, CHRISTO; — Gen. 49. 20. & Sap. 16. 20. — Mat. 4. 4 — potu, fonte gratiæ diuinæ. — Cant. 4. 12. — Gen. 16. v. 14. & c. 24. v. 62. — Ioan. 4. 14.

æternam, cuius ampliſſimi tullij diuinæ gratiæ vbertatem nunquam ceſſant efflare. Poſſet his duobus obſidio diu tolerari. Verùm non neceſſi- *& copia quoq; cum illarũ deliciarum.* tati dumtaxat, ſed & voluptati Deus, vt dicebam,
Pro. 9. 2. voluit ire proſpectum. *Sapientia* hîc *menſam ſuam*
Ioan. 2. *propoſuit. Suam*, non nummulariorũ, in DEI tem-
Mat. 21. 15. plo profanis contractibus, aut ſacrilegis beneficiorum nundinationibus vacantium: has CHRI-
1. Cor. 10. 21. STVS ſubuertit. *Menſam ſuam*, non *menſam dæmoniorum*; cuius qui participes ſunt, non poſſunt eſſe participes menſæ DOMINI. Menſæ dæmoniorum ſunt, quibus profectò nimis (*ô Eburones*) delectamini, protracta in cænam prandia; menſæ illæ Siculæ & Aſiaticæ cũ Perſico apparatu, quas Iſaias
c. 28. v. 7. & 8. vocat *menſas vomitu ſordiúmque repletas*: per quas quod idem ait, *Sacerdos & Propheta neſcierunt præ ebrietate, abſorpti ſunt à vino, errauerunt in ebrietate, neſcierunt videntem, ignorauerunt iudicium*. tollite, tollite has menſas, polluunt hoſpites, contami-
Pſal. 68. 23. nant conuiuas. Fit hæc menſa veſtra *coram vobis in laqueum, & in ſcandalum, & in retributionem*. fugite, fugite. adcurrite & adcumbite potiùs huic menſæ quam in *Caſtello* ſtrauit *Sapientia*. lautior eſt atq. lætior Solis illâ mensâ fraudulẽtâ, quam Æthiopes admirabantur: deficiebant illic ſæpe cibaria, hîc nouæ ſemper epulæ epulis, ciborum
ex hym. D. Tho. Aqui. cant Eccleſia de venerabili Sacramẽto ſtruices ſtruicibus ſuccedunt. *Sumit vnus, ſumunt mille, quantum iſte tantum ille, nec ſumptus conſumitur*. Non hæc Tantali menſa, quæ inhiantem ludebat conuiuam. licet cuiuis puro adſidere, licet capere, licet ſaturari. Nec poſt ſaturitatem ira DOMINI ſuper manducantes adſcendit, vt olim qui in deſerto ſeſe Ortygometrâ expleuêre. Sed
Num. 11 & pſal. 77. v. 31. qui hanc ritè manducant, vitam æternam conſequuntur. quid tali menſâ iucundius, aut beatius?

addíne poteſt aliquid huic copiæ? *Miſcuit* eadem Prou. 9.
atque Tapinorū; *Sapientia vinum*, addidit apothecas plenas mero 2.
virtutū Caritatis meraciſſimæ; ſtrues ſalinarum æternæ
ac meritorum. Sapientiæ; ſerias oblongas aëris aceti corporeæ Ex variis locis
macerationis;& continuæ totius hominis morti- Cant.
ficationis;culleos diſtentos oleo miſerationis; veſtiaria totius honeſtatis & decoris;repoſitoria, ſeſami,nardi,croci,fiſtulæ,cinnamomi, ſuaueolentium virtutum;poma denique omnia noua & vetera meritorum ſponſo adſeruata. Hîc non Adonidis ad dies pauculos vernantes hortuli, ſed florum immarceſcibilium plenus hortus concluſus Virginitatis; quem perflat Hauſter diuini fauoris. hîc Paradiſi emiſſiones per totum orbem diffuſę. Quàm bono iure Dauid exclamet? *Glorioſa dicta* Pſal. 86.
ſunt de te ciuitas DEI. ô ſingulare CASTELLVM in 3.
Ianua Caſtelli Fides. quod *intrauit* IESVS! intrauit per portam fidei.
Beata quia credidiſti,quia perficientur in te quæ dicta Luc. 1.
ſunt tibi. Salutis fides eſt ianua, ſine quâ fruſtrà v. 45.
Sed quæ viua per Caritatē. SALVATOREM inuites. Sed ianua tantùm eſt, nec manſura tecū SALVS, niſi ſorores illam excipiant: niſi fides ſit viua. Mortua eſt, quæ per caritatem Iacob. 2.
non operatur.Caritas deeſt, cui DEI gratia deeſt: 17.
deeſt autē diuina gratia omni lethalis culpæ reo. Vtinam (SODALES) ne multorum hîc fides mortua! vtinam me fallat iſta formido? Si quis hîc talis,age mecum ille caſtelli ſubeat interiora. Nónne cernitis quot virtutum nobis & operum bonorum ſtatim examina occurrunt? *Mulier quadā* Luc. 10.
MARTHA *nomine excepit eū in domū ſuam*: *& huic* 38.
ſoror erat MARIA. Nemo putet non vtramque ſo-
CARITAS exercetur operibus Marthæ & Mariæ. rorem excepiſſe: ſimul excepêre, deduxêre in cænaculū ſimul:ſed quia Marthæ in herciſcundâ familiâ hæc domus obtigerat, ideo ipſa potiùs dicitur excepiſſe. mox Marthæ domeſtica ſollicitudo

curæ

curæ, Magdalenæ ſtudiũ ſedere ad pedes DOMINI & ab ore loquentis, auribus & corde dependere. Soror vtraque delineatio quædam DOMINÆ noſtræ; quæ DEVM in vteri ſui thalamo excepit, quã- *quæ ambo DEI genitrix præſtitit:*
Luc. 1. 38. do Gabrieli reſpondit; *fiat mihi ſecundùm verbum tuum*: & vt excepit, in Marthæ ſimul curas, & in *excepit CHRISTVM hoſpitio,* Mariæ ſtudia ſeriò cœpit incũbere. Hæc illa, *quædam mulier*. dicat aliquis, cur, *quædam mulier*? cùm ipſius nomẽ proprium mox ſubiungatur? quæ ſit ſubiunxit, qualis ſit ſubticuit. quæ ſit audiuiſtis, qualis ſit hoc explicatu difficillimũ. hîc aqua mihi hæret. altioris res ſapiẽtiæ eſt. iuuabit fortè Re- *quæ & qualis mulier?* gum ſapientiſſimus, docebit nos qualis iſta mulier: accedamus & conſulamus. Quid hoc? & ipſe ambiguus, ſtupet, interrogat, videns in cælum ad- *Nequit explicari, ſed conandum.*
Cant. 3. 6. ſcendentem? *Quæ eſt* (ait) *iſta quæ adſcẽdit per deſertum, ſicut virgula fumi, ex aromatibus myrrhæ, & thuris, & vniuerſi pulueris pigmentarij?* Adſimilat tenui & delicato radio incenſi ſeu ſuffumigationis alta petentis ex thymiamate aromatum & odorum omnium, ſed thuris potiſſimùm & myr-
Libr. de Iſaac. rhæ. quia (quod ait D. Ambroſius) peccato mortua MARIA, ſemper DEO vixit. magnam profectò laudem: quæ tamen non plenè nos docet, qualis
Cant. 6. 9. iſta *quædam mulier.* pergit Salomon interrogare; „ *quæ eſt iſta, quæ progreditur, quaſi Aurora conſurgens, pulcra vt Luna, electa vt Sol, terribilis vt caſtrorum acies ordinata?* Speciosam mihi, beneque cuſtoditam (Bone Rex) narras, ſed nec tuus in his animus planè conquieſcit. Cur enim alioquin adderes quæſitum tertium? *Quæ eſt iſta quæ aſcen-*
Cant. 8. 5. *dit de deſerto delicijs affluens, enixa ſuper dilectum ſuum?* vt video nos admirabundus deſerit admirabundos. fruſtrà conemur explicare, qualis iſta mulier. emolliuit (vt ſic ad captum noſtrum lo-

quar) Deum, iuſtis de cauſis hominibus durum. Væ nobis, væ nobis, non foret hæc mulier. Erat DEVS *vltionum*, hæc fecit vt fieret DEVS *miſericordiarum*. erat DEVS *Zelotes*, fecit DEVM *totius cõſolationis*. erat DOMINVS noſter, REX noſter, fecit vt audeamus vocare PATREM NOSTRVM. quid? eloquar an ſileam, fecit vt DEI filius ſe ſeruum nuncuparet, nam *exinaniuit ſe vt formam ſerui acciperet*. Venit (ô ſuperba terræ tubera!) vt miniſtraret. ô mulier! ô verè mulier! ô Virgo manſuetaria! cur non ſic vocem? Nemo neſcit ferum & indomitum animal monocerotem, virginis in gremium ſe ſolere abiicere, & illi indormire, & ex ſæuo & immani, mitem & manſuetum fieri. DEVM huic animali comparat ſcriptura, cùm dicit: *Aedificauit ſicut vnicornis ſanctificium ſuum*. ſequor enim Chaldæã Metaphraſim, & Septuaginta, & Vulgatam, & Patres omnes illos in libro vitæ cõſcriptos: nec audio nouicium Senatulum cum ſuis Mazoretis ſolitâ fiduciâ *Camets* pro *Tſere* ſupponẽtem, & ex REMIM רמים *vnicornis* RAMIM *excelſa* ſubſtruentem. Cicurauit ergo MARIA vnicornium, formidandum illum leonem Iudâ manſuefecit; cuius iuſta indignatio terribili rugitu æternæ damnationis incendia humano generi minitabatur; hunc illa manſuem & pacatum, vt agnum, reddidit. Ptolomæus, Firmicus, & Manilius inter benigna & ſalutaria ſidera. Virginis ſidus numerant: non temerè meâ ſententiâ. quia quando Sol Erigonem ſubit, nobis oritur beneficus Auctumnus, dictus ab augendo, mitior æſtate, pulcrior hyeme, ditior & largior vere: nec, vt hyems, eſt algu horridus, nec vt æſtas æſtu torridus; ſed fretus quidam anni.

„ Tunc calor extremus primo cũ frigore miſtus

intem-

Sed verè mulier, ab etymo; quia DEVM molliuit.

Sumpta ex pſal. 93. 2. Cor. 1. Exo. 20. & 34. 2. Cor. 1. Leui. 10. Pſal. 73. Matt. 4. Phil. 2.

Virgo MANSVETARIA

Pſal. 77. v. 69.

ita Iuſti. Martyr contra Tryph. Theodoret. Euthy. Hiero. Aug. Caſſiod. in pſal. & ex recent. Valẽtia, Titelm. & Genebr. Rabbinos autẽ ſequũtur Cãpen. Flamin. Sãctes, Ianſen. Aclas, & hæreticus Munſterus.

ſimilis aſtro Virginis,

quod præſidet Auctumno frugũ largitori.

Lucret.

intemperiem æſtiuam & brumalem temperat. tunc Pomona ſuauerubens diuitias omnes ſuas pandit,& iactat;tunc

Tibul. „ Diſtentat ſpicis horrea plena Ceres,

& auari agricolæ votum ſuperat: tunc paci placicitæ Palladiæ ſiluæ trapetis laſſitudinem minantes pinguem dominis oliuinam pollicentur:tunc amœnus vitium riſus inuitat nos carpere

Varro. „ —— caducam Liberi mollem dapem

„ De flore Bromiæ auctumnitatis vuidam.

Lætamini (SODALES) lætamini. adeſt hoc anni tempus.Sol Leonē deſeruit, degit in Virginis hoſpitio. CHRISTVM Iuſtitiæ Solem VIRGO excepit, SALVATOREM excepit *quædā mulier. Mulier Martha nomine*, ſed adūbratione MARIA, nō illa Marthæ ſoror, ſed per Marthæ ſororem ſignificata, MARIA *ex quâ natus eſt* CHRISTVS. oſtendam hæc paucis. Magdalena contēplatiuæ, Martha actiuæ vitæ ſpecimen: vtriuſque vitæ perfectio in DEI GENITRICE perfectiſſima. Concepit in vtero de SPIRITV SANCTO SALVATOREM, geſtauit nouem menſibus,peperit in Bethleem, pannis inuoluit, lacte pauit, detulit in Ægyptum fugientem, reduxit redeuntem: triginta penè quatuor annis integris eum comitata ſic illi miniſtrauit, vt veram DOMINI ancillam vel liuor inuitus fateri cogatur: adfuit etiam patienti filio, & morienti adſtitit, & mortuum cum fidis illis amicis ſepeliuit: poſt ſepulturam & in cælos aſcenſionem Nati, credidit ſibi (vt erat) creditam fratrum curam.illa ſe omnibus omnia faciebat, vt omnes lucrifaceceret. illa Magiſtra Apoſtolorum, confortatrix Martyrum,doctrix Confeſſorum, ſpeculum Virginum,ſolamen Viduarum, coniugum ſuppetiæ, Chriſtianorum omnium decus atque præſidium.

Nunc Sol iuſtitiæ deſeruit Leonem degit in Virgine.

Cur DEI Genitrix hic ſignificata per Marthā & per Magdalenam.

Nónne

Nónne merito Martham vocaui? Nunc audite
cur Magdalenam. Tota contemplationi dedita
ſemper aſſidebat DOMINI pedibus. Priuſquam
virguncula tenellula DEVM vtero cõciperet, aſſi-
duâ iam precatione & lectione ſacrâ DEVM men-
te conceperat. Vt autem peperit: quæcunque vi-
debat, audiebat, legebat, *omnia in corde ſuo confe-* Luc. 2.
rens conſeruabat: mortuo filio, multò hæc arden- 19.
tiùs, & quaſi tum vnica hęc ſibi cura incumberet,
vt magno conſenſu Patres omnes tradiderunt. eſt ſentẽ
Vixit in vniuerſum, ex eâ quam veriorem iudico tia Da-
Cur poſt obitum fi- ſententiâ, annis ſeptuaginta duobus, filio viginti- maſ. An
lij tot an- quatuor ſuperuixit. Tamdiu mundo relicta, vt in- dr. Cre-
nos relicta mundo? terea puſillus CHRISTI grex, vlulantibus circum- tenſ. Euthymij.
I. datus lupis hac *turri gregis* (ſic vocat Micheas) Glycę & Metaph.
II. defenderetur: vt nouellæ plantulæ conſiliis & ex- vide Caniſiũ in
emplis ſacratiſſimæ VIRGINIS, quaſi oportuno Mariali. Mich. c.
III. imbre irrigarentur: vt luctus quem ex CHRISTI 4. 8.
abſentiâ fideles perceperant, MARIÆ præſentiâ
IIII. tolleretur: vt recens Eccleſiæ ædificium, hac ſan-
ctitatis & veritatis columnâ firmiſſimâ ſuſtenta-
Deſideriũ eius mo- retur. In hac incolatus ſui prolongatione degens
riendi vo- inter homines, cum Angelis ſæpiùs quàm cum
luntate Dei tem- hominibus verſabatur, hærebat corpore in terris,
peratum. animo cæleſtes orbes & Angelorũ choros tranſ-
ſcendebat: cupiebat diſſolui & eſſe cum CHRI-
STO; propriæ tamen vtilitati, commune totius
Eccleſiæ bonum præferebat, ſuamque diuinæ vo-
luntati ſubiiciebat. Ex oculis gemmulæ lacryma-
rum fluebant, ex imo pectore gemitus & ſuſpiria
erumpebant, ſed dulces gemitus, ſaccarea ſuſpi-
ria; quia deſiderij & amoris. Erat in ore & corde
illud ardentis ſponſæ; *Fulcite me floribus, ſtipate me* Cant. 2.
malis: quia amore langueo. Veniat dilectus meus, 5.
abducat ſponſam ſuam in hortum ſuum, in Para-
diſum

diſum gaudij æterni: *trahat me poſt ſe, vt curram in odorem vnguentorũ ſuorum; introducat in cellam vinariam* fruitionis gloriæ tamdiu exſpectatæ, tam ardenter deſideratæ. ceſſas dilecte mi? ceſſas? ceſſas hanc ancillam tuam, ſororem tuam, matrem tuam ex hac valle lacrymarum eripere. Nequeo verbis conſequi deſiderij magnitudinem, quia nequeo cõprehendere cogitatione flammę iſtius exundantis altitudinem. quantum amabat, tantum deſiderabat. Matres omnes amore vincebat. Iunge cortis auium amorem, cum aquilarum amore, & pellicanorum erga pullos, tigridis & leenæ erga catulos; accedat amor cunctarum matrum erga vnigenitos ſuos; adiunge amorem Seraphinorum & cæleſtium Mentium reliquarum: frigus eſt, glacies eſt præ amore MARIÆ. fors, an propterea duo ad arcam Moſaicam Seraphini pedes atque faciem ſuam alis obnubunt; quia pudibundi verecundantur tanto ſuum ardorem amore Virginis vnius tepidiorem. O DEVS benedicte perennis fons amoris, nõ compateris huic amanti? videt amore languentem Sol oriens, videt deſiderio deficientem Sol occidens; & tu, qui vides omnia, non illam reſpicis? qui conſolator es afflictorum omnium, non illam conſolaris? pone DOMINE, pone DEVS iam tuæ terminum longanimitati. Poſuit tandem DEVS (SODALES) impoſuit hodie modum atq. metam ſuæ lõganimitati. miſertus eſt matris amabiliſſimæ, matrẽ coronat. Non aſſentior Timotheo presbytero, qui nunquam mortuam videtur indicare. Soluta fuit anima inter mulieres benedicta nexibus puriſſimi ſui corporis. Regina legi cunctis hominibus ſtatutæ paruit; vt quæ nata, ea omnia denaſcantur: quamquam illa potiùs tunc viuere incepit vitam meliorem.

Obitus Mariæ,

Orat. de ſacro oc curſu, apud Suriũ. to. 3.

differens à liorem. *Melior* illi *dies mortis, die Natiuitatis. Pre-* Eccle. 7.
reliquorũ *tioſa in conſpectu* DEI *mors ſanctorum omnium* : ſed 2. Pſal. 115
morte, pretio quouis pretioſior mors MARIÆ. Nata vt 15.
ceteri mortales (culpam originis demo): ſed non
1. quia ſi-ne dolore, mortua more hominum ceterorum. Illis acerba
corporis & animæ diuulſio: huius ſine vllo ſenſu
doloris animus corpus ſuum deſeruit; quia deerat
cauſa doloris, peccati labes per originis traducem
2. quia tri- transfuſa. Reliquorum anima multis plerumque
duo tãtum annis à corporis commercio ſeparatur: huius ani-
ſeparatio, ma creditur, vt ex Iuliano Hieroſolymorum Pa- vide Canitum.
triarchâ Damaſcenus & alij tradunt, non vltra tri-
3. quia nõ duum corpore caruiſſe. ceteris morientibus hor-
ſic vt cete- rendus humani generis hoſtis, vt accuſator terri- Mãtuanus, Bnſtus; & plerique
ru dæmõ apparuit, bilis apparet: huic vel non apparuit, vt multi vo-
lunt; vel vt victus trepidanſque apparuit, vt non-
nullis legitur reuelatum. Corpora ceterorum ca- Amadeus raptu 8.
4. quia corpus in- dauera fiunt, & in cineres rediguntur: MARIÆ,
corruptũ illæſum intactumque permanſit. quis dubitet, ni-
vt proba-tur. ſi Antidicomarianita? hoc ille Rex propheta præ-
1. prophe-tia, dixerat: *non dabit* DEVS *ſanctum ſuum videre cor-* Pſal. 15. 10.
ruptionem. etſi namque de CHRISTO id præcipuê
dictum, quadã tamen conſecutione ad MARIAM
quoque pertinet, ex cuius puriſſimis ſanguinibus
2. figura, CHRISTI corpus cõpaginatum. Arca, quam Mo-
ſes fabricari iuſſit, compacta fuit ex lignis Zethim
neſcijs putreſieri: & veram DEI VIVENTIS arcam;
cuius caro eadem quæ CHRISTI caro, nam CHRI-
3. ratione, STVS portio corporis materni; quiſpiam auſit ſu-
ſpicari à vermibus corroſam, vel tabe ſolutam at-
que deformatam? abſit, abſit à nobis hic furor,
procul à noſtris mentibus tanta veſania. Intererat
animus choris Beatorum, iacebat in ſepulcro cor-
pus expers ſordium atque corruptionis: nec dee-
rat aliud ſolidæ beatitudini, quàm quòd corpus
nondum

nondum beatum. tertio igitur ab obitu die, de- MARI-
ſcendens anima, ſeque cælo demittens, domici- AE reſurrectio, &
lium ſuum lætanter ſubit, & diuinâ virtute ani- in corpore
mata caro reſurgit, aſſumptio

Martianus Capella lib. 2. de nuptiis Philo. „ Continuoq́; nouo ſolidantur membra vigore, corpore glorioſo anima vnito
„ Et gracilenta perit macies, vis terrea cedit,
„ Æternumq́; venit ſine mortis legibus æuum.

O cohortes Angelicæ, quæ hanc animam beatam ad ſepulcrum cælo delapſæ comitari meruiſtis, quibus tunc gaudiis, quantâ lætitiâ exſultaſtis? ô melos ſuauiſſimum muſicum illud certatim cum iubilo ingeminantium;

Idem Martianus. „ Scande cæli templa VIRGO Obuij angelis cantica exci-
„ Digna tanto fœdere: piunt.
„ Te DEVS ſubire celſa
„ Poſcit aſtra conditor

cæli, terræ, mariſque. Te VIRGO ſacratiſſima choreæ illæ aſtricæ, & orbium cæleſtium concentus conſalutant: te cunctæ cæleſtis militiæ legiones circumvolitant: te tuus filius, ô pulcherrima feliciſſimaque matrum, præſtolatur; obuius tibi procedit gratulabundus. Credo id ſtudioſis tui Damaſceno & Anſelmo. nam idipſum nobis vnus Obuius
ex maioribus tuis Salomon præſignificauit, non NATVS locat ad
Cant. 8. 5. verbis tantùm, ſed re ipſa quoque. dixerat; *Quæ eſt* dextrã in
iſta quæ aſcendit de deſerto, deliciis adfluens, innixa ſummum cælum de-
3. Reg. 2. 19. *ſuper dilectum ſuum?* Idem venienti matri ſuę Ber- ductam.
ſabee, *aſſurrexit in occurſum eius, adorauitq́ eam, poſituſq́ eſt thronus matris eius; quæ ſedit ad dextram eius.* plus quàm Salomó CHRISTVS, ſed plus etiam MARIA quàm Berſabee. Idem optabat Salomonis parens cùm caneret;
Pſal. 131. 8. *Surge Domine in requiem tuam, tu & arca ſanctificationis tuæ,* vt Nicephorus & Glycas aduerterunt. Quàm blandis & amora- ſuauiſſimis verbis
bundis verbis, tunc putemus à filio matrem inui- alloquitur
tatam?

tatam? an dulcoratis illis amoris melle quibus ſponſam ſponſus in Cantico Canticorum excipit? *Veni de Libano ſponſa mea, veni de Libano, veni, coronaberis de capite Amanâ, de vertice Sanir & Hermõ.* aptiſſima quidem iſta, & propria MARIÆ. *Libanus* candorem ſignificat D. Hieronymo & Ioſepho. *Sanir*, lucernam; *Hermon*, conſecratam dicatamque rem DEO; *Amana*, veritatem ſeu fidem, Iuſto Orgelitano & Theodoreto. MARIA caſtitate & innocentiâ tota niuea & candida fuit; lux clariſſima virtutis coram hominibus lucens; vtpote, *ſtella ſplendida & matutina*, luciferum roſeum vincens, & pudicolorem auroram. *Mulier amicta ſole*, corpore glorificata & anima; *& luna ſub pedibus eius*, nulli ampliùs obnoxia viciſſitudini lætitiæ & mæſtitiæ. Quid reliquum? Veniat, *coronetur de capite Amanâ*, recipiat coronam diuinæ promiſſionis veritate ſibi debitam: recipiat illam, *de capite Amanâ*, præcipuam & excellentiſſimam. ſcitis enim, quod præcipuum & optimum cuiuſque rei, etiam in litteris diuinis vocabulo capitis ſignificari. ô qualis hæc corona? quanta beatitudo? Si cuiuis ſeruulo fideli DEVS ab æterno præparauit; *quæ nec auris audiuit, nec oculus vidit, nec in cor hominis aſcendêre*; quid credamus matri tali talé filium præparaſſe? dignius eius meritum reliquorum meritis hominum, ſanctior aliorum ſanctitate ſanctitas, plenior fuit gratiâ puris omnibus creaturis: nónne igitur ſtolida illa Lutheranorum capita, vel fateantur oportet iniuſtum & mendacem eſſe DEVM; (quod prorſus impium) vel MARIÆ gloriam, reliquorum gloriâ glorioſiorem, & beatitudinem aliorum beatitudine beatiorem, ſolo DEO inferiorem, ſecundam à filio, & quicquid DEVS non eſt, id inferius eâ. Nónne hoc

Cant. 4. 8.

Coronat coro. à BEATITVDINIS *ſumma, vt poſtulabant.*

Apoc. c. vlt. v. 16

Apoc. c. 12. v. 1.

Iſaiæ vaticinium,

DEI *iuſtus,*

Iſai. c. 64 v. 4. 1. Cor. 2 9.

vnani-

vnanimiter contendunt Latini Patres, Ildephonſus, Bernardus, Fulbertus, Guarricus, Anſelmus; Græci quoque Athanaſius, Epiphanius, Andreas Cretenſis de DEIPARA exponentes illud Dauidis; *Aſtitit Regina* (hæc cælorum Regina) *à dextris tuis* (ô bone IESV) *in veſtitu deaurato* (perfectæ caritatis ſtolâ) *circundata varietate*, reliquarum virtutum. Memoramini fœminæ Apocalypticæ: cui vt in locum ſuum euolaret, ſeque truculentis vaſtæ belluæ faucibus eriperet, datæ ſunt alæ duæ aquilæ magnæ. quæ putatis iſtæ alæ? vna ſeriæ actionis, ardentis altera contemplationis. His alis Eccleſia proponit hodie beatam Virginem ſubuectam in cælum, *locum ſuum*; locum illi ab æterno præparatum, locum debitum. Nónne meminiſtis de Eſtherâ legere; poſt triduanũ ieiunium: quod in lacrymis, luctu, cinere, ſordibus tranſegerat; die tertio regalibus indutam veſtimentis, & circũdatam gloriâ ſuâ ingreſſam ad Artaxerxem, aſſumptis ſecum duabus ancillis, vni tamen potiſſimùm innixam? Quis neſcit Eſtheram DEIPARÆ typum fuiſſe? Hodie non ad Aſſuerum, hoc eſt, ſummum Principem, terrenum tamen; ſed ad cæli terræque Principem atque Dominum: non ad *Artaxerxem* (id eſt lumẽ & gloriam Perſarum) ſed ad claram viſionem æterni luminis illius, in quo ſolo poſita beatitudo ſempiterna, fuit euecta verior *Eſthera*; occulta quidem & abſcondita per humilitatem; ſed nunc glorioſa & illuſtris per retributionem; duabus ancillulis comitata meritorum, actione & contemplatione; ſed vni innixa, vt præſtantiori & gratiori, illi quam Maria partem optimam delegit, mentis in DEVM eleuationi. ô ſollicitior Martha! vtinam noſtri ſollicitudinem nunquam deponas! non vt pro nobis tur-

Sententia Patrum vnanimis.

Pſal. 44. v. 10.

Apoc. 12.

Viſio Apocalyptica.

Eſther c. 5. 14. & 15.

Figura Eſther.

Etymologię ſunt D. Hieron.

Quid no-bis inde ex-ſpectandũ & imitã-dum.

beris aut angaris (nullus illic angori aut turbatio-
ni locus) ſed vt nos hîc non turbemur erga plu-
rima; vt nos non ſollicitent hæc varia curarum.
O nobilior Magdalenã! vtinã vnum illud, quod
neceſſarium, animis noſtris inſculpas. Sedes, æter-
numque ſedebis ad pedes Domini. Memento
nunc Lazari fratris tui; Sodalium dico tuorum,
qui vel infirmantur culpis quotidianis; vel (prô
dolor) in peccatis cõſeneſcunt. Non te deterreat,
quòd fœtent quatriduani. potens eſt filius tuus
ſuſcitare. Fratres tui ſumus, licet mali, licet pec-
catis fœdi & farti. os tuum, caro tua, ſanguis tuus
ſumus. obſecra filium, miſereatur fratrum tuo-
rum, filiorum tuorum, & proinde fratrum ſuo-
rum. Scimus, *quòd pulcra ſis mulier, dic* (obſecro) Gen.12.
quòd ſoror noſtra ſis, vt bene ſit nobis propter te, & v.13.
viuat anima noſtra ob gratiam tui. Parata eſt (SODA-
LES) mater miſericordię pro nobis intercedere,
prompta nudare pectus, & vbera quę ſuxit filio
oſtentare, manum vltricem extentam ſuſtinere;
vnum pro tot tantiſque viciſſim petit à nobis,
vnum poſtulat ſe vt imitemur, vt quam virtutum
reliquit hæreditatem eam capeſſamus. Caſtella
ſcitis fundata ſupra petram Conſtantię, non arun-
dines vento agitatæ. Marthæ ſitis, operibus de-
diti miſericordiæ. excipiatis DEVM, in puſillis &
egenis, memores illius; *Qui ſuſceperit vnum par-* Matt.18
uulum talem in nomine meo, me ſuſcipit. Mariæ ſitis 5.
auidi & inſaturabiles audire verbum diuinum.
Nam *qui ex* DEO *eſt, verba* DEI *audit*, & propterea
multi non lubenter audiunt, quia ex DEO non
multi ſunt. Sitis diligentes orationi vacare, & ſa-
cras res meditari. Aſſumite, & noui Dædali vobis
geminum, quod audiuiſtis, alarum remigium ad-
nectite. *Eleuentur ad matris præceptum aquilæ, &* Iob. 39.
v.27.
in ar-

in arduis ponant nidum ſuum. Solitarius ille *paſſer*
Pſal. 83. 3. DEI deliciæ CHRISTVS DOMINVS, *inuenit ſibi domum* MARIAM; & MARIA *turtur* (vni viro benè nupta, ſed nulli viro cognita) inuenit ſibi *nidum vbi ponat pullos ſuos*; vos ponat (SODALES) pullos ſuos in editis illis verticibus, acceſſu arduis, *Libano* vitæ innocentiâ; *Sanir* exemplo & luce honeſtatis; & *Hermon*, ſanctitate intentionis, dicta, facta, cogitata omnia DEO dicantis. aſcendite, enitimini, ſuperate alacriter hos colles: fixo firmiter veſtigio tenete: ne ut Siſyphi lapis ab ipſo reuoluti culmine decidatis. Quod ſi feceritis, ſpondeo, ſpondeo caris veſtris capitibus coronam *de capite Amanâ*. Nam certus & fidelis eſt DEVS, cui credatis opera veſtra. promiſit: fallere nequit, *veritas* ipſa nequit mentiri. præmium & coronam æternam bonis operibus promiſit; ſupplicia peccatis ſempiterna promiſit: ad illam nos perducat, citiſſimè; ab iſtis abducat longiſſimè DEVS OPT. MAX. qui viuit & regnat in ſæcula ſeculorum. AMEN.

Dicta LEODII, ∞ IↃ XCI.

XII.

IN EADEM FESTIVITATE.

PROPOSITVM.

Pulcra es, amica mea, ſuauis & decora ſicut Hieruſalem, terribilis, vt caſtrorum acies ordinata.

CANT. CAP. VI. 3.

Exordiũ. PERGO fiducialiter (SODALES) cum pauperculâ viduâ in Gazophylacium encomiorum ſacratiſſimæ Virginis DEI GENITRICIS æra minuta mittere, fretus eius humanitate incomparabili; quæ teporem hunc meum nō modò non reſpuit, ſed reſpicit & feruori pietatis adſcribit, & ſterile ac inaquoſum ingenij ſolum, *melioribus vino & lacte vberibus* liberalitatis & miſericordiæ ſic fecundat, vt toties per ipſam de ipsâ dicenti, nec res verbis, nec rebus verba deficiant. Nunc ne huc illuc in incertum, vt cymbula in Oceano ventis agitata diuagetur oratio: artabo & circumſcribam verbis ſponſi diuini in Cantico Canticorum; PVLCRA ES AMICA MEA, SVAVIS ET DECORA SICVT HIERVSALEM, TERRIBILIS VT CASTRORVM ACIES ORDINATA. Siue Synagogam alloquitur, vt Paraphraſtes Chaldæus & D. Gregorius expoſuêre; ſiue Catholicam Eccleſiam; vt Iuſto Orgelitano, Bedæ, & Alcuino placuit; ſiue ſacratiſſimam DEI MATREM, quod viſum Honorio presbytero, Innocentio III. & Ruperto Tuitienſi; ſiue fidelem & DEO amabilem cuiuſuis Chriſtiani animam, vt Ambroſius, Theodoretus, & Philo Carpathius tradi-

Cant. I. 3.

Oēs in hūc locū. excepto Innoc. qui in ſer. 1. de Aſſūption. & Honor. qui in 11 GILLO

MARIAE, & Ambr. qui inferiùs citabitur. tradiderunt: mihi decretum, DVCE MARIA, per has omnes interpretationes decurrere, atque de ſingulis mellificij ſpiritualis aliquid delibare.

In primis ſi ad veterem Synagogam adſpicias, quid quondam formoſius? quid vel ad ſpectandum amænius, vel ad impugnandum formidabilius tabernaculis Iſraëlis, cùm igneâ collumnâ præcedente *per ſigna atque vexilla, & domos cognationum ſuarum, per gyrum tabernaculi fœderis caſtrametabatur?* videns Balaam exclamauit; *Quàm pulcra tabernacula tua Iacob, & tentoria tua Iſrael! vt valles nemoroſæ, vt horti iuxta fluuios irrigui, vt tabernacula quæ fixit* DOMINVS. Erant armatorum innumera ferè millia, ſpoliis Aegyptiorum colluſcentia: ad nubeculæ motum ingens iſta multitudo mouebatur: acierum diſpoſitio admiratione digniſſima traditur fuiſſe. fugiebant vndique hoſtes, & in ore gladij cadebant. Sed gloria & decor Iſraëlis penitus emarcuit, in fumū euanuit; poſtquam Principes linguæ telis DOMINVM gloriæ crucifixerunt. cuſtodes ciuitatis & murorum Romani, Iſraëlem deprehenſum indagine & coronâ cinxerunt; percuſſerunt, qui quondam fuerat, populum DEI, vulnerauerunt, & partim occiſione, partim captiuitate contriuerunt. *vt non memoretur nomen Iſrael vltrà*: liuor iſte ſanari, vulnus obduci, recidiuæ templi ruinæ, ſicut olim ducibus Nehemiâ & Zorobabele, reſtaurari nūquam potuerunt. Ecce tibi ſtatim de Synagogæ cineribus madidatis ſanguine SALVATORIS Eccleſia DEI ſponſa quemadmodum Phœnix emicuit, verè *pulcra & ſuauis & decora ſicut Hieruſalem.* In Hebræo legimus *pulcra vt Thirſah.* Thirſa ſeu Therſa; Regia Regum Iſraël ante Samariam; nominis etymo probatam & gratam, vel, vt Ambroſius

Margin notes: 1. expoſitio de Synagogâ. — Num. 2. 2. — Num. 24. 5. — Num. 10. Ioſeph. lib. 3. de antiq. c. 15. — Cant. 5. 7. — Pſal. 82. 5. — 2. expoſitio de Eccleſiâ Catholicâ. — atq. ita Pagnin. vertit.

vertit; beneplacitam ſignificat. *pulcra* igitur, vt beneplacita: ſcilicet in quâ SPONSO DEO bene cóplacuit. hinc omne ſponſæ meritum, omnis eius formoſitas. Ideò Septuaginta vertunt *ὡς ἐυδοκία* vt probatio, vt placētia. *decora*, quia *ſuauis*: amatori DEO *ſuauis*, quia *pulcra*: ſed *pulcra*, quia *beneplacita*: demum *beneplacita* eo quòd *obediens*. Idcirco Thargum Chaldaicum *pulcram* dicit fuiſſe, quando voluntati DEI ſtatuit obtēperare. Verùm cur additur? *Decora ſicut Hieruſalem.* non vt terrena, ſed vt cæleſtis Eccleſiæ triumphanti ab æterno præparata; vbi quicquid agit, DEO perfectiſſimè obedit: cuius imitatrix militans Eccleſia ſingulis diebus precatur, vt ſicut in cælo ſic & in terrâ diuina voluntas adimpleatur.

libr. de Iſaac. c. 7. & lib. 3. de virginib.

Vrbs beata Hieruſalem
(canit Eccleſia cum B. Ambroſio)
Dicta PACIS viſio

quòd ab eâ longiſſimè fugiant diuidiæ, diſſidia, diſcordiæ, diſſenſiones. *decora* prorſus, in quâ nihil deforme, nihil coinquinatum; in quâ tot Hierarchiæ Mentium beatarum. Pariformiter Eccleſia militans *pulcra*, mundæ operationis integritate; *ſuauis*, melle mutuæ dilectionis; *decora*, ſubordinatione Hierarchicâ Prælatorum & ſubditorum; *formoſa*, bonorum deſideriorum flore; *dulcis*, prædicationis & ſacræ ſcripturæ ſuauitate; *decora*, caritatis & miſericordiæ ornamentis. Sequitur, *Terribilis vt caſtrorum acies ordinata.* certè talis dæmoni & peccato. quia DEVS in eâ pugnat, ſicut olim in Iſraëlis exercitu; quia DEO militat auctorata CHRISTO nomine, lauacro, cruore. *acies ordinata*, legibus ſacræ paginæ, ſanctionibus Conciliorum, præceptis Pontificum ſanctiſſimorum. *acies terribilis*, quia cincta duodecim Apoſtolo-

rum

rum coronâ, munita cuneis Prophetarum, agminibus Confeſſorum ſtipata, Martyrum defenſa exercitu rubricato, & Angelorum fidis vallata
Matt. 16 18. ſtationibus. quamobrē *aduerſus tam portæ inferi nō prævalebūt.* Quanti tyráni & perſecutores (ait Antiſtes Orgelitanus) vnà cum auctore ſuo diabolo, “
*forte legendum *vnitatem* conati ſunt Eccleſiæ * virtutē dirumpere & prævalere nullo modo potuerunt! Habet enim ſancta Eccleſia caſtrorum aciem ordinatam, quan- “
* mallē, *immanen te.* do * imminente CHRISTO nec Martyres perſecutio, nec Virgines carnalis delectatio, nec Miſericordes cupiditas, nec Humiles temporalis gloriæ deuicit ambitio. Si talis in membris inferioribus & vilioribus Eccleſia; qualis in capite CHRI- *3. expoſitio de B. Virgine. confirmata.*
STO, qualis in collo MARIA? per illam quicquid in corpus reliquum virtutis aut boni defluxit. Solus DEVS nouit quàm pulcrum, quàm decorū, quàm terribile hoc collum: nos rudi dumtaxat aliquâ delineatione poſſumus adumbrare, nempe lineamentis quæ ſponſus ipſe nobis expreſſit. quid ille?
a Cant. 1. 9. *collum tuum* (inquit)[a] *ſicut monilia* (pulcrum cer- *1. locis Cantic.*
b Cant. 2. 14. tè) *Sonet vox tua*[b] *in auribus meis: vox enim tua dulcis.* (ſuaue igitur & melodum)[c] *vulneraſti me* (ad-
c Cant. 4. 9. dit) *in vno crine colli tui. collum*[d] *tuum ſicut turris*
d Cant. 7. 4 *eburnea.* decorum igitur: nam decus colli de recti-
e Cant. 4. tudine & lacteo candore penſandum. ſubdit, [e] *Sicut turris Dauid collum tuum, quæ ædificata eſt cum propugnaculis. mille clypei pendent ex eâ, omnis armatura fortium.* ergo terribile & perſimile aciei ordinatæ. MARIA *pulcra* vt exoriens Aurora, vt Lu- *2. & rationibus. 1.*
na plena. vt Sol meridianus & innubis: Melle *ſuauior*, ipsâ dulcior dulcedine. *ſuauis* hominibus, angelis, DEO: ſed ὡς εὐδοξία, vt ipſa Gratia; quâ quis gratus, acceptus, probatus efficitur: vt *gratiâ plena.* & cum quâ ſemper DOMINVS. Pulcris faſtus adeſ- 11.

ſe ſolet. formæ comes arrogantia; non in MARIA. ſi quæ pulcritudini comitatem admiſcuêre audaciam accendunt improborum. MARIA corpore formoſa, ſed humilis; animo pulcrior, ſed morum ſuaui comitate, nulli cõtemptibilis. inter illicium formæ & adfabilem morum facilitatem, ab omni tumore ac faſtu remotam, nulla impudentiæ vel impudicitiæ cuiuſquam rimula patebat. hîc conſtans formæ & pudicitię, humilitatis & maie-
III. ſtatis concordia raro miraculo fuit. Zeuxim Helenæ illius famoſæ famoſam ferunt imaginem, ad quinque puellarum ſpectandæ pulchritudinis exemplar depinxiſſe: ſed æternus pictor & fictor totius vniuerſitatis, nõ quinque formoſarum dotes; ſed quicquid in cunctis vnquam ſupernæ Sionis habitatoribus pulcritudinis & gratiæ fuit; totum illud in Genitrice ſuâ ſacratiſſimâ congeſſit, ita pulcerrimam, ſuauiſſimam, maximè decoram, terribilem quoque ſimul contra hoſtiles im-
IIII. petus reddidit. Vehemẽs ſemper diſſenſio & præ-
,, lium atrociſſimum Malitiæ cum Sapientiâ in- Sap.7. 30.
,, terceſſit. quia *non eſt conuentio lucis ad tenebras, nec* 2. Cor. 6 14.
,, CHRISTI *ad Belial.* Malitia mouet aciem vitiorum duce ſuperbiâ, peccati omnis radice: Virtutum agmen pro Sapientiâ pugnat, auſpiciis Humilitatis. In vtero MARIÆ vera Sapientia carnem induit; MARIÆ DEVS humilitatem reſpexit. Humilitas aciem virtutũ in eâ ſic ordinauit, vt nullus irruptioni vel irreptioni locũ præbeat aditus. *Ordinarat* etiam *in eâ* ſponſus *caritatẽ*, quę indiſſolu- Cant. 2. 4.
bili texto, virtutes ceteras colligauit. Itaq, dubio procul ex toto, Malitiam vicit, poſtquã in eâ plenitudo diuinitatis corporaliter habitauit. Quo-
,, niam (verbis vtar Innocentij tertij) vt vehemen- Ser. 2. de Aſſump.
,, ter opinor, ex tunc fomes peccati, languor naturæ, ſti-

„ ræ, ſtimulus carnis in eâ fuit non ſolùm ſopitus, „ ſed prorſus exſtinctus: vt de cetero non concupiſ- „ ceret caro aduerſus ſpiritum, ſed *plena gratiâ*, vi- „ tiis & dęmoniis terribilis appareret. Committere non poſſum, quin vos participes eorum faciam, quæ cortex aridus verborum ſed fæcundus ſenſuum Hebręi ſermonis ſuppeditat. Salomonis ſponſa dicitur AIVMAH CHANIDGALOTH, cuius verbi radix DEGEL miras interpretationũ peperit varietates, quia *rotunditatem*, *aciem*, vel *vexillum* ſignificat: ſint etiam qui AIVMAH *vertibilem*, non vt alij *terribilem* exponant, ad corporum rotundatorum naturã alludentes, quæ ſunt in omnem partem apta moueri. Placuit itaque nonnullis explicare, *vertibilis vt rotunditas*; aliis cum Chaldaico Paraphraſte, qui de Iſraëlis exercitu capiunt, *terribilis vt caſtrorum acies cum vexillis*; vulgatæ autem verſionis auctori multo ſignificantiùs, *terribilis vt caſtrorum acies ordinata*, quod confirmat magnum illud cõcilium Septuaginta Seniorum; θάμβος ὡς τεταγμέναι, *terror vt ordinatæ.* nam concretum pro abſtracto poſuêre, vt ſuperiùs abſtractum pro concreto εὐδοκίαν pro ſuaui ſeu grato. Peculiaris denique & ſingularis eſt verſio D. Ambroſij; *terribilis, ſicut admiratio ordinata.* Quid eligam? auidus ſum. nihil repudio. cũcta quæ laudis aliquid habẽt, certum eſt in DEIPARAM optimè quadrare. Quid admirabilius ordinatione virtutum animi eius? quæ illic metatio caſtrorum? qui ordines acierum? qui concentus muſici cum hac harmoge, cum hac ordinatione aptiſſimâ queant comparari? In arce capitis ratio reſidens, vt campiductor imperabat; inferiores illę poteſtates, appetitus adminiſtrę, quibus cupiſcimus & iraſcimur, DOMINÆ iuſſis obediębant: nec

3. ex variis verſionibus & ſignificatione Hebraici ſermonis.

Oleaſt. in c. 1. & 2. Num.

Pagnino & Atiz.

1. verſio D. Amb. cur admiratio ordinata?

lib. de Iſaac c. 7

ſenſus rationi, nec lex membrorum legi mentis, nec mens aut ratio diuinæ voluntati renitebantur. In B. VIRGINIS animâ benedictâ cernere erat virtutum legiones omni telorum & armorum præſidio inſtructiſſimas. Iuſtitia contra iniquitatem. Temperantia contra luxuriam, Fortitudo contra ignauiam, Prudentia contra temeritatem, Conſtantia contra leuitatem, Spes contra deſperationem, Humilitas contra ſuperbiam, Caritas contra inuidiam, Pietas contra impietatem, Honeſtas contra turpitudinem, Fides contra incredulitatem, contra cuncta virtutes vitia ſtabant. Qualis exercitus, per vexillationes ſuas, ordines exactè ſeruans, diligens diſciplinę militaris, equite in turmas, pedite in cohortes diſtributo, machinis æreis ætherei tonitrus & fulminis æmulis ſubſequentibus; perſtrepente minaci tubarum, tibiarum, tympanorum murmure & clangore; cùm cuncta ferro, armis, flamulis, vexillis florent, & lux Martia ſpectantium oculos paſſim fulgore pręſtringit: talis erat *Regina cælorum*, cùm hodierno die ab ouantibus choris Angelorum in cælum recepta, & à ſanctâ Trinitate fuit coronata. Quàm formidabilem creditis viſam dæmonū turmis & inferni poteſtatibus? ſi ad MARIAM auſæ fuerunt accedere (quid nō audeant, quæ in Saluatore noſtro DEO & homine id auſæ?) ſi tamen acceſsêre, idcirco ſanè vt experiantur, nunquid in eâ quid queant criminari. vt vidêre ſic ordinatam, tot meritis cumulatā, tot virtutibus circumſeptam, tantâ ſtipatam gratiâ, tot diuinis cariſmatibus decoratam: vt, inquam, vidêrè talem crediderim ſic refugiſſe, quemadmodum ſolent viatores, qui improuiſum anguem triſulcis faucibus, & diris minantem ſibilis calcauêre. Nónne credibile eſt, tunc

2. quare ſecundum vulgatam terribilis vt acies ordinata?

tunc antiquum draconem aufugiſſe clamãtem & eiulantem: caſtra DEI ſunt hæc, fugiamus manipulares, fugiamus Iſraëlem. non eſt iſta de numero ceterarum. ah! capiti meo timeo: ah! caput meum doleo. fors? an hæc de quâ mihi prædictũ:
Gen. 3. 15. *Ipſa cõteret caput tuum, tu inſidiaberis calcaneo eius.* me miſerum malè inſidiabar, in foueam incidi, quam fodi. verè ipſa eſt, perſentio. cõtriuit & conteret (metuo malè) caput meum. Hæc tum mendacij Pater, aut his non diſſimilia, ſed ipſi diſſimillima, quia veriſſima, lamentabatur; quando MARIA regiones aëris penetrabat, quando cunctas Angelorum Hierarchias tranſcẽdebat. pôſt etiam nónne terribilis ſemper cũctorum quos peſſumdedit hæreticorum furoribus? vix à fidei ſinceritate quiſquam deuiauit, quin ſtatim aliquam veritatis genitrici contumeliam irrogare conatus, non aliquod in illam telum intorſerit: verùm in capita auctorum haſtæ amentatæ reciderunt, & contumeliæ laudes ſacratiſſimæ Virginis auxe-
Pſal. 82. 11. runt. Illi *diſperierunt in Endor, facti ſunt, vt ſtercus terræ.* à vanitate ſuarum adinuentionum ſunt exterminati, & ſicut ſterquilinium ſupra terram in
ibid. 14. ſordibus peccatorum computruerunt: *poſuit illos* « DEVS *vt rotam, & ſicut ſtipulam ante faciem venti.* « ſpiritus vertiginis illos corripuit & abripuit. MARIAE maieſtas illos ſolo intuitu, ſicut Aquilo feſtucas ſolet in orbem ventilare, ex vno in alium
ibid. 16. & 17. actos errorẽ diſiecit & diſturbauit, *perſecuta eſt illos* « *in tempeſtate ſuâ, & in irâ ſuâ turbauit eos, impleuit* « *facies eorum ignominiâ*, vt cogantur & ipſi fateri, verè *terribilem* hanc *aciem ordinatam. terribilem,* §. cur nu[...] quam hoſtes in prælio perhorreſcant: ſed *pulcram* ta Hebræ[...] terrib. *& decoram*, quam in hodiernæ feſtiuitatis pompâ ſic. a-ie[...] cũ vexil[...] & triumpho tot varicoloribus vexillis cõſpicuam lis.

Sponſi

Sponſi famuli & amici lætis acclamationibus proſequantur. In hoc florum ſpiritalium Paradiſo pepla Caſtitatis albent, Obedientiæ flammea cærula florent, purpura Caritatis ardet, viridantia Spei ſigna rident, ſpecioſa Fidei & ceterarum virtutum ſigna renident, omni conchilio (vt
" ait Tertullianus) depreſſiora, omni patagio inau-
" ratiora, omni ſyrmate ſolutiora. ô aciem terribilem! ô aciem iucundam! ô aciem admirandam! ſed & ô *aciem vertibilem rotunditate!* doctam, quod in ſummis ſæpe periculis ſaluti fuit, in orbem pugnare; agilem in omnem formam & diſpoſitionem: quæ ad quoduis ſignum ex quadratâ in orbicularem, ex cuneo in rhombum, ex rectâ in ſinuoſam & obliquam commeat: quæ ad Ducis nutum declicationes, conuerſiones, mutationes, reuolutiones, circumflectiones, & alias omnes motiones militares alacriter explicet. Quæ laus tanti facienda, vt antiquus militarium rerũ ſcriptor Aenæas tradiderit, nihil aliud eſſe ſcientiam rei militaris; quàm ἐπιςήμην πολεμικῶν κινήσεων ſcientiam bellicarum motionum. Quin virtus iſta ſpiritualiter in DOMINA NOSTRA fuerit, nequit dubitari. præſtabat id ei, quâ cunctis ipſa qui puri homines præſtitit, obedientiæ perfectio. Eadem igitur & *vertibilis acies*, & *terribilis acies*, & *cum vexillis acies*, & *acies ordinata.* Quantâ lætitiâ (SODALES) perfunderetur, ſi has ſui Notas in hac Sodalitate ſuâ, his caſtris ſuis agnoſceret? ſi tot vexilla virtutum, ſi tantam propenſionen & facilitaten in executione præceptorum DEI, ſi vos ita dæmoni & peccato terribiles ac formidandos adſpiceret? *Militia eſt vita hominis ſuper terram.* continua *nobis colluctatio*, aduerſus animi mortem peccatum, *aduerſus carnem &* *ſangui-*

Tertull. de pallio

...cur ſe... ...ndũ o... ...aſtrum, ...vertibi... ...s totus ...litate.

Citat Æliau. lib. de ordinib. militar. inſtit. c. 3.

...QVAR... ...A expli... ...atio pro... ...ſitis de... ...nitiâ ſi... ...eli.

Iob. 7. 1

...neceſſitate pu... ...næ & ...oſtruen... ...ę aciei.

Ephes. 6 12.

ſanguinem, aduerſus principes & poteſtates, aduerſus mundi rectores tenebrarum harum, contra ſpiritalia Hierem. c.9.21. *nequitiæ in cæleſtibus.* Sæpe *mors per feneſtras noſtras* ingreditur (portas ſenſuum noſtrorum) *ingreditur domos noſtras diſperdere paruulos de foris,* Thren. c.3.51. & 52. *iuuenes de plateis.* Sæpe *oculus deprædatur animam in cunctis filiabus vrbis noſtræ. venatione capiunt nos* 1.Ioan. 5.18. *quaſi auem inimici* noſtri *gratis. Mũdus totus in maligno poſitus eſt, & aduerſarius noſter diabolus tan-* 1.Pet.5.8. *quam leo rugiens circuit quærens quem deuoret.* Anguſtiæ nos cingũt vndique, & imago mortis plurima oculis obuerſatur. Quid faciemus inter has Symplegades deprehenſi? quid? ſtrennuè pugnabimus, in fide reſiſtemus, MARIAM reſpiciemus, aciei in nobis inſtruendæ exemplum à MARIA ſu-Sup. c.1. memus. Quod enim Plato dixit & Æliano placuit, ſic leges cõdendas, quaſi ſemper ciuibus bellum immineat: cunctas enim vrbes iuge cũ inuicem bellum gerere, non à præcone quopiam vel fæciali; ſed ab ipsâ rerum naturâ indictum: id de nobis multo verius & manifeſtius eſt; quibus, quia nullæ ab infeſtiſſimis quos antè memorabam hoſtibus induciæ conceduntur, in hoc bello, cuius nos originaria culpa neceſſitati ſubiecit, ſemper advigilandum, & iugiter quaſi pranſis paratis in procinctu perſiſtendum. Acies, Vegetio « lib.3. de re milit. c.14. teſte, ſi ſapienter diſponitur, plurimum iuuat: ſi « imperitè, quamuis optimi bellatores, prauâ diſpo- « ſitione franguntur. Ordinis ergo cura inter præci-Theodoret.hic. puas habenda nobis, vt nihil in nobis incertum, nihil confuſum, nihil inordinatum; ſed cuncta ſint certa, explicata, ſuis locis diſtributa. Anteponendus rebus omnibus DEVS, tum DEI GENITRIX, pòſt ceteri cælites, demum homines pro ſuo quiſque gradu & dignitate. Noſipſos omni virtu-

tum

tum genere ſepire debemus, vt omnem vitiis
Epilogus. ianuam penitus præcludamus. Nam ſi (quod ex- *Beda*
empli cauſa dicam) continentiæ ſic ſtudeamus, vt *hic.*
HVMILITATEM negligamus; ſi ſic Miſericordiæ
vacemus, vt linguæ frænādæ curam geramus nul-
lam; ſi ſic Orationi & Meditationi nos demus, vt
affectū in proximos non qualē decet retineamus,
nec ei cū poſſumus ſubueniamus: nō eſt hæc acies
bene ordinata, nō eſt hoſti terribilis, cui patet po-
ſticulū per quod irrūpat. Omnes illi viæ præclu-
dendæ rimæ, omnes obſtruēdæ, nequâ callidus ir-
repat. Obſeruationis regularū Sodalitatis veſtræ
diligētior in poſterum vobis habēda ratio. Cur il-
læ collectæ, editæ, receptæ? an vt negligātur, & Di-
cis causâ? cur vos SODALES B. Virginis? nónne vt *a Sequor*
Sodalitatis legibus viuatis? Turpe vinci ab [a]amba- *significa-*
ctis & collegiis mechanicorū; quorum nullū tam *tiorē il-*
abiectum aut vile, quin leges aliquas habeat, qui- *lā, quam*
bus vtatur, quaſque ſtudeat ſeruare illibatas. bo- *explicat*
no iure. murus iſte cuiuſuis congregationis; ſed *Gorop.*
murus calcem exigens Caritatis, quâ viuorum & *Orig. li.*
valde diſſimilium lapidum congeries colligetur. *1. quia*
quid alij in feſtā reclament.
Prudentiſſimè Rupertus id conſuluit, his verbis; *lib. 6. in*
Cùm contra malignos ſpiritus ſpiritalis certami- *Cant.*
nis aciem ponimus, ſummopere neceſſe, vt per "
caritatem ſemper vniti atque cōſtricti, nunquam "
interrupti per diſcordiā inueniamur. quia quam- "
uis quælibet bona in nobis fuerint; ſi caritas deſit, "
per malum diſcordiæ locus aperitur in acie, vnde "
ad feriendos nos hoſtis valeat intrare. Hactenus "
Abbas Tuitienſis. Si (quæ noſtra fragilitas) inimi-
cus zizaniæ propagator aliquam muri huius par-
tem ſuis machinis aliquando deiecerit: ſi nos non
probè intra munitiones recollectos, ſed extra pa-
lantes Babylonij illi murorum obſeſſores reper- *Cāt. 5. 7*

tos

tos pulſauerint, vulnerauerint, theriſtrum circumſpectionis abſtulerint, collo noſtro torquem diuinæ gratiæ abripuerint; non animus propterea
Ierem. 8. 22. deſpondendus, ad *reſinam* quæ eſt *in Galaad*, ad
Ioan. 5. Eccleſiæ ſacraméta; ad *probaticam* illam *piſcinam*
Cant. 4. & 5 ver. 6. & 10. pænitentiæ confugiendum: vnde ſicut *greges tonſarum loti à lauacro aſcendamus* rurſus *pulcri*, rurſus *decori* ſicut Hieruſalem, rurſus *terribiles* dæmoni *ſicut acies ordinata.* Quoniam myſterio non vacat, quòd ter in Canticis hæc laus ſponſæ tribuatur: bis quidem eodem cap. ſexto, & iiſdem verbis, *terribilis vt caſtrorum acies ordinata.* & iterum; *terribilis vt caſtrorum acies ordinata.* & tertiò alibi;
Cap. 7. 1 *Quid videbis in Sunamite, niſi choros caſtrorum?* cur primùm? quia mox vt baptiſmo abluti, talis eſt anima Chriſtiani. cur ſecundò? quia qui poſt baptiſmum cecidit, ſecúdo pęnitentiæ lauacro talis iterum poteſt albicare. Veſtrûm eſt aliquis, qui cùm dæmoni terribilis eſſet, à doloſo palæſtritâ fuit ſupplantatus? qui corruit, & hoſti factus eſt deridiculum? eſtne hac in coronâ huiuſmodi anima miſella? nouit hoſtis, nouit illa, DEVS nouit: DEVS vt iudicet, hoſtis vt accuſet, norit illa vt defleat. Si qua hîc talis es ô anima, CHRISTI pretioſo redépta ſanguine! per qui te redemit, ſurge quantociùs, ſuccingere iterum ad prælium. *reuertere,*
Cap. 6. in fin. *reuertere Sunamitis*, vt DEVS intueatur te. calcabis qui te calcat, ridebis illuſorem, victa vinces, euerſa reſurges. tibi tantùm ne defueris. aciem rurſus inſtrue. ah cadis iterum & profligaris! iterum inſtrue, quoties vincêris inſtrue, toties diſperſæ copiæ colligendę, & acies inſtaurandæ, quoties ordines hoſtile agmen diſturbarit. Tandem hæc *acies*
Cant. 7. in prin. *ordinata* felici ſorte in *choros caſtrorum* commutabitur. Ea propter loco tandem tertio, & capite quidem

quidem ſeptimo ſponſus iterat; *Quid videbis in Sunamite niſi choros caſtrorum*? Tertio quidem, quia Ternarius perfectionis. Septimo verò capite, quia Septenarius Sabbati illius æterni eſt figura. Acies ſunt, quam diu pugnatur: partâ victoriâ, in *choros* acies, claſſica in pæane, pugna in triumphum cõmutatur: Victores lætum canentes epinicium reuertuntur. Hodie nobis DOMINA præiuit, Regina cælorum nos in cælum aſſumpta præceſſit. fuerat iſthîc *acies ordinata*, nũc immortalitate coronata choris præeſt Beatorum. Nos etiam ſi in hac militiâ noſtra ſuccincti baltheo veritatis, induti loricâ iuſtitiæ, calceati Euãgelium pacis, ſpiritus gladio, ſcuto fidei, galeâ ſalutis armati, aciem peritè inſtruxerimus: ſi quẽ in prælio iuſſu Ducis veſtigio locũ preſſimus, nõ dereliquerimus: ſi mẽtis puritate dæmoniacas ſuggeſtiones à nobis reppulerimus: ſi verbi diuini rõphæâ dogmatis erratici cuneos perfregerimus: ſi bonorũ operũ luce prauos ſæculi mores corripientes ad virtutis iter perfugas retraxerimus: ſi deniq; in huiuſmodi cõflictu perſeuerãtes, MARIÆ conſtantiã æmulabimur, & cũ militante Eccleſiâ ſtrenuè pugnauerimus; tãdem cũ Iſraële deſertũ iſtud emẽſi, in terrã promiſſionis in pacificã Hieruſalem, verè *pulcri, ſuaues, & decori ſicut Hieruſalẽ*, verè *terribiles vt acies caſtrorũ ordinata* perueniemus. At ſi diſſentire nobiſcũ ſtulti, ſi ſcindi in carnis vel peccati deſideria miſeri pergimus; nec ad DEI nos nutum promptos aut faciles exhibemus; prodimus hoſti aciẽ, certã victoriã cõcedimus, nullo planè negotio expugnabimur, miſerrimè truncabimur, cum perfidis atq. obſtinatis Iudæis in æternam diaboli captiuitatẽ, in crudeliſſimã ſeruitutẽ, in diriſſimos cruciatus abducemur: auertat DEVS O. M. AMEN.

Ita Theodoret. ad illa verba, *Reuertere*, &c.

Dicta Leodici, anno 1592.

XIII.

IN FESTO ASSVMPTIONIS.

PROPOSITVM.

Ego ſicut oliua fructifera in domo DEI.

PSALMO LI. VERS. X.

Præfatio de horti Mariani laude, à collatione ceterorũ;

QVOTIESCVNQVE vagor oculis animi, non per Midæ, Tantali, vel Heſperidum; quos fabuloſis carminibus poëtæ plantarunt; non per Belidum illos penſiles hortos, quos audax hominum genus in aërem de terrâ, quaſi coloniam traduxit; non quæ Rex magnus potentiâ, ſed Fide maior immenſo ſumptu; animo pari Carpetanorum in finibus Arangeoſico felici ſolo, ſtupenti hortenſia mundo miracula exhibuit; magna cuncta & pretioſa, peritura tamen aliquando: ſed quoties mentis acie, impenſioreque cogitatione collibitum abdere me in diui-

a Iſai. 58. num hortum Marianum, [a] hortum irriguum,
11. b Cant. hortum [b] concluſum, [c] hortum voluptatis; in
4. 12. c Ezech. quem de cælo ſponſus crebrò ſolitus deſcendere;
36. 35. ad quem nunc ſpirituales apiculas frequẽtes vult

adſcendere, vt floſculis variis aduolitantes mellilegium faciant, & plenas dulci nectare cellas animorum diſtendant. In hunc quotieſcunque rapior (SODALES & AVDITORES lectiſſimi) toties mihi, nullo manum vel os admouere prohibente, contingit in mediis vndis ſitire, & inter lautas dapſileſque menſas pulchralibus, & cupediis inſtructiſſimas, eſurire. Primùm admiratione defigor immotus; mox hilari & hiante lumine huc illuc feror, & totus felici quadam alucinatione ſic

& à propriis dotibus.

diſtineor,vt cui ſenſuum primas habenas laxem,
nequeam definire. Nam auribus ſeſe ſupra cun-
ctarum rerum oblectamina, quædam cantibus
numeriſque lætificans ingerit omnium cõcinen-
tia modorum; quam varij virtutum orbes inter- Cicer.in
uallis imparibus coniuncti, ſed pro ratâ portione ſom. Sci
diſtinctis, æquali inæqualitate grauibus acuta & pion. &
vtriſque media dulciſſimè temperantes, inſtar or- Macrob.
bium cæleſtium, efficiunt. Qualis hîc netarum, In com-
hypatarum, lemmatum; qualis epitritorum, he- menta.
mioliorum, epogdoorum & quàm cõcinna com-
mixtio? quàm ſincera, liquida, & eblandita hæc
non aſſæ vocis aut purarum tibiarum tantùm,ſed
flexanimi canoris & dulciſonæ fidis, fiſtularum
& organicorum omnium conſociata permixtio, Marcia-
ſuauiſſimam adferens plenitudinis cunctiſonæ nus Ca-
Odora- voluptatē? Nares interea par odoratus titillatio,& pella lib.
tus, penetrans quidã ſpiritus demulcet: hîc *mons myr-* de Mu-
" *rha*,hîc *collis thuris*, hîc *cyprus cũ nardo,nardus &* ſicâ.
" *crocus*, *fiſtula & cinnamomum & aloë*; hîc *balza-* ex Can-
" *mum aromatizans dat odorem*, hîc *ſtorax*, *galbanus* tic. 4. &
& vngula; hîc Arabum odores & Aſſyriorum & Ezech.
quicquid halitum ſpirat bonum, *Auſtro perflante* 24.
ſuper omnia aromata hortulum vaporat. Verũ mox
vt incepi hanc ſuauitatem libare, retrahor aliò.
& oculo- Speculatores iſti vicem ſuam flagitant. quin at-
rum, quã ab arte, tendis,inquiunt, ordinem,diſpoſitiones,cultum,
nitelam, copias, colorem ſemitarum, ſepium,
areolarum,puluillorum, fontium, arborum, flo-
rum,plantularum? digniora hæc conſideratione:
ſe quidem tot tantis auidè contuendis non ſuffi-
cere. Itaque cõſentio, permitto fruantur obie-
quã à na- turâ, cto ſuo. Sed miſelli, hærent in limine, caligant,
ſcintillantq́. & fulgore viuido colorum perſtrin-
guntur. Vbi ſe cõfirmarunt,& euicêre;nitores &
pigmenta

pigmenta multiplicia conantur irretorti aſpicere. fruſtra. nam oberrant, quid primum, quid proximum? Smaragdus herbarũ, vel aurum inuitat calthularum? aliunde ſe ingerit ebur liliorum. huc inclinentur? aliò rapit cæleſte cærulum violarum. huic inſiſtant? natiua roſarum purpura, & radiantes flammæ tuliparum, *& Tyrias imitata papauera luces*, abducunt. neque ſegnius irritant animum arbores virentes, enodes, proceræ, omnes vmbrâ iucundæ vel fætu fæcundæ. cerne cypreſſum montis Sion, vide palmam Gaditanam, aſpice platanum iuxta aquas, intuere ramos expandentem terebinthum, oculis luſtra peſtanis meliora roſaria Hierichuntina, metire viſu celſas Libani cedros, ficus, amygdalos, vites, oleas, & cetera ſiluarum emolumenta & oblectationes, quas alit aquæductus, & trames immenſus de perenni *fluuio rigans hortum plãtationum, & inebrians partum eius.* Næ demens ego, qui tam multa, varia, grandia complector; quorum vix vnum queo ſtringere! Vnica deligatur arbor, de quâ quàm volupe ſit tam conducat audire. Huic vni, ſicut hederæ ſolent imbecillæ, adhæreſcat & adrepat oratio.

(Margin: florum & arború, — Ex Ezech. c. 14. — ex quibus vna deligitur,)

Quam igitur deligemus? quæ in proximo & ſollemnitati accommodatiſſima eſt, OLEAM? placet optio, ſi præſtantiam compares, nulli ſit inferior arborum: ſi quicquid in eâ laudabile perpendas, cuncta Reginæ cælorum conueniunt; cuncta nobis, ſi ſalutẽ amamus, vt quæ maximè ſunt neceſſaria. Dicendorum omnium breuem habetis ſummam. etenim nunc vnum nobis opus intactæ VIRGINIS triumphum pro modulo noſtro celebrare, ac

(Margin: *OLEA, quã præſtare cæteris arboribus: & aptiſſ. eſſe typus* MARIAE; *& eius nobis neceſſariã imitationem probatur:* (Sũma hæc dicendorum.))

Horat. lib. 1. od. » Vndique decerptæ frondi præponere oliuam.

O 2 Nec

ex omni diſciplinarum gene re, partim vanarũ, vt 1. coniectorũ. per oſtenta, & per inſomnia.

Nec verò primi hunc oleæ ſiluarum deferimus principatum: nec anxiè laborãdum vt perſuadeamus. Poſſumus id cunctis philoſophorum vel ſapientum ſcholis iudicibus obtinere, Barbaris, Græcis, Iudæis, Chriſtianis. Non detrecto coniectores, non poëtas, non philologos, non cæleſtis ſapientiæ candidatos. Adſint qui volent, conſideant, audiant, in ſuffragia mittantur, vel alienis iudicibus, tanta veritati fiducia; conſiſtam, & causâ vincam. Cur verear priſcam illam *Diuinationem*, ſiue ex oſtentariis Tuſcorum, ſiue onirocriticis Aſianorum? labor fortè me manet aliquis, ſed non irritus: olympionicarum ſpe recreat oleagina corona. Ab Arriano memini proditum, cùm Alexander Magnus Sogdianorum rebellionem pararet vlciſci, & apud Oxum metaretur, nõ procul ab eius tabernaculo fontem oliui prorupiſſe; mirantique vatem Ariſtandrum reſpondiſſe, fonte iſto laborem magnum, ſed ſudoris glorioſam mercedem victoriam repromitti. Quod quæſo certamen palæſtritarum Græciæ, vel quæ Pellæi iuuenis in Barbaros prælia, cum CHRISTI Domini agone, & pugnâ cruentiſſimâ aduersùs Zabûlum poterit componi? hanc nobis hæreditate pugnam, huius belli neceſſitatem tranſmiſit, cum certâ, ſi viri ſumus, victoriæ fiduciâ. Hoc illud oleum portendit, quod de meritoria trans Tiberim tabernâ Auguſto Cæſare, ſpontanei fontis ſcaturigo per totum effudit diem; ſignificans miſericordiæ fontem de hac *olei* matre tunc naſciturum. Paria ſpondet Daldianus ſenex, diligentiſſimus ſomnia explicandi; ſcribit OLEAM in ſomnis viſam, ſignificare mulierem, certamen, principatum, & libertatem: ſi verò florens appareat, vel maturo belloque turgens fructu, tunc copiam

libr. 5. de rebus geſt. Alexand.

Oroſius lib. 6. hiſtor. ca. 20.

Artemidorus lib. 2. de ſomn. incipit. cap.

rerum

rerum omnium polliceri. Quid OLEA NOSTRA? nónne mulier, athletę mater inuicti, mulier à dracone impugnata; ſed victrix, ſed Angelorum hominumque Regina, principium & fiducia victoriæ, principatus, & libertatis humanæ?

Cur etiam Ægyptios metuam Iudices; vel Aſſyrios, vel Chaldæos? Nilotici totam ſuam ſapientiam triplici librorum genere complexi, *Epiſtolographico, Hierogrammatico*, & *Hieroglyphico*. primo, de rebus communibus & prophanis; ſecundo, de pertinentibus ad res ſacras; tertio, de ipſis ſacris & quaſi Sacramentis ſapientiæ ſuæ commentabantur. Iſtius Hieroglyphicæ rurſus vna pars *Kyriologica*, quâ quædam vulgaria; altera *Symbolica*, quâ quæ altiora & arcaniora continebantur. Hæc flos illius diſciplinæ, & medulla: in hac OLEÆ ramus, ſolus *Pacem*; addito cũ Caduceo, *Felicitatē* ſignificabat. licet cernere quibuſdā numiſmatibus Antonini Pij hoc ſymbolum expreſſum, ſæculi Felicitati denotandæ. Confirmat philoſophiæ melioris auctoritas: confirmant ſacræ ſcripturæ ſymbola ſacratiora. *Quercus*, duritiem & pertinaciam mẽtis ſignificat: inſeras eam in *olea* ſcrobem, confeſtim marceſcet. Nulla vis iracundiæ tam effera, nullum tam inueteratum odium; quin, ſi in Deiparæ ſinum recondatur, confeſtim emori & euaneſcere videamus. Ferrum, belli, cædiumque inſtrumentum, duriſſimo temperatum aciario, ſi ſępe multumque probato immergas oleo; molleſcet & remiſſo rigore ad forandum ſecandumque acies inepta reddetur: ſimili modo B. Virgo contentioſos & diros illorum animos qui cũctis terribiles fenum in cornu gerunt, prorſus retundere ſolet & cicurare. Locuples teſtis B. Ioannes Clymacus ſcripſit, vtrem oleo repletum, quamuis ſæ-

[Margin notes, left: Clemẽs Alex. li. 5. ſtromat. — Pierius in Hieroglyp. lib. 15. — Gradu 8 ſeu de irę vacuitate.]

[Margin notes, right: 2. Aegyptiorum. — ex Hieroglyphicis. — vbi, olea, ſignum Pacis & Felicitatis; — nobis quoque] olea noſtra Maria.]

uo & procelloſo iniectum mari; fluctus compo-
nere, tumida placare æquora, cælum diemque
cæcâ tempeſtatis nocte conuoluta euoluere, &
ereptis periculo nauigantibus reddere. Nec foret
mihi difficile id exemplo quodam ex venerabilis
Bedę Anglicanâ hiſtoriâ petito cōprobare. Quod De hiſt. Angl. li. 3 c. 14.
fretum quis Euripus, tot motus, tantas, tam va-
rias recipit agitationes vndarum, quātos irati ani-
mus habet fluctus minarum, quantos æſtus mo-
uet & perturbationes cogitationum? ad hunc er-
go mentis tumorem deprimendum, furoremque
compeſcendum, & animos vindictæ cupiditate,
velut pernici rabie raptatos, ſedandos, tranquil-
landoſque affero longè promptiorem, longeque
efficaciorem MARIÆ virtutem eſſe; cuius *olei* vel
vna guttula de torrēte miſericordiæ eius defluens,
ad id momento perficiendum ſit ſuffectura. Pa-
cis enim conſumationem genuit, cùm genuit
eum qui ſummis ima conciliauit, Mediator Dei
& hominum factus. Hanc pacem ſacræ litteræ
oleæ ramo ſignificarunt. Coruo ſimilis Eua fuit ex
arcâ emiſſo, cùm mortuorum, non viuētium ma- Gene. 8. 6.
ter futura, vt ille, cadaueribus adhæſit. Quid aliud
mortui gratiæ dæmones, quàm cadauera? Deus
Optim. Max. volens partiariorum Luciferi lapſu
vacuatas, nouis de gente nouâ quam crearat in-
colis implere ſedes; ex arcâ, ſinu illo omnipoten-
tiæ ſuæ, columbam emiſit Dominam noſtram;
animal humile, mundum, fidum in reuolando;
cuius cor & animus non in amaritudinis felle,
quo prorſus caruit, ſed in manſuetudinis, quo pla-
nè plena, melle ſitum norat. hanc emiſit, cùm li-
bertati arbitrij ſui permiſit; quo præclarè vſa ra-
mum pallentis oliuæ retulit, Filium vnigenitum;
cuius in Natali Pax bonæ voluntatis hominibus
denun-

denunciata. Hunc ore ramum accepit, cùm dixit; *Ecce ancilla Domini, fiat mihi ſecundùm verbum tuum*: Rettulit Noëmo, generis humani reſtauratori Deo; quādo de caſtiſſimo virginali enixa *Saluatorem* noſtrum; qui, (cedat titulo, quem per iniuriam occupauit Berecynthius) qui ſolus (inquam) poteſt dicere, ſe gymnaſij florem, & olei decus fuiſſe. Orientalibus alia philoſophandi ratio placuit, eaque duplex; vna per *Numerorum* exactum calculum; altera per ſiderū ſuſpectum. Arithmetica ad calculum reductio duplex, rurſus. Prior, ex ſolis litteris numeralibus, victorias, proſperitatemque futuram de ſummæ exhibitæ magnitudine præſagiebat. Poſterior non litterarum valorem, ſed quot in vocabulo litteræ forent, attendebat. Vtraque ratio nimis quàm curioſa & ſuperſtitioſa fuit. Non tamen tam putidè diligentes arbitros reformidarim. Stemus, agedum coram illis. *Oleum* ſume, vel *oliuam*. litteras percurre. prior illa, ceterarum vocatrix, numerus non numerus, nihil ipſa per ſe valet, ſed aliis adiuncta, vel in immenſum aliarum loqueläriter per denarios procedens auget poteſtatem. CHRISTI Domini caput eſt Deus, à diuinitate dignitas & perfectio humanitatis dependet, & hæc non niſi in illius hypoſtaſi ſubſiſtit. *Oliua* quoque noſtra, genuit quidem *oleum* noſtrum: ſed quid ſine oleo hæc oliua perfectionis obtineret? vt appareat hîc locum eſſe acuto illi philoſophi dicto, oleum ex oliuâ fluere, ſed tamē olei oliuam egere condimento. Adiunge IESVM MARIÆ; qualis ſumma conſurget potētiæ & dignitatis? Sequuntur quatuor litteræ numerales; quarum I. prima, „ numerorum (vt ait Minæus) ſola ſeminarium, ſo- „ la menſura, & incrementorum cauſa, ſtatuſque

Luc. 1. 38.

apud Catull. in Galliābo.

Orientalium quorum id problema tum calculatione Numerorū.

Ariſt. 1. Rhet.

lib. 7. ſi ue d: Arithm.

detrimentorum; ſola quoque perpetua. Neque enim quæ eſt ante exſtantia, & quæ poſt abſumta non abſconditur, poteſt non eſſe perpetua. Quare ſolitam Monadem Iouem nuncupari, quòd ſit idem caput ac pater Deorum. Nobis Chriſtianis conſtat numerum vnitatis ſacrum eſſe & Deo dicatum; cui perfecta vnitas naturæ. *Oliua* quoque noſtra *Verbi* mater eſt; quod vnũ cum *Patre*, & per quod omnia facta ſunt. Verè vnũ illud, quod ſolũ nobis neceſſarium. In quo cum vnitate perſonæ, perfectus naturarum binio, & proinde pluratiui quoque numeri & multiplicationis exempla inuenitur. Conſequitur hanc, v. quinionis nota; cuius in numerando vis maxima, & in ſignificando myſteria præcipua. Ex hoc conſtantur reliqui reliquarum numeri litterarum, quinquagenarius, & millenarius. Illum denotat L. hunc M. Quinquagenarium etiam ſacræ litteræ gaudij, quietis, pacis, & condonationis ſymbolum eſſe manifeſtant. Quæ omnia *olei* & *oliuæ* propria mox oſtendentur. Millenarium, perfectionis & plenitudinis notam probat B. Auguſtinus; quia reddit denarij ſolidum quadratum. decem quippe, decies centum, figuram quadratam ſed planam ducunt, quæ ſurgit in altitudinem & ſolida fit, quando rurſus centum decies multiplicantur. In IESV ſalutifico nomine S, millenarium ſignat; quis enim neſcit initiò ∽ iacens huius numeri notam, paulatim in M migraſſe? quis queat inficiari Dominum noſtrum perfectionis totius & normam eſſe & compendium? MARIÆ prima littera; nónne teſtis in ipsâ quoque, quantam pura creatura poteſt capere, plenitudinem dignitatis & præſtantiæ fuiſſe?

Philo li. de legib. ſpecial. & paſſim Auguſtin. Amb. & cet.

vide Auguſt. de verb. Domini. ſer. 26.

Aug. ep. 119. ad Ianuar. c. 15. & ſeq. Origen. ho. 5 in Numer. & Iſych. in Leui.

libr. de ciuit. Dei c. 7 & in pſalm. 104.

Sed placeat fortaſſis ad poſterius me tranſire ratio-

ratiociniũ. In hoc, quod dico, clariùs adhuc eluceret. Inirem coram iſtis Numerorum arenariis numerum quem fundit *oleum* qui manat ex *oliuâ*; oſtenderem eundem nobis ſuggeri his ſacris nominibus, IESVS & MARIA. excurrerē in laudes Numeri, quē quiuis iam animaduertit eſſe QVINARIVM dicerem Deum; qui cuncta vt in pondere & menſurâ, ſic & in numero fecit; magnam illius in maximis quibuſque rebus rationem habuiſſe, cùm eius in illis clariſſima reliquit veſtigia. Ex Pythagoræorum & Platonicorum placitis Macrobius ſcribit vltra ceteras eminentis poten-« tiæ proprietates, hanc illi competere, quòd ſolus « omnia quæ ſunt, quæque videntur eſſe, comple-« ctatur. Eſſe autem (dicit) intelligibilia; videri eſſe, « corporalia omnia. Hunc ergo numerum ſimul omnia ſupera & ſubiecta deſignare contendit. quicquid enim eſt vel videtur eſſe, id aut Deum eſſe ſummum; aut mētem ex Deo natam, in quâ rerum omnium ſpecies continentur; aut mundi animam, quæ ſit fons omnium animarum; aut cæleſtem aliquam, aut terrenam naturam: & ſic concludit quinarium rerum omnium numerum impleri. Omittam iſtam de naturâ rerum petitam probationem, alias quoque multas; quas Irenæus fuſiſſimè ſubminiſtrauit: Poſſum id ex Arithmeticâ ſupputatione elementariâ apertiùs deducere. Adſcendant cogitatione in *cælum*. *cælo* ipſi, hic numerus. Sidera conſpicis? ex quinario *ſidus* conflatur. Quare (docet Orus Apollo) ſtellæ notâ Ægyptij quinionem indicabāt. *Iouem, Solem, Lunam* ſine hoc numero quis Aſtronomus vnquam inuenit? A cælo deſcende ad elementa. quid igne agilius? quid terrâ ſtabilius? quid ſiue aquâ ſiue aëre in commune vtibilius? *Ignis* & *terra* nónne

& dignitate QVINARII.

lib. 7. in ſomn. Scipion.

Irenæus lib. 2. c. 41.

quinarij? *aquam laudas* aut *aërem*? quinarium laudas. *Ignem* & *aquam* qui vetabant, omnium vſum ac vitam ipſam adimere putabant. Quid auro pretioſius vel gemmis? quid ludis, horto, flore iucundius? quid habitaculo & alimentis magis neceſſarium? *gemma* & *aurum* appendantur, quinario æſtimabuntur. in *ludis, horto, flore* quinarius recreabit. *domus, ſedes, menſa, potus, cibus* & horum præcipua *panis, oleum, vinum, pomum, herba* in eundem numerum concurrunt. Sine quo nec *miles vicit*, nec *nauim nauta regat*; nec *pacem* ames aut petas. ipſum *nihil* eo carere non poteſt. quinarius *totum* componit, *omnia parit, tenet*, ac *fouet*. Quin etiam, quorum hæc cauſa tam retuli multa, in hoc numero, MARIA, *mater beata, Virgo caſta*: in hoc numero eius *natus* IESVS, *panis vitæ, ianua cæli, ſalus mundi, agnus Dei, oleum* miſerationis conſpirant. Te ipſum inſpice, ſi *oliua* es, ſi *oleum* fundis; IESVM & MARIAM in hoc abaculo imitaris. *ramus bonus oleæ bonæ*. per quinarium *ætas* tua decurrrit: quinarius *vitam* tuam continet. Quinque ſcaturiginibus SALVATOR *oleum* in *cruce* miſericordiæ per cunctas hominum generationes perpetuò manaturum diffudit: totidem tibi ſenſus, totidem proximo tuo. Sapiens ille Iudæus Philo, docuit hunc numerum, in myſticis ſacræ ſcripturæ; ſenſuum numerum cenſeri. cur putas idem ſenſuum numerus & olei & Chriſti vulnerum? an quia ſicut per omnes ſenſus peccatis ſauciamur; ſic ſingulis remedia ex vulnerum ſacrorum theſauro per opera miſericordiæ in proximos mutuanda? Veſti nudum, ſana læſum; *tactu* profuiſti. caue ne cui prauo officias exemplo, bonis moribus præluce; *viſum* iuuiſti. admone, & verbis induc ad meliora; *aurem* ſanaſti. lauda, vel excuſa

Et maris ſtella, & ſpecioſa oliua.

libr. de plantat. Noe, & lib. 3. de Moſe.

cuſa (quod potes) abſentem; bonus vt odor ſpiraret feciſti, & *naris* malæ medicinam. Sitit? pota. eſurit? paſce. *guſtu* ille remedium hauſit: ſuaui oleo palatũ eius tu imbuiſti. Valentinianos meritò D. Irenæus reprehendit, quòd litterarum apices & numeros ad vaniſſima quædam deliria deriuarent. planè meritò. Nec minùs prudenter aut piè D. Auguſtinus commẽdat numerorũ diſquiſitiones, quibus illi ad Dei laudem & morum inſtructionem ſine ſuperſtitione traducuntur. Hoc fecimus, vel facere conati ſumus. Quãto melior, certiorque hic abacus numeris Babyloniorum? Horum altera diſciplina, quæ cælorum aſtricas choreas, & volantis mundi repoſta ſuſpicit, facilè nobis manus dabit; vt quõdam ſapientiſſimi Perſarum Reges dedêre veritati, visâ nouâ ſtellâ, quam ex Iacob orituram vnus maiorum prædixerat; quamque tot annis poſtea videntes adoraturi Ieroſolymam venerunt. Idem illi non facerent; ſi mentibus illorum lux illa adfulſiſſet ſtellæ de ſtellâ natæ? Eadem *ſtella*, quæ *oliua*: ſed qualis *oliua*, talis pacifica ſtella: non quales ſtellæ cincinnatæ, quæ bella, horrida bella, quæ obſcænam famem, quæ funera & ardẽtes ſine fine rogos comminantur, & ſubitos tumultus,

tũ cæleſtis aſtronomiæ oſtẽſione, perita, ex ſcripturâ

Numer. 24. v. 17.

Matt. 2.

& ipſorũ horoſcopiis.

Manil. lib. 1.

„ Et clandeſtinis ſurgentia fraudibus arma.

Sed qualis Aſtræa Virgo, ſiderum decus; quæ ſæui Leonis iras & flammantis Caniculæ furores diſſipat, & fertilis auctumni copias mortalibus exortu adducit ſuo: quæ, vt Aſtrologi iſti ferunt, prȩeſt illorum geniture, quibus aruorum & ruris colendi ſtudium, quibus munditiæ, cultus, & artes decoræ ſunt curæ. Aſcendit in cælum MARIA hoc eodem, quo Virginis quod vocant aſtrum exoritur, tempore. Nónne cùm mentibus veſtris

Manil. lib. 5.

(SODA-

(SODALES) hoc eſt mundi minoris in cælo, deuotionis eius incipit lumen micare, ceſſat canicula liuoris rabire, ceſſat Nemeæus leo irâ flammare; & vnus incipit de meſſe virtutum cogitare, de plantatione alius amœniore, vt ſuccisis vitiorum hurticis ac lappis,

„ Ipſe colat nitidis gemmãtem floribus hortum,
„ Conſerat, & veris depingat prata figuris?

„ Nihil igitur cauſæ ſubeſt, cur vel aſtrologos, vel Numerarios vel alios Barbaricos Cõiectores à iudicum ſubſelliis depellã. Sed nec Græcos illos vetuſtiores qui Mythologiis omnia velabant decreta diſciplinæ ſuæ; quos Orphicos ab auctore primo vocatos accepimus. Apud hos occurrit famoſum Iouis & Conſentiûm iudicium; quo contendentibus Neptuno & Mineruæ, quis oppido, artium matri nomen inderet, ſancitum: vt qui maius in humanum genus beneficium contuliſſet, is victor cenſeretur. Neptunũ ferunt terram tridente percuſſiſſe, & aquarum copioſam ſcaturiginem prorupiſſe; Palladem haſtæ cuſpide leuiter ſolum pupugiſſe, & canẽtem è terrâ, bacciſq. onuſtã prodiiſſe oliuam. Qua re abiudicatam patruo, & ſapientiæ præſidi cauſam adiudicatam. hinc illi ſacram oleagineam coronam. Nónne magna hæc oleæ commendatio, in talium conſeſſu, quos ipſi deorum præcipuos putabant, & electos vocabant, vtiliorem elemento iudicari, ſine quo vitam ducere non poſſumus? Sit fabula. fabula certè declarat quanti frondem hanc Orphici fecerũt. Quid? quòd Athenæ, Atticæ, à Pacis illâ Deâ nomen dicuntur accepiſſe? quam hoc non alienum â nobis! Oliua Mariana oleum peperit. vt ab oliuâ hæc Sodalitas, Mariana Sodalitas dicitur & erit, quamdiu Pacis vinculo manebit firmiter colligata:

4. Græcorum Orphicorum.

Pauſan. libr. 1. Varro, Virg. & alij.

Tertul. libr. de coronâ milit. c. 12.

ta:

ta:ſic ab eius oleo commune cum Eccleſiâ totâ nomen ſortita fuit,quo vocatur Chriſtiana. Cùm Chriſtiani audimus, vncti audimus: non à ſæuo nuncupati piſtricum & menarum domino,falſorum rege gurgitum, & tremebundi motatore ſoli;non ab illâ patrimâ virgine ne virgine, petulanti parricidâ & amoris incæſti cōtaminatione pollutâ; ſed à Patris æterni Sapientiâ, quam mundo peperit *Virgo virginum*; cuius hoc beneficio nomen accepimus, & ipſo oliui nomine ad miſericordiam cooptamur. Orphicis in Græciâ melius genus philoſophorum ſucceſſit,qui miſſis iſtis vanitatibus, ſeriò per Matheſim, & Phyſiologiam, verum ſcrutari cœperūt.Ex Mathematicis, Geometria ſolidior ſemper viſa. huic principia, punctum, & linea, & quæ ex his deducuntur. quod monas Arithmetico,id Geometræ punctum, vel nota. vt ſine rectâ lineâ, Circulus; ſic ſine puncto recta duci artificiosè nequit. quare vt Monas numerorum omnium,ſic punctum linearum,ſuperficierum, & corporum parens & baſis firmiſſima. Quid iſtud Punctum niſi *oleum* quod de MARIA natum; CHRISTVS Deus,per quem eſſe cuncta cęperunt? Aſpice & venerare hoc punctum, expers principij, expers finis: quod nec diuidi, nec corrumpi,nec ſolui poteſt.vt nihil in lineâ vel ſuperficie, vel corpore deſignes,vbi nō confeſtim punctum poſſit deſignari: ſic nihil in hoc orbe toto reperiatur,vbi non diuinę potentiæ & præſentiæ veſtigium aliquod emineat. Tale pūctum oleum Marianum,quod ſe per omnia diffundat. Inſpice hoc oleum omni ſpeculo politius, omni fonte limpidius;omni puluiſculo Geometrico certius: quod hactenus efficere nulli vel demōſtrare Mathematici potuerunt;en tibi & certum & expoſi-

Ambr. lib.4.cōtra gent.

Partim verarum, vt

1. Mathesis.

tum

tum oculis apparebit; quadratæ figurę circularem videbis æqualem. Diuinitas CHRISTI, circulus eſt, nec principium habet, nec finem; nihil eâ capacius, nihil perfectius. Quadrata corpora firmiſſima ſtabiliſſimaque ſunt, quare cæleſtem illam ciuitatem Ioannes[a] *in quadro poſitam* affirmat, & *lapidibus quadris ædificare*[b] prophetis idem quod firmiter ædificare. cumque [c]CHRISTVS ſit *lapis angularis, ſummus, probatus, electus, pretioſus*, & adeò firmus, vt ex quo ſemel *in caput*[d] *anguli factus, vtraq; fecit vnum*, nunquam hæc colligatio potuerit vel poterit diſſolui; planè meritò humanam CHRISTI naturam cõparabimus figuræ quadratæ, quia ſecundùm eam *mediator*[e] DEI *& hominum factus homo* CHRISTVS IESVS. Deinde cùm diuinus iſte Helizeus, ſe ſic coanguſtarit, vt corpus virile corpuſculo infantili coëxtẽderet; habemus iam proportione quadam circulum quadro æqualem, & infinitum finito; Deum in puero, & puerum in Deo. Eant, & oleum operamq; ludant, qui aliam circuli quadraturam quærunt. Mihi certum, non aliam, nec extra oliuæ noſtræ ſacraria inueſtigare. Vbi præterea perfectæ figuræ orbicularis cũ quadratâ contactum, in puncto videmus, hoc eſt, in oleo hypoſtaſis diuinæ vnitam humanitati diuinitatem. Nouum non eſt, aut meum, quod aſſero, commentum. Hebræi hoc olim cenſuerunt, non in ſuperſtitioſâ & meritò damnatâ (quam recentiores excogitarunt, iter ad Goëtiam ſternentem) *Kabalâ*; ſed in alterâ quam à maioribus per manus acceperãt, quam Philo Iudæus; & Patrum Catholicorum multi excoluerũt, Symbolicâ ſeu Allegoricâ ratione explicandi. In hac ergo tractatione receptum, oleo diuinitatem ſignificari. primò quia oleum ardet, & ardendo clarum lumen præbet;

a Apoc. 21. 16.

b Eſai. 9. 10. Ezech. 40. v. 42. & Amos 5. 11.

c Ephes. 2. 20. 1. Pet. 2. 6.

d Actor. 4. & Ephes. 1. 14.

e 1. Tim. 2. 5.

a. Allegoricæ explicationes Hebræorum.

Fran. Georg. problem. tom. 6. ſect. 7.

præbet; Deus verò creaturarum corda cùm inflammat, illuminat, ita vt videre cetera & ipſam quoq. tandem diuinitatem queant. Deinde, quia ſicut oleum aliis liquoribus non commiſcetur, ſed peruadit, & pinguedine ſuâ reddit vnctiores; ſic eſſentiis creaturarum diuina ſubſtantia non confunditur quando iungitur, ſed ſimpliciſſima permanet, it per omnia tamen, & implet, quodq; ſummi boni proprium eſt, lautiſſimè ſe diffundit, & à capite noſtro, quod CHRISTVS eſt, in oram veſtimenti eius, in extima quæque & ima Eccleſiæ membra demanat. Caput quidem noſtrum
Pſal. 44. 8. CHRISTVM credimus hoc oleo inunctum prę cunctis participibus ſuis; ab huius tamen olei facie iugum ſeruitutis noſtræ computruiſſe. Vbi enim
Iſai. c. 10 v. 27. hoc Eſaias prędixerat, illic pro *olei facie* Ionathas Paraphraſtes Chaldæus interpretatur, MIN KADAM MESCHIACH. *à facie Chriſti.*

Pergamus nunc ad arcana Phyſices, cuius placita, quia, ſi vera ſunt, vt ſunt, & verum vero nequit repugnare; cum Catholicâ Theologiâ certè conſentiunt: & idcirco, vt res feret, ſimul de naturalis & diuinæ ſapientiæ myſteriis in *oliuâ* noſtrâ, vt vero diuinitatis ærario incluſis diſſeremus. Nolite arbitrari qualem qualem hanc oliuam eſſe, ſed, vt vocat Ieſus filius Syrach, *ſpecioſam in cāpis*; vtpote cui dictum ab ipſo Deo; *Quàm pulcra es amica mea, quàm pulcra es? Tota pulcra es amica mea, & macula non eſt in te.* Fallax (inquies) forma & vana eſt pulcritudo. fateor ſi ſterilis bonorum. Ad oliuæ noſtræ pulcritudinem laus maior accedit liberalitatis. *pullulantem* idcirco idem Syracides nuncupauit. Quot millia virginum Deiparæ exemplum germinauit? ceteris abſtineo. quantum eius Sodalitia plurimis in locis aſſiduè augentur?

[Left margin: Eccli. 24. 19. — Cant. 4. v. 1. & 7 — Eccle. c. 50. 12.]
[Right margin: 3. ex philologis & Theologis. — oliua laus qualis? — ſi pulcra. — pullulans.]

augentur? Pullulatio hęc oleæ Marianę eſt. Olea-
ſter Eua fuit, pullulat toto quotidie mundo in
omnibus, qui veteratori colubro creduli obtem-
perant. Felices profectò qui ex hoc naturali olea- Rom. 11.
ſtro exciſi, per gratiam in bonam hanc oliuam in- v. 17.
ſerti, ſocij radicis & pinguedinis eius facti fuiſtis.
Digna lætitiæ cauſa, & magnificādi diuinam bo-
nitatem: danda tamen opera, ne quis contra ra- v. 18.
mos, qui nōdum inſerti, glorietur. Apoſtolus cla-
„ mat, *Noli altum ſapere, ſed time.* late ſub tegmine v. 20.
„ oliuæ tuæ, ô felix inſitio;
„ ——— ſicut Parnaſſia laurus Geor. 1.
„ Parua ſub ingenti matris ſe ſubiicit vmbrâ.
Late, & curam gere tui metuens ne degeneres, &
naturâ recurrente rurſus oleaſter fias. S. Irenæus lib. 5.
Martyr prodidit, oleaſtro ſimiles eſſe homines: contra hæreſes.
diligenti curâ & inſitione olearum fructum pro-
ferre: incuriâ & neglectu oliuitoris ſilueſcere &
in oleaſtrum redire: oleaſtrum verò cælorum re-
gno excludi. Nūquam DOMINA noſtra fuit olea-
ſter. ſemper *oliua* & quidem *ſpecioſa*; nec ſpecioſa
tantùm, ſed ſimul *pullulans*; nec *pullulans* dūtaxat,
fructuo- ſed præterea, vt ait Pſalmiſta, *fructifera*, non mun- Pſal. 51.
ſa. do nec carni, ſed Deo; *fructifera in domo Domini.* 10.
quod paucis, ſed ornatè & plenè Damaſcenus ex-
plicuit, ἐν τῷ οἴκῳ θεοῦ φυτευθεῖσά τε καὶ πιανθεῖσα τῷ
πνεύματι, ὡσεὶ ἐλαία κατάκαρπος, πάσης ἀρετῆς κα-
ταγώγιον γέγονε. πάσης βιοτικῆς καὶ σαρκικῆς ἐπιθυ-
μίας τὸν νοῦν ἀποστήσασα. Dicit in domo Dei plan-
tatam, & impinguatam ſpiritu, inſtar oliuæ fructi-
feræ; omnis virtutis factam ſtationem, & ab om-
nibus curis ſæcularibus & carnalibus animum
procul remouiſſe. ô fertilem oliuam, omni ple-
nam gratiâ & virtute, omni vacuam culpâ & de-
licto! ô fructuoſam oleam, cuius oleo ſudant tra-
petes

petes Eccleſiæ militantis, radiant incolæ trium-phantis! Non minima commẽdatio oliuæ, quod in ſacrâ parabolâ ſiluarum illi principatus ab arboribus primò deferatur, ante ficum, ante vitem. cur niſi vt præſtantiori? alioqui cùm ficui dulcedo, viti lætitia detur, non oleæ vſus & pinguedo ſoli tribueretur. nimirum quanto iucundis vtilia meliora, tanto ceteras arbores oliua præcellit. carica ſuaui ſenſu afficit, botrus lætitiâ perfundit: oleum, Euſebio & Bernardo teſtibus, paſcit, lucet, vngit, feſſos ſubleuat, laſſitudinem demit, inunctos hilares facit, non ipſum tantùm nitidum & ſplendidum eſt, ſed delibutos quoque facit niteſcere & ſplendeſcere. Nónne oleo ſuo, oliuâ noſtra, lucet prædicata, paſcit recogitata, lenit & vngit inuocata? feſſos ærumnis ſubleuat, moleſtias & ægritudines animi, nec raro corporis deterget? quotquot deuotionis eius internâ pinguedine inunguntur, ſpirituali ſic omnes lætitiâ iubilant, vt in faciem ſæpe hominemque exteriorem totum, mira quædam morum compoſitio & ſerenitas, interioris pacis index, erumpat? Venio ad quædam olei ſpecialia minùs nota, in oleo Mariano longè illuſtriora. Qui ſecreta naturæ rimantur, editis ſcriptorum monumentis prodiderunt; braſſicam & ſimiles plantas, quæ ceterarum ſuccum omnem rapiunt & abſumunt oleo necari infuſo; nullas oleo beſtiolas innaſci, ſed eodem vermiculos etiam leguminibus noxios interimi; vino vel alterius generis liquori ſuperadditum, ne vapeſcat vel corrumpatur præſeruare. prudentiſſimeque veteres quàm intus mulſo, extrà frequentiùs oleo vſos; ſic enim rara corporum denſiora reddita, ne paterent ventorum iniuriæ; quæ contra nimis denſata, laxiora facta, & contra

Iudic 9. 8.

cuius fructus vtiliſſimus ad plurima

corporis & animi.

Euſeb. lib. 4. de dem. Euang. c. 15. Bernar. ſer. 15. in Cant

Leuinus Lẽnius lib 1. de occult. natu. miraculis, c. 52.

Mira etiam habet & arcanas efficacitates.

fuliginum de corruptis humoribus naſcentium ſtrangulationes munita. Morbis quibuſdam inſolitis & confeſtim de medio per cerebri ſiccitatem tollentibus, ſolâ olei & vini inunctione ſalubriter occurri. cutem oleo probè delibutam, venena & erodentia cuncta pertinaciter reſpuere. Quinetiam olei vi magnâ potatâ, inteſtinũ iam virus, & viſcera populans, infringi, hebetari, cogi in arctum, ne per venas diffundatur, ac tandem valido cum vomitu expelli. Nónne ſtupẽdæ ſunt rei tam communis, tam parabilis virtutes? Nónne admiranda eſt & veneranda Dei miſericordia, quæ nobis remedium tam ſingulare, vbique ferè ad manum eſſe voluit? An animas negligeret, qui ſic corporibus proſpexit? Non, neglexit (SODALES). *oliuam* noſtram ſpiritualem nobis rereliquit; quæ penitus profligare ſolet ex animis cupiditates illas pernicioſas, & inſatiabiles, ſemper raucum ADFER, ADFER, CORRADE, CONGERE, CONSERVA, concinentes: in quâ nullæ leuiſſimarum culparũ beſtiolæ potuerunt vnquam innaſci; & à famulis ſuis tam moleſta vermina poteſt & vult fugare, cuius *oleum* cogitationibus noſtris ac ſermonibus inditum, aërem noxium prauæ intentionis arcens, & putentem virulentæ linguæ repellens halitum, præſtat ne quid putredinis in mẽtibus noſtris, aut ariditas indeuotionis oriatur. quid hæreo ceteris recenſendis? Miraculorum ſit omnium ignarus; qui non paſſim legerit vel audierit, à quot millium corporibus venena multiplicia, & morbos medicis conclamatos depulerit, quot etiam animabus peccato vel languentibus, vel emortuis Marianum oleum fecerit medicinam. Cui namque auxilium ritè poſtulanti defuit? quem fidentem ſalutis vel opis indigum

Vide exemplum apud XI philon. ex libr. 13. Dionis.

gum

gum deſtituit? Nolo denſiſſimam veracium exemplorum ſubire ſiluam, cui cædendæ iam obtuſa ſecuris mea, tam exiguo, quod ſupereſt, tempore non ſit ſuffectura. Reſtat *olei* laus vna non incognita, ſed tamen notatu digniſſima; ceteris liquoribus id celeriter ſupernatare. Olei ſui virtute nunc intueamur aquis omnibus emergentem *oliuam* noſtram, & ſuper omnes cælos exaltatam:

Quartã vltima ſupernata. e aquis.

hæc hodie laus MARIAE propria, cuius triũphus & aſſumptio deſcribitur

Geneſ. 1. 7.

In orbis creatione ſtatim Deus *aquas ab aquis diuiſit, eas quæ erant ſub firmamento, ab iis quæ erant* „ *ſupra firmamentum.* corporeæne illic aliquæ ſint, nunc non quæro: ſpirituales video quaſdam firmamento ſuperiores, quaſdam inferiores. Inferiores nos ſumus, homines viatores; qui ſicut aqua dilabimur. Superiores voco, cæleſtis patriæ feliciſſimos inquilinos. Iſtis inferioribus ſupernatans enatat, quiſquis quo gratiæ Dei particeps eſt momento, migrat de vitâ. Si purgatione non ampliùs indiget, confeſtim errones illos ſeptem prætcrit; inde cæleſtes ſuperat orbes omnes vſque ad empyreum cælum. ô ſi frequentes MARIAM meditatione feruenti comitaremur aſcendentem? Poſt filij in cælum Aſcenſionem beata iſta anima ardenter ad exodium temporariæ huius vitæ anhelans, & continuè magis in amato quàm in amante degens, per maximam vim amoris, per deſiderium ardentiſſimum, per iugem & intenſiſſimam cõtemplationem, per ſpiritualium conſolationũ magnitudinem, multitudinem & acrimoniam, ſic paullatim glutinum illud diſpoſitionum quo corpus animæ colligabatur debilitauit, & quaſi peſſundedit; vt animam corpus diutiùs nequiuerit continere. Soluta vinculo corporis anima, ſtatim Deum vidit, & intuitu diuino beata, fidiſſimum ſuum cooperatorem, qui nullâ vnquam

Nõ hũc litteralẽ ſenſum puto (ab ſit) myſticũ; & à mente Origen. me alienũ profiteor.

quomodo mortua?

Vide Franc. Zuaré in 3 q. 10. 2. q. 37. a. 4. diſp. 21.

quam in re ſe refractarium vel cunctatorem præbuerat, poſt triduum ſeparationis læta lætantem inuiſit, eique ſe inſerens viuificauit, & gloriam illi ſuam, quâ iam tribus prædita diebus, impartiuit. Quis enim locus eſſet in terris, vbi fas aſſeruari vbera, quæ Deum lactauerunt; viſcera, quæ Deum genuerunt; vlnas, quæ toties Deum baiularunt? Aderat reſurgenti Filius; cui enixa cœpit in cælum euolare. Nullus exiſtimet vel pennis ventorum, vel manibus Angelorum ſubuectam. ſomnia ſunt iſta, vim glorioſi corporis, quod ſuopte remigio fertur in altum, & dotes eius, ignorantium pictorum. Matrem gnatus deduxit innumerabilibus cęleſtium ciuium agminibus ſuauiſſimè concinentibus comitatus. Adſcendentis ſe Luna pedibus ſubſternit: ô felix ſuppedaneum! Sol eam purioris auidus lucis circumdat: ô cycladem beatam! duodecim ſtellæ, diademate micante caput coronant: ô ſertum Ariadnæo fulgentius, corona diadematibus & thyaris omnibus pretioſior! Tranſgreſſam firmamentum, & Empyreum cælum ingreſſam, adorant cæleſtes omnes ſpiritus. Primi occurrunt imæ ſtationis *Angeli*; mox *Archangeli*, denique *Principatus*, & proni Reginam ſuam venerantur. Non tenet illam primus hic ordo Hierarchicus, ſecundus excipit. ibi potentiam eius *Poteſtates*, virtutum præcellentiam *Virtutes*; ſummæ ſemper dominantis deitatis maximam participationem collaudant *Dominationes*. Secundam quoque prætervecta Hierarchiam, fertur per tertiam; ibi cedunt loco *Throni*, vt ab omni terreni affectus vilitate longiùs remotæ, & circa Deum totis viribus magis inconcuſſæ & ſtabilitæ: cedunt *Cherubini*, quòd cernant ab eâ ſe, ſcientiâ, ſapientiâ, & diuinæ lucis

[Margin notes: quo pacto reſurrexerit, & aſcenderit in cælum. — quomodo ab Angelis honorata! — Ex D. Dionyſ. de cæl. Hierar. c. 8. & 7]

cis claritate plurimis gradibus ſuperari: cedunt *Seraphini*,amoris ſui igniculos, præ *Mariani* amoris ardentiſſimis flammis, algere conſpicientes. Sic præteruectam Filius coram ſolio Trinitatis genitricem ſiſtit. Trinitas cæli ac terræ Reginam coronat. Qui tunc plauſus, cantus, gaudia cælicolarum? Non tentabo. ſenſus humani cæleſtia gaudia non capiunt. Quis ſplendor illic, quæ gloria, quæ beatitudo MARIÆ? Hîc Rhodus, hîc ſaltus. quis verba, quis det penicillum, quo vel vmbram aliquam ſplendoris huius, ſaltem ſine lumine, queam delineare. Quid agam, eloqui nõ valeo, quod mente concipio: tali autem die tacere erubeſco. Scio quid faciam: vt qui radios Solis, in ipſo non ferunt Sole; in ſpeculo vel aquâ limpidâ inſpiciunt: ſic ego, quod in tam nequeo glorioſâ, hoc in ipſis quas ſupernatat aquis, aliorum inquam gloria, conabor intueri. Et cùm facultas deſit iſtud ipſum eloquendi, ſequar calculatorum morem; qui ſummas ingentes ære contrahunt breuiore: faciam quod ſolent ſigillorum ſculptores, qui res vaſtitate maximas perexiguo gemmulæ orbiculo repræſentant. Signabo lineamenta tantæ gloriæ, ſubducam ſolummodò breuem ſummam. Si de beatitudinis intrinſecæ fruitione quæras: ſuperat omnes omnium creaturarum beatitates. Beatitudinis eſſentiam, qui rectiùs ſentiunt, in clarâ Dei viſione ponũt. MARIA Deum ipſum videt clariſſimè; & in Deo videt quicquid optat videre. Vnde fit, vt Deum quoque amet ardentiſſimè, non tam ſibi vt illo fruatur tanquam ſummo bono, quàm merâ caritate Deo: non ſuâ, ſed dei causâ congratulans, cuncta quæ poſſidet bona, quid autem nõ poſſidet Deus? Hinc ſimul immẽſo gaudio repletur; quia ſe ſum-

quomodo coronata?

Quanta eius beatitudo?

Eſſentialis,

mum iſtud bonum poſſidere cognoſcit; multoq́; amplius, quia Deum cernit plurima in creaturis, ſed infinitiès plura in ſemetipſo poſſidere. Præterea videt quicquid homines & Angeli omnes vident, cuncta nempe naturalia arcana; ſpecies rerum omnium productarum & producendarum aliquando, ſiue in cauſarum naturalium poteſtate contineantur, ſiue ab legibus ſolutâ Dei potentiâ dependeant. videt, vt arbitror, ſingularia quoque omnia, quæ creaturarum vllus videt; & quicquid ad prædeſtinatorum ſalutem, vel effectus gratiæ poteſt pertinere. Vno dicam verbo, videt, quicquid ſcientiâ viſionis omnipotens videt, demptis dumtaxat, quæ priuatim ad CHRISTVM eiuſque cogitationes interiores ſpectant: & quicquid videt, quod creaturæ quoque vident, id videt clariùs, cognoſcit apertiùs, & perfectiùs comprehendit. vt non iniuriâ dicatur Sole amicta, quæ profundiſſimum diuinæ ſapientiæ cunctis altiùs abyſſum penetrauit; & quantum creaturæ fas eſt, luci huic inacceſſæ adpropinquauit. Quare nō dubitauit B. Germanus aſſerere, ipſam in cælis omnia obſeruare, omnia intueri, & inſpectionem eius ad omnia ſe porrigere. Aliam beatorū gloriam, accidētariam appellant. Quanto maior eſt illa ſecundùm eſſentiam; tanto hæc quoque maior exiſtit. Adſpice animam Deiparæ. nónne cernis in eâ cūctis beatis communia quædam, licet non eâdem menſurâ in omnes diuiſa, vt quæ fiunt extra vèrbū reuelationes, effectuum multorum impetrationes, gaudia de felici Eccleſiæ ſucceſſu, & quæ talia multa; nónne cernis iſta cumulatiùs, abundantiùs, perfectiùs ei conceſſa? Particulares deinde quorumdam munerum ac perſonarum prærogatiuas, nónne cunctas inuenis in hoc

Serm. de Aſſumptione.

Accidētaria.

in hoc theſauro? Lauream virginitatis in Virginum Virgine, doctrinæ ſertum in magiſtra fidei & Doctrice Doctorum; & martyrij coronam, in eâ quæ filium offerens,& in filio patiens, martyrij decus,& Martyrum Martyr effecta? Corporis dotes quid memorem? quanta & qualis *claritas*? vt ab orbis Solis radij, in hoc gloriæ tabernaculum, in quo Sol Iuſtitiæ tamdiu habitauit, ſeſe diffundit! ô quanta corporis huius *agilitas*? vt eo animus ad omnem quem vult motum arbitratu ſuo celerrimè vtens,ſine vllâ defatigatione,pondus omne grauitatis deuincit! quis non ſperet ab eâ certum & expeditum auxilium? ô quàm efficax corporis huius *ſubtilitas*, & penetrabilis acies; quam nec ſoliditas vllius obſtaculi, nec vlla moles corporearum dimenſionum repellere poteſt aut arcere! & cordis humani glacies vel ſilex potiùs, monenti mouentique reſiſtat? ô quantus in hoc corpore vigor incorruptionis, & ad vitæ futuræ perennitatem adaptans, omnemque noxam reſpuens *impatibilitas*! quem non delectet fidei noſtræ ſpes, fore aliquando vt &huic corpori, non æquales, ſed ſimiles efficiamur? Tale nunc oleum Marianum, tale has omnes aquas ſupercæleſtes tranſcendit. ceteri mortales vel ſub Angelicis choris, vel inter illos, pro cuiuſque meritis,conſtituuntur. Sed mortales omnes famuli ſunt: Angeli ipſi, ſpiritus ſunt adminiſtratorij. Reginam ac Dominam ſuper omnes decuit exaltari. Sed nec vllum vnquam decebit tanta gloria. Dico fidenter,non poteſt Deus, ſi meritum attēdas, vlli tantam vel maiorem hac gloriâ largiri. Nihil diuinæ (SODALES) potē iæ detraho. crimen hoc abſit ab auribus veſtris, abeſt à mēte meâ. Nulla purarum creaturarū mereri poteſt, quantum MARIA. Nam

Locus in cælo MARIAE.

An poſſit pura creatura glorioſior eſſe?

illarum nulla mater Dei eſſe poteſt, quod eſt MARIA. hoc meritum puræ creaturæ meritum omne ſuperat. quia cùm maternus amor omnem ſuperet amorem, nulla Deum æquè creatura poterit amare, ac amauit MARIA. caritati verò meritum & gloria reſpondent. Fateor Deum poſſe quauis re creatâ meliorẽ aliam ſimpliciter creare: ſicut tamen nec beatitudine creatâ poteſt melius bonum, quia fruitio eſt Dei infiniti boni; nec humanitate CHRISTI, quia diuinæ vnita eſt naturæ, poteſt melior humanitas à Deo produci: ſic etiam contendo; nec CHRISTO filio, filium meliorem; nec beatâ Virgine, quæ Deum peperit, matrem poſſe fieri meliorem vel perfectiorem. bonitas enim & perfectio iſtorum ſumit dignitatem infinitam à bono infinito, nempe Deo; quo quia nihil eſſe poteſt melius, nihil etiam illis poteſt melius cogitari. Nec video quid de B. Virgine poſſim adiicere quod hac dignitate & gloriâ non ſit indignum. Laudationis igitur hodiernę ſit iſta coronis: ne dum conamur addere, dictis, detrahamus.

D Tho. 1. p. q. 25. a. vlt. ad 4.

O vtinam (SODALES) dies nullus prætereat, quin aliquid olei ex hac oliuâ nobis exprimamus, vt malis noſtris quotidianis remedium ſalutare adhibeamus! Gracculum ſcribunt (noſtis auem) cùm cubitum ſe recipit, ex oliuetis duas pedibus baccas, tertiam ore deferre. Quid obſtat, quin quotidie nos quoque tres baccas nobis decerpamus, vnam factis, dictis alteram, tertiam cogitationi? Cogitet fors aliquis, an ergo MARIA ſic exaltata dumtaxat quia mater Dei? Neutiquam; ſed quia (quæ Dei in illam munificentia) virtutibus digna fuit; vt ad maternã hanc dignitatẽ aſſumeretur. Virtutũ iſtarum regina Caritas: ſed tot radicis huius rami, vt plurimis orationibus ſingulos

Feſtus Pomp. in voce Gracculi.

Olea miſericordiæ ſignificatur.

gulos deſcribere ſatis dignè nequeamus. De miſe- *Hæc virtus MARIAM ſuſtulit tā alte.*
ricordiâ tantū nunc quędam, quam per *oleum* de-
notari, Sancti Hilarius, Ambroſius, & Chryſoſto-
Hilar. can. 5. in Matth. mus tradiderūt. Quis MARIAM ſuper cælos ele-
uauit? Deus. cur? ait ipſa: *quia recordatus miſericor-* "
Ambr. in pſal. *diæ ſuæ.* quia *fecit mihi magna qui potens eſt, & ſan-* "
118. ſer. 14. & *ctū nomē eius, & miſericordia eius à progenie in pro-* "
Chryſ. *genies timentibus eū.* Ideo *reſpexit Deus humilitatem* "
hom. 32 in ep. ad *ancillæ ſuæ.* Quomodo nō miſereretur matris mi- "
Hebr. ſericordiæ? Magnes miſericordiæ, ipſa eſt miſera-
Luc. 1. tio. Beatos Chriſtus miſericordes dixit, quoniam
miſericordiā cōſequētur. Pythagoras olim docuit
ſimilia nō niſi à ſimilibus comprehēdi; & Empe-
In Timæum fol. 11. docles luculēter, interprete Chalcidio Platonico,
Terram terreno comprendimus, æthera flāmis, *Ad eam adhortatio.*
„ Humorem liquido, noſtro ſpirabile flatu,
„ Pacem tranquillo, litem quoque litigioſo.
Miſericordiam vis conſequi? hamum iace miſe-
ricordiæ opera. Oleum poſcis ab oliuâ? decet te
qui frugiferæ ramus inſertus es; olei baccas pro-
ferre. Mercatu iſto non niſi ſimili ſimile paratur,
oleum emitur oleo. Verùm duas hîc video remo-
ras ſe currenti cymbæ applicantes. remouendæ *Remouētur obſtacula;*
priùs quàm curſum ſiſtant. Vna, ne des; altera ſal-
tem vt malè hortatur. Prior reuocat obiecto pau-
pertatis metu. Noli audire. huic ſi credis, Dei pro- *Nō dare, velle. &*
miſſis non credis; audi potiùs poëtam Chriſtia-
num, non poëtam hîc, ſed Euangeliſtam:

Prudēt. in Pſychomac. Confidunt volucres victum non defore viles,
Paſſeribuſque ſubeſt modico vænalibus aſſe
„ Indubitata fides; Dominum curare potentem,
„ Ne pereant. tu, cura Dei, facies quoque Chriſti,
„ An dubitas, ne te tuus vnquam deſerat auctor?
„ Ne trepidate homines. vitę dator, eſt dator eſcæ.

Metus hic ex diffidentiâ, & ex ignoratâ miſe-

ricordiæ naturâ naſcitur. Prudenter Clemens lib. 3. Pæ-
Alexandrinus, illam comparat puteis, qui quo ſæ- dago. c.
piùs exhauriuntur, vberiore & puriore ſcaturigi- 7.
ne replentur: comparat etiam papillis puerpera-
rum ſororiantibus. deſit qui lac eliciat; ſpiſſeſcet
liquor, & exareſcent lagunculæ: ſit lactens qui ſu-
gat, & mulgeat; nouis ſemper riuulis implebun-
tur. Quem vnquã vidiſti eleemoſynis datis pau-
periorem fieri? multos Euclioncs reperias, quos
auaritia ad incitas redegit. certat Deus cum libe-
ralitate noſtrâ, nec poteſt munificentiâ vinci. te-
ſtis eſt Heliæ hoſpita, cuius pugillus farinæ in hy- 3 Reg.
dria nõ defecit, & paullulum olei in lecytho non 17.
fuit tam longo tempore famis imminutum. te-
ſtis vidua Heliſæi ſupplex, cuius oleum non ſte-
tit, donec ipſa in oblata vaſa defundere ceſſauit. 4. Reg. 4
Altera peſtis ad malignè dandum hortatur. Mali-
Perperã date, fit gnè dant, qui quę nauſeant, quibus carere malunt,
hoc mo- & dominis ſunt ſenio, pauperibus elargiũtur. hoc
dis tri- bus. non eſt oleum, ſed (quod Baruch improperat) *oſſa* c. 9. v. 42
Dantis *oliuarum offerre*: Deus ad Caim & munera eius nõ
maligni tate; reſpexit, quia viliſſima de terræ fructibus offere-
bat, qui poterat meliora. Parum potes, ſufficit
multum voluiſſe: multum potes, caue velis pa-
rum. Spreti non fuerunt, qui ſimilam, ſetas, aut
pilos caprarum obtulerunt. deerant enim melio-
ra. Sed ſi aurum habentes iſta obtuliſſent; (ait d. ſer. 32.
Chryſoſt.) maledicti protinus fuiſſent. Quidam
non malignè dant, ſed parum cauent ne ſaporem
eleemoſyna vitioſum contrahat. hoc accidit, vel
Turpitu- quia ſunt ipſi carnis ſordibus conſpurcati, vel ſco-
dine ſeu ſordibus pum non bonum operi pręfigunt. Sordes illæ non
modò liquorem olei impurant, ſed ipſam etiam Conſtſ.
oleam reddunt infructuoſam. Memini me legere lui Ge-
apud veteres Geoponicos; Florentinum, ni fallor, opon. lib. 5.
& haut

&c haut ſcio an Rutilium Taurum; Ciliciæ populos Anazarbæos opimam regionis ſuæ oliuitatem acceptam ferre virguncularum caſtitati, quæ ſolæ illic oleam legebant. nec conſultum ab aliis legi, vel plantari. Maritos tamen non remoueri ſolitos in aliis regionibus; ſi à licito thoro ſurgerent. ideo lecturis oleam, iuſiurandum propoſitum; ſe non aliunde quàm à ſuâ coniuge venire. Quod ſi citra periurium dictum; vberiorem ſubſequentis anni prouectum futurum. Nobis certiſſimum, oliuam noſtram impuritatis vel vmbram auerſari, nec oleum benedictionis ſuæ vnquam illis infundere, qui ſordidati voluptatibus lutulentis. Sunt alij ſatis continentes, ſed quia videri amant & laudari, vanitatis circumſtantium ſaporem trahunt. ſic oleum, teſtatur Ariſtoteles, rerum propè ſitarum ſaporem recipere. cur ſciuit læua, quid faceret dextera tua? (miſer) te Iobus comparat oliuæ florem proiicienti. Rationem D. Gregorius reddit, hanc arborem cùm floruit, ſi à nebulâ tangitur immoderatâ fructibus euacuari. Ita quoties qui incipiunt bona opera, ab aſpicientibus gaudent laudari; toties caliginem eorum intelligentiæ offundi, vt iam diſcernere nequeant, quâ quid intentione faciant, & fructū perdant operis velut ex nebulâ fauoris. Sic (vt cū Tertulliano loquar) de oliuæ nucleo mitis ac opimæ, & neceſſariæ, aſper oleaſter exoritur; quemadmodum de papauere gratiſſimæ & ſuauiſſimæ fici, ventoſa & vana caprificus exſurgit. Heu, quoties ſic *deficit oleū de capite noſtro* cōtra præceptum Salomonis? quoties fit, quod queritur Michęas, vt *calcemus oliuam, & non vngamur oleo!* quoniam, vt ait Ioël, *elanguit oleum.* quoniam, vt aſſerit Habacuc, *opus oliuæ mētitur.* Parui hanc iacturam mundani faciunt. ſed aliud

[Margin notes: alij vanitate & ambitione. — Ibr. de ſomn. c. 2. — Iob 15. 33. — libr. 12. Moral. c. 26. — lib. aduerſ. hęreſ c. 36. — Eccleſ. 9. 8. — Mich. 6 15. — Ioel 1. 10. — Abac 3. 17.]

(Commendatio operum miſericordiæ.) aliud eſt Dei, aliud mundi iudicium. Iſraelitæ cenſebant beatam Aegyptum, quòd illic creſcerent vineæ, ficus, & malogranata. (Num. 20. v. 5.) Deus cùm terræ fertilitatem commendat, oliuæ non obliuiſcitur. (Deut. 8. v. 8.) (quia ſine hac nihil Deo placet.) Nil ſine hac Deo placuit, nil vnquam placebit. Titulum dedicat Iacob, fundit oleum deſuper. (Gen. 28. 18) Omnia tabernaculi vtenſilia & vaſa, & oblationes omnes oleo Moſes iubet inungi. (Exod. 29 & 30.) In Salomonis templo, poſtes, oſtiola, Cherubim, cuncta videtis de lignis oliuarum. (3. Reg. 6) Cur putatis? quia nec munus vllum nec officium Deo gratum, niſi pacem cum fratre colas: nec ingreſſus in cæli atria patet, niſi per miſericordiæ ianuam; & qui hoc remigio alarum ſubleuâtur, facilè vel ad ipſa Cherubim euolabunt. an & ideo CHRISTVS Dominus ex oliuarum monte in cęlum conſcendit? (Act 1. 4. Matt. 28. v. 16.) Iubet Ezdras nos oliuarum frondem Deo offerre: (2. Eſd. 8. 15.) ſaltem animo miſereri. Aggæus floré poſcit præterea. (Aggæ 2. 10.) Si re non potes, pauperem ſpe bonâ & alloquio iuua. Habes vnde? ſucum fundas oportet, & cum virginibus ſapientibus oleum ſit in lampade tuâ. ô quanti nobis hic ſucus emendus, ſi excellentiam valoremq́ue eius calleremus! Dicam

(Morbos animi omnes tollit, & peccato mortuos ſuſcitat Deũ facit debitoré, & alia multa quæ de illa Patres, Cyprianus, Ambroſius,) paucula de plurimis. Ceruus æger ramuſculos oleæ mandit, & ſanus fit. (Ambr. libr. 5. Hexa. c. 8. & lib. 6. c. 4.) Locuſtas olei arroſa folia ab ægritudine liberant. Miſericordia morbos animi cunctos tollit, quia peccatum delet, horum morborum cauſam; & proinde quoque mortuam animam reducit ad vitam, vt Tobias, Daniel, & Eccleſiaſticus conteſtantur. (Tob. 4. 11. Dan. 4. 24. Eccleſ. 29. 15.) D. Cyprianus vocat ſecuritatis noſtræ ſalutare præſidium, quo promeremur CHRISTVM iudicem, & Deum computamus debitorem. Addit D. Ambroſius, plenitudinem hanc eſſe virtutum, & ideo propoſitá cunctis perfectæ virtutis formam. (Ambro. lib. 2. in Luc.) Quis non feſtinet,

Deum

Deum ſibi facere debitorem, tam bonum nomen? quis non ſic compendio virtutem omnem
Serm. 30 amet conſequi? D. Maximus audet cum ipſo baptiſmo pariare. Lauacrum ſemel dari, & ſemel Maximus,
» veniam polliceri; Eleemoſynam verò quoties fecerimus, toties nos veniam promereri. B. Cæſa- Cæſarius.
hom. 12 rius Arelatenſis fusè docet, quàm lucroſa ſit iſta
» negociatio. Incomparabiliter (inquit) plus eſt
» quod pro paupere recipis, quàm id quod pauperi
» largiris. Das pauperi nummum, & à Chriſto reci-
» pis regnum. Das buccellam, & à Chriſto recipis
» vitam æternam. Das veſtimentum, & à Chriſto
» recipis remiſſionem peccatorum. ô felix permutatio, quâ non aurea pro æreis cum Homerico Diomede; ſed pro luteis aurea, pro finitis infinita, pro perituris nanciſcimur æterna! I nunc (ſodes) & tanti fac vitrum quanti margaritum. Sic nobis cælum panditur, ſic alæ ſuccreſcunt, quibus vt columba in altum euolemus. Nam eleemoſynæ,
4. ho. 32 Chryſoſtomo docente, amica eſt Dei, & ſemper Chryſoſtomus,
» ei propinqua. huic cum multâ fiduciâ cæli ape-
» riuntur, & veluti Regina intrante nullus ianito-
» rum, nullus cuſtodum, qui portis aſſiſtunt, audet
» dicere; Quæ genus? vnde domo? Regina eſt, verè Regina ſimiles faciens homines Deo. *Eſtote* (inquit) *miſericordes, ſicut & Pater veſter miſericors eſt.* quis auderet hoc dicere, niſi de ſcripturis ſanctus iſte prompſiſſet? tamen idem & preſſiùs dixerat antè D. Gregor. Niſſenus, miſericor- Niſſenus,
lib. de beatitu din. oration. 5. des quaſi diuinam induere naturam & maieſtatem. Subdit Chryſoſtomus, Pennata eſt & valde
Pſal 67. leuis, habens alas aureas & volatum. *Pennæ ſicut*
» *columbæ deargentatæ, & collum eius in fulgore auri:*
» nitet magno decore feſtiua, & nihil eſt oculis eius
» melius. pulcher quidem eſt pauo, ſed in eius

compa-

comparatione deformis. & huiuſmodi multa ſubdit, quæ ſi quàm vera, tam eſſent omnibus perſuaſa, innumerabiles virtus iſta procos & honeſtatis aduentores numeraret ſuæ.

PERORATIO proponens vltimum iudiciũ, & operationis mercedem.

Verſetur ſaltem nobis ante oculos extremus ille iudicij dies. miſericordiæ tantùm examen illic & quæſtio. Tunc ſpeculorũ Deus naturam imitabitur; quorum quæ veriora, meliora, & exactiora ſunt, vultum repræſentant talem, qualis eſt vultus; turpis deformem, ſpecioſi formoſum, alacris hilarem; triſtis mærore plenum, irati ferocem, timidi demiſſum & abiectum. Speculi iſta bonitas & laus inſpicientis culpa cenſetur; ſi fædus & indecorus appareat. Ita iuſtiſſimum Dei iudicium, & iudicis ipſius vultus noſtris affectionibus ſeſe aſſimilabit. qualiacunque à nobis commiſſa fuerint, talia tunc ab illo diuino ſpeculo noſtris oculis obiicientur ſpectanda. Si duri fuimus & im miſericordes, talem Deum cernemus, & terribile quaſi in breuiculo vel tabellâ decretum legemus; *Ite maledicti in ignem æternum.* Si verò proximis noſtris miſericordiæ viſcera patefecerimus, per patulum, hians, roſeum vulnus lateris in penito Chriſti corde cernemus inſcriptum, mellitiſſimum illud; *Venite benedicti*, tunc mater amantiſſima, columba Dei columbinos ſuos pullos in altum euolantes manu voceque iuuabit, tunc oliua ſpecioſa ramos non degeneres agnoſcet: erit enim *quaſi oliua gloria noſtra.* nihil percuſſor Angelus poterit nocere, cui diſertè præceptum; *Vinum & oleum ne læſeris.* Licebit iudici dicere; Da, quia dedimus; te, quia tuâ causâ dedimus. miſerti ſumus aliorum, noſtri miſerere. fecimus quod iuſſiſti, imple quod promiſiſti. Tunc nobis iuſtitia noſtra reſpondebit; impetrate quod petitis, quia iuſta petitis.

Niſſen. ſupra.

Oſee 14. 7.

Apocap. 6.6.

Gaudet. d. ſer. 15

titis. offertis mihi miſericordiam, quæ præmium capere poteſt: accipite præmium quod precio æſtimari nõ poteſt. fragmen panis famelico dediſtis? nunc me ſaturamini, qui panis ſum vitæ. Peregrinos tecto excepiſtis? conciues vos facio Angelorum. vili lana vel lino fouiſtis nudorum algentia membra? nunc liberati à frigore, in quo fletus & ſtridor dentium, veſtiemini ſtolâ nouâ immortalitatis. oculus cæco, claudis ſcipio, manus debilibus fuiſtis? nunc manus veſtræ confortabuntur, plantæ ſolidabuntur inoffenſæ, fulgebitis ipſi ſicut ſol & lux ſempiterna non auferetur à vobis. miſero condoluiſtis, leuaſtis ſolatio afflictos, nexos liberaſtis? venite dilecti, ingredimini in præparatas vobis domos, recipite conſolationem; quam fugiet dolor & gemitus, à quâ omnis abſens erit miſeria, vnde omnis captiuitas & anguſtia exulabit, in quâ, iactatâ retro morte, quicquid antè fuerit, vita erit; in quâ, ſicut auctoris veſtri perennitas initium non habet, ita veſtra felicitas terminum non habebit. DIXI.

Euſeb. Emiſſen. ho. vlt. quæ eſt de paupere viduâ.

Habita LOVANII, M. D. XCV.

Cuncta ſacræ, Catholicæ & Apoſtolicæ Romanæ Eccleſiæ iudicio ac cenſuræ ſubmitto.

Martinus Delrio Societatis IESV *presbyter.*

POTESTATEM *edendi in lucem hos* XIII *Marianos Panegyricos fecit R. P. Oliuerius Manareus Belgij Viceprouincialis, litteris datis Duaci*, XI. *Iulij*, M. D. XCVII. *iuxta facultatem ei conceſſam ab Adm. R. P. Claudio Aquaviva Societatis* IESV *Præpoſito Generali.*

HI de laudibus ſacratſſiimæ Virginis Deiparæ Panegyrici XIII. editi à R^do^ Patre Martino Delrio Societatis IESV Presbytero, eruditiſſimi pientiſſimique ſunt, ac cum fructu & ſpirituali profectu à Catholicis omnibus legentur. Quare meritò ac vtiliter imprimi poſſe iudico. Datum Antuerpiæ, IIII. Id. Iulij, anno M. D. XCVII.

Silueſter Pardo S. Theolog. Licent. Cathedralis Eccleſiæ Ant. Canonicus, librorumq́; Cenſor.

SVMMA PRIVILEGII
REGIS HISPANIARVM.

PHILIPPI II. Hiſpananiarum Regis, Brabantiæ Ducis, &c. Priuilegio cautum eſt, ne quis citra Ioannis Moreti, Typographi Antuerpienſis, conſenſum, *Florida Mariana, ſiue* XIII. *Panegyricos de laudibus ſacratiſſimæ Virginis Deiparæ, Auctore R. P. Martino del Rio Societatis* IESV *Preſbytero*, vllo modo imprimat, aut in ſuas ditiones apud alios impreſſos venales importet: vt latiùs patet in litteris, Datis Bruxellæ, *16*. Auguſti. M. D. XCVII.

Signat.

Facuwez.

Q

PRIVILEGIVM ILLVSTRISSIMI EPISC. LEODIEN.

ERNESTVS DEI *gratia electus & confirmatus Archiepiſcopus Colonien. Sacri Romani Imperij per Italiam Archicancellarius & Princeps Elector, Epiſcopus Leodien. Adminiſtrator Monaſterien. Hildeshiemen. Freiſirgen. & Stabulen. Comes Palatinus Rheni, Dux vtriuſq. Bauariæ, Angariæ, Vveſtphaliæ, & Bullonen. Marchio Frāchimonten. Comes Loſſen. Longien. &c. Singulari priuilegio cautum & ſancitum eſt, ne quis cuiuſcunq. ordinis, ſtatus, aut cōditionis fuerit,* Marianas R. P. Martini Antonij del Rio, *per Ioannem Moretum Typographum Regium proximo anno* M. D. XCVIII. *edendas, infra decennium à dicto tempore computādum, quacunque ditionis & Epiſcopatus Leodien. fines patent, coniunctim vel diuiſim imprimat, aut alibi quauis characteris formâ impreſſas, vendat, ſeu quouis modo diſtrahat, ſub pœnâ confiſcationis omnium totius editionis librorum vbicumque inuectorum, adiuncta inſuper pro ſingulis exemplaribus aurei valoris trium florenorum multa,*

quorum

quorum primus Fiſco, alter executori, poſtremus vnà cum omnibus impreſſis aut alicubi inuectis libris, dicto cedet Moreto, quæ ille vbicumque locorum nactus fuerit, per ſe, vel per ſuos adiumento Magiſtratus loci, vel citrà, propriâ auctoritate ſibi vendicare poterit. Datum Arenſpergij, ſub nomine & ſigillo ſecreto noſtris, die 4. Decemb. 1597.

Erneſtus.

Lectori candido S.

ERRATIS *qui caret, ne ignoſcat. tu homo es, parce homini. quod tibi vis fieri, alteri feceris. accipe grauiora errata, nam leuiuſcula non eſt quòd vllum morentur; quæ etiam* qui nondum ære lauantur *facilè aduerterint.*

Pag. 22. ſibi, *ſcribe*; ſibi.
31 Erman, *ſcribe*; Herban.
43 CX. *ſcribe*; XC.
CXV. *ſcribe*, XCV.
48. ad pecul. *ſcribe*; ac pecul.
55 cuius, *ſcribe*; huius.
denota, *ſcribe*; deuota.
66. cum filio, *ſcribe*; poſtea cum filio.
71. hiare, *ſcribe*; hiare incipiunt.
81. in margine מרן *ſcribe*;
כרן אטא
CXVII. *ſcribe*; XCVII.
137. aduentus, *ſcribe*; aduentum.
Auoertus, *ſcribe*; Ansbertus.
141. famulatus, *ſcribe*; famulabus.
ſcriptores, *ſcribe*; ſcriptorem.
144. perſignif. *ſcribe*; præſignificantur.
152. maſculum, *ſcribe*; maſculam.
154. turturem, *ſcribe*; turturum.
161. Quod in iis, *ſcribe*; quid in iis.
173. prætexatum, *ſcribe*; prætextatum.
181. Sunamite, *ſcribe*; Sullamite.
194. ſcitis, *ſcribe*; ſitis.
204. commeat, *ſcribe*; commeet.
207. Sunamite, *ſcribe*; Sullamite.
Sunamitis, *ſcribe*; Sullamitis.
idem error (vt & alij nonnulli) non operarum, ſed meus, corrigendus ſequenti pag.
218. gemmæ & aurum, *ſcribe*; gemma & aurum.

Quod in extimum marginem relatum fuit, id inſerendum erat ipſi contextui, hoc pacto; *Virgo caſta*, & *maris ſtella*, & *ferax oliua*. in hoc numero *&c.*

A N T V E R P I Æ,

EX OFFICINA PLANTINIANA,

APVD IOANNEM MORETVM,

M. D. XCVIII.

BIBLIOTECA

De la mano, y pluma
de mi Juan de ortega